Stockholm 1976

KOMMUNAL KONSTINKÖPSPOLITIK

Undersökning rörande ett urval kommuner och samtliga landstings inköp av konst 1971 – 1973.

av

Tina Eberstein

GODE GUD, LÅT DET KOM-MA EN ROTEL SNART!

TILLÄGG: SIDHÄNVISNING

INNEHÅLL

Förord 9

I INLEDNING
1 Bakgrund 11
2 Målsättning 12
3 Metod 12
4 Uppläggning 12
5 Avgränsningar 13
6 Eventuella felkällor 14
7 Speciella förhållanden 1971–1973 14
8 Tidigare undersökningar 15

II KORT HISTORIK
1 Översikt av konstens plats i kulturpolitiken 17
2 De politiska partiernas syn på konstfrågor enligt partiprogrammen 19
3 Riksdagsmotioner med anknytning till kommunala konstinköp 1971–1973 21
4 Handläggning av kommunala konstfrågor 21
a Kommuner 21
b Stockholm 23
c Landsting 24

III KORT BESKRIVNING AV DE I UNDERSÖKNINGEN INGÅENDE KOMMUNERNA OCH LANDSTINGEN
a Population och urval (kommuner) 25
b Organ med anknytning till konst och konstinköp (kommuner och landsting) 26

IV ENKÄTERNAS UTFORMNING
1 Huvudenkäten 29
a Kommuner 29
b Stockholm 32
c Landsting 33
2 Budgetenkäten 35
3 Enkät utarbetad av Konstnärernas Riksorganisation (KRO) 35

V REDOVISNING AV ENKÄTSVAREN
1 Budgetenkäten 37
a Bakgrund 37
b Kommuner 40
c Stockholm 57
d Landsting 58
e Ledamöternas åsikter om budgetutrymmet för kultur och konst 68
2 Inköpsorganen 75
a Struktur, sammansättning 75
b Olika kategoriindelningar av svarspersonerna 88
c Svarspersonernas förtrogenhet med aktuella konstfrågor 96
Sammanfattning och synpunkter 109
3 Skrivna riktlinjer och praxis för inköpsorganens arbete 115
Sammanfattning och synpunkter 124
4 Urvalsprocessen 127
a Svarspersonernas värderingar i olika konstfrågor 127
b Yttre påverkan 165
Sammanfattning och synpunkter 175

5 Beslutsprocessen 185
a Beredande och beslutande organ 185
b Delegering 196
Sammanfattning och synpunkter 199
6 Inköpsprocessen 203
a Inköpskanaler 203
b Tävlingar och arvoden 217
c Ledamöternas åsikter om den aktuella konstinköpspolitiken 224
Sammanfattning och synpunkter 229
7 Placering och fördelning av den inköpta konsten 235
Sammanfattning och synpunkter 243
8 Underhåll av de inköpta konstverken 245
Sammanfattning och synpunkter 249
9 De inköpande organens kontakt med allmänheten 250
a Information till allmänheten 250
b Påverkan från allmänheten 257
c Reaktioner från allmänheten. Debatt 266
Sammanfattning och synpunkter 275
10 Anlitande av konstnär för kommunala uppdrag 279
Sammanfattning och synpunkter 285
11 Övriga kommentarer från svarspersonerna 287
12 Redovisning av den inköpta konsten (kommuner resp. Stockholm) 289

VI Enkät utarbetad av Konstnärernas Riksorganisation 297

Sammanfattande diskussion 303
Summary 311
Noter 317
Käll- och litteraturförteckning 321

Bilagor 327
1 Huvudenkät 327
2 Budgetenkät a kommuner, b landsting 359 (361)
3 Övriga enkäter 363
a enkät riktad till Centrala byggnadskommitten 363
b enkät riktad till andra konstinköpande nämnder 364
c enkät utarbetad av Konstnärernas Riksorganisation inkl sammanställningar av enkätsvaren 365
4 Utdrag ur kommunal nämnds/styrelses rättsliga ansvar för innehållet i teaterföreställningar, konstutställningar och andra publika kulturevenemang 376
5 Utkast till normalreglemente för kulturnämnd 378
6 Sammanställning av den inköpta konsten i kommunerna 1973 (och Stockholm 1972) 380
7 Landstingens folkmängd den 1 jan. 1973 samt länsbeteckning 385

KOMMUNAL KONSTINKÖPSPOLITIK

En enkätundersökning rörande inköp av konst till kommuner och landsting 1973

AKADEMISK AVHANDLING

som med vederbörligt tillstånd
av Humanistiska fakulteten
vid Stockholms universitet
för avläggande av doktorsexamen
framlägges till offentlig granskning
i hörsal 11, hus F, Frescati
onsdagen den 2 juni, 1976 kl. 10.00

av

Tina Eberstein
fil kand

Stockholm 1976

KOMMUNAL KONSTINKÖPSPOLITIK

Undersökning rörande ett urval kommuner och samtliga landstings inköp av konst 1971 – 1973.

av

Tina Eberstein

UNIV.
LEIDEN
BIBL.

acoprint Lidingö 1976

Till Ann och Mari

INNEHALL

Förord

I INLEDNING
1 Bakgrund
2 Malsättning
3 Metod
4 Uppläggning
5 Avgränsningar
6 Eventuella felkällor
7 Speciella förhållanden 1971–1973
8 Tidigare undersökningar

II KORT HISTORIK
1 Översikt av konstens plats i kulturpolitiken
2 De politiska partiernas syn på konstfrågor enligt partiprogrammen
3 Riksdagsmotioner med anknytning till kommunala konstinköp 1971–1973
4 Handläggning av kommunala konstfrågor
a Kommuner
b Stockholm
c Landsting

III KORT BESKRIVNING AV DE I UNDERSÖKNINGEN INGÄENDE KOMMUNERNA OCH LANDSTINGEN
a Population och urval (kommuner)
b Organ med anknytning till konst och konstinköp (kommuner och landsting)

IV ENKÄTERNAS UTFORMNING
1 Huvudenkäten
a Kommuner
b Stockholm
c Landsting
2 Budgetenkäten
3 Enkät utarbetad av Konstnärernas Riksorgansiation (KRO)

V REDOVISNING AV ENKÄTSVAREN
1 Budgetenkäten
a Bakgrund
b Kommuner
c Stockholm
d Landsting
e Ledamöternas åsikter om budgetutrymmet för kultur och konst

2 Inköpsorganen
a Struktur, sammansättning
b Olika kategoriindelningar av svarspersonerna
c Svarspersonernas förtrogenhet med aktuella konstfrågor
3 Skrivna riktlinjer och praxis för inköpsorganens arbete
Sammanfattning och synpunkter
4 Urvalsprocessen
a Svarspersonernas värderingar i olika konstfragor
b Yttre påverkan
Sammanfattning och synpunkter
5 Beslutsprocessen
a Beredande och beslutande organ
b Delegering
Sammanfattning och synpunkter
6 Inköpsprocessen
a Inköpskanaler
b Tävlingar och arvoden
c Ledamöternas åsikter om den aktuella konstinköpspolitiken
Sammanfattning och synpunkter
7 Placering och fördelning av den inköpta konsten
Sammanfattning och synpunkter
8 Underhåll av de inköpta konstverken
Sammanfattning och synpunkter
9 De inköpande organens kontakt med allmänheten
a Information till allmänheten
b Paverkan från allmänheten
c Allmänhetens reaktioner. Debatt
Sammanfattning och synpunkter
10 Anlitande av konstnär för kommunala uppdrag
Sammanfattning och synpunkter
11 Övriga kommentarer från svarspersonerna
12 Redovisning av den inköpta konsten (kommuner resp Stockholm)

VI Enkät utarbetad av Konstnärernas Riksorganisation

Sammanfattande diskussion
Summary
Noter
Käll- och litteraturförteckning

Bilagor
1 Huvudenkät
2 Budgetenkät a kommuner, b landsting
3 Övriga enkäter
a enkät riktad till Centrala byggnadskommittén
b enkät riktad till andra konstinkopande nämnder

c enkät utarbetad av Konstnärernas Riksorganisation inkl sammanställningar av enkätsvaren

4 Utdrag ur kommunal nämnds/styrelses rättsliga ansvar för innehållet i teaterföreställningar, konstutställningar och andra publika kulturevenemang

5 Utkast till normalreglemente för kulturnämnd

6 Sammanställning av den inköpta konsten i kommunerna 1973 (och Stockholm 1972)

7 Landstingens folkmängd den 1 jan. 1973 samt länsbeteckning

Förord

Efter avslutat arbete med föreliggande bok känner jag ett stort behov att tacka alla som generöst delat med sig av sina kunskaper. Av dessa vill jag främst nämna aktuarie på personaladministrativa avdelningen på Kommunförbundet, Anna-Carin Bergström, docent Allan Ellenius, Uppsala, sekreterare vid kommunalekonomiska avdelningen på Kommunförbundet Ture Granqvist, docent Thomas Hall, Stockholm, sekreterare vid kulturnämnden i Stockholms läns landsting Sigun Hallström, sekreterare på finanssektionen på Landstingsförbundet Anders Hedberg, överintendenten vid Stockholms kulturförvaltning Gösta Lilja, dåvarande sekreteraren på utbildnings- och kulturavdelningen på Landstingsförbundet Bengt Linder, sekreterare på utbildnings- och kulturavdelningen på Landstingsförbundet Hans Lindkvist, KRO-ordförande Dag Malmberg, professor vid statistiska institutionen vid Stockholms Universitet Sten Malmquist, dåvarande assistenten vid sociologiska institutionen vid Stockholms Universitet Kalle Marosi, kultursekreteraren vid Östergötlands läns landsting Sven-Ingvar Nilsson, docent Sven Sandström, Lund, f d konstnärsledamoten i kulturrotelns konstnämnd i Stockholm Lars Stenstad, sekreterare på kommunalpolitiska avdelningen på Kommunförbundet Åke Sundberg, sekreterare vid fastighetsrotelns konstnämnd i Stockholm Arne Åberg.

Särskilt vill jag tacka socionom Gunvor Lundin, som tack vare anslag från Byggforskningsrådet (BFR) kunnat hjälpa mig med bearbetning av den budgetenkät, som ingår i arbetet, kultursekreterare Inger Rundqvist, som med stort intresse engagerat sig i mina kommunalpolitiska frågor och kommit med många konstruktiva råd och civilekonom Torbjörn Hagström, som engagerat tagit del i mitt arbete. Min handledare docent Brita Linde har stimulerat mitt arbete och varit mig ett stort stöd.

Mitt största tack går naturligtvis till alla de förtroendemän och tjänstemän ute i landet och i Stockholm (här också konstnärsledamöter) som möjliggjort undersökningen, som utan att visa minsta tecken på leda eller irritation besvarat den mängd frågor jag ställt både muntligen och skriftligen. Samarbetet med dem har för mig varit mycket givande, och vetskapen om deras positiva inställning har känts stimulerande. Eftersom mina kommunalpolitiska insikter ibland varit otillräckliga har det för några av tjänstemännen och förtroendemännen krävt stort tålamod att besvara de många gånger oinitierade frågor jag ställde, främst i början av vår kontakt.

Det är min förhoppning att alla dessa, när de läser avhandlingen, skall uppleva att deras arbete varit mödan värt.

Stockholm i februari 1976

Tina Eberstein

I INLEDNING

1 Bakgrund

Intresset för kulturfrågor har ökat under slutet av 60-talet och början av 70-talet. Det är allmänt accepterat att samhället – stat, landsting och kommuner – i ökad omfattning skall svara för den kulturella verksamheten, vilket inneburit reformer och ökade åtaganden. Kommunsammanläggningarna har medfört att de nya storkommunerna på annat sätt än de äldre enheterna kunnat satsa medel på kultur.

Det tilltagande intresset för kulturpolitik, konstnärernas situation och arbetsuppgifter inbegripna, visar sig bl a i att flera utredningar tillsatts att behandla kulturfrågor. Förutom utredningar om konstnärsutbildningen kan nämnas 1965 års musei- och utställningssakkunniga (MUS 65). MUS 65 har av tre betänkanden ägnat ett åt museiväsendet, **Muséerna** (SOU 1973:5), och ett åt utställningar, konstförsäljning, utställningsersättning m m, **Utställningar** (SOU 1974:43). Utredningen Kulturrådet ägnade sitt andra och sista betänkande, **Konstnärerna i samhället** (SOU 1975:14) åt konstnärernas, och speciellt då bildkonstnärernas, situation.

De statliga kulturutgifterna var 1973 524 milj kronor, de landstingskommunala 61 milj kronor och de primärkommunala 684 milj kronor.[1] Som jämförelse kan nämnas att 1965 de statliga kulturutgifterna var 150 milj kronor, de landstingskommunala 8 milj kronor och de primärkommunala 179 milj kronor.[2]

1973 satsade kommunerna ca 15–20 milj kronor på konstnärlig utsmyckning och inköp av lös konst, landstingen (exkl Sthlms läns landsting) ca 4 milj kronor och staten ca 3 milj kronor (exkl inköp till museer). Många kommuner har startat eller utökat en konstutställningsverksamhet. Ett antal kommuner har också börjat betala konstnärer utställningsersättning. Kommuner och landsting svarar alltså för en stor del av samhällets konstverksamhet.

En möjlighet för allmänheten att lära känna dagsaktuell konst är mötet med de konstverk, som köps av kommuner och landsting för utsmyckning av offentlig miljö. För många är detta enda kontakten med dagens konstyttringar. Det känns därför angeläget att ur olika aspekter undersöka de inköp av konst, som görs för kommunala medel. En sektor av dessa inköp – de som handhas av kulturnämnder eller motsvarande – behandlas i detta arbete.

Behovet att få dessa frågor belysta framträder ännu tydligare som konstvetenskapen ännu ej i någon större utsträckning behandlat problem av denna typ.

Då jag som anställd på Riksutställningar fick tillfälle att resa runt med konstutställningar till ett antal kommuner, kom jag i kontakt med en del av den konst, som kommunerna inköpt under årens lopp. Jag blev intresserad av det förfaringssätt man använde vid inköpen, vilket gav mig uppslaget att söka utreda inköpssystemet närmare.

2 Målsättning

Syftet med min undersökning är att i ett mindre urval svenska kommuner samt samtliga landsting kartlägga inköps-, urvals- och beslutsprocesserna vid de konstinköp, som görs för de anslag, som anvisats kulturnämnd eller motsvarande instans. Det undersökta året är 1973, men vissa faktafrågor avser förhållanden under perioden 1971–1973.

Med föreliggande avhandling hoppas jag att

a ge en någorlunda bred och täckande beskrivning av de processer, som kan ligga bakom kommunala konstinköp. Tidigare undersökningar är fåtaliga och har oftast rört snävt avgränsade områden t ex ekonomi[3]

b tillföra de kommunala befattningshavarna (och indirekt konstnärerna) uppslag och idéer för deras konstinköp. En fråga i en enkät utarbetad av Konstnärernas Riksorganisation (se kap VI) rörande kommunernas registrering av sina konstinnehav har i många kommuner givit upphov till förslag om införandet av en dylik registrering.

Min förhoppning är att erfarenheter från de kommuner jag undersökt kan spridas på liknande sätt genom denna bok.

3 Metod

Metoden för kartläggning av kommunernas konstinköp bestämdes i samråd med sociologisk expertis. Att intervju eller enkät skulle vara den mest lämpliga datainsamlingsmetoden stod klart. Att enkät föredragits framför intervju beror främst på att den förra metoden är

a mindre kostnadskrävande

b mindre tidskrävande

c sannolikt mindre behäftad med mätfel av typen "social desirability effect".[4] Denna typ av mätfel beror på att individen modifierar sina "verkliga" åsikter och ger uttryck för ståndpunkter, som är mer "socialt önskvärda" än de han/hon egentligen omfattar. Detta kan ske genom att man ändrar sina åsikter i riktning mot vad som är "allmänt accepterat" och/eller i riktning mot vad man uppfattar vara intervjuarens åsikt.[5]

Vissa av de in denna undersökning medtagna frågorna har varit av sådan personlig karaktär att enkätformen förmodligen givit högre validitet än vad intervjuer skulle ha gjort även om man självfallet inte kan utesluta att tendenser till "social desirability" finns också i det föreliggande materialet. Svarspersonerna får dessutom längre betänktetid vid enkätförfarande, vilket i denna undersökning medfört en stor mängd kommentarer, som enligt min mening i hög grad bidragit till att belysa frågeställningarna.

4 Uppläggning

Undersökningen avser svensk borgerlig primärkommun, som jag kommer att rubricera **kommun** och svensk landstingskommun eller sekundärkommun, som jag kommer att rubricera **landsting**. Det material, som insamlats härrör huvudsakligen från följande källor:

a en huvudenkät på ca 100 frågor, som avser att ge en helhetsbild av de kommunala konstinköpen. Den består av både faktafrågor och attitydfrågor
b en budgetenkät, som främst avser att kartlägga dels de kommunala konstanslagen dels tillämpandet av procentregeln 1971–1973[6]
c konstinköpslistor (tekniker, prisklass etc) för år 1973
d de kulturnämndsprotokoll i vilka konstärenden behandlas för år 1973
e en enkät utarbetad av Konstnärernas Riksorganisation (KRO) rörande kommunernas kulturpolitik 1972/73.

När det gäller punkt a och b har material insamlats från en urvalsgrupp på 30 primärkommuner (beträffande urvalsmetod se kap IV), Stockholm och samtliga landsting. Särskild undersökning har gjorts för Stockholm. Den arbetsprocedur, som gäller för Stockholm skiljer sig från tillvägagångssättet inom övriga kommuner. I Stockholms kommun har konstnärsledamöter – valda av KRO – ett avgörande inflytande på inköpen. De väljer ut konstverk, oftast från privata konstgallerier, vilka de politiskt valda i respektive rotels konstinköpsnämnd som regel godkänner. Stockholm erbjuder dessutom i sin egenskap av huvudstad, kulturcentrum och experimentverkstad med nödvndighet större urvalsmöjligheter. Material under punkt c och d har insamlats enbart från de i undersökningen ingående kommunerna varvid protokoll för år 1973 från samtliga kulturnämnder eller motsvarande instanser (= den instans som stått för de huvudsakliga kommunala konstinköpen exkl inköp till eventuellt museum), har genomgåtts. Samtliga konstinköpslistor från dessa kommuner har också genomgåtts, vilket resulterat i sammanställningar i kapitel VII. Enkät utarbetad av Konstnärernas Riksorganisation (punkt e) är fristående. Denna enkät skickades ut till samtliga de 289 kommuner, som den 1 januari 1972 hade mer än 5 000 invånare.

5 Avgränsningar

Det uppställda problemområdet är stort och komplicerat. En enkät som avser att ge en översiktsbild av de kommunala konstinköpen kräver en mängd frågor. Utarbetandet av enkätfrågorna och bearbetningen av svaren på ca 100 frågor har genom den arbetsbelastning detta medfört framtvingat en inskränkning av antalet kommuner i urvalsgruppen till 30. Därmed är givetvis möjligheten att generalisera resultaten till hela landet begränsad, dvs osäkerhetsmarginalerna är stora. Å andra sidan har **samtliga** 30 utvalda kommuner besvarat enkäten, vilket måste betecknas som unikt.

På vissa ställen har jag dragit slutsatser som – vad avser kommunerna – har framställts kategoriskt, men som på grund av materialets begränsning måste tas med reservation. Detta har emellertid skett huvudsakligen av framställningstekniska skäl enär ett ständigt reserverande – dvs att undersökningen endast avser de i undersökningen ingående 30 primärkommunerna – kan antas trötta läsaren.

Jag har inte gjort några avgränsningar vad gäller den stora mängd kommentarer från intervjupersonerna, som följt många svar. De innehåller ofta personliga synpunkter på konsten, vilka ibland går klart utanför vad frågeställningen avsåg att

belysa, men bidrar likväl till det jag vill undersöka: Hur resonerar de personer som är ansvariga för de kommunala konstinköpen?

Det i undersökningen behandlade materialet har avgränsats till att gälla fast resp lös konst.[7] Sådana i och för sig viktiga processer som t ex färgsättning och utformning av miljön har bara behandlats i de fall där konstanslag direkt utnyttjats därtill.

Många aspekter har jag avstått från att behandla, så till exempel de gränsfall där arkitekten gått utanför sitt ordinarie verksamhetsområde och arbetat med anläggningsdelar, som kunnat betecknas som konstnärlig utsmyckning. Naturligtvis hade det varit värdefullt att veta hur ofta miljöberikande inslag av den arten förekommer – och hur de i så fall finansieras. Politikernas inställning till samspelet mellan konstverk och miljö har inte heller kartlagts.

De kommunala stiftelserna eller bolagen har inte undersökts.

Bilden av landstingens konstinköp är jämfört med primärkommunernas inte lika enhetlig och inträngande. Så har jag t ex inte gått igenom landstingens reglementen, protokoll eller inköpslistor. Detta arbete visade sig också svårgenomförbart, då ytterst få av landstingen hade möjlighet att sända mig erforderligt material, främst emedan deras inköp som regel är så mycket mer omfattande. Jag har inte heller som i primärkommunerna kunnat följa upp vissa enkätsvar med telefonsamtal eller skriftliga förfrågningar för att få en mer entydig bild av varje landstings strukturering av sina konstinköp. Här får alltså de ibland något ofullständiga enkätsvaren stå för sig själva. Jag tycker mig ändock ha fått en relativt täckande bild av hur de landstingsledamöter, som besvarat enkäten, ser på sin roll som ansvariga för konstinköpen.

6 Eventuella felkällor

Ordet konst har medvetet inte definierats i enkätmaterialet, då det skulle medföra för mycket arbete främst för den ekonomiskt ansvarige att kontrollera varje enskilt objekt. Så kan till exempel vissa inventarier, som inte kan hänföras till kategorin konstverk, ha kommit med i redovisningen av budgetenkäten, kap V.1.

Svaren kan skilja sig åt beroende på svarspersonernas referensramar i förhållande till de termer, som använts i frågan. Den kommunala strukturen och olika beroendeförhållanden i den undersökta kommunen kan göra svaret på en speciell fråga svårjämförbart med de övrigas i urvalsgruppen. Därtill kommer de störningar som inträffat vid de nyligen timade kommunsammanläggningarna.

7 Speciella förhållanden 1971–1973

Man bör vara medveten om möjligheten att kommuner, som uppgick i annan kommun den 1 januari 1971 eller den 1 januari 1974 kan ha låtit konstinköpsverksamheten ligga nere före sammanläggningen samt att andra kommuner kan ha tömt sina resurser för ev ombyggnation – med eventuellt tillhörande utsmyckning – innan de sammanlades.

Överenskommelse avseende kommunalskattestopp träffades 1972 mellan kommunförbunden (Svenska Kommunförbundet och Svenska Landstingförbundet) och staten. Den innebar en rekommendation från kommunförbunden till sina medlemskommuner att söka avstå från skattehöjningar åren 1973 och 1974. I stort sett följde kommunerna denna rekommendation och endast obetydliga skattehöjningar förekom. Detta tvingade kommunerna till återhållsamhet i fråga om kostnadsökningar. Redan 1971 började dessutom en allmän konjunkturnedgång, varför man kan säga att de ekonomiska förhållandena under den aktuella tidsperioden i vissa hänseenden varit något speciella. Dock har, enligt undersökningar gjorda av Kommunförbundet, kulturanslagen ändå ökat under den aktuella perioden främst i större kommuner.

8 Tidigare undersökningar

De kommunala konstinköpen har hittills bara ägnats några få och summariska undersökningar. I en enkät, som dåvarande Stadsförbundet gjorde beträffande kommunernas kulturella utgifter 1968, uteslöts konstinköpsanslagen. I den undersökning kulturrådet publicerade i sitt betänkande **Ny kulturpolitik** (SOU 1972:66), tabell 2–8 samt bilaga E, redovisas kommunernas driftsutgifter för budgetåren 1965, 1968, 1969 och 1970 totalt, per invånare och i relation till kommunernas totala driftsbudgetomslutning. Också här är siffror rörande kulturminnesvård och konstinköp exkluderade. Vid kulturrådets redovisning av landstingens driftsutgifter för kultur åren 1960, 1965 och 1969 fördelade på kultursektorer, har "museer, utställningar och konst" sammanslagits.

Vad gäller primärkommunal kulturverksamhet finns för år 1973 två enkätundersökningar:

a från KRO rörande kommunernas kulturpolitik under främst 1973 (redovisas i kap VI)
b från Kommunförbundet vad avser kommunernas utgifter för kulturverksamhet under 1973 (behandlas i kap V.1)

Den ram, som omger konstinköpsprocessen i kommunala kulturnämnder eller motsvarande har punktvis behandlats i C 1-uppsatser vid institutionerna för konstvetenskap vid universiteten i Uppsala och Lund. Vid Uppsala universitet gjordes en undersökning rörande Konst och kommunalpolitik under hösten 1968 och våren 1969 av C 1-studerande, då en seminariegrupp under ledning av docent Allan Ellenius undersökte de kommunala konstinköpen i Gävle, jämtländska kommuner, Uddevalla, Falun, Västerås, Borås och Norrköping. Som tidsgräns sattes åren 1940-68/69. Kommunerna hade utvalts slumpvis. Avsikten var främst att enligt fastställt formulär mäta opinionsbildning och attityder hos personer och grupper som var ansvariga för de kommunala konstinköpen. Vid Lunds universitet bedrivs för närvarande under docent Sven Sandström ett forskningsprojekt kring temat "Konst i offentlig miljö", där man främst söker belysa mottagarens roll vid offentlig utsmyckning. En undersökning av bl a konstnärskårens inkomster från stat, landsting och primärkommun gjordes på uppdrag av Konstnärernas Riksorganisation (KRO) av Svenska institutet för opinionsundersökningar (SIFO) 1968.[8] Malmö socialförvaltning genomförde 1974 i samarbete med KRO Skåne-Blekinge-distrikt en utredning om bildkonstnärernas situation **Bildkonstnärer i Malmö**.[9]

II KORT HISTORIK

1 Översikt av konstens plats i kulturpolitiken

Den statliga kulturpolitiken har haft betydelse för kommuners och landstings kultursatsningar. Det är därför befogat att göra en kortfattad historik med särskild tonvikt på konstfrågorna.

Det fanns inget statligt kulturpolitiskt handlingsprogram förrän ecklesiastikminister Arthur Engberg på 1930-talet började arbeta med kulturfrågor. Riksdagen fattade 1937 ett principbeslut om att ett belopp, motsvarande 1 % av byggkostnaderna, skulle avsättas till konstnärlig utsmyckning vid statliga nybyggnader. Statens konstråd inrättades samma år för att vara rådgivande organ vid den konstnärliga utsmyckningen av statliga byggnader och föreslå hur de därtill anslagna medlen skulle användas.

KRO bildades 1937 för att tillvarata konstnärernas intressen och utgöra förhandlingspart gentemot staten. Den direkta anledningen till dessa åtgärder var att bildkonstnärerna drabbats hårt av 1930-talets ekonomiska kris.

På 1940-talet framlades förslag till stödåtgärder av olika slag till bildkonstnärer. Mycket få av dessa förverkligades emellertid. Kulturoptimismen, dvs tanken att en höjning av levnadsstandarden automatiskt skulle resultera i växande kulturkonsumtion avtog med tiden och det stod klart att staten måste satsa på direkt stöd till kulturarbetarna för att dessa skall få en rimlig andel av välfärden.

Ett viktigt årtal för konstens del är 1947, då Folkrörelsernas konstfrämjande, i dagligt tal Konstfrämjandet, bildades. Det var och är inget statligt organ, men organsiationen har åtnjutit olika former av stöd från samhället. Det direkta ekonomiska stödet från staten till Konstfrämjandet har dock alltid utgjort en mindre del av organisationens inkomster. Konstfrämjandets insatser för konstupplysning, utställnings- och försäljningsverksamhet har varit av stor betydelse för i första hand föreningslivet men också för kommunerna.

På 1950-talet drevs kulturfrågorna åter mera energiskt, nu av ecklesiastikminister Ragnar Edenman, som presenterade ett konkret handlingsprogram, som antogs av riksdagen (i prop 1961:56). Här anvisades fyra uppgifter för den statliga kulturpolitiken:

1 utbildningsstöd åt blivande konstutövare
2 konstnärsstöd
3 ökning av den offentliga konsumtionen av konstnärliga produkter
4 breddning av kulturmiljön och en effektivisering av kulturdistributionen

Våren 1961 fattade riksdagen ett principbeslut i anslutning till procentregeln. Denna regel avsåg endast utsmyckning av statliga byggnader. Det nya beslutet innebär att statliga bostadslånemedel kan utnyttjas för konstnärlig utsmyckning. Denna möjlighet till konstnärlig utsmyckning har dock inte utnyttjats i någon högre grad.

1965 inrättades Riksutställningar som en statlig försöksverksamhet under ledning av utredningen 1965 års musei- och utställningssakkunniga, MUS 65. Organisationen, som snart kom att assimilera de tidigare organen Riksförbundet för bildande konst och föreningen Konst i skolan, fick betydelse för den kommunala utställningsverksamheten genom sitt breda utbud och sin förnyelse av utställningsmediet.[10] Andelen rena konstutställningar i Riksutställningars produktion har i relation till övrig utställningsverksamhet dock aldrig varit stor.

Dåvarande utbildningsministern Palme tillsatte år 1968 utredningen Kulturrådet. Dess första betänkande **Ny kulturpolitik**, vars reformförslag och målformuleringar återkommer i prop 1974:28, behandlar endast översiktligt konst och utsmyckningsfrågor.

MUS 65 kom 1974 med sitt betänkande **Utställningar**, (SOU 1974:43) i vilket förslag lades med Riksutställningar permanenta organisation, Konstfrämjandets utbyggnad och utställningsersättning till konstnärer.

Den 1 oktober 1974 inrättades det statliga organet Statens kulturråd, som har ett övergripande ansvar för den statliga kulturpolitikens verkställande. Konstfrågorna behandlas av en av de tre nämnder som finns under styrelsen, Nämnden för konst, museer och utställningar. En tjänsteman finns hittills anställd på Statens kulturråd för att bevaka hela denna sektor.[11]

Den andra och sista delen av kulturrådets utredningsarbete resulterade 1975 i betänkandet **Konstnärerna i samhället**, (SOU 1975:14). I detta behandlas kulturarbetarnas situation och läggs förslag om skilda åtgärder för att förbättra deras situation.

De förslag som återfinns i **Utställningar** och **Konstnärerna i samhället** skall ligga till grund för den tredje av regeringens kulturpropositioner, vilken skall föreläggas riksdagen våren 1976.

Kommunernas kulturverksamhet under 1900-talet har skiftat starkt i olika typer av kommuner. Bara de största kommunerna dvs de dåvarande städerna satsade några större summor på kultur. I samband med kommunsammanläggningarna under 1970-talets början har de nybildade kulturnämnderna fått ett övergripande ansvar för hela kulturområdet. En enhetlig organsiation har alltså skapats, men skillnaderna i kommunernas kultursatsningar är fortfarande stora. Räknat per capita växer kulturutgifterna med kommunstorleken. Kommunerna i Stockholms län ligger högst med 125 kr per capita i kulturutgifter, medan Halland ligger lägst med 63 kr – genomsnittet för hela landet ligger vid 95 kronor.[12]

Genomsnittliga kulturutgifter/invånare vid olika skattekraft enligt 1973 års budget.[13]

Skattekronor	Antal kommuner	Genomsnittliga kulturutgifter/ invånare
–70	39	38:59
70,01–80	78	41:67
80,01–90	101	42:26
90,01–100	117	60:04
100,01–	129	85:19
	464	

Med stigande skattekraft stiger också de genomsnittliga kulturutgifterna per invånare.

Landstingen började under 60-talet mera allmänt inköpa konst till sina sjukhus och vårdinrättningar. Något över hälften av landstingen tillämpade 1973 enligt budgetenkät (kap VI) procentregel; de började – liksom kommunerna (med få undantag) – med detta först under 1960-talet.

2 De politiska partiernas syn på konstfrågor enligt partiprogrammen

I kommun och landsting är de organ som handhar konstfrågor politiskt sammansatta. Det kan därför vara intressant att göra en genomgång av vad som sägs i rikspartiernas program. Eftersom ett stort antal av de frågor, som kommunalpolitikerna fått besvara, är attitydfrågor, har jag gått igenom de olika partiernas program för att se om deras inställning till konstfrågor skiljer sig från varandra i något avseende.

Socialdemokraterna, centerpartiet och vänsterpartiet kommunisterna

uttalar sig i sina partiprogram inte särskilt om bildkonsten. (Regeringspartiet har dock, genom tillsättandet av de ovan nämnda statliga utredningarna, visat intresse för åtgärder på konstens område. På SAP:s partikongress 1969 diskuterades en rapport Aktiv kultur. Även partiet närstående organisationer har yttrat sig i kultur- och konstfrågor. Som exempel kan nämnas Fackföreningsrörelsen och kulturen, en rapport från LO:s arbetsgrupp för kulturfrågor.)

Folkpartiet

”De statliga kulturinstitutionernas verksamhet bör decentraliseras. Men regional rättvisa kan inte skapas enbart genom utbyggd turnéverksamhet. Det fordras i första hand insatser från fasta lokalt eller regionalt förankrade institutioner som bibliotek, konsthallar, länsmuseer, länsteatrar och regionalmusik. Dessa institutioner skall ges ekonomiska och personella resurser att starta, producera och samordna olika former av uppsökande verksamhet”.[14]

”Genom utställnings- och utlåningsverksamhet ställs en kulturell produktion avgiftsfritt till allmänhetens förfogande. För dessa tjänster bör kulturarbetarna tillförsäkras ersättning (. . .) En likartad ersättning bör utgå till bildkonstnärerna i samband med offentliga utställningar. (. . .) För att förbättra den ekonomiska situationen för bildkonstnärerna bör mervärdesskatten vid förstagångsförsäljning av konst slopas. Det är angeläget att enprocentregeln för konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader tillämpas”.[15]

Moderata samlingspartiet

”Bildkonsten skall stödjas av stat och kommun bl a genom utsmyckning av offentliga byggnader. Detta är en uppgift för kulturnämnderna. Kommunalt drivna eller understödda konstgallerier skulle gagna såväl konstnärerna som de kommunala inköpsnämnderna och köparna”.[16]

Som framgår är det bara två partier som direkt behandlar bildkonsten i sina partiprogram. Det är dock av intresse att också undersöka partiernas inställning till kulturfrågorna i vid mening, t ex beträffande yttrandefrihet och vad som brukar kallas de kristna värdena. Om man ser till yttrandefriheten betonar samtliga partier det stora värdet av en fri och obunden debatt och att yttrandefriheten skall vara oinskränkt. Moderata Samlingspartiet tillägger ”Kravet på frihet och tolerans innebär, att förbud på kulturlivets område i princip inte skall tillgripas. Endast mot företeelser, som är uppenbart farliga för människors, främst barns, psykiska och fysiska hälsa, får sådana ingripanden göras. Samhället måste även förbehålla sig rätten att ingripa mot företeelser, som uppenbarligen kränker enskilda personers integritet”.[17] Beträffande kristna värden kan konstateras att de tre borgerliga partierna betonar dessas betydelse för kulturpolitiken.

3 Riksdagsmotioner med anknytning till kommunala konstinköp 1971–1973

Riksdagsbehandlingen av frågor om kommunal konstpolitik och angränsande ämnen under åren 1971–1973 innefattar ett antal motioner som yrkat statliga åtgärder för att allmänt stimulera den kommunala kulturpolitiken. I motionerna har bl a begärts en mer rättvis regional fördelning av det statliga kulturstödet och inrättandet av kulturnämnder i varje kommun. Direkta yrkanden om stöd till den kommunala konstpolitiken återfinns i fyra motioner från åren 1972–1973, i vilka motionärerna hemställer om statligt bidrag för kommunala konstsalonger och ersättning åt konstnärer för det arbete de kostnadsfritt ställt till förfogande i form av utställningar. I övrigt har under 1971–1973 ämnet kommunal konstpolitik inte varit föremål för behandling i riksdagen.[18]

4 Handläggningen av kommunala konstfrågor

Den kommunala strukturen beskrivs i det följande. Uppdelningen är gjord på samma sätt som i enkätundersökningen, nämligen a kommuner (exkl Stockholm), b Stockholm, c landsting.

a Kommuner

När grunden för vår moderna kommunala självstyrelse lades i slutet av 1800-talet, bibehölls de gamla socknarna som kommunala enheter. I stort kom denna indelning att bestå ända fram till mitten av vårt århundrade. Under 50- och 60-talen har däremot två genomgripande reformer genomförts. Den första trädde i kraft år 1952 och innebar, att antalet kommuner reducerades från 2 498 till 1 037. Principbeslut om en andra kommunindelningsreform fattades 1962. Denna reform, som i sin helhet var genomförd den 1 januari 1974, minskade antalet kommuner till 278. Primärkommunerna har alltså, från 1952 då de uppgick till 1 037, decimerats till 278 år 1974.

Kommunsammaläggningarna har haft stor betydelse för administrationen av den kommunala kulturverksamheten. I flertalet kommuner har biblioteksstyrelsen traditionellt varit den nämnd, som handlagt kulturfrågor. Dessutom har i många större kommuner funnits speciella nämnder för handläggning av vissa kulturärenden, t ex musiknämnd, konstnämnd och museinämnd. Vidare har ofta kommunstyrelse, skolstyrelse och även social centralnämnd och fritidsnämnd behandlat kulturfrågor av begränsad omfattning. I somliga större kommuner fanns dessutom s k skönhetsråd, som också kunde ha hand om konstinköp. När man under 1960-talet började inrätta kulturnämnder var avsikten med dessa, att man skulle få ett samlat grepp över de kommunala kulturfrågorna – som regel genom att slå samman specialnämnder av ovan angiven typ. I somliga kommuner kom dock kulturnämnd att fungera vid sidan av t ex biblioteksstyrelse. Den 1 januari 1973 hade av samtliga 464 kommuner 265 kulturnämnd, dock med viss variation beträffande benämningen. Som central kulturnämnd betecknas enligt kommunalpolitiska avdelningen på Kommunförbundet en kulturnämnd, som handlägger så många frågor inom den kulturella sektorn att de tillsammans utgör merparten av kommunens kulturella engagemang. Enligt denna definition hade år 1973 tjugo av de trettio undersökta kommunerna central kulturnämnd.[19]

Eftersom det i samtliga 464 kommuner förekom kulturärenden, handlades dessa i de övriga ca 200 kommunerna av andra organ än kulturnämnd, som regel biblioteksstyrelsen eller kommunstyrelsen (gäller framför allt bidragsärenden).

Kulturnämnden i den kommunala organisationen

Någon lagföreskrift eller några av staten utfärdade anvisningar om vad eller hur mycket kommunerna skall göra inom kultursektorn finns inte. Det åligger kommunerna själva att inom ramen för kommunallagens kompetensföreskrifter formulera målen för verksamhetens omfattning och utformning. KL § 44 stadgar att "för handhavande av särskilda förvaltningsbestyr i övrigt må kommun tillsätta de nämnder som finnas erforderliga". Flertalet kommuner har valt att inrätta kulturnämnder för handläggning av kulturfrågor.[20] Eftersom ingen speciallagstiftning finns har kulturnämnden inom de ramar som anges i reglementet för kulturnämnd beslutanderätten beträffande åtgärder av ibland oprövad och experimentell natur – en del av kulturnämndernas verksamhet är ju också ny och pionjärbetonad. Framhållas bör att kulturnämndens verksamhet givetvis i hög grad är avhängig storleken på de anslag som tilldelas av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige har därigenom viss möjlighet att styra inköpens omfattning.

Enligt kommunallagen är kommunfullmäktige kommunens högsta beslutande organ. Även om all beslutanderätt inte utövas av kommunfullmäktige har de ändå avgjort vilken instans som skall handha kommunens konstinköp, fastställt normalreglemente, där man utformat eller underlåtit att utforma riktlinjer för kommunens konstinköp. Kommunfullmäktige beslutar också vilka tjänster som skall inrättas och vilka förtroendemän som skall ingå i kulturnämnden.

Nämnderna har i regel samma politiska sammansättning som kommunfullmäktige. Det är ett känt faktum att kommunsammanläggningarna inneburit, att antalet valda förtroendemän minskat med 30 %. Förtroendeuppdragen har kommit att samlas på färre händer än tidigare. Detta har lett till en ökad arbetsbelastning för förtroendemännen vad gäller att läsa in handlingar och sätta sig in i ibland komplicerade ärenden. Kommunernas ökade storlek och vidgade arbetsuppgifter har därmed framtvingat anställandet av allt fler tjänstemän för handläggning av skilda frågor. Man har i debatten talat om riskerna för s k tjänstemannavälde i kommunerna: de hårt arbetsbelastade förtroendemännen kan inte hävda sig mot de specialiserade tjänstemännen – experterna.[21] Denna problematik återspeglas också i kulturnämnderna.

I 200 av landets 464 kommuner förekom den 1 juni 1971 kommunalråd.[22] Ingen av ledamöterna i de undersökta 30 primärkommunerna, har varit sådan heltidsengagerad förtroendeman, bortsett från Stockholm, där svar lämnats av vissa borgarråd.

Ledamöterna i kulturnämnden väljs – i likhet med övriga kommunala förtroendemän – för en treårsperiod.

Delegation

Nämndsammanläggningar och det starkt växande antalet ärenden har inneburit att delegationsförfarande enligt § 45 kommunallagen blivit vanligare och kommit att omfatta allt flera och större ämnesgrupper. Man flyttar över beslutanderätten till avdelningar, enskilda förtroendemän eller tjänstemän. Särskilt i de större kommunerna tillämpas denna ordning för behandling av rutinärenden.

Ett led i den utvidgade beredningen är att man ofta har inrättat arbetsutskott som behandlar ärendena innan de tas upp i nämnderna. Näst efter arbetsutskott torde konstutskott (konstinköpskommitté) vara det vanligaste utskottet i kulturnämnderna.[23]

b Stockholm

Efter prop 56/1961 hade frågan om konstnärlig utsmyckning av kommunala byggnader aktualiserats också i Stockholm. 1963 anvisades medel till konstnärlig utsmyckning och inköp av lös konst till Stockholms byggnader och anläggningar samt allmänna platser. För vissa förvaltningar inrättades konstnämnder för att handlägga ärenden rörande konstnärlig utsmyckning. Konstnämndernas uppgift blev att inkomma med förslag till användande av de medel som ställts till respektive förvaltningsnämnds förfogande.

Det finns för närvarande sex konstnämnder nämligen inom kulturroteln (KR), socialroteln (SR), fastighetsroteln (FR), industriroteln (IR), gatu- och trafikroteln, samt konstnämnden för utsmyckning av allmänna platser (KNAP), som också skall vara konstnämnd för miljö- och fritidsroteln. (Gatu- och trafikroteln har under 1972 och 1973 inte haft några medel för konstinköp.) De fem förstnämnda består av sju, av kommunstyrelsen för två kalenderår utsedda ledamöter. Av dessa skall fyra vara förtroendemän och utses efter förslag av respektive förvaltningsnämnd. Tre skall vara konstnärer och utses efter förslag av Konstnärernas Riksorganisation (KRO). Praxis är att konstnärsledamöterna också accepteras av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen utser ordförande och vice ordförande. Vice ordförande tillhör alltid annat politiskt parti än ordförande. KNAP består av park- och idrottsnämndens ordförande och förtroendevalda ledamöter, utsedda av kommunstyrelsen på två år, samt fyra konstnärer, som utses på förslag av KRO. I varje konstnämnd är som regel borgarråd för respektive rotel ordförande. I fastighetsrotelns konstnämnd har dock under de senaste åren annan förtroendeman insatts som ordförande och i KNAP park- och idrottsnämndens ordförande. Utöver ordinarie ledamöter kan även andra befattningshavare delta i konstnämndernas sammanträden. "Närvaro-yttrande- och förslagsrätt i konstnämnd – men ej beslutanderätt – tillkommer dels arkitekten för den byggnad, vars utsmyckning är aktuell, dels förvaltningschef samt – efter dennes bestämmande – ytterligare en representant för förvaltning, som disponerar de lokaler, vilka skall prydas, dels också en representant för företagsnämnden för sådan förvaltning. Efter skoldirektionens bestämmande får vidare i konstnämnd för skolväsendet en representant för den pedagogiska sakkunskapen närvara med yttrande- och förslagsrätt".[24]

c Landsting

Landstingen – sekundärkommuner – tillkom samtidigt som primärkommunerna. Inga sammanläggningar eller indelningsreformer har påverkat landstingens arbetssätt. De har egen beskattningsrätt och länen som verksamhetsområden. Landstingets huvudsakliga uppgifter är att hanha hälso- och sjukvård men i verksamheten ingår också undervisning, främst folkhögskolor och skilda vårdskolor. Det finns idag 24 län men 23 landsting. (Gotlands län utgör en enda kommun.)

Kultur- och konstfrågorna i landstingsorganisationen

Hittills har en mycket ringa del av landstingens totala driftsutgifter gått till kulturändamål, endast ca 0,25 % mot ca 5 % för kommunernas del.[25] Under slutet av 60-talet har dock landstingen mera medvetet börjat syssla med kulturfrågor som konstnärlig utsmyckning, kulturstipendier, bidrag till distriktsorganisationer och länsinstitutioner såsom länsmuseer och länsbibliotek samt bidrag till föreningsverksamhet. Många landsting har gjort egna kulturutredningar.

Den landstingskommunala nämndstrukturen är mer svåröverskådlig än den primärkommunala. Även vad gäller benämningar på nämnderna finns större variation i landstingen. Landstingen har regelmässigt – förutom förvaltningsutskott (FU), som har en central ställning som organ för ekonomisk förvaltning och planering – hälso- och sjukvårdsnämnd (eller -styrelse), utbildningsnämnd (UN) (eller undervisningsnämnd alt skolavdelning), vidare central byggnadsnämnd/kommitté (CBN), som i några landsting motsvaras av byggnads- och utrustnings/upphandlingsnämnd (BUN).

I landstingslagen 4 kap 54 § Om landstingskommunens förvaltningsutskott och övriga nämnder sägs: "För handhavande av särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr (. . .) må landstingskommun tillsätta de nämnder, som finnes erforderliga (. . .). Om landstinget beslutar det, må nämnd som avses i andra stycket (. . .) uppdraga åt särskild avdelning, bestående av ledamöter eller suppleanter i nämnden, eller åt ledamot eller suppleant i nämnden eller åt befattningshavare som är anställd i landstingskommunens tjänst att på nämndens vägnar fatta beslut i grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet angives i landstingets beslut". Liksom i kommunerna förekommer i betydande omfattning delegation vid handläggning av konstfrågor.

Stockholms läns landsting har tre konstnämnder, centrala, hälso- och sjukvårdens samt trafikens konstnämnder. (Kulturnämnd är nyinrättad fr o m 1974).[26]

III KORT BESKRIVNING AV DE I UNDERSÖKNINGEN INGÅENDE KOMMUNERNA OCH LANDSTINGEN

a Population och urval

Kommuner

I denna undersökning utgör den svenska kommunen urvalsenhet. Den 1 januari 1973 fanns det i Sverige 464 kommuner. Genom den stora kommunsammanläggning, som ägde rum den 1 januari 1974, minskades antalet kommuner med färre än 6 000 invånare från 201 till 12. Dessa 201 kommuner har inte medtagits i urvalspopulationen liksom inte heller Stockholm. Därmed kvarstod 262 kommuner.

Befolkningsmässigt representerade samtliga 43 kommuner, som den 1 januari 1973 hade ett invånarantal över 40 000 exkl Stockholm, 3 389 044 invånare eller 41 % av befolkningen och samtliga 219 kommuner under 40 000 invånare (exkl samtliga kommuner under 6 000 invånare) 3 381 023 invånare eller 41,5 % av befolkningen. De 201 kommuner under 6 000 invånare, som inte medtagits i urvalspopulationen, hade 675 542 invånare och utgjorde 8,3 % av landets befolkning. Stockholm hade 699 238 invånare och utgjorde 8,6 % av landets befolkning. Kommunerna delades upp i två grupper. En grupp består enbart av större kommuner, en grupp av mindre kommuner. Gränsen sattes alltså vid 40 000 invånare. Från varje grupp utvaldes 15 kommuner. Totalt består alltså urvalet i denna undersökning av 30 kommuner. Gruppen större kommuner kommer i fortsättningen att betecknas grupp I, gruppen mindre grupp II.

Kommunerna valdes enligt ett stratifierat slumpmässigt urvalssystem med hjälp av slumptalstabell, utgående från folkmängden den 31 december 1972.[27] Av landets 24 län blev 18 representerade. De län, som inte blev representerade var H, I, K, L, R och X län (Kalmar, Gotland, Blekinge, Kristianstad, Skaraborg, Gävleborg). Kommunerna är i den följande redovisningen numrerade i storleksordningen 1–30. Vid vissa frågor har jag betecknat kommunen med en siffra för att läsaren skall få ett begrepp om dess storlek i relation till övriga kommuner. Kommun 15 är således den minsta kommunen i grupp I (över 40 000 invånare), kommun 16 den största i grupp II (under 40 000 invånare).

De undersökta kommunernas ökning vid sammanläggningen 1971

Antal invånare	-19 %	20-25 %	26-50 %	51-75 %	76-100 %	101-199 %	200- %
Över 40 000 grupp I	1	4	2	1	2		1
Under 40 000 grupp II	1		1	1	1	2	1
Summa	2	4	3	2	3	2	2

18 av de 30 kommunerna sammanlades med andra kommuner den 1 januari 1971. Vissa av kommunerna ökade då mycket kraftigt. Hälften av kommunerna ökade med mer än 50 %, varav fyra med över 100 %. Det har därför varit omöjligt att utsträcka undersökningen till att omfatta kommunernas konstinköp också under tidigare förhållanden. Det har heller inte varit konstruktivt att skilja på kommuner från glesbygd och tätort, då så många kommuner av glesbygdskaraktär integrerats med tätortskommuner.

En kommun i grupp II uppgick vid sammanläggningen den 1 januari 1974 i annan kommun.

b Organ med anknytning till konst och konstinköp

Kommuner

27 av de 30 undersökta kommunerna har kulturnämnd. Flertalet kulturnämnder i berörda kommuner etablerades på 1960-talet, medan några tillkom 1971 i samband med den då genomförda kommunsammanläggningen. I 21 kommuner av de 27 där konstinköp förekommer, handhas konstinköpen av kulturnämnden, i två av dessa 21 kommuner av kulturnämnden i sin helhet och i övriga 19 av ett utskott i kulturnämnden, oftast kallat konstinköpskommitté. Även andra benämningar finns emellertid. I en kommun kallas kulturnämndens utskott museiutskott, i en annan kommun museisektion (kulturnämndens sektion nr 1), i en tredje kommun konstråd. Alla dessa benämningar och organ kommer jag i fortsättningen att rubricera **konstinköpskommitté**.

Två kommuner har kulturnämnder, som bara delvis sköter konstinköpen. I den första av dessa kommuner (som har över 100 000 inv) handhar centrala byggnadskommittén (CBK) kommunens konstinköp. I inköpskommittén ingår också två förtroendevalda ledamöter från kulturnämnden. I den andra kommunen (ca 9 000 inv) hade man 1973 inte anslagit medel för konstinköp. Kommunstyrelsens ordförande i samråd med kanslichefen har här påtagit sig ansvaret för de mycket små inköp, som förekommit, och som påförts kontot oförutsedda utgifter (sic).

I två av de fyra kommuner med kommunala museer som ingår i undersökningen, handhas konstinköpen av kulturnämnden. I de två övriga kommunerna handhas inköpen av museinämnd/styrelse. Dessa kommuner saknade kulturnämnd och hade båda över 100 000 inv. I den enda av dessa kommuner har museistyrelsen bara stått för inköp av lös konst, medan en estetisk nämnd stått för inköp av fast konst (exkl procentregelköp, som handhafts av fastighetsnämnd). I den tredje kommunen utan kulturnämnd 1973 stod en konstnämnd för kommunens centrala konstinköp.

Som kommer att visas längre fram förekommer emellertid också konstinköp i smärre skala inom andra kommunala organ. Exempel på sådana nämnder är främst skolstyrelse men också central byggnadskommitté, social centralnämnd, fritidsnämnd, fastighetsnämnd och gatunämnd.

Landsting

Kulturfrågornas behandling och förtroendemännens ställning i utbildnings- och kulturnämnder, kulturnämnder och konstnämnder präglas på samma sätt som i kommunerna av att ingen statlig eller kommunal reglering finns.

I de landsting där det varken finns central konstnämnd eller kulturnämnd, sorterar konstinköpsfrågorna i allmänhet under utbildningsnämnden. Vad gäller fast utsmyckning är i de flesta landsting även central byggnadsnämnd (eller byggnads- och utrustningsnämnd) beredande och/eller beslutande organ.

IV ENKÄTERNAS UTFORMNING

1 Huvudenkäten

Enkätformuläret omfattade ca 100 frågor, varav de flesta med fasta svarsalternativ där dock möjligheter till kommentarer givits. Frågorna var uppdelade på följande områden:

a inköpskommitténs sammansättning (18 frågor)
b formella regler och praxis vid konstinköp (15 frågor)
c inköpskanaler (5 frågor)
d tävlingar och tävlingsarvoden (11 frågor)
e rutiner för fördelning respektive placering av inköpta konstverk (10 frågor)
f skadegörelse och vård av inköpta konstverk (4 frågor)
g konstverken och allmänheten – påverkan, insyn, information, pedagogiska hänsyn (10 frågor)
h attitydfrågor – rekrytering till kommittén, åsikter om konstinköpspolitiken på orten m m (29 frågor)

Tre frågor (82, 83 och 85) har hämtats från enkätformulär utformat för en undersökning "Konst och kommunalpolitik", gjord av studerande vid institutionen för konstvetenskap vid Uppsala universitet (som omfattade sammanlagt tio frågor). Åtta frågor har inte bearbetats eller utvärderats. (Tre av dessa har inte ställts till landstingen.) Skälen till detta är att de antingen varit oklart formulerade, eller att svarsfrekvensen varit för låg. Dessutom har sju frågor som bearbetats i "kommunenkäten", inte bearbetats i "landstingsenkäten", eftersom den marginella information dessa data skulle kunna bidra med inte står i proportion till det arbete bearbetningen skulle medfört.

Alla typer av divergenser och uppgifter om vem som svarat finns angivna vid varje fråga i enkät, bilaga 1. Då svarsalternativen vid vissa av enkätfrågorna är många och då jag vill redovisa enkätens utformning i sin helhet, har jag föredragit att återge hela enkätformuläret som bilaga. Detta medför dessvärre att läsaren för de frågor som också innefattat svarsalternativ måste gå till enkätbilagan. Detta anges invid de aktuella frågorna.

Vid vissa faktafrågor efterfrågas förhållanden efter 1971. Ledamöterna har muntligen informerats att dessa frågor avser förhållanden efter den 1 januari 1971.

a Kommuner

Datainsamlingen har skett genom att jag i december 1973 kontaktade en tjänsteman vid respektive kommuns kulturnämnd (eller kommunstyrelsens kansli) per telefon. Genom denne fick jag en lista på ledamöterna i kommunens centrala konstinköpskommitté. Från denna lista valdes ordföranden samt en ledamot av annat politiskt parti.[28] Dessa kontaktades samma månad per telefon varvid de ombads besvara enkäten och gjordes uppmärksamma på att anonymitet kunde utlovas för såväl kommun som enskild ledamot. I början på januari 1974 utsän-

des enkäten till samliga berörda med ett introduktionsbrev, där intervjupersonerna uppmanades att:

"a ta god tid på Er
b kommentera i största möjliga utsträckning
c inte ändra något i av Er redan ifyllda åsiktsfrågor
d inte konferera med någon vid besvarandet av åsiktsfrågor, allra minst med den ledamot från Er konstkommitté, som också valts att besvara enkäten
e besvara enkäten före den 19 februari då jag hoppas kunna påbörja bearbetningen"

Den 19 februari hade 22 ledamöter dvs ca 1/3 besvarat enkäten. Fem personer hade bett att få överskrida denna tidsgräns vid den inledande telefonkontakten. En första påminnelse utsändes den 20 februari och efter ytterligare två veckor inleddes förnyad telefonkontakt med samtliga ledamöter, som inte besvarat enkäten. Den 15 mars 1974 hade 45 ledamöter och den 1 maj 52 ledamöter besvarat enkäten. Telefonkontakten fortsatte sedan till dess samtliga besvarat enkäten. För att maximera svarsfrekvensen betonades starkt varje respondents roll för undersökningens resultat.

De fragor i huvudenkäten, som kan betecknas som rena faktafrågor, har ordföranden eller sammankallanden i kulturnämndens (eller motsv) konstinköpskommitté uppmanats att besvara. För vissa faktafrågor har denne – i ett antal kommuner – anlitat tjänsteman knuten till konstinköpskommittén. Det förekommer också att såväl ordförande som annan ledamot besvarat samtliga faktafrågor, trots att den andre ledamoten inte uppmanats att besvara dessa. Också i dessa fall har bara ordförandens svar medtagits. Undantag har gjorts vad gäller faktafrågor som inte besvarats av ordföranden, där ledamoten fått komplettera ordförandens svar.

De frågor i huvudenkäten, som kan betecknas som attitydfrågor har ordföranden eller sammankallanden samt ytterligare en ledamot i kommunens konstinköpskommitté ombetts besvara. Jag har därvid i möjligaste mån försökt välja ledamot som tillhört annat politiskt parti än ordföranden. Så har jag valt ledamot från det borgerliga blocket om ordföranden tillhört det socialistiska blocket eller ledamot från något av de socialistiska partierna om ordföranden tillhört ett borgerligt parti. I 24 kommuner har detta varit möjligt. I de kommuner där det funnits fler än en ledamot från annat politiskt block, har den ledamot, som kommit främst i alfabetisk ordning valts att besvara enkäten. I en kommun har enkäten också besvarats av tjänsteman (kanslichef), varför annan partibeteckning inte varit aktuell. I fem kommuner förekommer samma partibeteckning på båda ledamöterna. I två av dessa kommuner har annan partitillhörighet inte förekommit i konstinköpskommittén. Av övriga ledamöter valdes då den första i alfabetisk ordning. I en kommun har ledamot från centrala byggnadskommittén (CBK) medtagits, då fler CBK-ledamöter än kulturnämndsledamöter ingått i konstinköpskommittén. Denne ledamot hade samma partibeteckning som kulturnämndsrepresentanten. I den fjräde av de fem kommuner, där enkätsvararna har samma partifärg, har ledamot av annat politiskt parti inte kunnat besvara enkäten på grund av långvarig sjukdom. Konstinköpskommittén bestod här av tre ledamöter. I den enda kommun, som har två inköps-

kommittéer, har ordföranden i båda kommittéerna valts. De tillhörde samma parti.

I tre kommuner har man inte haft vald ordförande i konstinköpskommittén. Här har sammankallande i konstinköpskommittén besvarat enkätens samtliga frågor och därmed betraktats som ordförande (i en kommun var denne också kulturnämndens ordförande). I en av de två kommunerna med kommunalt museum har tjänsteman (museichef) kompletterat ordförandens svar beträffande faktafrågor, då vederbörande avgått och inte hade lika god tillgång till arkivmaterial. I den största kommunen har 1974 års ordförande besvarat enkäten, då 1973 års ordförande inte ansåg sig ha möjlighet. Här har faktafrågorna kompletterats av den tjänsteman, som 1973 varit knuten till konstinköpskommittén. Tre kommuner, nr 18, 23 och 29 har inte gjort några konstinköp 1971-1973. Förtroendemän i dessa tre kommuner i grupp II har besvarat samtliga attitydfrågor och vissa (vilka framgår av enkät. bilaga 1) faktafrågor. De förtroendemän, som besvarat dessa frågor har i två av kommunerna varit ordförande och annan ledamot från den konstinköpskommitté som bildats 1974. För troendemännen i den tredje kommunen utan konstinköpskommitté har varit kulturnämndens ordförande och ledamot från annat politiskt parti från kulturnämnden.

I en kommun i grupp I har inköp av lös konst handhafts av museistyrelsen och inköp av fast konst av en estetisk nämnd. Ordföranden i båda inköpsorganen har besvarat attitydfrågorna, medan de faktafrågor, som berört lös konst, besvarats av ordförande i museistyrelsen och de faktafrågor, som berört fast konst, besvarats av ordföranden i den estetiska nämnden. Övriga faktafrågor har besvarats av ordföranden i museistyrelsen.

De politiker som besvarat enkäten i egenskap av ledamöter i kommunens centrala konstinköpskommitté har i den fortlöpande texten benämnts ledamöter eller förtroendevalda, respektive svar 1 för ordförande i konstinköpskommittén och svar 2 för annan ledamot i konstinköpskommittén.

Antal ledamöter i konstinköpskommittén

Antal ledamöter	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Antal kommuner	1	1	13	5	4	0	1	0	2

Antalet ledamöter varierar kraftigt i de undersökta kommunerna från en till nio ledamöter.

I femton kommuner (av 27 som har konstinköpskommitté) har enkäten besvarats av fler än hälften av det totala antalet ledamöter i de undersökta kommunernas konstinköpskommitté och i ytterligare fem kommuner av hälften av samtliga ledamöter. Av de 53 förtroendemän som besvarat enkäten och som ingått i kommun med anslag till konstinköp 1973, representerade 30 socialdemokratiska partiet och 23 de borgerliga partierna (nio folkpartiet, åtta cen-

terpartiet och sex moderata samlingspartiet). Ingen ledamot tillhörde vänsterpartiet kommunisterna. I de tre kommuner, som inte företagit några konstinköp 1973, tillhörde tre ledamöter socialdemokratiska partiet och tre ledamöter centerpartiet. 14 ledamöter var ordförande i sin kommuns kulturnämnd. Två ledamöter var ordförande i museistyrelse/nämnd och tillika ordförande i kommunfullmäktige. Av de 60 ledamöter som besvarat enkäten var nio kvinnor, varav åtta i grupp I (kommuner över 40 000 invånare). Ingen av kvinnorna var ordförande i kulturnämnden, en kvinna i grupp I var ordförande i konstinköpskommittén.

Bortfall

Kommuner

a ordförnden i en kommun (som ersattes av ordföranden för år 1974)
b ledamot i en kommun på grund av långvarig sjukdom (ersattes av annan ledamot)
c konstinköpskommitténs ordf som uppmanats att besvara dessa frågor angav att CBK stått för inköp av fast konst. CBK:s ordf har inte besvarat aktuella frågor.

b Stockholm

För Stockholm har – som nämnts – en särskild undersökning genomförts. Detta har fallit sig naturligt eftersom de stockholmska förhållandena inte på något sätt kan sägas vara representativa för en svensk kommun. Både genom sin storlek, struktur och sin egenskap av huvudstad, är Stockholm så speciellt att en separat undersökning har ansetts befogad. Denna undersökning, som också baserar sig på enkätformuläret för kommuner och landsting, är inte lika omfattande. Endast vissa faktafrågor, främst där det varit konstruktivt att jämföra med övriga kommuner, har medtagits. Samtliga attitydfrågor är ställda till berörda ansvariga för konstinköpen i Stockholm.

Målsättningen har varit att ordf, vice ordf, två konstnärsledamöter och sekreteraren från konstnämnden i varje rotel skulle besvara enkäten. Huvudenkäten tillställdes rotlarnas konstnämnder i början av år 1974. Attitydfrågorna har besvarats av förtroendevalda ledamöter och konstnärsledamöter; vissa faktafrågor har besvarats av konstnärsledamöter och vissa av sekreterare i resp konstnämnd. Vid varje fråga står i enkät, bil 1 angivet vem som besvarat frågan. Ett antal frågor har inte ställts eller bearbetats vad gäller Stockholms kommun på grund av Stockholms särpräglade förhållanden.

Bortfall

Stockholm

Ordf i KNAP och vice ordf i kulturroteln har inte besvarat enkäten. En konstnärsledamot har ersatts av annan konstnärsledamot. Sekreteraren i kulturroteln har ersatts av nuvarande sekreterare, som tillträdde den 1 januari 1974.

c Landsting

Datainsamling har skett på sätt som beskrivits vad gäller kommunerna. Enkäten utsändes i början av 1974, något senare än till kommunerna.

Den 15 april hade drygt hälften av enkätsvaren inkommit och efter påminnelse (per telefon) inkom flertalet resterande enkätsvar till den 30 juni. (Förseningar hade uppkommit på grund av svårigheten att nå den eller de förtroendevalda ledamöter, som ingått i konstinköpskommittén under 1971-73.) Den 31 oktober respektive 19 november 1974 inkom de sista enkätsvaren. Enkäten hade då besvarats av sammanlagt 39 förtroendemän samt 21 tjänstemän knutna till konstinköpsnämnderna.

De frågor i enkäten, som betecknats som faktafrågor, har i 21 landsting besvarats av tjänsteman. I två landsting har dock ordförande eller ordförande/verkställande ledamot (som också varit arvoderad sekreterare) även besvarat faktafrågorna. Dessutom har för vissa faktafrågor ordförande eller annan ledamot fått komplettera, där tjänstemannen inte svarat. Där så skett har detta angivits. Anledningen till att faktafrågorna i landstingen besvarats av tjänsteman och inte av ordförande, som i kommunerna, är att endast 17 ordförande ansett sig kunna besvara enkäten i landstingen. Då enhetlighet var önskvärd, valde jag att låta den tjänsteman i landstinget, som var knuten till konstinköpsnämnden, besvara faktafrågorna i enkäten.

Attitydfrågor skulle besvaras av ordföranden samt annan ledamot. Så har också skett i 14 landsting. I övriga nio landsting förekommer andra kombinationer av svarspersoner, sammanhängande med konstinköpsnämndens sammansättning, t ex två ledamöter, endast ordförande eller endast en ledamot samt dessutom i ett landsting tjänsteman.

Svar har i möjligaste mån begärts från två ledamöter med olika blocktillhörighet; och från 14 av de 17 landsting, där svar lämnats av två ledamöter, har de två svarandena varit av sinsemellan olika blocktillhörighet. I ett landsting tillhörde båda ledamöterna samma parti.

Hur många ledamöter, som ingått i varje landstings konstnämnd har inte efterfrågats. Delegation av beslutanderätt vid konstinköp – oftast till ordf och/eller ledamot – har förekommit i 19 landsting.

Svar på attitydfrågor har erhållits från sammanlagt 17 ordföranden, 22 ledamöter samt en tjänsteman (totalt 40) enligt följande:

	Antal landsting
ordförande och en ledamot	14
ordförande	3
två ledamöter[x]	3
en ledamot	2
tjänsteman[xx]	1
	23

[x] där ordförande ej kunnat besvara enkäten

[xx] ej konstinköpsnämnd

Två av de 17 ordförandena innhade denna funktion fr o m den 1 januari 1974 men har besvarat enkäten, då de personer, som innehade ordförandeposten 1973 (den tid som enkätfrågorna avser) inte haft möjlighet att göra detta. En av de nyvalda ordförandena var emellertid under 1972-73 ledamot av landstingets FU (förvaltningsutskott) och deltog som sådan i beslut vad gällde fast utsmyckning.

Av de 39 förtroendevalda, som besvarat frågorna, hade flertalet olika funktioner i förvaltningsutskott, utbildningsnämnd, kulturnämnd eller central byggnadsnämnd, givetvis också central konstnämnd, där sådan finns. Enligt landstingsförbundets "Förteckning över vissa landstingens förtroendevalda och tjänstemän m fl år 1973" fanns som centralt organ för konstinköp i två landsting konstnämnd.

Enligt ovan angiven källa, och enligt uppgifter i enkätsvaren, har de som svarat följande funktioner i landstingens centrala nämnder:

Svarande	Antal	Centrala nämnder						
		Förv utskott	Utbild-nings-nämnd	Kultur-nämnd	Utbild-nings och kultur-nämnd	Konst-nämnd	Kultur-deleg	FU:s byggn. deleg.
Ordförande	17	4 ordf[x]	2 ordf 3 led	2 ordf	1 ordf 1 v ordf	1 ordf		1 led
Annan ledamot	22	2 led	1 v ordf 4 led	1 ordf 1 v ordf 2 led	1 v ordf	3 led	1 led	
Totalt[xx]		6	10	4	3	4	1	1

[x] varav en ordf, en ledamot också i CBK resp CBN

[xx] för två ordf och sex andra ledamöter saknas uppgifter

Tio av 17 ordföranden och 14 av 22 ledamöter, som besvarat enkäten var således ordförande eller ledamöter i respektive landstings utbildnings-, kultur- eller konstnämnd eller kulturdelegation.

Enkäten innehåller ingen direkt fråga om etablerad konstinköpsnämnd funnits under perioden 1971–1973. Svaren härrör från personer, som 1971–1973 ingått i den nämnd, dit flertalet konstinköpsfrågor delegerats av förvaltningsutskottet. Av kommentarer framgår emellertid, att några landsting inte tycks ha haft en konstinköpsnämnd i egentlig mening, utan att konstinköpsfrågorna fogats in på annorlunda sätt i organisationen. Det framgår således, att det i fem landsting inte funnits etablerad/ständig konstinköpsnämnd/er; i tre av dessa landsting har särskilda konstkommittéer bildats i anslutning till aktuella byggnadsprojekt.

För Stockholms läns landsting är faktafrågorna besvarade av sekr på kulturnämnden vid Stockholms läns landsting. Attitydfrågor har besvarats av ledamöter – men olika partitillhörighet – i Hälso- och sjukvårdens konstnämnd resp Centrala konstnämnden 1973.

Bortfall

Landsting

a ordföranden i två landsting, som ersatts av ordföranden för år 1974
b ordföranden i två landsting, som ersatts av ledamot
c två ledamöter

2 Budgetenkät

Telefonkontakt togs i september 1974 med samtliga trettio kommuners och 23 landstings ekonomichefer, som lovade att besvara enkäten. I februari 1975 hade samtliga besvarat de två blanketter, som enkäten omfattade. Blankett 1 innehöll frågor om den sammanlagda summan för beslutade och utnyttjade konstinköpsmedel, exkl procentregelmedel 1971, 1972 och 1973 uppdelade på
a årliga anslag
b reserverade eller fonderade medel
c andra medel (ex donation eller dyl)
samt vilka nämnder som disponerat och utnyttjat medel.

Blankett 2 omfattade frågor som gällde procentregelns utnyttjande
a den sammanlagda summan för anslagna och utnyttjade procentregelmedel 1971, 1972 och 1973
b antal byggnader som berörts av procentregel
c när och på vems initiativ procentregel infördes samt hur stor andel av den totala beslutade byggnadskostnaden som utnyttjats till konstnärlig utsmyckning i de byggnader där procentregel tillämpats från den 1 januari 1971 till den 31 december 1973.

Bortfallet har för denna enkät varit 0. Båda blanketterna har dock inte besvarats fullständigt av samtliga kommuner eller landsting. Enkäten återfinns i bil 2.

3 Enkät utarbetad av Konstnärernas Riksorganisation (KRO)

Enkäten (redovisas i kap VI) utarbetades av Margareta Carlstedt, dåvarande ordf i KRO, Björn Sjöstedt, dåvarande ordf i Konstnärscentrum samt två styrelseledamöter i KRO och skickades ut till samtliga 464 kommuner i Sverige i december 1972.

Enkäten innehåller 16 frågor, som rör kommunernas kulturpolitik. Frågorna är relaterade till kommunernas konstpolitiska insatser: kommunens utställningsverksamhet, procentregelns utnyttjande, vilka instanser som handhaft konstinköpen, kommunernas anlitande av konstnär som konsult samt ev arvodering av

dessa, kommunens dokumentation av förekommande konstinnehav, artoteksverksamhet, punktinsatser för främjande av konstnärlig verksamhet, kommunala bidrag till konstförening, museum och galleri samt förekommande kontakt med KRO-distrikt.

Två frågor berör de ekonomiska satsningar kommunerna gjort på konstinköp åren 1970–1973 och hur stort hela kulturanslaget var under samma tidsperiod. Dessa frågor har inte bearbetats, främst därför att svarsfrekvensen på just de frågorna blev mycket låg. Uppgift om utgifter för år 1973 för konstinköp och konstnärlig utsmyckning har hämtats från enkät utförd av Kommunförbundet år 1973.

Enkäten sändes till ordföranden i kommunens kulturnämnd. Alla, som besvarat enkäten, har inte angivit sin funktion i kommunen, men det stora flertalet enkätfrågor har besvarats av antingen ordf i kulturnämnden eller tjänsteman knuten till kulturnämnden.

I slutet på februari 1973 hade ca 20 % av kommunerna besvarat enkäten. Genom KRO:s bristande möjligheter att fullfölja undersökningen och mitt intresse för enkätresultatet fick jag överta såväl datainsamling som bearbetning.

Antalet kommuner vid enkätens utskickande december 1972 var 464. Efter övervägande undantogs svaren från 175 kommuner med mindre än 5 000 invånare, där svarsfrekvensen dessutom var mycket låg. Enkätinsamlandet intensifierades och genom oräkneliga påstötningar per brev och telefon hade i september 1973 flertalet kommuner över 5 000 invånare besvarat enkäten. Enkäten har besvarats av 282 av de den 1 januari 1972 kvarvarande 289 kommunerna. Detta ger en svarsfrekvens på 97 %. 95 % av enkäterna besvarades under första halvåret 1973.

Fördelning enligt följande:

Invånare	Antal besvarade enkäter	Samtliga befintliga kommuner 1.1.72 över 5 000 invånare	Andel besvarade enkäter av befintliga kommuner över 5 000 invånare
5– 9 999	111	112	99 %
10– 19 999	75	78	96 %
20– 29 999	34	36	94 %
30– 49 999	32	33	97 %
50– 99 999	20	20	100 %
100–149 999	7	7	100 %
150–	3	3	100 %

Eftersom många av KRO-enkätens frågor är mycket allmänt hållna har enkäten endast sammanfattats i kap VI och sammanställningen av enkätresultatet medtagits i tabellform i bilaga 3 c.

V REDOVISNING AV ENKÄTSVAREN

1 Budgetenkäten (se bil 2a och 2b)

a Bakgrund

Av Kommunförbundets kulturenkät 1973, besvarad av rikets samtliga kommuner, framgår att kostnaderna för konstinköp exkl konstnärlig utsmyckning uppgår till 0,2 % (1 815 000 kr) av kommunernas samtliga kulturkostnader.[1] I de totala kulturkostnaderna ingår såväl medel för kulturverksamhet i kommunal regi som anslag till kulturverksamhet anordnad av andra än kommunen. (En sammanställning av siffrorna för de trettio kommuner, som ingår i denna undersökning, grundad på Kommunförbundets enkätmaterial, visar att kostnaderna för konstinköp exkl konstnärlig utsmyckning uppgår till 0,3 % av samtliga kulturkostnader).

Enkäten visar vidare, att även sektorerna film och kulturstipendier får en mycket liten andel av de samlade kulturkostnaderna (0,1 respektive 0,2 %). Den största andelen (37,9 %) faller på folkbibliotekens lott.

Landstingens samlade konstinköp exkl konstnärlig utsmyckning uppgår till 2,7 % av landstingens totala kulturanslag enligt driftsbudgeten 1973.[2] Enligt budgetenkät (se nedan) uppgick i 22 landsting disponibla medel för fast och lös konst inkl konstnärlig utsmyckning till 4,2 milj kronor år 1973. Därtill bör läggas att Stockholms läns landsting, för vilket uppgifter om verkställda konstinköp men ej disponibla medel kunnat inhämtas från utbildningsnämndens verksamhetsberättelser, 1973 har inköpt konst för ca 1,4 milj kronor. Statens konstråd, som i princip handhar samtliga statliga konstinköp med undantag av museiinköpen, inköpte budgetåret 1973-74 konst för 3 milj kronor.[3]

Kulturkostander i alla rikets kommuner och samtliga landsting se omstående sida.

Kommunal budget

Kommuner

Kommunstyrelsens förtroendemän har huvudansvaret för beredningen av den kommunala budgeten. Kulturnämndens förtroendemän är alltså beroende av kommunstyrelsen, som gör prioriteringar mellan olika sektorer av den kommunala verksamheten. Det är dock alltid kommunfullmäktige, som har det avgörande beslutet i sin hand. Kulturnämnden handhar huvudsakligen de kommunala konstinköpen, men det förekommer fortfarande att andra nämnder inköper konst till sina institutioners lokaler. Särskilt vanligt är detta vad gäller skollokaler.

Kulturkostnader i alla rikets kommuner enligt driftbudget 1973 fördelade på olika kultursektorer (i 1 000-tal kronor) samt de olika sektorernas kostnad i procent av totala kulturkostnaden.[4]

	Central kultur-adm	Folk-biblio-tek	Kultur o hem-bygds-vård	Utställn och konst	Musik och dans-konst	Teater	Film	Kultur-stipen-dier	Bild-nings- o studie-org	Musik-skola	Folkets hus och folkets park	Övrigt	Konst-inköp	Summa
Alla rikets kommuner	21 439	291 734	48 357	8 880	45 632	55 004	821	1 864	127 532	134 768	16 134	15 358	1 815	769 338
Sektorns kostnad i procent av totala kultur-kostnaden	2,8	37,9	6,3	1,2	5,9	7,2	0,1	0,2	16,6	17,5	2,1	2,0	0,2	100

Landstingens anslag i kr för kulturändamål år 1973[5]

Länsbibliotek	Folkbildnings-verksamhet	Fornminnes – hembygdsvård	Teater	Konst	Folkhögskolor	Ungdoms- och idrottsverksamhet	Kulturstipen-dier	Summa
5 367 951	41 132 774	7 333 830	2 693 900	3 835 400	54 051 678	29 892 700	479 000	142 116 433

Procentregeln

Bakgrund

Procentregeln innebär för kommun och landsting att man vid nybyggnation kan anslå en viss procent av de totala byggnadskostnaderna till konstnärlig utsmyckning. Inköp för procentregelmedel handläggs av skilda instanser, oftast CBK. Kommunförbundet och Landstingsförbundet har ännu inte utgivit några rekommendationer för hur procentregelmedel skall hanteras.

I samband med att ett litet antal kommuner och landsting började tillämpa procentregeln på 60-talet (och även ännu tidigare) har i dessa kommuner och landsting jämförelsevis stora summor avsatts för konstinköp. Men i relation till den totala kommunala kulturbudgeten är fortfarande konstinköpen en marginell företeelse.

Procentregelns tillämpande 1968

Kommuner

Vid en undersökning, som dåvarande Stadsförbundet gjorde 1968[6], frågade man 112 städer och köpingar med över 10 000 invånare (exkl Stockholm, Göteborg och Malmö) om de fastställt procentregel för konstnärlig utsmyckning av offentliga platser, byggnader m m. 18 av 107 städer eller köpingar, som besvarade enkäten, svarade ja, 16 angav 1 % som procentsats, en 2 % och en 0,5 %. Hur många städer och köpingar, som svarade nej eller inte besvarade denna fråga anges inte.

Enkät till centrala byggnadskommittén i de undersökta kommunerna rörande procentregelns tillämpande 1971–1973

Enkät till de trettio undersökta kommunernas centrala byggnadskommitté (CBK) har sänts ut i januari 1974 (se bilaga 3a). Samtliga kommuner, där CBK funnits, har besvarat den och i de kommuner, där CBK inte funnits, har jämförbar instans besvarat de fyra frågor, som enkäten omfattade. På frågan om procentregel tillämpas i kommunen, har sju kommuner i grupp I och två kommuner i grupp II svarat ja, övriga har svarat nej. Dessa uppgifter överensstämmer med de uppgifter, erhållna från kommunernas ekonomichefer, vilka redovisas senare i detta kapitel. (Dock har CBK i en kommun i grupp I, som uppgivit att procentregel förekommer, vid närmare förfrågan förklarat att den tillämpades först 1974.) På frågan om CBK handhaft konstinköpen har man svarat ja i två kommuner i grupp I och i båda de kommuner i grupp II som tillämpat procentregel. I samtliga dessa kommuner angavs att inköpen skett i samråd med kulturnämnden.

Två frågor gällde dels hur många kommunala nybyggnationer, som var under uppförande eller färdigställdes under 1973, dels vilken typ av nybyggnation det i så fall gällde. Dessa två frågor har endast besvarats av ett fåtal av kommunerna i grupp I, varför frågan inte bearbetats för denna grupps vidkommande. I de 15 kommunerna i grupp II förekom 1973 sammanlagt 50 nybyggnationer. I de två kommuner i grupp II där man uppgivit att procentregel tillämpas, har

det i vardera kommunen under 1973 förekommit två nybyggnationer, nämligen skolbyggnad, barndaghem, civilförsvarsanläggning och omklädningspaviljong för idrottsplats. Av dessa tillämpades procentregel i en nybyggnation, nämligen skolbyggnaden.

Enkäter avseende medel för konstinköp och utsmyckning

Två enkäter avseende medel för konstinköp och utsmyckning för de i undersökningen ingående 30 kommunerna har bearbetats.

Den ena enkäten – i redovisningen benämnd **budgetenkät** (bilaga 2a) – ställdes till kommunens drätsel/ekonomichef för inhämtande av uppgifter rörande disponibla och utnyttjade medel i kommunen totalt, dvs såväl i kulturnämnd som i övriga nämnder/styrelser. Beslutade och utnyttjade procentregelmedel för konstnärlig utsmyckning vid nybyggnation efterfrågades också från handläggande instans.

Den andra enkäten (bilaga 3b) riktades till de fem nämnder (exkl kulturnämnden), som enligt kommunalpolitiska avdelningen på Kommunförbundet kunde förmodas ha medel till förfogande, nämligen skolstyrelse, social centralnämnd, fritidsnämnd, fastighetsnämnd och gatunämnd. Denna enkät ställdes till tjänsteman knuten till respektive nämnd. Den är mera detaljerad än enkäten till ekonomichefen. Bland annat innehåller den frågor om sammansättning och arbetssätt för befintliga konstinköpskommittéer.

I den följande budgetredovisningen utnyttjas uppgifterna från kommunernas ekonomichefer, som ger de ur ekonomisk synpunkt tillförlitligaste uppgifterna. Den andra enkäten redovisas endast vad gäller konstinköpskommitténs sammansättning i de enskilda nämnderna (kap V2 a).

b Kommuner

Budgetenkät. Redovisning av disponibla och utnyttjade medel (ej procentregelmedel)

Budgetenkätens första del (bilaga 2a, blankett 1) efterfrågade disponibla respektive utnyttjade medel för kommunala konstinköp (ej procentregelmedel) 1971-73 enligt följande fördelning:

a årliga anslag
b reserverade eller fonderade medel
c andra medel (ex donation)

Redovisning av kommunernas uppgifter jämte kommentarer, framgår av tabell 2 och 3. Sammanfattning av den relativt omfattande redovisningen framgår av tabell 1.

Det framgår att de 15 undersökta kommunerna i grupp I (över 40 000 inv) utnyttjat sammanlagt 2 805 tkr för konstinköp (årliga anslag, reserverade medel samt andra medel ex donation) under åren 1971-73 medan motsvarande belopp för de 15 undersökta kommunerna i grupp II (under 40 000 inv) är 365 tkr. Man kan också utläsa, att kommuner i grupp I har en något högre utnyttjandegrad av årliga anslag och reserverade medel. Försök att ange genomsnittsvärden och utvecklingstendenser får ses med stor reservation, dels då man i vissa kommuner inte kunnat särredovisa utnyttjande av årliga anslag resp utnyttjande av procentregelmedel, dels då ett antal kommuner gör exceptionella satsningar vissa år.

Anslagsbeloppen de tre aktuella åren 1971-73 i de två kommungrupperna minskar något varje år i grupp I, medan de ökar i grupp II. Invånarantalet i de 15 större kommunerna har ökat med i genomsnitt 1,5 % per år, medan de mindre kommunernas invånarantal genomsnittligt minskat något – 0,5 %–0,1 %. Denna iakttagelse har dock inte utvecklats vidare, främst därför att tidsperioden (tre år) är så kort, men också därför att stark utvecklingstakt i en kommun i den ena gruppen, ställd mot en extraordinär satsning i en kommun i den andra gruppen förtar värdet av dessa jämförelser. Uppgifterna kvarstår som en observation.

En jämförelse som däremot kan företas utifrån materialet gäller fördelningen mellan olika typer av medel i kommungruppernas totala anslagsförbrukning 1971–1973:

Utnyttjade medel 1971–1973

Kommuner	Antal kommuner	Årliga anslag tkr	%	Reserverade medel tkr	%	Andra medel (t ex donation) tkr	%	Totalt tkr	%
Över 40 000 inv grupp I	15	1731	62	1048	37	26	1	2805	100
Under 40 000 inv grupp II	15	325	80	27	7	13	4	365	100

De större kommunerna har således en högre förbrukning av reserverade medel än de mindre kommunerna. Förklaringen till detta torde vara att man i de större kommunerna oftare har utsmyckningsärenden, som sträcker sig över mer än ett år, varför medlen måste reserveras. I mindre kommuner kan som regel anslag för konstinköp utnyttjas under anslagsåret. Båda grupperna hade vid ingången av perioden (1971) jämförbara andelar reserver i förhållande till årliga anslag, nämligen i grupp I 85 % och i grupp II 88 %.

Anslagna medel per capita skiljer sig inte nämnvärt mellan större och mindre kommuner. År 1973 utgjorde disponibla resp utnyttjade medel (årliga anslag) per capita i de undersökta kommunerna i genomsnitt:

Kommuner	Disponbila medel (årliga anslag)	Utnyttjade medel (årliga anslag)
Grupp I	kr 0:51	0:48
Grupp II	kr 0:52	0:46

Detta faktum avviker från det generella förhållandet att de totala kulturkostnaderna per capita är högre i större kommuner än i mindre.[7]

Kulturnämnderna disponerar naturligt nog merparten av anslagen för konstinköp, men även andra nämnder har medel till förfogande. Fördelningen framgår av följande uppställning:

Nämnder med årliga anslag till förfogande
(ej procentregelmedel)

Kommuner	Nämnd	Antal kommuner	Anslag 1971-73 tkr	Andel %
Grupp I	Kulturnämnd	13	1839	94
	Museistyrelse [8]	1	75	4
	Skolstyrelse	2	23	1
	Soc. centralnämnd	2	23	1
	Teknisk nämnd	1	5	0,3
			1965	100
Grupp II	Kulturnämnd	10	218	56
	Konstnämnd	1	18	5
	Skolstyrelse	2	30	8
	CBK	1	13	3
	Övrigt	2	111	28
			390	100

I de 15 större kommunerna (grupp I) disponerar kulturnämnderna ca 94 % av årliga anslag till konstinköp, medan andra nämnder tillsammans disponerar 6 %. I mindre kommuner (grupp II) där 12 kommuner anslagit medel för konstinköp, svarar kulturnämnderna för 78 % av årliga anslag, om man bortser från den stora posten "övrigt", som förrycker beräkningen av procentuella andelar. Denna post härrör huvudsakligen från en kommun, där 110 tkr, inte hänförts till viss nämnd, 80 tkr därav har avsett utsmyckning av ålderdomshem.

Budgetenkät. Redovisning avseende procentregelmedel.

Kommuner

Budgetenkätens andra del (bilaga 2a, blankett 2) innehåller frågor om *procentregelmedel* åren 1971–1973, antal och typ av byggnader där utsmyckning förekommit samt tillämpad procentsats. Åtta av de 30 undersökta kommunerna har

tillämpat procentregel 1971–1973, varav sex i grupp I (över 40 000 inv) och två i grupp II (under 40 000 inv).

Procentregelns ursprung

Antal kommuner	Antal kommuner Beslut att tillämpa procentregel år: 1947	1949	1961	1962	1966	1969	1971
8	1	1	1	2	1	1	1

Antal kommuner	Beslutande instans Stadsfullm	KF	CBK	Inget svar	Initiativtagare till beslutet Ledamot kulturnämnden	Stadsfullm ordf	Stadskollegiet	CBK	Bibl chef	Inget svar
8	3	2	1	2	2	2	1	1	1	1

Initiativtagare tillhörde, enligt svar från fem kommuner, socialdemokratiska partiet i fyra kommuner och Sveriges kommunistiska parti (1949) i en kommun.

Procentregelns tillämpande 1971–1973

Det bör noteras att principbeslut i kommunfullmäktige inte behöver uppfattas som bindande och procentregeln kan därför vid vikande konjunkturer upphöra att verka. Kommunfullmäktige kan naturligtvis också frångå sin princip genom att inte anvisa medel. Beslutanderätten rörande utnyttjandet av procentregelmedel utövas i fyra kommuner av CBK efter beredning i samråd med kulturnämnd/konstinköpskommitté. I en kommun har fastighetsnämnd fungerat som såväl beredande som beslutande instans. I övriga tre kommuner har kommunens kulturnämnd/konstinköpskommitté disponerat anslagen.

Sambandet mellan antalet nybyggnationer och antalet utsmyckningar i en kommun är naturligtvis påtagligt främst i de kommuner, där procentregel i någon form utnyttjas. Eftersom byggandet i regel sträcker sig över en flerårsperiod blir undersökningen inte helt täckande, då den avser förhållanden under bara tre år. Förskjutningar i tiden har också bekräftats av ekonomicheferna i såväl kommuner som landsting. Detta gör det ganska ointressant att företa några djupare analyser av tendenser till ökning eller minskning av procentregelmedel mellan åren 1971-73, likaså av utnyttjandegrad.

Sammanlagda utnyttjade medel 1971 - 1973

Kommuner

En summering av samtliga typer av medel som använts till konstinköp/utsmyckningar 1971-73 ger följande siffror:

Antal inv	Antal kommuner	Utnyttjat 1971-73 tkr Årliga anslag reserver o övr	Procentregelmedel	Totalt	Motsvarar per capita i genomsnitt 1971-73	Per år
Över 40 000 grupp I	15	2805	1726	4531	4:32	1:44
Under 40 000 grupp II	15	365	200	565	2:47	–:82
Totalt	30	3170	1926	5096	–	–

Utnyttjade medel per capita uppvisar en avsevärd skillnad mellan större och mindre kommuner enligt ovanstående sammanställning. Främst förklaras detta av att sex kommuner i grupp I tillämpat procentregel jämfört med endast två kommuner i grupp II. Ser man däremot endast till årliga anslag, blir utnyttjandet per capita i kommunerna tämligen lika; (0:48 i grupp I resp 0:46 i grupp II, enl sammanställning se ovan).

Andelar av den totala beslutade byggnadskostnaden som utnyttjats till konstnärlig utsmyckning i de byggnader procentregel tillämpats 1971–1973:

grupp I	1 kommun	2 %
	4 kommuner	1 %
	1 kommun	0,7 %
grupp II	2 kommuner	1 %

Antal byggnader där beslut fattats om procentregelns tillämpande 1971–1973

Utsmyckningen har avsett 55 byggnader i sju kommuner. En kommun med mycket stora satsningar har inte kunnat specificera antalet byggnader och uppger endast att utsmyckningen bland annat gällt offentlig plats.

Beslutade resp utnyttjade procentregelmedel. Sammanfattning

Kommuner	Beslutat/ utnyttjat		1971	1972	1973	1971-73
grupp I						
6 kommuner:	beslutat	tkr	1170	1141	837	3148
	utnyttjat[x]	»	660	588	478	1726[xx]
grupp II						
2 kommuner:	beslutat	tkr	200	–	–	200
	utnyttjat[x]	»	200	–	–	200

[x] Förhållandet mellan beslutade och utnyttjade medel har budgettekniska förklaringar och innebär inte (nödvändigtvis) att procentregelmedlen inte till fullo utnyttjas.

[xx] Av disponibla reserverade procentregelmedel har en kommun under de tre åren utnyttjat sammanlagt 678 tkr. Denna kommun har på grund av kraftiga satsningar under ett uppbyggnadsskede disponerat och utnyttjat lika mycket som de övriga fem kommunerna (från grupp I) tillsammans.

DISPONIBLA RESPEKTIVE UTNYTTJADE MEDEL FÖR KONSTINKÖP – KOMMUNER (ej procentregelmedel)

Tabell 1. Disponibla resp utnyttjade medel för konstinköp (ej procentregelmedel). Sammanfattning.

Kommuner Antal inv	Antal kom-muner	Disponibelt /utnyttjat	1971			1972			1973			1971-73			Totalt	
			Årliga anslag	Reserv medel	Andra medel	Årliga anslag	Reserv medel	Andra medel	Årliga anslag	Reserv medel	Andra medel	Årliga anslag	Reserv medel	Andra medel	1971–1973	Anm
Över 40 000																
grupp I	15	disponibelt tkr	855	1 674	186	567	1 575	121	543	1 376	121	1 965	–	–		
1 – 15		utnyttjat tkr	720	310	7	499	370	4	512	368	15	1 731	1 048	26	2 805	
		utnyttjat i % av disponibla medel	84 %	19 %	4 %	88 %	23 %	3 %	94 %	27 %	12 %	88 %				
Under 40 000																
grupp II	15	disponibelt tkr	94	332	4	176	352	5	120	361	3	390				
16 – 30		utnyttjat tkr	69	15	3	151	8	5	105	4	5[1]	325	27	13	365	
		utnyttjat i % av disponibla medel	73 %	5 %	75 %	86 %	3 %	100 %	88 %	1 %	100 %	83 %				

[1] Skolstyrelsen i en kommun har uppgivit utnyttjande av 2 tkr men ej uppgivit disponibelt belopp

Tabell 2. Disponibla medel för konstinköp (ej procentregelmedel) inom olika kommunala nämnder i de 30 undersökta kommunerna. Sammanställning av enkätsvar.

Kommun	Nämnd med medel till förfogande											Disponibla medel tkr										
	Kulturnämnd	Estetisk nämnd	Konstnämnd	Museistyrelse	Skolstyrelse	Socialcentralnämnd	Kommunstyrelse	Teknisk nämnd	Fastighetsnämnd	Centrala byggnkomm	Övrigt	Erhållna årliga anslag				Reserverade (el fond) medel			Andra medel (t ex donation)			Anm
												1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	1971	1972	1973	
1	x													76	76							spec konstverk
						x						7	4	7	18							
					x											173	97	36				
									x							—	—					uppgivit förbrukade medel
2					x											107	71	47				
3	x											60	55	27[1]	142	223	167	236				[1] ej budg
	x													35[2]	35							[2] särsk utsm
4				x								25	25	25	75			2				
		x														49	123	90	75			
				x															7	6	6	till konstmuseet
5	x											107	125	100	332			42				
6	x											37	39	41	117			15				
7	x											50	50	50	150							
8	x											35	40	40	115	64	20	20				
	x											20[3]			20							[3] tilläggsanslag
											x					17	12	3[4]				[4] åld hem
											x					41	44	24[5]				[5] badhus
9	x											100	30	–	130	168	253	247				
					x							5	8	–	13	1	1	4				
								x					5		5			2				
10	x											100	50	–	150	25	25					
	x											84[6]			84							[6] tilläggsanslag

forts.

Forts. tabell 2

Kommun	Nämnd med medel till förfogande										Övrigt	Disponibla medel tkr										Anm
	Kulturnämnd	Estetisk nämnd	Konstnämnd	Museistyrelse	Skolstyrelse	Social centralnämnd	Kommunstyrelse	Teknisk nämnd	Fastighetsnämnd	Centrala byggkom		Erhållna årliga anslag				Reserverade (el fond) medel			Andra medel (t ex donation)			
												1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	1971	1972	1973	
11	x											75	75	75	225	213	218	224	104	115	115	
12	x											10	10	10	30							
							x									91	90	32				
13	x											15	15	25	55	10[1]	10[1]	10[1]				[1] fondutsm
	x											85[2]	11[2]		96		4	8[2]				[2] skulptur
					x							10	–	–	10	7	11	6				
						x						5	–	–	5	32	13	–				
14	x											15	15	22	52	453	416	328				
15	x											10	10	10	30[3]							[3] enl bedömning årliga anslag för kompl köp. Övr härrör från procentregelmedel.
Summa anslag per nämnd	Kulturnämnd											803	525	511	1839							
	Museistyrelse											25	25	25	75							
	Skolstyrelse											15	8	–	23							
	Social centralnämnd											12	4	7	23							
	Teknisk nämnd											–	5	–	5							
	Övrigt											–	–	–	–							
Summa totalt kommun 1–15 Grupp I (över 40 000 inv)												855	567	543	1965	1674	1575	1376	186	121	121	

forts.

Forts. tabell 2

Kommun	Nämnd med medel till förfogande											Disponibla medel tkr										Anm
	Kulturnämnd	Estetisk nämnd	Konstnämnd	Museistyrelse	Skolstyrelse	Socialcentralnämnd	Kommunstyrelse	Teknisk nämnd	Fastighetsnämnd	Centrala byggnadskomm	Övrigt	Erhållna årliga anslag				Reserverade (el fond) medel			Andra medel (t ex donation)			
												1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	1971	1972	1973	
16	x											10	15	15	40							
17			x									6	6	6	18							
					x							4	3	–	7	15	19	19				
18												–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
19	x											–	7	7	14		12	4				
							x									18						
20	x				x							–	2	2	4					3	2	
						x													2	2	1	
21	x											5	10	5	20	121	121	121				
22	x											7	–	–	7	10	15	15				
										x		10	3	–	13[1]							[1] inventarieanslag
											x								2[2]			[2] gåva
23												–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
24	x											10	10	12	32							
											x	10	10	10	30							
											x		80[3]		80[3]							[3] utsmyckning åld hem
25	x											20	20	20	60	168	185	202				
26	x											3	3	3	9							

forts.

Forts. tabell 2

Kommun	Nämnd med medel till förfogande											Disponibla medel tkr												Anm
	Kulturnämnd	Estetisk nämnd	Konstnämnd	Museistyrelse	Skolstyrelse	Social centralnämnd	Kommunstyrelse	Teknisk nämnd	Fastighetsnämnd	Centrala byggnkomm	Övrigt	Erhållna årliga anslag				Reserverade (el fond) medel			Andra medel (t ex donation)					
												1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	1971	1972	1973			
27											x	–	–	1	1	–	–	–	–	–	–			ej budgeterat, extra anslag
28	x											4	1	10	15									10 tkr 1973 outnyttjat
29												–	–	–	–	–	–	–	–	–	–			
30	x											5	6	6	17									
					x									23	23									
Summa anslag per nämnd	Kulturnämnd											64	74	80	218									
	Konstnämnd											6	6	6	18									
	Skolstyrelse											4	3	23	30									
	CBK											10	3	–	13									
	Övrigt											10	90[1]	11	111[1]									[1] inkl 80 tkr åld hem
Summa totalt kommun 16–30 Grupp II (under 40 000 inv)												94	176	120	390	332	352	361	4	5	3			

Tabell 3. Utnyttjade medel för konstinköp (ej procentregelmedel) inom olika kommunala nämnder i de 30 undersökta kommunerna. Sammanställning av enkätsvar.

Kommun	Nämnd med medel till förfogande										Utnyttjade medel (tkr)														Anm
	Kulturnämnd	Estetisk nämnd	Konstnämnd	Museistyrelse	Skolstyrelse	Socialcentralnämnd	Kommunstyrelse	Teknisk nämnd	Fastighetsnämnd	Centrala byggnadskomm	Övrigt	Årliga anslag				Reserverade (el fond) medel				Andra medel (t ex donation)				SUMMA TOTALT	
												1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	nämnd / kommun	
1	x													26	26[1]									26[1]	[1] specif konstv
					x																			154	
						x						5	4	2	11									11	
									x							30	19	–	49					49	
												5	4	28	37	106	80	17	203					240	
2					x											36	23	14	73					73	
3	x											53	24	60	137	18	–	75	93					230	
4				x								25	25	25	75	–	–	2	2	7	4	0,4	11[2]	88	[2] till konstmuseet
		x														1	34	11	46					46	
												25	25	25	75	1	34	13	48	7	4	–	11	134	
5	x											100	125	94	319			42	42					361	
6	x											37	23	41	101			10	10					111	
7	x											50	47	53	150									150	
8	x											35	41	39	115	64	–	21	85					200	
											x					5	10	2	17					17	
											x						20	23	43					43	
												35	41	39	115	69	30	46	145					260	
9	x											15	36	32	83									83[3]	[3] anslag *och* reserv sammanlagt
					x							5	5	–	10									10	
								x					3		3									3	
												20	44	32	96									96	
10	x											184	50	--	234	5	98	68	171					405	

forts.

Forts. tabell 3

Kommun	Nämnd med medel till förfogande											Utnyttjade medel (tkr)												SUMMA TOTALT	Anm
	Kulturnämnd	Estetisk nämnd	Konstnämnd	Museistyrelse	Skolstyrelse	Social centralnämnd	Kommunstyrelse	Teknisk nämnd	Fastighetsnämnd	Centrala byggn komm	Övrigt	Årliga anslag				Reserverade (el fond) medel				Andra medel (t ex donation)				nämnd	
												1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	kommun	
11	x											70	69	75	214									242	
12	x						x					10	10	8	28	0,3	58	–	58					28 58	
												10	10	8	28	–	58	–	58					86	
13	x											11	18	25	54		4	24	28					82	
	x											85	3		88[1]			8[1]	8[1]					96	[1] spec skulptur
					x							6			6		5	6	11					17	
						x						4			4	20	13		33					37	
												106	21	25	152	20	22	38	80					232	
14	x											15	12	22	49	55	25	32	112					161	
15	x											10	4	10	24									24	Övrig förbrukning härrör från procentregelmedel
Summa per nämnd	Kulturnämnd											675	462	485	1622	142	127	293	562			15	15	2199	
	Estetisk nämnd															1	34	11	46					46	
	Konstnämnd																							–	
	Museistyrelse											25	25	25	75			2	2	7	4	–	11	88	
	Skolstyrelse											11	5		16	112	89	37	238					254	
	Social centralnämnd											9	4	2	15	20	13		33					48	
	Kommunstyrelse															–	58	–	58					58	
	Teknisk nämnd												3		3									3	
	Fastighetsnämnd															30	19	–	49					49	
	Centr byggn kommitten																							–	
	Övrigt															5	30	25	60					60	
Summa totalt kommun 1–15 grupp I (över 40 000 inv)												720	499	512	1731	310	370	368	1048	7	4	15	26	2805	

forts.

Forts. tabell 3

Kommun	Nämnd med medel till förfogande: Kulturnämnd	Estetisk nämnd	Konstnämnd	Museistyrelse	Skolstyrelse	Social centralnämnd	Kommunstyrelse	Teknisk nämnd	Fastigh nämnd	Centrala byggn komm	Övrigt	Utnyttjade medel (tkr): Årliga anslag 1971	1972	1973	Summa 1971-73	Reserverade (el fond) medel 1971	1972	1973	Summa 1971-73	Andra medel (t ex donation) 1971	1972	1973	Summa 1971-73	SUMMA TOTALT nämnd / kommun	Anm
16	x											10	12	14	36									36	
17			x									6	6	6	18									18	
					x								0,1	4	4							2	2	6	
												6	6	10	22							2	2	24	
18															–				–				–	–	
19	x												7	7	14		8	2	10					24	
							x									5			5					5	
													7	7	14	5	8	2	15					29	
20	x												2	3	5									5	
					x																3	2	5	5	
						x														2	2	1	5	5	
													2	3	5					2	5	3	10	15	
21	x											4	9	5	18									18	
22	x											7			7	10	–	2	12					19	
										x		10	3		13									13	
											x									1			1	1	
												17	3		20	10		2	12	1			1	33	
23															–				–				–	–	
24	x											10	10	14	34									34	[1] varav 80 000 kr avser utsmyckning åld hem
											x	10	90	10	110[1]									110	
												20	100	24	144									144	
25	x											3	3	5	11									11	

forts.

Forts. tabell 3

Kommun	Nämnd med medel till förfogande											Utnyttjade medel (tkr)													
	Kulturnämnd	Estetisk nämnd	Konstnämnd	Museistyrelse	Skolstyrelse	Social centralnämnd	Kommunstyrelse	Teknisk nämnd	Fastighetsnämnd	Centrala byggnkomm	Övrigt	Årliga anslag				Reserverade (el fond) medel				Andra medel (t ex donation)				SUMMA TOTALT	Anm
												1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	nämnd / kommun	
26	x											3	3	3	9									9	
27											x			1	1[1]									1	[1] ej budget, spec anslag
28	x											1	–	4	5									5	
29															–				–				–	–	
30	x											5	6	6	17									17	
					x									23	23									23	
												5	6	29	40									40	
Summa per nämnd	Kulturnämnd											43	52	61	156	10	8	4	22					178	
	Estetisk nämnd																							–	
	Konstnämnd											6	6	6	18									18	
	Museistyrelse																							–	
	Skolstyrelse											–	–	27	27									34	
	Social centralnämnd																			2	2	1	5	5	
	Kommunstyrelse															5			5					5	
	Teknisk nämnd																							–	
	Fastighetsnämnd																							–	
	Centr byggn kommitten											10	3		13									13	
	Övrigt											10	90	11	111					1			1	112	
Summa totalt kommun 16–30 grupp II (under 40 000 inv)												69	151	105	325	15	8	4	27	3	5	5	13	365	

BESLUTADE RESPEKTIVE UTNYTTJADE KONSTUTSMYCKNINGSMEDEL – KOMMUNER
redovisade som procentregelmedel

Tabell 4. Konstutsmyckning för procentregelmedel – kommuner grupp I (över 40 000 inv). Sammanställning av enkätsvar.

Kommun	Anslag (tkr)								Antal byggnader								Utnyttjad andel av beslutad byggnadskostnad %	Anm
	Beslut				Utnyttjande				Beslut				Utnyttjande					
	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Tot 1971-1973	1971	1972	1973	Tot 1971-1973		
1	247	292	125	664	64	110	22	196	8	5	6	19	6	3	4	13	1	–
4	145	54	595	794	46	110	67	223	3	1	5	9	3	5	1	9	2 alla byggn	–
5	90	93	10	193	89	64	–	153	3	3	1	7	3	3	1	7	1	Skolor
6	60	115	58	233	–	42	–	42	3	2	2	7	–	1	–	1	0,7 gm sn	–
7	123	42	49	214	50	102	86	238	5	2	4	11	3	6	7	16	1	–
15	505	545	–	1050[1]	196	–	–	196[1]									1[2]	[1] Årliga medel sedan 10 tkr per år exkluderats såsom motsv kulturnämndens årsbudget för kompletteringsköp
	(342	436	828	–	215	160	303	678)[3]										[2] Målsättning 1 %, dock icke utnyttj för alla byggn
																		[3] Reserverade medel, också hänförl till %-regelmedel
Summa kommuner grupp I anslag:	1170	1141	837	3148	445	428	175	1048										
Reserverade medel (en kommun)	342	436	828	–	215	160	303	678										
Summa kommuner grupp I	1512	1577	1665	–	660	588	478	1726	22	13	18	53	15	18	13	46		

forts.

Forts. tabell 4

Kommun	Anslag (tkr)								Antal byggnader								Utnyttjad andel av beslutad byggnadskostnad %	Anm
	Beslut				Utnyttjande				Beslut				Utnyttjande					
	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Tot 1971-1973	1971	1972	1973	Tot 1971-1973		
16	50	–	–	50	50			50	1	–	–	1	1	–	–	1	1	Skola
21	150	–	–	150	150	–	–	150	1	–	–	1	1	–	–	1	1	
30																		23 000 har upptagits även under "årliga anslag". Enl uppgift avser beloppet samma objekt, varför beloppet redovisats i tabell "årliga anslag" [förf:s anm]
Summa kommuner grupp II	200	–	–	200	200	–	–	200	2	–	–	2	2	–	–	2		

c Stockholm

Konstnämnderna

Genom stadsfullmäktigebeslut år 1962 tillkom enhetliga normer för handläggande av frågor rörande konstnärlig utsmyckning av stadens byggander. Dessa normer som trädde i kraft den 1 juli 1963 innefattar dels regler för anslagsgivningen, dels bestämmelser för hur konstinköpen skall organiseras. När det gäller anslag för konstnärlig utsmyckning innebär reglerna i huvudsak att 2 % av byggnadsanslaget skall avsättas till konstinköp vid ny- eller ombyggnad av skolor, medborgarhus och samlingslokaler, idrottsanläggningar, sjukhus m m, vilket motsvaras av 1 % för förvaltningslokaler, ungdomsgårdar m m. För konstnärlig utsmyckning av allmänna platser utgår ett särskilt anslag, som årligen upptas i gatunämndens stat.

Det tillkommer vederbörande förvaltningsnämnd att besluta om hur procentregelmedlen skall utnyttjas. Som rådgivande organ anlitas konstnämnderna. Stadsfullmäktige kan dock frångå dessa regler t ex när det gäller speciellt omfattande byggnadsobjekt.[9]

Tabell 5. Stockholms kommunala konstinköp 1971-73[10]

Rotel (nämnd)	Typ av medel	Disponibelt (tkr) 1971	1972	1973	Totalt
Kulturrotelns konstnämnd	årl anslag av fonder medel	510	310	410	1230
	fonderade medel	111	607	0	718
		621	917	410	1948
Socialrotelns konstnämnd	årl anslag	204	145	150	499
Fastighetsrotelns konstnämnd	»	100	100	100	300
Industrirotelns konstnämnd	»	65	50	–	115
KNAP	»	500	500	575	1575
Summa		1490	1712	1235	4437

Respektive rotel och KNAP har disponerat följande andelar av den totala summan:

Kulturroteln	44 %
Socialroteln	11 %
Fastighetsroteln	7 %
Industriroteln	3 %
KNAP	35 %

Rotel (nämnd)	Typ av medel	Utnyttjat (tkr) 1971	1972	1973	Totalt
Kulturrotelns konstnämnd	årl anslag av fonder medel	377	337	434	1148
Socialrotelns konstnämnd	årl anslag	204	145	150	499
Fastighetsrotelns konstnämnd	»	102	100	100	302
Industrirotelns konstnämnd	»	45	39	25	109
KNAP	»	500	500	575	1575
Summa		1228	1121	1284	3633

Totalt har 82 % av disponibla medel utnyttjats under de tre åren, en uppgift som dock får ses mot bakgrund av de förskjutningar mellan beslut och utnyttjande som sker.

d Landsting

Till landstingen har utsänts budgetenkät, i stort sett innehållande samma frågor som motsvarande enkät till kommunerna (se bil 2b).

Budgetenkät. Redovisning av disponibla och utnyttjade medel.

Även i enkäten till landstingen efterfrågades uppgifter för 1971-73 om årliga anslag, reserverade eller andra medel samt beslutade och utnyttjade procentregelmedel. 22 landsting har besvarat enkäten, dvs samtliga utom Stockholms läns landsting för vilket särskild redovisning gjorts. Från vissa landsting har man inte kunnat särredovisa årliga anslag och procentregelmedel, beroende på ändrade redovisningsrutiner under den aktuella perioden. I två landsting som färdigställt vårdinrättningar och i samband därmed utnyttjat avsevärda belopp för utsmyckning, tillämpas enligt uppgiftslämnare "procentregel indirekt". Medlen har av uppgiftslämnaren dock redovisats som årliga anslag. En sammanfattning för landstingen har gjorts som samtidigt omfattar såväl anslag som procentregelmedel, eftersom en uppdelning här är svår att göra utan att ge en felaktig bild.

För Stockholms läns landsting, som handlägger konstinköp/utsmyckning genom tre konstnämnder (kulturnämnd nyinrättad fr o m 1974) har det visat sig komplicerat att ta fram uppgifter som motsvarar enkätens frågeställningar. Här har uppgifter om medel för konstinköp (inkluderande monumentalkonst) inhämtats via utbildningsnämndens verksamhetsberättelser för åren 1971-73 avseende centrala konstnämnden, hälso- och sjukvårdens samt trafikens konstnämnder.

Tabell 6. Utnyttjade medel för konstinköp/konstnärlig utsmyckning. Sammanställning enligt budgetenkät (svar från 22 landsting) samt särskild sammanställning för Stockholms läns landsting.

Landsting	Typ av medel tkr	1971	1972	1973	1971-73
22	årliga anslag	1209	1620	1766	4595
	reserverade medel	173	87	15	275
	andra medel	—	—	23	23
		1382	1707	1804	4893[x]
	procentregel-medel	1908	2025	2293	6226[xx]
Totalt 22 landsting		3290	3732	4097	11119
Stockholms läns landsting enligt särskilda uppgifter (se nedan) inköp inkl monumental-konst		1617	2756	1413	5786
Totalt samtliga landsting		4907	6488	5510	16905

[x] Ca 1/4 av beloppet är utsmyckning för medel som enligt uppgiftslämnarna egentligen motsvarar procentregelmedel, men där den ekonomiska konstruktionen i landstingen inte medger särredovisning, (se anm i den detaljerade redovisningen av enkäten).

[xx] Från ett landsting (som beslutat om 473 tkr procentregelmedel) har inte uppgift kunnat tas fram om utnyttjande.

Sammanställningen visar att för samtliga landsting ca 17 milj kronor har utnyttjats för konstinköp/konstnärlig utsmyckning 1971-73.

Budgetenkät. Redovisning avseende procentregelmedel.

Landsting (bil 2b, blankett 2)
13 landsting (av samtliga 23) har enligt uppgiftslämnarna tillämpat procentregeln, nämligen AB, C, E, F, L, P, S, T, U, X, Y, AC och BD-landsting. 12 landsting har lämnat uppgifter om procentregelmedel i enkätsvaren medan AB-landsting, som tidigare nämnts inte kunnat redovisa uppgifter enligt budgetenkätens frågeställningar. Två av de 12 svarande landstingen har inte kunnat lämna fullständiga uppgifter: ett landsting saknar uppgifter för 1971-72 på grund av ändrade redovisningsrutiner och ett landsting har inte kunnat lämna uppgifter om utnyttjade medel.

Tio landsting har inte tillämpat procentregel, nämligen D, G, H, K, M, N, O, R, W och Z-landsting. Vad beträffar R- och N-landsting kan enligt uppgiftslämnare jämförelse göras med de relativt höga årliga anslagen, som delvis motsvarar procentregelmedel för nybyggnationer. Vad avser O-landsting har enligt tillägg invid frågan angivits: "I stället har medel ur det årliga konstanslaget tagits i bruk eller har delar av utrustningsanslaget använts för utsmyckning av nybyggnation efter begäran från sjukvårdsdirektionen m fl."

Procentregelns ursprung:

Antal svarande landsting	Antal landsting Beslut att tillämpa procenregel år				
	1965	1967	1968	1969	1970
10	2	1	1	5	1

Antal svarande landsting	Beslutande instans Antal landsting		Initiativtagare till beslutet Antal landsting			
	Landstinget	Förvaltn. utskottet	Förvaltn. utskott	Motion	Nämndledamot el dyl	Inget svar
12	8[x]	4	5	2	4	1

[x] ett landsting tillägger "principbeslut"

I två landsting har initiativ tagits genom motion, i två landsting uppgavs att nämndledamot varit initiativtagare. I ett landsting uppgavs "nämndledamot el dyl" vara tjänsteman. Fyra landsting har uppgivit att initiativtagare tillhört socialdemokratiska partiet.

Andel av den totala beslutade byggnadskostnaden som utnyttjats till konstnärlig utsmyckning i de byggnader procentregel tillämpats 1971–1973:

Procentsats	Antal landsting
1,0 %	4
0,75 %	1
0,6 %	1
0,5 %	2
0,3 %	1

Tre landsting har utnyttjat varierande procentsatser av beslutad byggnadskostnad:

0,5 % för en byggnad, 0,25 % för 24 byggnader
0,5 % för nybyggnation, 0,25 % för ombyggnation
0,5 % för 3 byggnader 1971, 1 % övriga utsm 1971–1973

Antal byggnader där beslut fattats om procentregelns utnyttjande 1971–1973

Antal byggnader som berörts av procentregeln divergerar starkt landstingen emellan, där så fullständiga svar lämnats att en jämförelse kan göras. Från två landsting har endast uppgivits att det avsett "landstingets samtliga byggnader". I ett landsting har 550 tkr använts för utsmyckning av en byggnad (lasarett) medan ett antal landsting använt 470 tkr för 25 byggnader (sjukhus och skolor), ett landsting 260 tkr för 21 byggnader (sjukvårdsinrättningar och skolor) och ett landsting har endast uppgivit beslutade anslag till 473 tkr samt uppgift om utnyttjande av medel för 46 byggnader (sjukhus, skolor, sociala inrättningar).

Typ av byggnader där procentregel tillämpats:	Antal landsting:
Sjukhus/sjukvårdsinrättningar	7
Skolor	3
Elevhem/hotell	2
Sjukhem	1
Vårdhem	2
Sociala inrättningar	1
Dagcenter för vuxna psyk. utv. störda	1
Skyddad verkstad	1
Samtliga landstingets byggnader, alla typer av landstingets institutioner	2

Stockholms läns landstings konstinköp 1971–1973[11]

Konstinköp Utnyttjade medel (tkr)

Konstnämnd	1971	1972	1973	1971-73
Centrala konstnämnden	77	238	319	634
Hälso- och sjukvårdens konstnämnd	1540	2102	599[x]	4242
Trafikens konstnämnd	–	415[xx]	495	910
Totalt	1617	2756	1413	5786

[x] I beloppen för hälso- och sjukvårdens konstnämnd ingår konsultarvoden med 44 tkr 1972 och 15 tkr 1973.

[xx] "mer exakta kostnader har redovisats och godkänts för konstnärlig utsmyckning av stationerna Stadion 200 tkr och Tekn Högskolan 215 tkr"

Särskild redovisning av utnyttjade procentregelmedel har inte gjorts. I beloppen för konstinköp, enligt verksamhetsberättelser för 1971-73, ingår också utnyttjande av procentregelmedel.

DISPONIBLA RESPEKTIVE UTNYTTJADE MEDEL FÖR KONSTINKÖP – LANDSTINGEN

Anm: I tabellerna över redovisade medel för konstinköp/utsmyckning har landstingen ställts upp i ordningsföljd enligt invånarantal den 1 jan 1973. (Landstingsfakta 73, utgiven av Landstingsförbundet [Sthlm] 1973)

Tabell 7. Disponbila medel för konstinköp (ej procentregelmedel) inom landstingen (tkr). Sammanställning av enkätsvar.

Landsting	Erhållna årliga anslag				Reserverade (el fond) medel			Andra medel (t ex donation)			Anm
	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	1971	1972	1973	
AB											Separat sammanställning
M	100	110	190	400	95						
P	18	22	26	66	31	12					
E	50	50	50	150							
F	40	40	40	120							
X	30	30	30	90	15						
S	60	60	60	180	26	18	28				
W	35	35	37	107	7[1]		3[1]				[1] ingående reservation
O	35	35	35	105	1	20	24				Medel ur årl konstanslag har också tagits i bruk för utsmyckning av nybyggnad (därtill utrustningsanslag)
T	50	50	50	150	4	3	1				
Y	45	45	50	140							
L	30	111	50	191			81				
U	75	75	75	225							
R	50	60	48	158[2]						20	[2] = 40 % av anslaget, motsvarar kompletteringsköp vid befintliga inrättn
	75	90	72	237[3]							[3] = 60 % av anslaget, motsvarar nya inrättningar, dvs motsv %-regelmedel där sådana framräknas, här är dock beloppen ej framräknade på investeringsvolym utan anslag anvisas (enligt kommentar från uppgiftslämnaren)
	100	300	400	800[4]							[4] KSS (sjukhus)

forts.

Forts. tabell 7

Landsting	Erhållna årliga anslag				Reserverade (el fond) medel			Andra medel (t ex donation			Anm
	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	1971	1972	1973	
BD	50	50	77	177							
D	40	40	40	120							
H	50	75	75	200							
AC	100	100	100	300		9				4	
C	40	40	40	120							
N	152	150[1] 237[2]	192	494[1] 237[2]		97[3]	173[3]				[1] 150 tkr motsvarar "normalt" anslag [2] resten beror spec på ianspråktagande av nytt sjukhus, vilket f ö generellt uppges gälla de rel höga anslagen (%-regelmedel har ej funnits) [3] Reservation = beloppet har förekommit under årligt anslag något tid år.
G	25	25	25	75	37	33	37				37, 33 o 37 tkr utgör ingående reservationer resp år (48 tkr fr 1973 reserverade för 1974).
K				0							Inga anslag 1971-73.
Z	40 (30	40 30	40 30	120 90)[4]							[4] spec disponibla medel vid en inrättning om ca 30 tkr per år, ingår ej i summeringen över medel som stått till landstingens förfogande. Särskild kommentar har gjorts, då dessa belopp kan jämföras med landstingets årliga anslag för konstinköp.
Summa totalt	1290	1870	1802	4962	216	192	347	–	–	24	

Enkätfråga 36 (se enkät bilaga 1)

På fråga om landstingen har någon fond som utnyttjas för konstinköp har endast tjänsteman i ett landsting (D) uppgivit att så varit fallet. Medlen härrör från en minnesgåva från 1949 på 2 000:– och hade hittills utnyttjats vid ett tillfälle.

Tabell 8. Utnyttjade medel för konstinköp (ej procentregelmedel) inom landstingen (tkr). Sammanställning av enkätsvar.

Landsting	Årliga anslag				Reserverade (el fond) medel				Andra medel (t ex donation)				SUMMA	Anm
	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73		
AB														Separat sammanställning
M	100	110	190	400	95			95					495	
P	18	22	26	66	20	12		32					98	
E	50	50	50	150									150	
F	40	40	40	120									120	
X	31	30	30	91	15			15					105	
S	60	50	52	162	8			8					170	
W	36	32	39	107	7			7					114	
O	17	31	5	53									53	Därtill delar av utrustningsanslag, uppg om belopp saknas.
T	50	50	50	150	(0,5)	2	1	3					153	
Y	45	45	50	140									140	
L	30	30	114	174									174	
U	75	75	75	225									225	
R	50 74	60 90	48 73	158[1] 237[2]							20	20	178 237	[1] 158 tkr = 40 % av anslag, motsv kompletteringsköp till befintl inrättningar [2] = 60 % av anslag, avseende nya inrättningar
	114	300	337	751[3]									751	[3] avs KSS, motsv 0,3 % av produktionskostnad.
BD	49	43	75	167									167	
D	40	40	40	120									120	
H	50	73	75	198									198	
AC	ca 91	100	100	291	ca	9		9			ca 3	3	303	
C	40	40	40	120									120	
N	109	269	217	595		42		42					637	Inkl spec anslag för nytt sjukhus; uppdeln av anslag enligt bedömning/kommentar har gjorts i tabell över disponibla medel
G				0	28	22	14	64[1]					64[1]	[1] Utgör förbrukn fr årligt anslag och ingående reservation resp år
K	0	0	0	0									0	Inga anslag, inga inköp 1971-73
Z	40	40	40	120[2]									120[2]	[2] Dessutom 30 tkr/år av spec disponibla medel vid en inrättning, där inköp sker i särskild ordning
Summa totalt	1209	1620	1766	4595	173	87	15	275	–	–	23	23	4893	

Tabell 9. Konstutsmyckningsanslag för procentregelmedel – landstingen

Landsting	Anslag (tkr)								Antal byggnader								Utnyttjad andel av beslutad byggnadskostnad %	Typ av byggnad där procentregel tillämpats
	Beslut				Utnyttjande				Beslut				Utnyttjande					
	1971	1972	1973	Summa 1973-71	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Tot 1971-1973	1971	1972	1973	Tot 1971-1973		Övriga anm
AB																		Separat sammanställning
M																		Ej procentregel
P			30	30[1]			8	8[2]			2	2			2	2	0,5 beräkn nybyggn 0,25 ombyggn	Alla typer av nybyggnader och ombyggnader
																		[1] ej uppg från 1971-72 p g a ändrade redovisn rutiner 1973
																		[2] 22 tkr reserverade
E	320	540	578	1438	320	540	578	1438				[3]				[3]	0,6	Alla typer av lt-institutioner (enl Tekn avd uppg om ny- och ombyggn – från milj bygge för RiL till förhyrd lägenhet för distriktssköt mottagning)
																		[3] uppgift saknas
F	514	460	25	999	320	423	396	1139									1 %	
X	125	350	300	775	182	386	304	872	2	3	2	7	2	3	2	7	0,75	Sjukvårdsinrättningar
S	125	100	100	325	83	33	53	169				[4]				[4]	0,5	Samtl landstingets byggnader
																		[4] antal kan ej besvaras
W																		Procentregel ej tillämpad 1971-73 (Beslut fattat och budg 1974)

forts.

Forts. tabell 9

Konstutsmyckningsanslag för procentregelmedel – landstingen

Landsting	Anslag (tkr)								Antal byggnader								Utnyttjad andel av beslutad byggnadskostnad %	Typ av byggnad där procentregel tillämpats
	Beslut				Utnyttjande				Beslut				Utnyttjande					
	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Tot 1971-1973	1971	1972	1973	Tot 1971-1973		Övriga anm
O																		1 %-regeln har ej tillämpats. För utsmyckning anslag efter begäran/behovsprövning. (Lös konst fr utrustningsanslag)
T	550	–	–	550	550	–	–	550	1			1	1			1	1,0	Lasarettsbyggnad
Y	77	30	18	125	318	261	211	790	2	1	2	5	3	3	3	9	1,0[1]	Sjukhus, elevhem, vårdhem
																		[1] max 1 %, då vissa utrymmen (ex maskinrum) ej smyckas.
L	100	870	50	1020	100	70	300	470	2	23	2	27	2	20	3	25	0,25 avs 24 byggn 0,5 avs 1 byggn	Sjukhus och skolor
U	100	200	400	700	35	100	125	260	4	3	1	8	5	9	7	21	0,5 avs 9 byggn	Sjukvårdsinrättningar och skolor
																		Anm: Svårt besvara frågor ang 0,5 %-regeln då "fasta konstbelopp" överspänner flera års förbrukning.
R																		(jfr årliga anslag)
BD	70	12	391	473				[2]				[3]	16	12	18	46	(0,3)[4]	Sjukhus, skolor, sociala inrättningar (öppen o sluten vård)

forts.

[2] Kan ej besvaras, ingår i byggn projekten.
[3] Generellt beslut
[4] Beslutade anslag motsv 0,3 % av byggnadsvärdet och får tas ut (FU 6/69 § 288)

Forts. tabell 9

Konstutsmyckningsanslag för procentregelmedel – landstingen

Landsting	Anslag (tkr)				Antal byggnader												Utnyttjad andel av beslutad byggnadskostnad %	Typ av byggnad där procentregel tillämpats
	Beslut				Utnyttjande				Beslut				Utnyttjande					
	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Summa 1971-73	1971	1972	1973	Tot 1971-1973	1971	1972	1973	Tot 1971-1973		Övriga anm
D																		1973 beslut om succ inf av %-regel. Budget 1974 motsvarar ca 0,5 % på projekterade kostn
H																		Ej procentregel
AC	190	–	90	280	–	186	80	266	4	–	2	6	–	4	2[1]	6	0,5 avs 3 byggn 1971	5 sjukhem, 1 vårdhem och dagcenter för vuxna psyk utvecklingsstörda
																	1,0 avs 1 byggn 1971 och 2 st 1973	[1] varav 1 ej färdigutsmyckad
C	192	95	400	687	–	26	238	264	3	2	4	9	–	1	7	8	1,0 i princip	Sjukhus, elevhotell, skyddad verkstad
N																		Ej tillämpat procentregel. (jfr relativt höga årliga anslag)
G																		Ej tillämpat procentregel
K																		Ej tillämpat procentregel
Z																		Ej tillämpat procentregel
Summa %-regelmedel	2363	2657	2382	7402	1908	2025	2293	6226	18	32	15	65	13	40	26	79		

e Ledamöternas åsikter om budgetutrymmet för kultur och konst.

I det följande redovisas frågor från huvudenkäten, som har anknytning till den kommunala konstinköpsbudgeten.

Fråga 100.
Anser ni att kommunens budget för kultur är a för liten, b lagom, c för stor i relation till kommunens övriga budget. (Se enkät, bil 1).

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner	Antal ledamöter	Kommunens budget för kultur är i relation till kommunens övriga budget enligt ledamöterna			
			För liten	Lagom	För stor	Inget svar
Över 40 000 grupp I						
Sv 1[x]	15	15	6	9	0	0
Sv 2		15	12	3	0	0
		30	18	12	0	0
Under 40 000 grupp II						
Sv 1	15	15	10	5	0	0
Sv 2		15	9	5	0	1
		30	19	10	0	1
Totalt	30	60	37	22	0	1

[x] Sv 1 = ordf Sv 2 = annan led

37 av de 60 ledamöterna anser att budgeten för kultur i kommunen är för liten i relation till kommunens övriga budget, 22 att den är lagom.

Stockholm

Åtta av tio konstnärsledamöter och tre av åtta politiker anser att kommunens kulturbudget är för liten i relation till den övriga budgeten. Fyra politiker anser den vara lagom, en att den är för stor. Två konstnärsledamöter har inte besvarat frågan.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Landstingens budget för kultur är i relation till landstingets övriga budget enligt ledamöterna			
		För liten	Lagom	För stor	Inget svar
23	40	25	14	0	1

Skillnaderna i svaren relaterar sig inte till landstingens storlek. I sex av de 17 landsting, där båda ledamöterna svarat på frågan, anser båda att budgeten är för liten, i två landsting anser båda ledamöterna att den är lagom. I nio landsting är man av olika uppfattning och i sex av dessa landsting är det ordföranden som ansett budgeten vara lagom.

Kommentarer

Kommuner

Grupp I

– Beror dock i viss mån på vilken förvaltning man jämför med.

Grupp II

– Man måste närma sig konsten med ett visst mått av ödmjukhet och därigenom sträva till att konsten kan tagas i anspråk i positivt samhällsarbete. I det avseendet har vi måhända inte helt utnyttjat konsten i praktisk politik och låtit densamma få den plats den kan förtjäna för att rätt spegla vår egen tid.

– Vet ej, är ej insatt i kommunens budget, är för lite intresserad av kommunala frågor!

Stockholm

En konstnärsledamot som inte har besvarat frågan:

– Har för liten överblick över kommunens övriga budget. Jämfört med vad som går åt till bilismen etc är kulturbudgeten på tok för liten. Jämfört med vad som går till handikappade av olika slag etc är kulturbudgeten för stor.

Landsting

– Vad räknas in i kultur.

Fråga 38.
Tycker ni att anslagen till konstnärlig utsmyckning idag är för små, lagom eller för stora? (Se enkät, bilaga 1)

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner	Antal ledamöter	Anser att anslagen till konstnärlig utsmyckning är För små	Lagom	För stora	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	17	13	–	–
Under 40 000 grupp II	15	30	18	8	–	4
Totalt	30	60	35	21	–	4

Av de 13 ledamöter i grupp I och åtta ledamöter i grupp II, som anser att anslagen är lagom, är sex i grupp I och en i grupp II från kommuner, som tillämpat procentregel efter 1971. (Procentregeln har tillämpats i sex kommuner i grupp I och i två kommuner i grupp II.) Något samband mellan uppgifterna "lagom" resp "för små" anslag och disponibla anslag 1973 (enligt budgetenkät kap V.1) är svårt att finna. Anslagsbeloppen varierar starkt.

I kommentarerna (se nedan) kan en tendens skönjas att ledamöter från kommuner, där procentregeln tillämpas, är mera nöjda med anslagens storlek, man har här också anfört procentregelns existens som skäl för sitt svar. Vidare talar flera kommentarer för införande av procentregel där sådan saknas och för höjande av procentsatsen till 1 %, där denna ligger lägre. Som orsak till att anslagen är för små har angivits kommunernas ekonomiska situation, "sparår" men också där anslagen höjts har beloppen betraktats som otillräckliga. Det framgår också av kommentarerna att vissa ledamöter finner anslagen vara underdimensionerade i förhållande till kommunens övriga budget. Man känner sig hindrad att verka "ideologiskt", att "skaffa konst till vissa angelägna miljöer", att "stöjda konstnärerna" och att "inköpa amatörkonst".

Stockholm

Samtliga tio konstnärsledamöter i Stockholm tycker anslagen är för små, detta anser också tre förtroendevalda, medan fyra av de åtta förtroendevalda anger att anslagen är lagom; en menar att "svaret kan ej ges generellt men som regel ej för stora". Av kommentar framgår att en förtroendeman anser anslagen lagom "med tanke på kommunens ekonomi", medan en förtroendeman från annan rotel anser anslagen för små: "%-regeln slår illa då kommunen av ekonomiska skäl tvingas begränsa investeringarna".

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Anser att anslagen till konstnärlig utsmyckning är			
		För små	Lagom	För stora	Inget svar
23	40	19	15	–	6

Även när det gäller landstingen är det svårt att finna något samband mellan anslagens/procentregelmedlens tillämpande enligt budgetenkäten och ledamöternas åsikter om anslagens tillräcklighet. Drygt hälften av de ledamöter, som besvarat frågan, dvs 19 ledamöter från 15 landsting, anser att anslagen för konstutsmyckning är för små, i fyra landsting är båda ledamöterna ense om detta. Av de 19 ledamöter, som anser anslagen vara för små, är 13 från landsting, som tillämpat procentregel, och sex från landsting, som inte tillämpat procentregel. Nio ledamöter från landsting, där procentregeln tillämpas har ansett anslagen lagom, men detta har också sex ledamöter uppgivit från landsting, som inte tillämpat procentregel. I tre landsting är båda ledamöterna överens om att anslagen är lagom. I två av dessa landsting tillämpas procent-

regel med 1 % av byggnadsvärdet; i ett landsting tillämpas inte procentregel men en ledamot anger "anpassas till ekonomiska förutsättningar". I fyra landsting har båda ledamöterna ansett anslagen vara för små. Det kan noteras att i tre av dessa landsting tillämpas procentregel men med procentsatser varierande mellan 0,3–0,6; dvs enprocentmålet är inte uppnått.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som ansett anslagen "lagom":

Grupp I

– Anslagen för konstnärlig utsmyckning utgör idag ca 0,5 % av byggnadsvärdet. Det torde kunna ökas till 1 %.

Grupp II

– Det konstnärliga och estetiska ingår ju i all byggnads- och samhällsplanering.

Ledamöter i kommuner som tillämpat procentregel efter 1971:

– Anslagen har ej hållit takten med utvecklingen ekonomiskt i övrigt då det gäller staffli-konst. "Lagom" – när det gäller konstnärlig utsmyckning av byggnadsverk – högst 2 % på byggnadskostnaderna.

– Skriver med stor tvekan lagom. Gör det i förhoppning att vi skall få bättre förhållande till stånd i fråga om den s k procentregeln.

– 1/2–1 % av totala byggkostnaden enligt beslut av stadsfullmäktige 1966.

– Visst skulle ytterligare utsmyckning vara önskvärd, men vi anser att det är bättre att skjuta inköpen till lämplig chans yppar sig i många fall. Utbudet av önskvärd konst är stundom magert.

Ledamöter, som ansett anslagen vara för små (kommentarerna återges i ordningsföljd enligt kommunernas storlek för att ge någon relevans åt de belopp som exemplifieras):

Grupp I – I de två kommuner där procentregeln tillämpats anges detta efter kommentaren.

– Året 1973 var ett kommunalt sparår, tidigare var anslagen betydligt större. Vi väntar ljusare tider.

Annan ledamot från samma kommun:

– Under 1973 hade vi inga medel från årets början. Mot slutet av året fick vi 26 000 som vi snabbt förbrukade – därav den dåliga planeringen. 1974 har vi 30 000 till lös och 90 000 till fast utsmyckning, vilket är för litet.

– Gärna mera anslag för inköp av amatörkonst, som skolelevarbeten, byakonstnärer t ex vävare, snidare, keramiker. [kommunen tillämpat procentregel]

– I förhållande till kommunens budget.

– Jag har motionerat till kommunfullmäktige om att [. . .] skall införa den s k 1 % regeln. Detta för att vi på sikt skall få bättre balans och organisatorisk styrka i vår konstpolitik. Jag har bett K-kontoret att skicka Dig en fotostatkopia på min motion. Den har haft trögt före i portgången, men jag har börjat rycka lite mer effektivt i de gubbar som stretar lite.

– Anslaget uppgår 1974 till 30 000 (?) vilket jag tycker är otillräckligt. Anslaget skall räcka också till konstnärlig utsmyckning av nya institutioner. Någon procentregel finns inte. Kommunen har också fonderade medel som inte ännu rörts.

– Anslagen understiger långt 1 %-regeln. Utvändig utsmyckning är obefintlig.

– Där 1 %-regeln tillämpas – skolor – ev barnstugor – är anslagen i allmänhet adekvata. Anslag för inköp av konst för redan befintliga kommunala byggnader är för små [kommunen tillämpat procentregel].

Grupp II

– En vacker miljö gör människor harmoniska. Detta måste ju vara överideologi för en kulturnämnds konstinköpskommitté. Vi måste ha modet att tro och jobba för, att det man lägger till på konstinköpsbudgeten kan man i det långa perspektivet minska socialbudgeten med.

– Den snäva ekonomiska ramen hindrar ofta kulturnämnden när det gäller att stödja konstnärerna i deras verksamhet.

– Vore angeläget att man i större utsträckning kunde inköpa god konst till framför allt skolor och vårdinrättningar (ålderdomshem).

– Kommunernas ekonomiska besvär.

– Inga fasta anslag.

– Överhuvud taget alltid alldeles för små. Detta gäller i alla sammanhang och ej enbart i [. . .] kommun där vi ofta blev positivt bemötta.

– [. . .] kommun ingick 1.1.1973 i [. . .] storkommun.

Två av ledamöterna i grupp II som inte besvarat frågan kommenterar:

– Inom kommunen finns ej särskilda anslag. Konstinköp belastar anslagen till inventarier. Den vedertagna normen om att 1 % av byggnadskostnaderna användes till konstnärlig utsmyckning är enligt min mening väl avvägd.

– Svårt att bedöma. Man måste först känna till behoven.

Stockholm

Konstnärsledamöter:

– Vi bör ha råd med kultur.

– Finns så oerhört många platser som är i avsaknad av liv och fantasi i en stad.

– Kulturroteln disponerar f n mindre än hälften av det belopp som tidigare anslogs (400 000 mot 1 milj).

– (En annan rotel) förfogar över så lite pengar att den bara köper konst vid två tillfällen per år, vilket räcker till ett fåtal normalstora målningar. (I övr jfr svar på fråga 100).

– Om utsmyckning och stafflikonst våre mera styrt (faktiskt) så kunde vi fylla många luckor. Har rest runt i landet och sett fasansfull skulptural utsmyckning i bostadsområden. Men att komma in på ex.vis Huddinge sjukhus och där, i den ångestfyllda miljön, få uppleva lekfullhet och fantasifullhet, sköna färger och former är oerhört värdefullt.

– Konsten borde på ett naturligt sätt integreras i samhället enligt principen prestation–motprestation [KNAP].

– Statligt kan man peka på den ogenomförda 1 %-regeln. Kommunalt så är Stockholm, så vitt jag förstår, i en särställning och ändå är konstinköpsanslagen små. Det finns nu inte en möjlighet att t ex följa upp tillkomsten av nya stadsdelar med de konstverk och den miljöpåverkan som konstnärer kunde engageras i. Anslagen måste då bli mycket stora men ändå små i proportion till utbyggnadskostnaderna, formerna för användning av anslagen kunde då också bli mer aktiva.

Landsting

Ledamöter som ansett anslagen *lagom:*

- Avvägningsfråga; 1 %-regeln ger rätt mycket pengar och arbete vid nuvarande och pågående nyinvesteringar. Dessutom har vi ett årligt anslag å 40 000. [båda ledamöterna har markerat "lagom"].

– Klarar utsmyckningen hyfsat. [den andre ledamoten påpekar att 1 %-målet ej nås].

– Anpassas till ekonomiska förutsättningar.

– "För små" för äldre institutioner.

– Anslaget bör vara indexreglerat.

Ledamöter som ansett anslagen *för små:*

– Klarar den konstnärliga aktiveringen av ny- och ombyggnation hyggligt med tillgängliga 0,6 % av värdet av byggn.invest. Däremot visar resultatet av gjorda investeringar att det föreligger ett mycket stort kompletteringsbehov i äldre byggnader. Vill också få igång en artoteksverksamhet och då framför allt inom långtidsvården.

– 0,6 % av byggkostnaden [anmärker den andre ledamoten i samma landsting som ovan, som också ansett anslagen för små].

– Vi når ej 1 %-målet.

– Anses av många politiker som mindre viktigt och det anslag man skär ned om budgeten blir ansträngd [även den andre ledamoten i lt anser anslagen små och påpekar att "höjning ej skett på något år"]..

– Anslagen måste indexregleras.

– Medel för konstinköp anvisas i regel i samband med byggnadsprojekt. Medel skulle behövas för kontinuerliga inköp. [anm: den andre ledamoten i landstinget anser anslagen lagom – men enligt budgetenkät har landstinget ifråga ej disponerat medel under 1971-73, däremot anges att medel avsatts fr o m 1974-75, dels för konstinköp, dels för lasarettsbyggnad].

En ledamot som ansett sig ha för liten erfarenhet för att besvara frågan tillägger "det behövs en målsättningsdebatt".

Sammanfattning av ledamöternas enkätsvar och kommentarer avseende budgetutrymmet för kultur och konst.

Vad som närmast framhålles i kommentarerna från flera ledamöter är önskvärdheten av att tillämpa procentregeln, men också behovet av ökade anslag för kompletteringsinköp till befintliga institutioner, anslag, som då helst bör vara indexreglerade.

Det förekommer att landsting, som inte tillämpar procentregeln, genom att avsätta viss procent av (beslutat) byggnadsvärde, likväl anvisar relativt höga anslag. Ser man till summan av disponibla medel för konstinköp/utsmyckning under åren 1971-73 och ungefärlig satsning per capita under dessa tre år *sammanlagt*, visar det sig att i de sex landsting, som disponerat de största beloppen – mellan 3:60 och 4:60 per capita – samtliga ledamöter i fem landsting anser att anslagen varit för små, medan flera ledamöter i landsting, som enligt budgetenkäten uppvisar små satsningar (så lågt som 40 öre per capita under tre år) ansett att anslagen varit lagom.

De förtroendevaldas uppfattning om anslagens storleksordning skiljer sig inte nämnvärt åt mellan olika kommuner (inkl Stockholm) och landstingen. I genomsnitt anser drygt hälften av de svarande, att anslagen är för små. Samtliga konstnärsledamöter i Stockholm skulle vilja se större satsning på konstinköp/utsmyckning. Det är relativt vanligt att de båda ledamöterna i samma kommun, landsting eller rotel i Stockholm skiljer sig åt i uppfattning om anslagens storlek.

De attityder, som kommer till uttryck i kommentarerna återspeglar en avvägning mellan vad man upplever som ett behov av utsmyckning och den samlade ekonomiska situationen för landstinget/kommunen. Uppfattningen att anslagen är små ur behovssynpunkt, men lagom i relation till den totala ekonomin i övrigt, är också företrädd.

2 INKÖPSORGANEN

a Struktur, sammansättning

Fråga 5 i appendix till enkät bilaga 1.
Vilka ingick i kommunens konstinköpskommitté 1973?

Kommuner

Konstinköpskommittéer. Förtroendevalda ledamöter

Kommun	Antal ledamöter i kulturnämnden[1 2]	Antal ledamöter i konstinköpskommittén		Konstinköpskommittén utskott i kulturnämnden	Annan organisationsform
1	11	3			CBK samt led i kulturnämnd
2	–	–	7		Museinämnd
3	11	3		x[1 3]	
4	–	–	9		Museistyrelsens konstnämnd samt estetisk nämnd
5	9	3		x[1 4]	
6	9	3		x[1 5]	
7	9	4		x	
8	7	4		x	
9	7	3		x	
10	9	4		x	
11	7	3		x	
12	9	5		x	
13	5	3		x	
14	9	3		x	
15	9	2		x	
16	7	5		x[1 6]	
17	–	4			Konstnämnd
18	9	–			(Ej konstinköpskommitté)
19	9	3		x	
20	9	4		x	
21	7	3		x	
22	7	3		x	
23	7	–			(Ej konstinköpskommitté)
24	7	3		x	
25	5	5		x	
26	9	9		x	
27	7	1			Kommunstyr ordf samt kanslichef (ej förtroendevald)
28	7	5			CBK, kommunstyrelse samt led i kulturnämnd
29	7	–			(Ej konstinköpskommitté)
30	7	3		x	
		91	16	21	

Fråga 2.
Finns fast anställd tjänsteman knuten till er konstinköpskommitté (se enkät bilaga 1)

Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskomm	Kommuner som har tjm knuten till konstinköpskommitté	I vilka befattningar					Antal kommuner som svarat nej
			Kulturchef	Kultursekr	Museichef/tjm	Bibliotekschef	Annan komm tjm	
Över 40 000 grupp I	15	9	2	1	4	1	3	6
Under 40 000 grupp II	12	5	–	–	–	4	1	7
Totalt	27	14	2	1	4	5	4	13

I grupp I har vardera en kommun a såväl museichef som intendent, b såväl kulturchef som administrativ assistent, c såväl kultursekreterare som museichef.

Landsting

Antal landsting	Landsting som har tjänsteman knuten till konstinköpsnämnden	Befattningar				Inget svar
		Kultursekr	Kulturassistent	Annan befattn /person	Antal landsting som svarat nej	
23	15[x]	7	2	6[xx]	7	1x

[x] Ett av dessa landsting har fast anställd tjänsteman, knuten till konstinköpsnämnden, nämligen landsantikvarien. Samma landsting har dock inte under fråga 3a (se nedan) uppgivit landsantikvarien som "fackman" i konstinköpsnämnden utan endast en anm: "konstn rådgivare vid inköp i samlingsutställningar" samt under fråga 3b (se nedan) uppgivit landsantikvarien som ständigt adjungerad.

[xx] Varav i vardera ett landsting konstsekreterare, hemslöjdskonsulent respektive landsantikvarie.

Ett landsting, som inte har organiserad konstinköpsnämnd utan bedriver en försöksverksamhet, har uppgivit att hemslöjdskonsulent handlägger inköp av lös konst. Tre landsting, som har fast anställd tjänsteman knuten till konstinköpsnämnden, har inte angivit dennes ställning. Inget landsting har kulturchef eller kulturintendent (enl enkätens alternativ) knuten till konstinköpsnämnden.

Kommentarer:

Kommuner

- Tjänsteman från länsmuseet, vilket dock ej fungerat i nämnvärd utsträckning.
- Chefsbibliotekarie är kulturnämndens sekreterare.
- Sedan inköpskommittén valt konstverken ombesörjer kulturnämndens sekreterare de praktiska åtgärderna [finns ej fast anställd tjm i konstinköpskommittén]

Vid alternativet annan kommunal tjänsteman har uppgivits:

- Adm assistent
- Sekreterare vid kommunens drätselkansli
- Kulturnämnden har haft hjälp av assistent på kommunkansliet i praktiska ärenden. Denne assistent var dessutom sekreterare i Kulturnämnden och Brandstyrelsen.
- Fritidssekreterare [en kommun i grupp II]

Fråga 3.
a Ingår "fackman" i er konstinköpskommitté?
b Adjungerade ni under 1973 någon gång "fackman" i konstinköpsfrågor?

Kommuner

Antal inv	Samtliga kommuner med konst-inköps-komm	Fackman ingår i konstinköps-komm			Fackman adj vid något tillfälle			Fackman ingår el adj vid något tillfälle
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	
Över 40 000 grupp I	15	6	8	1	7	5	3	13
Under 40 000 grupp II	12	1	10	1	2	8	2	3
Samtliga	27	7	18	2	9	13	5	16

I 87 % av de stora kommunernas och 25 % av de mindre kommunernas konstinköpskommitté ingår fackman eller har fackman adjungerats vid något tillfälle. I två kommuner ingår mueseichef i konstinköpskommittén i egenskap av föredragande i museinämnd/styrelse. I en kommun i grupp I har man sagt sig inte ha fackman, men angivit att "en ledamot är tecknare" och "kultursekreteraren har tre betyg i konsthistoria och erfarenhet från konstmuseum". På frågan huruvida man under 1973 adjungerade fackman någon gång i konstinköpsfrågor, tillägger en ledamot, som besvarat frågan jakande, att man "praktiskt taget alltid adjungerar konstnär vid köp av konstverk över 1 000 kronor". Ledamot i en kommun, som inte adjungerat fackman, uppger: "Den konstutbildade landsantikvarien kan vi konsultera".

Fackman	Kommuner i grupp	Antal kommuner där respektive typ av fackman			
		Ingår enbart	Adjungerats enbart	Ingår och dessutom adjungerats	Totalt
Museiintendent	I	3	1	–	4
	II	–	–	–	–
Annan museitjänsteman	I	1	–	–	1
	II	–	–	–	–
Konstnär	I	1	1	–	2
	II	1	2	–	3
Konstkritiker	I	1	2	–	3
	II	–	–	–	–
Konsthistoriker	I	–	–	1	1
	II	–	–	–	–
Annan person yrkesmässigt knuten till konstverksamhet[x]	I	–	1	–	1
	II	–	–	–	–
Annan person[xx]	I	1	–	–	1
	II	–	–	–	–

[x] "Stadens konstnärliga rådgivare. Utsedd av kommunstyrelsen, sitter ej i kulturnämnden. Läkare tillika konstsamlare."

[xx] "Ordförande i konstföreningen."

Anm: I grupp I har en kommun uppgivit att fackman ingår och två att fackman adjungeras, men ingen har specificerat vilken typ av fackman man avser. Från den kommun, där fackman ingår, tilläggs endast i kommentar: "Formellt".

Landsantikvarie, galleriägare eller arkitekt har inte ingått eller adjungerats i någon av de berörda konstinköpskommittéerna under 1973. I tre kommuner i grupp I och i åtta kommuner i grupp II med konstinköpskommitté har man inte haft fackman knuten till konstinköpskommittén och inte heller någon gång under 1973 adjungerat fackman i konstinköpsfrågor. Inte någon av kommunerna i grupp II har haft museichef/museitjänsteman, konstkritiker, konsthistoriker, kulturchef eller kultursekreterare knuten till konstinköpskommittén.

Stockholm

I Stockholm ingår såsom fackmän i varje konstnämnd de ordinarie konstnärsledamöterna. Dessutom har enligt sekreteraren i fastighetsrotelns konstnämnd denna rotel adjungerat fackman, arkitekt, till speciellt utskott för konstnärlig utsmyckning av Kulturhuset. KNAP har enligt sekreteraren adjungerat arkitekt en gång. Övriga konstnämnders sekreterare har uppgivit att man inte adjungerat fackman.

Landsting

Fackman ingår i konstinköpsnämnden eller har vid något tillfälle adjungerats:

Antal landsting totalt	Antal landsting som har				
	såväl ingående som adj fackman	endast ingående fackman	endast adjungerad fackman	ingen fackman el adj	Inget svar
23	6	6	6	4	1

18 landsting har alltså fackman eller adjungerad fackman i konstinköpsnämnden; i 12 av dessa ingår fackman, varav sex landsting dessutom har adjungerat fackman vid något tillfälle. Ledamot i ett landsting, som uppgivit att landstinget inte har vare sig ingående eller adjungerad fackman, anmärker att "sammansättningen av tillfälliga kommittéer varierar". Ledamot i annat landsting, där fackman dels ingår i konstinköpsnämnden, dels adjungeras, har inte närmare angivit vilka fackmän detta gällt utan hänvisar till särskild arbetsordning.

Landsting	Antal landsting där respektive typ av fackman			Totalt
Fackman:	ingår	adjungerats	ingår och dessutom adjungerats	
Museiintendent	1	1	1	3
Annan museitjänsteman	1	–	–	1
Landsantikvarie	1	3	–	4
Konstnär	4	5	5	14
Konstkritiker	1	–	–	1
Konsthistoriker	2	1	–	3
Arkitekt	3	3	1	7
Annan person yrkesmässigt knuten till konstverksamhet: Ett landsting har uppgivit "arkivarie""	1	–	–	1

Sammanställningen kan inte summeras vertikalt, beroende på att flertalet landsting (11) uppgivit flera fackmän.

Det vanligaste är att konstnär ingår i eller adjungeras till konstinköpsnämnden. Konstnär ingår i konstinköpsnämnden i nio landsting, i fem av dessa är konstnär också adjungerad. Dessutom har konstnär adjungerats i ytterligare fem landsting. Därnäst följer arkitekt som ingår i fyra landsting – i ett av dessa landsting har arkitekt också adjungerats. Arkitekt har dessutom adjungerats i tre landsting.

Ett landsting, där museiintendent, arkitekt och konstnär ingår i konstinköpsnämnden, tillägger beträffande de två förstnämnda, att det avser "i vissa särskilt utsedda kommittéer" och beträffande konstnär "för det centrala anslaget och i vissa särskilda kommittéer".

Antalet gånger fackman adjungerats under 1975 har sällan markerats, dock framgår att vardera ett landsting adjungerat

- konstnär, hela året
- konstnär väljs för ett år i taget av utbildnings- och kulturnämnden att vara adjungerad ledamot i konstkommittén
- konstnär, fem gånger
- konstnär två gånger i samband med tävling
  arkitekt två gånger i samband med tävling
- konstnär (utanför länet) en gång i samband med tävling
  arkitekt 25 gånger, varav i samband med tävling en gång
- konstnär en gång
  landsantikvarie "ständigt"
- landsantikvarie fem gånger
- landsantikvarie två gånger
  museiintendent fem gånger

Elva landsting av de 18 som haft ingående eller adjungerad fackman uppger flera alternativ. Av sammanställning nedan framgår hur många fackmän som uppgivits ingå i eller adjungeras till landstingens konstinköpsnämnd. Antalet alternativ varierar från 1–4 enligt följande:

Antal landsting totalt	Fackman ingår i eller adjungeras till konstinköpsnämnden. Antal alternativ som uppgivits				Ingen fackman	Inget svar
	1	2	3	4		
23	6	6	4	1	4	2

Fråga 4.
Hur många av kommitténs ordinarie ledamöter ingår tillika i (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Representation i kommunfullmäktige (KF)

Konstinköpskommittén är i 12 kommuner av 15 i grupp I representerad i kommunfullmäktige. I en av dessa kommuner är en ledamot också fullmäktiges ordförande. Kommuner, som inte har representant är

kommun, som inte har kulturnämnd (grupp I)
kommun där konstinköpen inte handhas av kulturnämnden (grupp I)
annan kommun (grupp I)

I samtliga 15 kommuner i grupp I är 34 % av konstinköpskommitténs ledamöter också ledamöter i fullmäktige, vilket innebär i medeltal 1,3 ledamöter per kommun. I grupp II är konstinköpskommittén representerad i fullmäktige i elva kommuner av de 12, där konstinköpskommitté finns. I två av dessa kommuner är samme ledamot fullmäktiges ordförande. I de 12 kommuner i grupp II, som har konstinköpskommitté, är 56 % av ledamöterna i konstinköpskommittén

ledamöter i fullmäktige, vilket innebär i medeltal 2,3 ledamöter per kommun. I 23 av samtliga 27 kommuner är alltså en eller flera av konstinköpskommitténs ledamöter fullmäktigeledamöter. I fyra kommuner sitter samtliga ledamöter också i fullmäktige.

45 % av ledamöterna i samtliga 27 kommuners konstinköpskommittéer är också fullmäktigeledamöter, i medeltal 1,7 ledamöter per kommun. Fullmäktigeantalet i kommunerna är emellertid stort. Enligt kommunallagen, 2 kap. § 5, måste KF:s antal vara minst 31 i kommun med 20 000 invånare eller därunder, 41 i kommun med 20 000–40 000 invånare och 51 i kommun med 40 000–60 000 invånare och minst 61 i kommuner med över 60 000 invånare.

Förekomsten av fullmäktigeledamöter i konstinköpskommittén tycks inte ha någon inverkan på anslagen till kulturnämnd eller motsvarande.

Representation i kommunala nämnder

Byggnadsnämnd skall enligt kommunallagen (KL) finnas i varje kommun. Tre kommuner i vardera grupp I och grupp II har någon representant från konstinköpskommittén i byggnadsnämnden. I två av grupp II kommunerna är en av konstinköpskommitténs ledamöter också byggnadsnämndens ordförande.

I fem av de 27 kommunerna med konstinköpskommitté finns fastighetsnämnd, i en av dessa ingår en representant från konstinköpskommittén. I denna kommun handhar fastighetsnämnden kommunens procentregelinköp (grupp I).

Om museistyrelse finns har inte redovisats. I två av de 27 kommunerna ingår ledamot i museinämnd.

Skolstyrelse skall enligt KL finnas i alla kommuner. I grupp I finns ingen kommun med representant från konstinköpskommittén i skolstyrelsen. I grupp II finns däremot representant i tre kommuners skolstyrelse. I två av dessa är ledamot från konstinköpskommittén också ordförande i skolstyrelsen.Två ledamöter ingår tillika i fritidsnämnd. I fyra av de 27 kommunerna finns gatunämnd. Konstinköpskommitténs ledamöter är här inte representerade. En ledamot finns representerad i biblioteksstyrelse.

Antal invånare	Antal kommuner med konstinköpskommitté	Antal ledamöter i konstinköpskomm sammanlagt exkl tjm	Antal ledamöter från konstinköpskomm som ingår i annan kommunal nämnd eller styrelse	Antal kommuner som har ledamot i annan kommunal nämnd eller styrelse
Över 40 000 grupp I	15	59	7	7
Under 40 000 grupp II	12	48	11	7

I 12 % av samtliga kommunala nämnder i grupp I (exkl kulturnämnden) finns det ledamöter, som också sitter i konstinköpskommittén. Motsvarande siffra för grupp II är 18 %.

Fråga 4. forts.

Konstinköpskommittéledamöternas medlemskap i konstförening samt representation i dess styrelse

Kommuner	Antal kommuner med konstinköpskomm	Antal ledamöter i konstinköpskomm	Antal kommuner med konstförening	Konstförenings styrelse						Konstförening som medlem			
				Antal kommuner med repr	Antal ledamöter i konstinköpskomm i de repr kommunerna	Antal ledamöter från konstinköpskomm i konstförenings styrelse		Varav ordf i konstförening		Antal kommuner med repr	Antal led i de repr kommunerna	Antal ledamöter från konstinköpskomm i konstförening	
		a	b	c	d	% av a	% av d	Antal	Antal		e	Antal	% av a / % av e
Över 40 000 grupp I	15	59	15	6	26	14 %	31 %	8	2	10	38	26	44 % / 68 %
Under 40 000 grupp II	12	48	6	3	11	8 %	36 %	4	1	3	11	8	17 % / 73 %
Totalt	27	107	21	9	37	11 %	32 %	12	3	13	49	34	32 % / 69 %

Konstinköpskommittéledamöternas medlemskap i konstförening samt representation i konstförenings styrelse

I grupp I har samtliga 15 kommuner konstförening. I tio av dessa kommuner finner man ledamöter i konstinköpskommittén som samtidigt är medlemmar i konstförening. I sex kommuner i grupp I är också någon av konstinköpskommitténs ledamöter medlem av konstförenings styrelse, i två av kommunerna på ordförandeposten. Sammanlagt 31 % av de tio kommunernas konstinköpskommittéledamöter är också styrelsemedlemmar i konstförening.

Av de 12 kommunerna i grupp II med konstinköpskommitté har sex kommuner också konstförening. I tre av dessa sex kommuner är konstinköpskommitténs ledamöter medlemmar i konstförening och samma tre kommuner har 36 % av ledamöterna i konstförenings styrelse, (varav i en kommun på ordförandeposten). I två av de kommuner, som inte företagit något konstinköp 1971–1973 fanns inte någon konstförening.

Fråga 5.
Annat offentligt förtroendeuppdrag som gäller angelägenheter inom kommun, landsting eller stat? Om ja, vilket?

I 18 av de 27 kommunerna med konstinköpskommitté finns ledamöter med annat förtroendeuppdrag, som gäller offentliga angelägenheter inom kommun, landsting eller staten. I den mån man har uppdrag utanför kulturnämnden är det främst inom den egna kommunen. Ett större antal ledamöter i mindre kommuner har fler förtroendeuppgifter än i de större kommunerna. Fyra kommuner har svarat nej, tre i grupp I har inte svarat.

Fråga 6 i appendix till enkät bilaga 1, fråga nr 17 i "landstingsenkäten"
Hur arvoderades konstinköpskommitténs ledamöter 1973?

Sammanträdesarvoden

Det finns i kommunerna många olika principer för att beräkna sammanträdesarvodets storlek. En och samma kommun kan också ha olika principer för dagrespektive kvällssammanträden. För att ge kommunerna viss vägledning vid beslut om sammanträdesersättningar, utgav Svenska stadsförbundet 1967 rekommendationer beträffande ersättning till förtroendemän.[17] Enligt dessa skall arvode utgå för första sammanträdestimmen med 30 kr och för varje därefter följande timme med 15 kr, varvid arvodet för del av timme – med undantag av den första – skall utgå med 7:50 kr för varje påbörjad halvtimme. Inte heller bör i ett och samma organ sammanträdesarvode utgå vid sidan av årsarvode till vare sig ordförande, vice ordförande eller annan ledamot.

I en artikel "Ersättningar till kommunala förtroendemän" i Kommunal Tidskrift[18] redogörs för en undersökning av arvodespraxis 1971: "Av de fjorton mest vanligen förekommande nämnderna ligger arvodesnivån lägst i brandstyrelser, kulturnämnder och nykterhetsnämnder. Det genomsnittliga ordförandearvodet är knappt 1 000 kr i brandstyrelser och omkring 1 500 kr i kulturnämnder och nykterhetsnämnder".

I publikationen **Kommunala förtroendemän och deras arvoden 1971**[19] framkommer att i det närmaste samtliga kommuner 1971 gav sina nämndordförande årsarvode. Kommunerna har enligt § 28 i kommunallagen möjlighet att gottgöra förtroendemän för deras uppdrag. (Detta är dock inte obligatoriskt.) Ledamöterna kan få arvode för förtroendeuppdraget, men de kan också få ersättning för särskilda utgifter (traktamente, reseersättning) i samband med sina uppdrag. Kommunerna utformar själva reglerna för ersättning och bestämmer i vilken form de ska utgå (sammanträdes- och/eller årsarvode). De flesta kommuner tillämpar som princip att utbetala årsarvode till nämndordföranden. Enligt den undersökning, som redovisas har förtroendemännen högre arvoden i större kommuner.

Kommuner

Sju kommuner i grupp I och sju kommuner i grupp II följde Stadsförbundets rekommendation. Sju kommuner i grupp I och en kommun i grupp II hade ett timarvode, som obetydligt översteg det som Stadsförbundet angivit. I en kommun hade man i stället sammanträdesarvode (80 kr per gång). Sex kommuner i grupp II (av vilka fem tillhörde de sex minsta kommunerna) hade ett timarvode per sammanträde, som understeg det normala beloppet. Inga ledamöter hade dock mindre än 20 kr/timme. En kommun tillämpade timarvode, som för kvällen överensstämde med Stadsförbundets rekommendationer, men för dagen översteg detta med tio kronor första sammanträdestimmen.

Årsarvode för ordföranden i kulturnämnden var i stora kommuner genomsnittligt avsevärt högre än i de mindre kommunerna. Fyra av de mindre kommunerna hade ett årsarvode för ordföranden, som understeg 600 kr. Ingen av de större kommunerna hade ett så lågt arvode. Ingen förtroendevald i grupp II hade ett årsarvode, som översteg 2 100 kr, medan det i grupp I för ordf i kulturnämnden översteg 9 000 kr i två kommuner.[20]

Ersättning för inköpssammanträde på konstutställning förekom i fyra kommuner i grupp I och i två kommuner i grupp II. Ersättningen motsvarade i fyra kommuner sammanträdesarvode. I två kommuner var beloppet inte angivet.

Stockholm

De ordf som är borgarråd uppbär inte sammanträdesarvode. Förtroendevalda ledamöter uppbar arvode om 50:–/sammanträde och konstnärsledamöter 100:–/sammanträde. Dessutom utgick årsarvode till konstnärsledamöter med:

kulturrotelns konstnämnd	2 000:–
socialrotelns konstnämnd	1 500:–
fastighetsrotelns konstnämnd	1 000:–
industrirotelns konstnämnd	1 000:–
KNAP	1 500:–

Landsting

20 landsting uppger sig arvodera ledamöterna för deltagande i sammanträden i varierande former och storleksordning. Ett landsting har uppgivit att arvoden inte utgår, två landsting har inte besvarat frågan. I elva landsting arvoderas ledamöterna med 100:–/sammanträde, varav ett landsting tillägger "mindre än tre timmar 100:–/timme". Vardera ett landsting arvoderar med 125:–, 140:– och 150:–/sammanträde, ett landsting med 95:–/sammanträdestimme. Två landsting omnämner istället för belopp per sammanträde fasta årsarvoden, varav ett landsting specificerat arvodesbeloppet till 2 000:–/år för ordförande och 5 000:–/år till sekreterare/verkställande ledamot. Ett landsting har också, förutom sammanträdesarvode, uppgivit arvode till ordförande om ca 2 000:–. Till tre ordförande utgår inte särskilt arvode (1 "ingår i utbildnings- och kulturnämndens arvode", 2 "KB 2", 3 "anställd 1/2-tid").

Nio landsting har specificerat sina arvoden till konsulter. Vardera ett landsting arvoderar konstnär med 200:–/sammanträde samt 4 000:–/år, 150:–/sammanträde, 100:–/sammanträde, 95:–/tim och 36:–/tim samt resa och traktamente, och i två landsting arvoderas konstnär med 50:–/tim. Konsthistoriker arvoderas likaså i två landsting med 50:–/tim samt i ett landsting med 200:–/sammanträde.

Fråga 16.
Är ni nöjd med nuvarande sammansättning av konstinköpskommittén?

Kommuner

	Antal kommuner med konstinköps-kommitté	Antal ledamöter	Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	20	7	3
Under 40 000 grupp II	12	24	16	4	4
Summa	27	54	36	11	7

Stockholm

I Stockholm är åtta konstnärsledamöter av tio och sju politiker av åtta nöjda med sammansättningen av konstnämnden. Två konstnärsledamöter och en politiker har svarat nej på frågan.

Kommentarer

Kommuner:

Ledamöter, som besvarat frågan med nej:

- Vårt system att låta inköpsuppdraget vandra från utskott till utskott är inte så bra.
- i princip.
- utredning pågår om organisation.
- skall omorganiseras under året. [Samma kommun]

Ledamöter som besvarat frågan jakande:

- museinämnden är parlamentariskt tillsatt.

Stockholm

Konstnärsledamöter:

- De som representerar de folkvalda borde garantera att de har tid och intresse för denna verksamhet. Som det nu är sitter de bara av sin tid. [. . .]

- i stort sett bra, dock bättre: konstnär utsedd av KRO och folkvalda och representanter för de anställda på mottagande institution. I förekommande fall adj av arkitekt/er. Denna kommitté bör dessutom inkopplas på projekteringsstadiet och ha möjlighet ge synpunkter och påverka utformningen av hela miljön.

- ju mer heterogen, desto bättre.

Konstinköpskommitténs sammansättning i andra nämnder än kulturnämnden och CBK vilka haft anslag och/eller reserverade medel till förfogande 1971–1973 (uppgifterna erhållna genom enkät riktad till varje enskild nämnd i de undersökta kommunerna, se bilaga 3b. Telefonkontakt togs med resp befattningshavare som angivits i enkätsvar på fråga 3).

Skolstyrelse

Ledamöter i resp inköpskommitté i de tio kommuner, varav sex i grupp I, där skolstyrelsen haft medel till förfogande var

a i fyra kommuner rektor, kollegiet samt elever från respektive skola. För dessa kommuner fanns 24 000 kr, 1 500 kr, 2 000 kr resp 500 kr i reserverade medel.[2 1]
I en kommun vardera

b skolans samarbetsnämnd och skoldirektör (1 000 kr i anslag)

c direktör i Svenska Riksbyggen, biträdande skoldirektör, teckningskonsulent samt museichef (80 000 kr i reserverade medel). Denna kommun tillämpar procentregel för skolbyggnader.

d skoldirektör, teckningskonsulent samt rektor för resp skola (3 000 kr i anslag).

e kulturnämndens konstinköpskommitté (87 000 kr i reserverade medel)

f skoldirektör, teckningslärare samt museiamanuens (6 000 kr i anslag)

g kommunal skolkommitté dvs förtroendevalda ur skolstyrelsen (inga disponibla medel 1973).

Social centralnämnd

I sex kommuner, varav tre i grupp I, har sociala centralnämnden haft medel till förfogande.

Inköpskommitté har

a i fyra kommuner varit socialchef och mottagande förvaltning. I två av dessa har dessutom ingått ordf i sociala centralnämnden resp kulturnämnden. (I de fyra kommunerna fanns 2 600 kr, 0 kr, 7 000 kr resp 70 000 kr i reserverade medel.)

b i en kommun varit sociala centralnämndens arbetsutskott samt mottagande förvaltning (1 000 kr i reserverade medel)

c från en kommun saknas uppgift om inköpskommitténs sammansättning (13 000 i årliga anslag).

Fritidsnämnd

I tre kommuner har fritidsnämnden haft medel tillgängliga. Ansvariga för inköpen var

a en kommitté som bestod av ordf i fritidsnämnden, museichef samt bildningskonsulent. (Inga disponibla medel).

b en "kommitté ur fritidsnämnden" (6 000 kr i reserverade medel)

c fritidschefen personligen som för inventarieanslag införskaffat grafiska blad från Konstfrämjandet samt grafik av lokala konstnärer (5 000 kr i anslag).

Gatunämnd

I den gatunämnd i grupp I som haft medel till förfogande har verkstyrelsen in pleno varit inköpskommitté. (5 000 kr i reserverade medel).

I en kommun har **fastighetsnämnd** handhaft kommunens procentregelmedel (se budgetenkät kap V.1).

b Olika kategoriindelningar av svarspersonerna

Ledamöternas ålder (uppgifterna lämnade jan–april 1974)[22]

Kommuner

Antal		Antal kommuner	Antal ledamöter	Åldersgrupper[23] 20 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	61 -	Inget svar
Över 40 000									
SV 1[X]	Sv 1[X]	15	15	–	–	3	6	6	0
grupp I	Sv 2		15	–	1	8	4	1	1
Under 40 000									
	Sv 1	15	15	–	–	4	5	3	3
grupp II	Sv 2		15	–	3	2	4	4	2
Totalt		30	60	–	4	17	19	14	6

[X] Sv 1 = ordf Sv 2 = annan ledamot

Fler än hälften av ledamöterna är över 50 år, 21 är mellan 30 och 50 år. Ingen av de tillfrågande är under 30 år.

Stockholm

Ledamöter	Antal totalt	Åldersgrupper 20 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	61 -	Inget svar
Konstnärsledamöter	10	–	6	4	–	–	0
Politiker	8	–	–	3	3	1	1
Totalt	18	–	6	7	3	1	1

Ingen av de tillfrågade politikerna är under 30 år. Ingen av konstnärsledamöterna är över 50 år och fler än hälften är under 40 år.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Åldersgrupper 20 - 30	31 - 40	41– 50	51 - 60	61 -	Inget svar
23	40	0	4	10	11	11	4

Såväl i landsting som kommuner är över hälften av ledamöterna över 50 år och ingen under 30 år.

Ledamöternas yrkestillhörighet

Eftersom ledamöterna kommer från så många olika sektorer i samhället är det svårt att få en rättvisande klassificering om man baserar indelningen på socialgruppstillhörighet. Det förefaller intressantare att se hur många som har sin yrkesverksamhet inom kulturområdet eller närliggande sektorer. Följande försök till klassificering har gjorts.

1 Tjänstemän med verksamhet inom kulturområdet (hit har också press och folkbildning räknats)
2 Tjänstemän med verksamhet inom skolan
3 Tjänstemän med övrig verksamhet
4 Övriga som arbetar inom kulturområdet
5 Övriga arbetstagare

Till grupp 3 har räknats även landstingsråd, kommunalråd, riksdagsmän.

Kommuner

Yrkestillhörighet för **samtliga** ledamöter i de undersökta konstinköpskommittéerna.[24]

Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskomm	Antal ledamöter totalt	Tjänsteman med verksamhet inom kulturområdet grupp 1	Tjänsteman med verksamhet inom skolan grupp 2	Tjänsteman med övrig verksamhet grupp 3	Övriga som arbetar inom kulturområdet grupp 4	Övriga arbetstagare grupp 5
Över 40 000 grupp I	15	59	12	12	26	1	8
Under 40 000 grupp II	12	48	6	10	13	2	17
Totalt	27	107	18	22	39	3	25

Yrkestillhörighet för ledamöter som **besvarat enkäten**[25]

Antal inv	Antal kommuner	Antal ledamöter	Yrkestillhörighet grupp 1	grupp 2	grupp 3	grupp 4	grupp 5	Inget svar
Över 40 000 Sv 1[x]	15	15	2	4	7	1	0	1
gurpp I Sv 2		15	1	3	7	1	1	2
		30	3	7	14	2	1	3
Under 40 000 Sv 1	15	15	2	0	6	0	4	3
grupp II Sv 2		15	1	3	4	0	5	2
		30	3	3	10	0	9	5
Totalt	30	60	6	10	24	2	10	8

[x] Sv 1 = ordf; Sv 2 = annan ledamot

Landsting

Yrkestillhörighet för ledamöter som besvarat enkäten

Antal landsting	Antal ledamöter	Yrkestillhörighet grupp 1	grupp 2	grupp 3	grupp 4	grupp 5	Inget svar
23	40	5	10	16	1	7	1

Fråga 1.
Hur länge har ni suttit i konstinköpskommittén? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskomm	Antal ledamöter	Antal år i konstinköpskommittén 0–1	2–5	6–10	11–	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	4	15	6	3	2
Under 40 000 grupp II	12	24	0	8	11	1	4
Totalt	27	54	4	23	17	4	6

Anmärkning: En del av ordförandena har lämnat en tidsuppgift på sin medverkan i inköpsorganet, dvs bara besvarat del b. Uppgiften kan alltså avse antingen bara ordförandetiden eller också den sammanlagda tiden.

Cirka hälften av antalet ledamöter som svarat på frågan har alltså suttit i konstinköpskommittén mellan två och fem år, vilket i de flesta fall bör ha inneburit att de invalts den 1 januari 1971 och suttit en mandatperiod. Den längsta tid någon varit ledamot är 26 år, därefter kommer 14 och 10 år.

Stockholm

I Stockholm sitter konstnärsledamöterna som ordinarie ledamöter i två år. Borgarråden sitter ordförande i respektive rotels konstnämnd så länge de är borgarråd, övriga politiker sitter två år.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Antal år i konstinköpsnämnden 0–1	2–5	6–10	11–	Inget svar
23	40	5	21	6	6	2

Tiden avser den sammanlagda tiden i konstinköpsnämnden, dvs såväl tid som ordförande som tid som ledamot. I landstingen har fler ledamöter procentuellt sett suttit kortare tid än i de undersökta kommunerna. Den längsta tid någon varit ledamot (och/eller ordförande) i konstinköpsnämnden är 24 år, en ledamot har uppgivit 20 år. Bortsett från den sammanlagda tiden 24 år som ordförande/ledamot, är den längsta tid någon suttit som ordförande i konstinköpsnämnden åtta år (två svar) och därnäst sex år (två svar).

Fråga 76.
Hur har ni rekryterats till kulturnämnden?[x]

[x] Rekrytering till kulturnämnd sker alltid politiskt.

Av samtliga 54 intervjuade i kommuner med konstinköpskommitté är 53 politiskt valda, en ledamot är tjänsteman. Av de 53 förtroendevalda har 25 i grupp I och 20 i grupp II rekryterats till kulturnämnd. Av övriga politiskt valda ledamöter tillhörde en ledamot CBK, fyra museinämnd/styrelse, två konstnämnd där kulturnämnd inte inrättats. En ledamot var ordförande i kommunstyrelsen.

Kommuner

Av de ledamöter som rekryterats till kulturnämnden tror något fler än hälften att deras intresse för kulturfrågor påverkat deras inval i kulturnämnden.

Kommentarer

Kommuner

– Politiskt. Efter några års ordf skap i dåvarande högerför. i mitten av 60-talet kom jag in i den praktiska kommunalpolitiken. Genom min intresseinriktning ansågs det naturligt att jag skulle på kulturnämnden.

- Politiskt genom Centern. Det är möjligt att kännedomen om mitt konstintresse m m påverkat beslutet.
- Vald av partiet pga visat konstintresse.
- Genom mitt parti. I ABF där jag är ordförande sedan 13 år har vi många kulturella program. Dessutom medverkar jag i dagspressen.
- Gjort egen utredning angående kulturnämnden. La fram förslag om kulturnämnd till fullmäktige. Har haft konstcirklar på ABF.
- Genom dokumenterat kulturintresse, speciellt i konstfrågor.
- En av partiets "starka" män (s) på orten, ville lämna ifrån sig det uppdrag som han upplevde som betydelselösast. Därför kom jag in som vice ordf mitt under pågående period. Jag var nyinflyttad från [. . .] och yttrade mig på några partimöten och sedan hamnade jag där jag hamnade 1968 (69?). Att jag har konsthistorisk orientering (1,5 betyg) tror jag inte betydde så mycket.
- Genom konstintresse i bildningsorganisation. Anknytning till skolstyrelsen.
- Genom övertalning vid nominering. Då ej partiansluten.
- Politiskt och eftersom jag från socialistiska värderingar och medlem i SAP sedan 9 år varit intresserad av kulturfrågornas samband med hela det ek., sociala livet så var det naturligt att jag kom med i kulturnämnden.
- Var tidigare biblioteksstyrelsens ordförande till denna upphörde 1970 i [. . .], 1971 vid sammanläggningen av 7 kommuner utsågs undertecknad till ordförande i den nya gemensamma kulturnämnden.
- Förmodligen med mitt intresse för kulturfrågorna och då bildfrågorna i synnerhet.
- Tillhört biblioteksstyrelsen som ordförande samt troget tjänat mitt parti i 40 år.
- Kulturnämnden i (vår) kommun har följande sammansättning: ordf i kommunfullmäktige tillika ordförande, ordf i kommunstyrelse, ordf i byggnadsnämnd, ordf i skolstyrelsen, ordf i socialnämnden.

Ledamöter från kommuner som inte haft konstinköpskommitté 1973:

- Sedan många år arbetat inom musik- och körverksamhet, föreläsningsarbete och hembygdsvård.
- Biblioteksstyrelsen blev för något år sedan döpt till kulturnämnd.
- Genom KS är jag med i en tillsatt utredningskommitté ang konstnärlig utsmyckning o dyl. Är ej ledamot i kulturnämnden.
- Jag har hela mitt liv sysslat med folkbildningsfrågor, men har inget utpräglat intresse för konstverk och betraktar mig som mindre sakkunnig på detta område. Folkbildning och biblioteksverksamhet är mitt intresse och på detta har jag blivit invald.

Fråga 78.
Hur har ni rekryterats till konstinköpskommittén?

Kommuner

Av de politiskt valda menar 15 av 53 ledamöter (i kommuner med konstinköpskommitté), att deras intresse för konstfrågor bidragit till att de blivit invalda i konstinköpskommittén. En ordförande har inte besvarat frågan. En ordförande, som anser att han inte främst valts på grund av tillhörighet i majoritetsparti, anmärker endast i kommentar. "hur bedöms störst insikt i konstfrågor?"

Kommentarer

Kommun

- Tidigare var kommittén identisk med den s k museisektionen – ett av kulturnämndens tre utskott. Intresseinriktningen har fört mig dit.
- Som v ordf i kulturnämnden och dess arbetsutskott (det är alltså arbetsutskottet som utgör konstinköpskommittén).
- Har arbetat med kulturfrågor och konstutställningsverksamhet sedan 1947 inom folkrörelserna, studieförbundet SU, slöjdfören, Konstfrämjandet och inom SAP.
- Genom dokumenterat kulturintresse, speciellt i konstfrågor.
- Jag har varit styrelseledamot i (kommunens) konstförening ett flertal år. Det är troligen detta som medfört invalet i konstinköpskommittén.
- Förmodligen pga mitt konstintresse, samt det arbete jag nedlagt i (kommunens) konstförening.
- Kanske för jag bor bra till. Dessutom är jag intresserad.
- Genom att uppdraget att köpa konst gått till det utskott jag är medlem i.
- Kulturnämnden har beslutat att AU t v skall svara för konstinköp.
- Följde uppdraget som KS ordförande.
- Med mitt intresse för bildkonst antar jag.
- en hänvisning till svar på fråga 76, där anges val pga visat intresse för kulturfrågor.
- Genom att jag är yrkeskonstnär och därför intresserad av konst.
- Sambandet är politik – konst hör hit. Har alltid varit intresserad av konst (har målat, tecknat och skulpterat själv) och konstens betydelse i vardagslivet, både som estetisk berikande och politiskt eggande.
- Har betraktats som självskriven.[26]

Kommentarer från kommuner utan konstinköpskommitté 1971–1973

- Ordf i KS och invald i den kommitté som skall se över hur framtida konstinköp skall ske.
- Kulturnämnden skall även vara konstinköpskommitté när vi har lyckats få tillräckligt med pengar i staten.

Fråga 79.
Hur har ni rekryterats till ordförande? (se enkät bil 1)

Kommuner

Eftersom de undersökta kommunerna inte har vald ordförande i alla konstinköpskommittéer och vissa dessutom just bytt ordförande på grund av ändrade majoritetsförhållanden vid föregående val, kan siffrorna här vara osäkra. Det råder också oklarhet om frågan avser ordförande i kulturnämnden eller konstinköpskommittén. Men i 15 av de 27 kommunerna, varav åtta i grupp I, uppfattar ledamöterna det som avgörande att de tillhört majoritetspartiet. Sex ledamöter menar att de främst rekryterats av andra orsaker. En av dessa anger att man har ett "rullande" ordförandeskap. En ordförande anger att han, förutom att han tillhör majoritetspartiet, dessutom har störst insikt i konstfrågor.

Landsting

13 av 17 ordförande anger att de valts till ordförandeposten i konstinköpsnämnden därför att de tillhört majoritetspartiet. Två av dessa anser att rekryte-

ring också skett på grund av stor insikt i konstfrågor. En tillägger, att han har "dokumenterat konstintresse och konstinnehav". En ordförande tillägger "viss insikt". Två ordförande upplever att de i egenskap av ordförande i kulturnämnden också blivit ordförande i konstinköpsnämnden och två att de i egenskap av ordförande i landstingets förvaltningsutskott också blivit ordförande i konstinköpsnämnden. En ledamot anser att rekrytering inte beror på att han tillhört majoritetsparti. Två ordförande anger varken sitt partis majoritetsställning eller sin insikt i konstfrågor som urvalsgrund. En av dessa tillägger att han sysslat med frågorna i tio år som landstingskommunal politiker, den andre ledamoten "vet ej" om även konstintresset inverkat. En ordförande har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

Ordförande som endast uppgivit att han rekryterats på grund av tillhörighet i majoritetsparti:

- Kanske också av andra skäl, alternativen alltför få.
- Ordf. Visat konstintresse inom gruppen.
- [hänvisning till fråga 76 och 78, där kommentaren beskriver kulturnämndens sammansättning]
- [hänvisning fråga 78]: "följduppdrag som KS ordförande"
- Allmänt kulturintresse.

Ordförande som svarat ja på båda alternativen:

- Ja på b betyder inget annat än att inom partigruppen i kulturnämnden tycks man anse det.

Ordförande som svarat nej på båda alternativen:

- Kulturnämnden är engagerad i många frågor utöver konstinköp.
- Genom partival.

Ordförande som svarat nej till alternativ b:

- Kan ej svara på frågan, men har fått förnyat förtroende av min partiorganisation.

Ordförande som svarat nej till alternativ a:

- Kulturnämndens ordförande. Ej relevant.

Ordförande som inte besvarat något alternativ:

- CBK.
- Väljes inom nämnden med någon politisk anknytning.
- Intresserad av konst.
- 1971-73 var jag ordförande i kulturnämnden men från 1974 gäller majoritetsstyre och vi (s) har vice ordförandeposterna.
- Har lättast sammankalla pga arbetet.

Fråga 88.
Är ni kyrkligt eller frikyrkligt aktiv?

Fråga 89.
Är ni med i nykterhetsförening?

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner	Antal ledamöter	Ledamoten är kyrkligt eller frikyrkligt aktiv			Medlem i nykterhetsförening		
			Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	7	22	1	2	28	–
Under 40 000 grupp II	15	30	8	21	1	6	23	1
Totalt	30	60	15	43	2	8	51	1

I fyra kommuner av 30 finns åtminstone en ledamot, som är såväl kyrkligt eller frikyrkligt aktiv som medlem i nykterhetsförening. I nio kommuner finns åtminstone en ledamot som är antingen kyrkligt/frikyrkligt aktiv eller är medlem i nykterhetsförening. I 13 kommuner av 30 finns alltså någon ledamot som är kyrkligt engagerad eller sympatiserar med nykterhetsrörelsen.

Stockholm

Ingen av de tio konstnärsledamöterna är kyrkligt eller frikyrkligt aktiv eller med i nykterhetsförening. Den senare frågan har dock en konstnärsledamot inte besvarat. Tre av de åtta politikerna är kyrkligt aktiva och av dessa tre är två också med i nykterhetsförening. Övriga politiker har svarat nej på frågorna.

Landsting

Av samtliga 40 ledamöter är sju kyrkligt eller frikyrkligt aktiva och sex medlemmar i nykterhetsförening. 32 resp 33 ledamöter har svarat nej på resp fråga och en ledamot har inte besvarat frågorna. I sju landsting finns någon ledamot som är kyrkligt eller frikyrkligt aktiv och i fem landsting finns någon ledamot som är medlem i nykterhetsförening. Tre ledamöter har svarat jakande på båda frågorna.

Kommentarer

Kommun

Två ledamöter (i samma kommun) som är kyrkligt/frikyrkligt aktiva:

– Medlem av kyrkokören.

– Ordförande.

Landsting

Ledamöter som svarat ja på fråga 89:

– Men var mycket aktiv i sådan under yngre år och sympatiserar alltjämt med denna rörelse.

c Svarspersonernas förtrogenhet med olika aktuella konstfrågor.

Fråga 80.
Läser ni någon eller några dagstidningar regelbundet? Om ja: Vilka?

Anmärkning

Enligt TS-Boken Tidningsstatistik AB 1974[27] indelas dagspressen i överspridd dagspress (storstadspress exkl Skånska Dagbladet) samt övrig dagspress (landsortspress).

Till storstadspress (överspridd) räknas Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Arbetet, Sydsvenska Dagbladet, Göteborgsposten, Aftonbladet, Expressen, Kvällsposten och Göteborgstidningen. De fyra senare aftontidningarna har särredovisats i sammanställningarna.

Landsortspressen varierar givetvis i upplagor och spridning – och därmed också genom lokalredaktionernas täthet inom spridningsområdet. Det skulle varit intressant att dela in de tidningar som ledamöterna uppger sig läsa med hänsyn till detta, men det är svårt att göra en godtagbar gränsdragning, motsvarande t ex begreppen läns- resp lokaltidningar. Enligt informationsavdelningen på Dagens Nyheter kan tidningar med spridning endast inom den blockregion där de utges (samt någon mindre andel av upplagan i ytterligare enstaka region) betraktas som "lokaltidning". TS-Boken innehåller uppgifter om dagspressens spridning, även upplaga, inom landets 70 blockregioner.

Efter granskning av spridningen för de sammanlagt 66 tidningar (exkl storstadspress) som angivits av ledamöterna i de 30 kommunerna samt landstingen har det visat sig att 14 tidningar, enligt ovannämnda definition, kan sägas vara lokaltidningar. Sex av dessa sprids endast inom den region där utgivning sker. Åtta sprids i ytterligare en region, ingen med mer än 25 % av upplagan, flertalet med betydligt mindre andel (två med 1 % eller mindre, en med 2 %, två med 3 %, en med 9 %, en med 19 % och en med 24 %). Vanligen sker spridning inom tre till fem blockregioner, förutom utgivningsregionen och exempel finns på spridning i betydligt fler regioner (Nya Wermlandstidningen, Jönköpingsposten m fl).

Kommuner

Ledamöternas tidningsurval fördelar sig enligt följande:

Ledamöterna läser regelbundet	Över 40 000 inv (antal led)	Under 40 000 inv (antal led)	Totalt antal ledamöter
Enbart storstadspress (exkl aftontidningar)	1	0	1
Enbart aftontidning	0	1	1
Enbart landsortspress	0	5	5

forts.

Storstadspress, dag- och aftontidning	3	0	3
Storstadspress, dag- och landsortspress	16	12	28
Aftontidning och landsortspress	2	6	8
Storstadspress (inkl aftontidning) och landsortspress	7	7	14
	29	31	60

Enbart landsortspress, enbart aftontidning, eller aftontidning och landsortspress läses av sammanlagt 14 ledamöter, varav två i grupp I. Landsortspress är i dessa större kommuner Södermanlands Nyheter resp Smålands Folkblad. Av övriga 12 ledamöter tillhör samtliga den minsta tredjedelen av de undersökta kommunerna. Ingen av dessa kommuner har ett större invånarantal än 27 000 invånare. Samtliga har inga eller mycket anspråkslösa summor för konstinköp.

Det är alltså vanligast att ledamöterna läser en eller flera tidningar av storstadspress (s k överspridd press) samt en eller flera tidningar av karaktär landsortspress. Ingen ledamot i kommunerna läser enbart lokaltidning; de åtta ledamöter som läser lokaltidning läser också något vidare spridd och/eller överspridd dagspress, endast två kombinerar lokaltidning med enbart annan landsortspress respektive aftontidning.

Stockholm

Samtliga åtta politiker och alla konstnärsledamöter läser storstadspress. Två av politikerna har angivit "samtliga Stockholmstidningar" respektive "alla i Stockholm och omnejd utkommande tidningar".

Landsting

Ledamöternas tidningsurval fördelar sig enligt följande:

Ledamöterna läser regelbundet	antal ledamöter
Enbart storstadspress (exkl aftontidning)	2
Enbart aftontidning	–
Enbart landsortspress	7
Storstadspress, dag- och aftontidning	–
Storstadspress, dag- och landsortspress	10
Aftontidning och landsortspress	3
Storstadspress (inkl aftontidning) och landsortspress	12
Press, ej specificerad	5[x]
Inget svar	1
	40

[x] Fyra ledamöter har endast uppgivit "ja", en uppger "alla, så långt jag hinner och har tillfälle".

Beträffande definitionen av olika pressorgan hänvisas till redovisningen för kommunerna. Lokaltidningar läses av nio ledamöter, men i kombination med vidare spridd landsortspress och överspridd press av samtliga utom en, som förutom lokaltidning läser en annan landsortstidning (med spridning inom fyra regioner förutom utgivningsregionen).

Kommentarer

Kommuner

En ledamot som uppgivit storstadspress tillägger:
– plus 20-talet A-tidningar och ytterligare någon B-tidning.

Ledamot som uppgivit storstads- och landsortspress tillägger:
– Andra organ strövis.

Stockholm

Konstnärsledamöter:
– SvD och länstidning 1 ggr i veckan, Expressen varannan gång när AB är slut.
– AB ofta.
– Tror du det finns någon, som inte gör det?

Fråga 81.
Brukar ni läsa konstrecensionerna i dagstidningarna? (se enkät bil 1)

Kommuner

	Antal kommuner	Antal led	Fördelning av antal konstrecensioner led läser				
			Samtliga	De flesta	Hälften	Någon enstaka	Ingen
Över 40 000 grupp I	15	30	4	21	3	2	0
Under 40 000 grupp II	15	30	4	13	2	11	0
Totalt	30	60	8	34	5	13	0

Sju ledamöter läser samtliga konstrecensioner i storstadspress, en ledamot läser samtliga i Värmlands Folkblad. 34 ledamöter läser de flesta recensionerna i dagstidningar. Av dessa läser alla storstadspress utom tre ledamöter. Fem ledamöter läser hälften av befintliga recensioner, samtliga i storstadspress. 13 ledamöter läser någon enstaka konstrecension i dagstidningar, varav elva i storstadspress. En ledamot tillägger ”skriver ibland recensioner själv”. Med storstadspress avses i sammanlagt sju svar enbart aftontidning.

Stockholm

Fyra av de tio konstnärsledamöterna läser samtliga konstrecensioner i dagstidningar. Fyra läser de flesta och två ca hälften. Av de åtta politikerna läser fem de flesta recensionerna, två ca hälften och en någon enstaka.

Landsting

Antal landsting	Antal led	Fördelning av antal konstrecensioner led läser					
		Samtliga	De flesta	Hälften	Någon enstaka	Ingen	Inget svar
23	40	8	20	8	3	–	1

Åtta ledamöter tar enligt enkätsvaren del av samtliga konstrecensioner, av vilka fyra läser storstadspress. Hälften av ledamöterna läser de flesta recensionerna, varav 13 i storstadspress och fyra enbart i landsortspress. Tre har inte specificerat sitt tidningsurval. Av de åtta ledamöter som läser hälften av konstrecensionerna, läser alla storstadspress. Tre ledamöter läser recensioner någon enstaka gång, samtliga i storstadspress. Med storstadspress avses i sammanlagt tre svar enbart aftontidning.

Fråga 82.
Brukar ni regelbundet — varje eller nästan varje nummer — läsa eller titta i någon tidskrift som helt eller delvis handlar om konst?

Kommuner

Angivna tidskrifter	Antal ledamöter som anger sig läsa tidskrift		
	Över 40 000 inv	Under 40 000 inv	Antal led totalt
Paletten	11	6	17
Synpunkt	7	6	13
Form	4	–	4
Arkitekten	2	–	2
KRO-medlemsblad	1	–	1
Fönstret	–	2	2
Konstrevy[x]	2	1	3
Vår konst	1	1	2
Lousianna	2	–	2

[x] upphörde 1970!

Andra tidskrifter som omnämnts en gång är Hemslöjden, Ord och Bild och Konstnären.

34 ledamöter av 58, dvs något fler än hälften, brukar regelbundet – varje eller nästan varje nummer – läsa eller titta i någon tidskrift som helt eller delvis handlar om konst. 24 ledamöter har svarat nej, varav 14 i grupp II. Två ledamöter (i grupp II) har inte besvarat frågan. De båda vanligaste konsttidskrifter som ledamöterna läser, är Paletten och Synpunkt. 20 ledamöter i grupp I läser en eller flera konsttidskrifter, medan motsvarande siffra i grupp II är 14.

Stockholm

Åtta av tio konstnärsledamöter och två av åtta politiker svarar ja på frågan. Två konstnärsledamöter och sex politiker har svarat nej.

Angivna tidskrifter	Antal som anger sig läsa tidskriften		
	Konstnärsledamöter	Politiker	Totalt
Paletten	7	1	8
KRO-medlemsblad	3	1	4
Synpunkt	1	1	2
Konsthistorisk tidskrift	–	1	1
Ord och Bild	1	–	1
Konstrevy	1[x]	–	1

[x] "så länge den fanns"

Landsting

Angivna tidskrifter	Antal led som anger sig läsa tidskriften
Paletten	6
Synpunkt	4
Ord och Bild	2
Form	1
Konstrevy	1
KRO-bladet	1
Lousianna-Nytt	1

18 ledamöter av 40 i 15 landsting har svarat ja på frågan. Tio ledamöter läser flera tidskrifter/publikationer, varav sju två till tre tidskrifter, två ledamöter en tidskrift medan sex ledamöter inte angivit vilken eller vilka tidskrifter de läser. 21 ledamöter (av 40), varav båda ledamöterna i fyra landsting, tar inte regelbundet del av någon tidskrift, som helt eller delvis handlar om konst. En ledamot har inte besvarat frågan. Också i landstingen är Paletten och Synpunkt de båda tidskrifter som ledamöterna oftast läser eller tittar i.

Kommentarer

Kommuner

- Polska kulturtidskrifter.
- Lånar utländska konsttidskrifter på biblioteket, vilket också har en mycket välförsedd avd med konstböcker.
- De svenska mer noggrant, övriga översiktligt.

Stockholm

Konstnärsledamot:

- diverse utländska tidskrifter.

Politiker:

- massor med utländska pga mitt arbete.

Landstingsledamöter, som angivit flera tidskrifter (dock utan att specificera):

- allt från FIBs konstklubb.
- ej prenumerant men läser allt med intresse
- olika publikationer man välvilligt tillställer oss.

Fråga 83.
Ungefär hur många gånger under 1973 har ni besökt konsutställningar? (se enkät bil 1)

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner	Antal ledamöter	Ledamöterna har besökt konsutställningar under 1973 1–2 ggr	3–5 ggr	6–10 ggr	mer än 10 ggr	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	0	1	2	27	0
Under 40 000 grupp II	15	30	4	8	5	13	0
Totalt	30	60	4	9	7	40	0

Flertalet ledamöter har besökt konstutställningar mer än tio gånger under 1973. 12 ledamöter i grupp II och en ledamot i grupp I har besökt utställningar högst fem gånger under 1973. Samtliga 12 ledamöter i grupp II är bosatta i kommuner med under 25 000 invånare.

På frågan hur många av dessa konstutställningar som var utanför den egna orten svarar ledamöterna enligt följande;

Antal inv	Antal kommuner	Antal ledamöter	Antal besökta konstutställningar utanför den egna orten 0	1–5	6–9	10–19	20–	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	1	12	1	6	3	7
Under 40 000 grupp II	15	30	1	22	1	1	2	3
Totalt	30	60	2	34	2	7	5	10

Två ledamöter tillägger "hälften" resp "relativt få".

Stockholm

Ledamöter	Antal	Ledamöterna har besökt utställningar under 1973 1–2 ggr	3–5 ggr	6–10 ggr	mer än 10 ggr	Inget svar
Konstnärsledamöter	10	0	0	0	10	0
Politiker	8	2	0	3	3	0
Totalt	18	2	0	3	13	0

Samtliga tio konstnärsledamöter har under 1973 besökt utställningar mer än tio gånger. Tre av åtta politiker uppger också denna besöksfrekvens. På frågan om besökta konstutställningar utanför den egna orten svarar ledamöterna:

Ledamöter	Antal	Antal besökta konstutställningar utanför den egna orten 0	1–5	6–9	10–19	20–	Inget svar
Konstnärsledamöter	10	1	3	0	2	1	3
Politiker	8	2	3	0	0	0	3
Totalt	18	3	6	0	2	1	6

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter totalt	Ledamöterna har besökt konstutställningar 1973 0 ggr	1–2 ggr	3–5 ggr	6–10 ggr	Mer än 10 ggr	Inget svar
23	40	1	3	4	11	19	2

Ca hälften av ledamöterna har som framgår besökt konstutställningar mer än tio gånger under 1973. En ordförande uppger sig inte ha besökt någon utställning under 1973. I ett landsting har varken ordförande eller annan ledamot besökt utställningar mer än 1–2 ggr 1973. Annan ledamot har i genomsnitt besökt fler utställningar än ordföranden.

På frågan hur många av besökta konstutställningar, som var utanför den egna orten svarar landstingsledamöterna enligt följande:

Antal landsting	Antal ledamöter	Antal besökta konstutställningar utanför den egna orten					Inget svar
		0	1–5	6–10	Mer än 10	Ospec	
23	40	4	10	7	3	3[x]	13

[x] Två av de ospecificerade svaren har lämnats från ledamöter, som besökt utställningar mer än tio ggr under 1973 och uppger att 50 % av utställningsbesöken gjorts utanför orten. En ledamot har angivit att utställningar besökts inom "3 mils radie". I de till invånarantalet fem mindre landstingen har endast två ledamöter besökt någon utställning utanför den egna orten.

Kommentarer

Kommuner

Kommentar från ledamöter, som besökt utställningar utanför orten:

- 2 ggr/mån i Stockholm, 2 ggr/år utomlands, Rom, Paris, Köpenhamn, Wien, München.
- Brukar se utställningar i Stockholm.
- De flesta, men dock inom länet, tre övriga i landet.
- Relativt få.
- Ca hälften.

Fråga 81 – 83. Sammanfattning

Kommuner

Ledamöter, som läser flertalet recensioner i dagspressen, läser konsttidskrifter och som sett fler än tio konstutställningar under ett år.

Antal inv	Antal kommuner	Antal ledamöter	Antal ledamöter som läser flest recensioner[28] läser konsttidskrifter och sett mer än tio utställningar
Över 40 000 Sv 1[x]	15	15	5
Under 40 000 Sv 1		15	4
		30	9
Över 40 000 Sv 2	15	15	10
Under 40 000 Sv 2		15	5
		30	15
Totalt	30	60	24

[x] Sv 1 = ordf Sv 2 = annan ledamot

Det är **inte** ordförande utan den andra tillfrågade ledamoten i konstinköpskommittén, som är den mest aktive, när det gäller att följa med i den fortlöpande debatten. Hälften av samtliga ledamöter (ej ordf) mot 1/3 av ordf går på fler än tio utställningar per år, läser flertalet recensioner i dagspressen och läser en eller fler konsttidskrifter.

Fråga 85.
Är det någon eller några konstnärer som ni vill räkna till er närmaste umgängeskrets? Om ja: ungefär hur många?

Kommuner

Av de 60 ledamöterna uppger 28 att de har någon eller några konstnärer inom den närmaste umgängeskretsen. Antalet varierar från en till 30 men är oftast två till tre. 30 ledamöter svarar nej varav en tillägger: "men många är mycket goda vänner". En av två ledamöter som inte svarat, uppger "frågan för oklar att kunna besvaras".

Landsting

16 av de 40 ledamöterna har uppgivit, att de räknar konstnärer till sin närmaste umgängeskrets. Svaren är jämnt fördelade på ordförande och andra ledamöter. 21 ledamöter har svarat nej på frågan, tre ledamöter har inte svarat. Ledamöter, som uppgivit fler än fem konstnärer i sin närmaste umgängeskrets är till yrket redaktör, redaktör/konstnär, arkitekt eller enligt kommentar "gift med konstnär". Antalet varierar från två till femton, sju ledamöter uppger "en till fem". En ledamot som svarat nej på frågan tillägger: "Vi träffas i offentliga sammanhang".

Fråga 86.
Ägnar ni er åt någon konstnärlig aktivitet?

Kommuner

16 av de 60 ledamöterna uppger att de ägnar sig åt någon form av konstnärlig aktivitet. Få av dessa tycks av kommentarerna att döma gälla bildkonsten. 43 ledamöter har svarat nej, varav 23 i grupp II. En ledamot har inte besvarat frågan.

Landsting

Nio av de 40 ledamöterna har uppgivit att man ägnar sig åt någon form av konstnärlig aktivitet, varav en uppgivit "foto" och en "musik". 25 ledamöter har svarat nej, sex har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

- Sekreterare i kommunens konstnärsklubb i 7 år.
- Små litterära försök.
- Jag målar inte porslin!!! (men jag skriver ibland hexameter – räknas det?)
- Oljemålning.
- Deltar i grupputställningar.
- Skriver.
- Landskapsfotografering rörande motiv från Tjörn.
- Spelar violin och saxofon (professionellt tidvis på 60-talet, inte särskilt bra).
- Musik.
- Amatör.
- Amatörmusiker.
- Skriver konst i tidningar.
- Underlig fråga.

Fråga 87.
Brukar ni ta del av konstprogram i radio TV?[29]
(se enkät bilaga 1)

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner	Antal led	Ledamöter tar del av konstprogram i					
			Radio			TV		
			Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	20	6	4	26	2	2
Under 40 000 grupp II	15	30	15	8	7	26	3	1
Totalt	30	60	35	14	11	52	5	3

Stockholm

Ledamöter	Antal	Ledamöter tar del av konstprogram i					
		Radio			TV		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
Konstnärsled	10	10	–	–	9	–	1
Politiker	8	2	2	4	6	–	2
Totalt	18	12	2	4	15	–	3

Landsting

Antal led	Antal landsting	Ledamöter tar del av konstprogram i					
		Radio			TV		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
40	23	16	9	15	33	–	7

Eftersom enkäten bara givit en möjlighet att ange frekvens kan dessa uppgifter inte fördelas på radio- respektive TV-program. Det kan dock noteras hur ofta ledamöterna tar del av konstprogram i radio **och/eller** TV.

Ledamöter	Antal	Ledamöter tar del av konstprogram					
		regel-bundet	ofta	ibland	sällan	aldrig	Inget svar
Kommuner grupp I	30	5	12	11	–	–	2
grupp II	30	2	8	14	1	–	5
Stockholm konstn led	10	–	5	4	–	–	1
politiker	8	–	2	5	1	–	–
Landsting	40	1	15	19	–	–	5
Totalt	118	8	42	53	2	–	13

Kommentarer

Kommun

Ledamot som besvarat frågan med ja:

– Men tyvärr är TV:s konstprogram för enspåriga och enkelriktade.

Landsting

– Svårt att passa programtider.

– Ser på TV-program när jag har tid.

Fråga 15.
Anser ni någon i konstinköpskommittén vara mer sakkunnig i konstfrågor än ni själv? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Att någon annan i de 27 kommunerna med konstinköpskommitté är mer sakkunnig i konstfrågor än vederbörande ledamot anser
15 kommittéledamöter av 30 i kommuner över 40 000 inv (grupp I)
8 kommittéledamöter av 24 i kommuner under 40 000 inv (grupp II)

Av de femton ledamöter som inte är ordförande i kommittén, tycker tre ledamöter att ordföranden är mer sakkunnig. Av samtliga ledamöter anser fyra

a tjänstemän (samtliga museitjänstemän), åtta b anlitad expert eller konstnär som ordinarie ledamot i konstinköpskommittén, 12 c annan ledamot i inköpskommittén, fyra d sekreteraren i konstinköpskommittén vara mer sakkunnig i konstfrågor. 21 ledamöter har svarat nej och tio har inte svarat. I samtliga sju kommuner där fackman ingår (enligt svar på enkätfråga 3 kap V 2a) i konstinköpskommittén, uppfattar övriga ledamöter som besvarat enkäten fackman som mer sakkunnig i konstfrågor.

Stockholm

I Stockholm anser ingen av tio konstnärsledamöter att någon i konstnämnden är mer sakkunnig än de själva. Samtliga åtta förtroendemän uppfattar konstnärsledamöterna som mer sakkunniga. Dessutom anser två förtroendemän att utom konstnärsledamöterna också tjänsteman inom konstnämnden är mer sakkunnig än de själva. Tre konstnärsledamöter tillägger i kommentarer att de är lika sakkunniga inbördes.

Landsting

Att någon annan i konstinköpsnämnden är mer sakkunnig än vederbörande ledamot anser 31 ledamöter (av 40). Vem som anses vara mer sakkunnig framgår nedan (flertalet ledamöter har uppgivit mer än ett alternativ).

Alternativ	Antal svar
Ordförande	4
Sekreterare	12
Anlitad expert	16
Konstnär som ordinarie ledamot	10
Konsthistoriker som ordinarie ledamot	4
Tjänsteman	3
Annan ledamot	10

Fem ledamöter menar sig själva besitta den största sakkunskapen i konstinköpsnämnden. Av de fyra ledamöter som inte besvarat frågan, anser en (konstnär) ”frågan omöjlig att besvara”.

Antal ledamöter som anser någon annan i konstinköpsnämnden mer sakkunnig:

Ledamöter	Alternativ		
	Endast fackman (anlitad expert el ordinarie ledamot)	Fackman och annat alternativ	Endast annat alternativ
26 från landsting med fackman (18)	7	15	4
5 från landsting utan fackman (5)	1	2	2
31	8	17	6

Av de fem ledamöter som svarat nej på frågan, är en konstnär och en arkitekt.

Kommentarer

Stockholm

Konstnärsledamöter:

- Tillhör kommittén som konstnärsrepresentant/expert. Konstnärsrepresentanter uppfattas av mig som mer sakkunniga än de politiskt valda ledamöterna.

- KRO-representanterna (skulptörerna, konstnärerna), räknas som konstnärliga experter, anlitade av KNAP.

- Underlig fråga. Uppfattning om konst är väl ändå helt subjektiv. Om ordföranden gillar en grej och jag en annan, så kan man ju hoppas att man därigenom täcker in ett större smakområde och det måste ju vara värdefullt när nu konsten skall hamna hos allmänheten. Om du i stället för konstfrågor sagt ex vis konsthistoria hade saken blivit annorlunda, inte sant?

Landsting

- Ur vems synvinkel skall man bedöma sakkunnighet – ur mottagares, patienters eller konsthistorikers synvinkel?

INKÖPSORGANEN. Sammanfattning och synpunkter

De inköpande kommittéernas storlek

Kommuner

Konstinköpskommittén består vanligtvis av tre eller fyra av kulturnämndens ledamöter. I de kommuner, där inköpskommittén har fem eller fler ledamöter, kan man urskilja två typfall.

1 Hela kulturnämnden fungerar som konstinköpskommitté. Detta gäller ett par av de mindre kommunerna i grupp II, där man endast hade smärre summor i anslag för konstinköp. Man kan anta att detta är betydligt vanligare i mindre kommuner. Min stickprovsundersökning är för liten för att medge några säkra slutsatser, men resultaten motsäger definitivt inte detta antagande.

2 Ett andra fall är de hybridformer, där ledamöter från olika organ utgör inköpskommitté. Förutom ledamöter från kulturnämnd kan ingå representanter för t ex CBK, kommunstyrelse, fritidsnämnd eller kommunalt museum.

Att någon t ex kulturnämndens ordförande ensam fungerar som konstinköpare förekommer inte ens i de kommuner, där de totala inköpssummorna är små. I två kommuner (en ur vardera gruppen) bestod inköpskommittén av två personer.

Ytterligare en form av konstinköpskommitté som jag vill redovisa för fullständighetens skull är den på kort sikt statiska, på lång sikt variabla. Denna form innebär att ansvaret för konstinköpen varje år alternerar mellan olika utskott i kulturnämnden. Detta förekommer endast i en av de undersökta kommunerna.

Sammansättning

Kommuner

Överlappning med andra kommunala organ

I den aktuella debatten talar man ju ofta om det kommunala pampväldet och menar då att ett fåtal personer sitter i en rad olika nämnder, och att den demokratiska basen i det kommunala styrelseskicket därmed urholkas. Några av frågorna i enkäten har därför syftat till att klarlägga i vad mån medlemmarna i konstinköpskommittén har ytterligare kommunala förtroendeuppdrag. Det visar sig därvid, att det i 2/3 av kommunerna finns medlemmar i konstinköpskommittén, som har andra kommunala uppdrag.

Flertalet ledamöter ingår i kommunfullmäktige, som är ett stort organ med minst 31 medlemmar. Endast i två av de mindre kommunerna i grupp II finner man bland medlemmarna i konstinköpskommittén också kommunfullmäktiges ordförande. I förhållande till antalet fullmäktigeledamöter är konstinköpskommittémedlemmar, som också sitter i fullmäktige, relativt få. Man kan anta att dessa ändå kan göra sig hörda de gånger KF behandlar konstärenden. Enkätsvaren tyder på att det finns flera svarande i grupp II, som har andra kommunala uppdrag än det såsom medlem i konstinköpskommittén. Detta kan troligen

delvis förklaras med svårigheten att hitta intresserade politiker, där befolkningsunderlaget är litet.

Fackmän i inköpande organ

I flertalet kommuner i grupp I har fackman ingått eller adjungerats. Adjungerad och ingående fackman är ungefär lika vanligt. Vad gäller grupp II däremot hör det till undantagen att fackman är knuten eller adjungerad till konstinköpskommittén. När det gäller frånvaron av expertis i grupp II, framkommer ett antal skäl: a grupp II inser värdet av expertis men inkallar endast fackman vid vissa få större inköpstillfällen, b grupp II tycker inte det är nödvändigt med expertis i konstinköpskommittén på grund av de små anslagen till konstinköp, c grupp II vill ha fackmän, men dessa kan vara svåra att finna på grund av den ringa kommunstorleken, d rädsla för kontroverser med konsult och eventuellt ett helt KRO-distrikt, e rädsla för att konsulternas konstnärliga uppfattning blir alltför dominerande, f okunnighet om möjlighet att erhålla konsulthjälp. I flertalet landsting har fackman ingått eller adjungerats till inköpsnämnden. Konstnär och arkitekt har varit vanligast förekommande.

I detta sammanhang vill jag redovisa sambandet mellan förekomsten av fackmän och eventuellt missnöje med inköpskommitténs sammansättning samt svaren på fråga 33 (kap V10) rörande konstnärliga konsulter.

De ledamöter, som inte är nöjda med sammansättningen av sin kommuns konstinköpskommitté, är få till antalet. Avsaknaden av expertis är den vanligaste anledningen bland de tio som anser sig vara missnöjda, men endast fyra av de missnöjda tillhör grupp II. Man tycks alltså inte i grupp II känna något större behov av att förändra konstinköpskommittén genom att uppta eller adjungera fackmän. Grupp I, som redan har en betydligt större andel tjänstemän och fackmän knutna till konstinköpskommittén, är mera intresserad än grupp II av att adjungera konsulter eller rent av inrätta konsulttjänster. Det finns dock ett antal positiva svar på denna enkätfråga i grupp II. Ett allmänt intryck av kommentarerna är att konsulttjänster ställer sig för dyra i relation till den inköpta konstens värde. Vidare föredrar man tillfällig adjungering framför stående konsulttjänst, vilket säkerligen också är en kostnadsfråga.

Svaret på enkätfråga 15 ger vid handen, att, i de fall kommunen eller landstinget har någon form av expert eller fackman, övriga ledamöter uppfattar denne som mer sakkunnig i konstfrågor. Detta kan i sin tur innebära att de också påverkas av fackmannens åsikter.

Fast anställd tjänsteman knuten till konstinköpskommittén/nämnden

Fast anställd tjänsteman, som är knuten till konstinköpskommittén, förekommer i ca hälften av kommunerna. I grupp I har tjänsteman befattningen kulturchef, kultursekreterare eller museichef/museitjänsteman. I grupp II fungerar oftast bibliotekschefen som kulturnämndens verkställande tjänsteman. 12 landstingsledamöter uppger på fråga 15, kap V 2c, att sekreteraren i konstin-

köpskommittén är mer sakkunnig i konstfrågor. Detta har ingen av kommunledamöterna ansett.

Ledamöternas medlemskap i konstförening

Kommuner

I cirka hälften av kommunerna är ledamöter från konstinköpskommittén samtidigt medlemmar i konstförening. Man bör här lägga märke till att i grupp II har sex av kommunerna med konstinköpskommitté inte någon konstförening. I de kommuner, som har representanter från konstinköpskommittén i konstförening, är endast cirka 70 % av konstinköpskommittéledamöterna medlemmar i konstförening medan cirka 30 % sitter i styrelsen.

I de kommuner, där en sådan personalunion mellan konstförening och konstinköpskommitté finns, kan man tänka sig att konstlivet i kommunen får en enhetlig – eller negativt uttryckt konformistisk – prägel både vad gäller utställnings- och inköpspolitik. Visserligen är styrelseledamoten N.N. i konstföreningen vald på grund av sitt konstintresse, medan samma person, sittande i det kommunala organet inköpskommittén är vald efter partipolitiska linjer (se nedan Rekrytering), men det är tänkbart att N.N:s konstuppfattning är densamma i båda fallen. Både i konstinköpskommittén och i konstföreningen måste man ta hänsyn till mottagaren, allmänheten respektive konstföreningens medlemmar. Om man som konstinköpskommittéledamot inte anser sig kunna medverka vid inköp av på ena eller andra sättet kontroversiell konst, är det knappast troligt att man som ledamot av konstföreningens styrelse har en annan uppfattning.

Detta resonemang vill påvisa riskerna för en enkelriktning och en utslätning av konstlivet i en kommun, där en liten grupp ledamöter i kommunala organ och föreningsliv bestämmer om inköps- och utställningspolitik. Om man omvänt vill tolka undersökningens resultat i en positiv anda, är det naturligtvis av mycket stor betydelse, att det råder ett gott samarbete mellan konstinköpskommittén och konstföreningen, i synnerhet mot bakgrunden av den aktuella kulturpolitiska debatten, där föreningslivets roll i kulturlivet betonas starkt.

Arvodering av politiker

I cirka hälften av primärkommunerna följer man Kommunförbundets rekommendationer avseende arvodering. Vid avvikelser från dessa normer, tenderar man i grupp I att ha ett arvode högre än detta riktvärde, och i grupp II ett lägre arvode.

I landstingen återfinner man inte någon liknande skillnad i arvodering. Landstingsledamöterna uppbär dock betydligt högre arvoden än kommunledamöterna. Sammanträdesarvoden kan även utgå för de inköpssammanträden, som förlägges till utställningslokaler, t ex i samband med vernissager. Detta förekommer i mindre än en tredjedel av både landsting och kommuner.

Personsammansättning

De systematiseringar jag gjort av kommittémedlemmarnas ålder erbjuder inga större överraskningar, om man jämför med förhållanden i övriga kommunala nämnder.[30] Fler än hälften av ledamöterna är över 50 år, ingen är under 30 år i vare sig kommun eller landsting. Fler än hälften av konstnärsledamöterna i Stockholm är dock under 40 år. När det gäller yrkeskategorier finns det ett antal kulturarbetare. Av sammanlagt 107 ledamöter i kommunerna kan 78 ledamöter räknas som tjänstemän. Av dessa 78 var i sin tur 18 verksamma inom kulturområdet och 22 inom skolan. Antalet övriga arbetstagare var 29. Ungefär samma fördelning återfinns i landstingen för de 40 ledamöter, som besvarat enkäten. Över hälften av kommittémedlemmarna i såväl kommuner som landsting är dock verksamma utanför kultursektorn eller skolan. Antalet medlemmar i konstinköpskommittéerna, som är aktiva inom nykterhets-, kyrklig- eller frikyrklig organisation är, liksom i riksdagen och andra politiska församlingar, betydligt högre än genomsnittet. Detta gäller i något större utsträckning primärkommuner än landsting. Detta kan man ha i åtanke när man begrundar svaren på frågor om konst, sårande för den kristna tron, vilka redovisas längre fram.

Inte heller om man tittar på den tid som ledamöter/ordförande tjänstgjort i konstinköpskommittén/konstinköpsnämnden, finner man något anmärkningsvärt. Ett mindre antal ledamöter har suttit längre än tio år, men den stora majoriteten har suttit endast en till två mandatperioder.

Rekrytering

Rekrytering till kulturnämnd/konstinköpskommitté sker genom politiska val. Man kan också förmoda att de politiska partierna försöker motverka det befarade tjänstemannaväldet genom att till olika nämnder utse partirepresentanter med sakkunskap inom resp nämnds verksamhetsområde. För kulturnämndens del skulle då t ex konstintresse kunna vara ett skäl till rekrytering.

Jag ville därför undersöka hur rekryteringen till kulturnämnd/konstinköpskommitté och ordförandeposten i konstinköpskommittén sker. I svaren på frågan "Hur har Ni rekryterats till ordförande för konstinköpskommittén" med svarsalternativen 1 tillhör majoritetspartiet och 2 störst insikt i konstfrågor, visar de entydigt positiva svaren, dvs ja på ett alternativ och nej på det andra, på alternativ 1. De, som svarat ja på ett alternativ och lämnat det andra blankt, utpekar också alternativ 1. Den ende ordförande som svarat ja på alternativ 2, har också svarat ja på alternativ 1. Fem av de sex ordförande, som svarat nej på alternativ 1, har också svarat nej på alternativ 2. Detta kan t ex bero på att kulturnämndens ordförande ofta blir ordförande i de utskott som bildas, därmed också i konstinköpskommittén.

Ledamöternas övriga kontakter med konstlivet

Ett antal frågor har ställts till ledamöterna för att undersöka hur/om de kommer i kontakt med konsten utanför konstinköpskommittéarbetets ram. Cirka hälften av ledamöterna i konstinköpskommittéer/konstinköpsnämnder har

konstnärer i sin närmaste umgängeskrets. Cirka 1/3 av primärkommunernas ledamöter och cirka hälften av landstingens ledamöter läser **inte** regelbundet någon tidning, som helt eller delvis handlar om konst. Detta får betraktas som anmärkningsvärt för medlemmar i ett organ avsett att inköpa konst. Man kan dessutom på goda grunder anta att antalet i realiteten är ännu högre eftersom frågan i viss mån är prestigeladdad. Vissa svarande angav ett regelbundet läsande av en sedan lång tid tillbaka nedlagd konsttidskrift! (Konstrevy). Ledamöterna är dock betydligt flitigare som besökare av konstutställningar. En av förklaringarna kan vara, att sammanträden i vissa kommuner och landsting förläggs till konstutställningslokal. De flesta besöker fler än tio utställningar per år, trots att detta i grupp II ofta medför resor till annan ort.

3 SKRIVNA RIKTLINJER OCH PRAXIS FÖR INKÖPSORGANENS ARBETE

Fråga 6.
Finns någon instruktion eller reglemente för er konstinköpskommitté?

Kommuner

Antal inv	Kommuner med konstinköpskomm	Konstinköpskomm har instruktion	Instans som utfärdat instruktionen			Inget svar	Instr. ingår i KN regl	Svarat nej	Inget svar
			Kommunfullm	Kommunstyr	Kulturnämnd				
Över 40 000 grupp I	15	7	2	1	3	1	6	8	–
Under 40 000 grupp II	12	0	–	–	–	–	8	13	2
Antal	27	7	2	1	3	1	14	21	2

I en kommun var instruktion för konstinköpskommittén under utarbetande när enkäten besvarades och i en kommun var förslag under behandling (har inte angivits i sammanställningen). I sex kommuner i grupp I ingår fackman i konstinköpskommittén. Fem av dessa hade instruktion eller reglemente för kommittén. Detta innebar i två kommuner instruktion för museichef resp museinämnd (utfärdad av kommunfullmäktige) och i en kommun reglemente utfärdat av kulturnämnden.

Redovisning av kommunernas reglementen

Utöver normalreglemente (se bilaga 5) eller reglemente med motsvarande innehåll, (ett antal reglementen är mer utförliga) anger fem kommuner, varav tre i grupp I, att man även bör stödja nya uttrycks- och verksamhetsformer i kulturlivet. En kommun tillägger, att den också har som målsättning att verka för den konstnärliga friheten. I en kommun, vars konstinköpskommitté främst består av ledamöter från centrala byggnadkommittén, var 1973 förslag till reglemente under utarbetande. Fyra kommuner saknade reglemente för kulturnämnden. Tre av dessa hade inte företagit några konstinköp 1973.

De tre kommuner som i sina reglementen för kulturnämnd haft anvisningar för arbetsutskotten inom kulturnämnden, har angivit att det för beslutsförhet er-

fordras, att två ledamöter av utskottet är närvarande. En kommun tillägger: "Avskrift av arbetsutskottets protokoll skall tillställas kulturnämndens samtliga ledamöter och suppleanter senast vid närmast följande sammanträde med kulturnämnden". Den enda kommun, som har arbetsordning för det utskott i kulturnämnden, som handhar konstinköp, har ett reglemente, som avsevärt skiljer sig från de övriga.

Följande punkter är de mest centrala:
"stadsarkitekten med bitr stadsarkitekten som ersättare kallas att i egenskap av befattningshavare biträda vid beredningen jämlikt reglemente för kulturnämnden § 6".
"en av byggnadsförvaltningsmyndighet utsedd ledamot jämte ersättare att delta såsom adjungerad ledamot med såväl förslags- som rösträtt vid handläggning av ärenden rörande konstnärlig utsmyckning av byggnad, som ska ingå i myndighetens förvaltning"
"av styrelserna för konstföreningarna utsedda representanter väljs förslagsvis för ett kalenderår i sänder"
"innan principärende rörande konstnärlig utsmyckning föredras till avgörande inom kulturnämnden, ska byggande förvaltningsmyndighet beredas tillfälle att yttra sig över konstrådets förslag i ärendet"
"förberedelserna för konstnärlig utsmyckning inledes när beslut om projektering uppdragits åt CBK, som omgående kallar projektets arkitekt och konstrådet till gemensam information".

I en kommuns instruktion för museichef finns anvisningar om museichefens funktion vid kommunal utsmyckning:

"Därjämte har museichefen att – i mån av tid – såsom sakkunnig rådgivare biträda kommunala organ samt i staden verksamma föreningar och stiftelser med allmännyttiga syften ifråga om konstnärlig utsmyckning av byggnader och allmänna platsers ordnande och prydande".

Någon motsvarande anvisning finns inte för museichef i den andra kommunen i grupp I, som också har instruktion för museichef/museinämnd.

En kommun i grupp I har i sitt reglemente några anvisningar för utsmyckning enligt enprocentregeln:
"Enstaka inköp, dels för medel ur konstfonden, dels för komplettering av utsmyckning enligt enprocentregeln må av kulturnämnden överlåtas för beslut åt en inköpskommitté, utsedd av nämnden för ett år i sänder och bestående av fyra av nämndens ledamöter. Kommittén äger i enlighet med reglemente för kulturnämnden, § 5, att i inköpsfrågor samarbeta med representanter för i staden verksamma organisationer på det konstnärliga området. För beslut inom kommittén fordras minst tre ledamöters godkännande. Inköpen utställs och anmäls för godkännande i nämnden".

Stockholm

Reglemente för samtliga konstnämnder finns i kommunal författningssamling nr 28 1963, utfärdat av kommunfullmäktige.

Landsting

I nio av de elva – till invånarantalet större – landsting som har instruktion/reglemente har denna/detta utfärdats av landstinget, i tre svar preciserat till förvaltningsutskottet. Från ett landsting uppges, att reglemente utfärdats "av utbildningsnämnden tillsatt utredningsgrupp". I två landsting ingår reglemente för konstinköpsnämnden i kulturnämndens reglemente, i fyra landsting i reglementet för utbildningsnämnden. Dessa reglementen har jag inte tagit del av.

Anmärkning

Skriften Generella synpunkter på kommunal nämndorganisation 1972-08-14[31], (som förelåg vid kommunsammanläggningarna 1971) har använts av Kommunförbundets organisationsavdelning i samband med kommunsammanläggningar som underlag för diskussioner om nämndorganisation. Den är känd i flertalet kommuner[32]. Vad gäller kulturnämndens uppgifter rekommenderas här utöver vad som kan inhämtas i normalreglementet:
"Utöver verksamhet i egen regi har kulturnämnden att stimulera, främja och ge aktivt stöd till sådan kulturverksamhet som äger rum inom föreningslivet".[33]
Vad gäller kulturnämndens arbetsformer går man in på möjligheter till utskottsarbete:
"Utskottet kan antingen ha enbart beredande funktioner eller därjämte beslutanderätt i vissa frågor".[34]

Man kommer också in på expertmedverkan:
"Exempel på grupper som kan komma ifråga är kontaktgrupper för bl a folkbildningsfrågor, film, teater, utställningar och konserter. För en typ av ärenden torde expertinslag vara särskilt angeläget, nämligen för frågor om konst eller utsmyckning för kommunens räkning. I sådana fall kan en konstkommitté vara att föredra. Denna kan också fullgöra en rådgivande funktion i samband med av kommunen arrangerade konstutställningar".[35]

Fråga 19.
Finns det några utformade principer för era konstinköp?
a fördelning av inköp mellan lokala och icke lokala konstnärer

Kommuner

I två kommuner i grupp I har det, enligt ordföranden, funnits utformade principer vad avser fördelning av inköp mellan lokala och inte lokala konstnärer. Övriga kommuner har svarat nej på frågan.

Landsting

Sju landsting har utformade principer när det gäller fördelning av inköp mellan lokala och inte lokala konstnärer. 14 landsting har svarat nej och två landsting har inte besvarat frågan. Bland de 14 landsting som inte har några dylika principer för konstinköp, återfinns de till invånarantalet största och minsta lands-

tingen. Från såväl de sju landsting som svarat ja, som från fem av de 14 landsting som svarat nej, uppges i kommentar, att man huvudsakligen köper konst av länets konstnärer. Det är alltså vanligare, att landstingen har principer för inköp av lokal konstnär än kommunerna.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som besvarat frågan jakande:

- Kvalitetssynpunkter är helt utslagsgivande och lokala konstnärers verk inköps i den utsträckning de är intressanta efter riksmåttstock.
- Lokala konstnärer gynnas särskilt.

Ledamöter, som svarat nej på frågan:

- Praxis är att vi söker stödja i distriktet verksamma konstnärer – kulturarbetare utan att därför bli enögt provinsiella – idka "bypolitik".
- Då verken eller förslagen anses likvärdiga har det förekommit att lokal konstnär fått viss förtur men icke eljest.

Landsting

Tjänstemän, som uppger sig ha utformade principer:

- Ifråga om oljemålningar och dyligt prioriteras det egna länets konstnärer, medan grafikköpen av naturliga skäl huvudsakligen görs av konstnärer utifrån.
- I första hand bör länets konstnärer stödjas. Eftersom mycket grafik inköps, och det är svårt att få tag på lokal sådan, köps grafik mestadels utom länet.
- I första hand att stöjda lokala konstnärer, dock med krav på kvalitet.

Tjänsteman, som inte besvarat frågan:

- Några fasta regler härvidlag har inte angivits men vi söker nog i alla fall avväga så att ungefär hälften av inköpen från det "allmänna" årliga konstinköpsanslaget (lös konst) går till inköp från i länet bosatta konstnärer. Vid fast utsmyckning ställer sig ju saken annorlunda. Ibland kan man ju vända sig direkt med ett uppdrag till länskonstnär. Men detta är ingen regel. För flera stora uppdrag har landstinget sålunda anlitat konstnärer från andra län.

Fråga 19.
Finns det några utformade principer för era konstinköp?
b principer för utplacering av inköpt konst

Kommuner

De elva kommuner, varav nio i grupp I, som har principer för utplacering av inköpt konst, uppger att det mest väsentliga är att konsten skall nå så många som möjligt, varför den bör placeras i offentliga lokaler. 18 kommuner har svarat nej, varav fem i grupp I, en har inte besvarat frågan.

Landsting

Tio landsting med en tämligen jämn fördelning i storlek – dock inte de till invånarantalet minsta – har utformat principer för placering av inköpt konst. Elva landsting har svarat nej på frågan (där återfinns de till invånarantalet minsta landstingen). Det framgår att inköpen är målinriktade såtillvida, att placeringen är bunden till viss inrättning när procentregel tillämpas. I övrigt försöker man kartlägga behovet, ofta i samråd med "personalen". I ett par landsting har man som princip att placera konst för visst belopp per vårdplats/rum (vanligtvis grafik) och dyrare konst i samlingsrum. För landstingens del omnämns huvudsakligen vårdinrättningar som mottagande institutioner.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter, som svarat ja:

- Så vid spridning som möjligt av ett så mångsidigt urval som möjligt.
- Placeras i skolor, ålderdomshem, sammanträdesrum, allm lokaler. Vissa år görs en delning, så att ett flertal konstverk placeras på vissa lokaler.
- "Kommunens konst" placeras i våra off lokaler. Alla under året inköpta konstverk presenteras för allmänheten vid utställn kring årsskiftet. Både museets och kommunens konst visas i de olika stadsdelarna vid vandringsutställningar.
- Dit där konstverket kan nås av många personer.
- Konsten placeras så att så många som möjligt får ta del av konstinköpen.
- Kulturnämnden strävar efter att få ett konstverk på platser, som allmänheten har tillträde till.
- Offentliga lokaler, skolor, arbetsplatser.
- Löskonsten placeras tills vidare i kommunala lokaler. Tanken är att det hela skall cirkulera.

En ledamot berör problem vid tillämpande av procentregel:

- En betydande del av inköpen rör s k 1 % bidrag för konstnärlig utsmyckning, vilket låser placeringen till berörd byggnad.

Bland offentliga lokaler framhålls speciellt skolor och ålderdomshem.

- Offentliga institutioner, vissa skolor, ålderdomshem, bibl, fritidsgårdar etc. Inventering av konst inom kommun har gjorts. Stort behov förefinnes särskilt på ålderdomshem och skolor.
- Konstverken placeras ut på förvaltningarnas tjänsterum, bibl, skolor, pensionärshem efter önskemål, där så är möjligt.

Tre ledamöter uppger att mottagande institution får medverka vid valet.

- Kommunens institutioner och förvaltningar får välja bland inköpta konstverk sedan de anmält sitt behov och ev önskemål.
- Museet skall enl reglemente deponera konst i kommunens offentl lokaler och institutioner, som har att inkomma med önskemål om depositioner till museet.
- Arbetsutskottets ordf brukar informellt rådgöra med ordf i sociala centralnämnden, skolstyrelsen osv.

Landsting

Nio landsting har kommenterat principens utformning enligt följande:

- Bundet till anslagsgrundande investering/byggnad.
- Sjukvårdsnämnden 60 % av inköpt lös konst
  Socialnämnden 15 % » » » »
  Utbildningsnämnd 10 % » » » »
  Kansliet 15 % » » » »
- 400 kr/vårdplats till institutioner avseende sluten vård.
- Enligt uppgjorda programutkast, upprättade dels efter den anslagna summan, dels efter personalens önskemål.
- Inköpt s k lös konst utställes 2 ggr per år på landstingets kansli, till vilken resp kontaktpersoner från inrättningarna inbjuds för att "önska" konst. Nämnden fördelar sedan konstverken vid kommande sammanträde.
- I regel "målinriktade" inköp, dvs konstverket är avsett att placeras på en viss bestämd inrättning. Fördelning sker i samband med "fördelningsresor" till inrättningarna eller genom besök från inrättningen i landstingets konstarkiv.
- Grafik o dyl (ca 300 kr/st) placeras i tjänste- och vårdrum i princip och dyrare konstverk i allmänna samlingsrum o dyl.
- I varje rum där människor finns skall finnas åtminstone någon bild.
- I möjligaste mån ansluta till miljön.
- Sjukvårdsinrättningar, skolor m m.

Tjänstemän som inte besvarat frågan:

- Konsten fördelas efter behov.
- följer inventarieförteckningen och försöker så rättvist som möjligt fördela inköpen.
- Om med princip här menas för vilka lokaler konst i första hand bör inköpas så blir svaret att kollektiva utrymmen såväl vad gäller patienter som personal först förses med konstverk och enskilda rum efterhand som resurserna tillåter.

Fråga 20.
Finns för era konstinköp en långsiktig planering?

Anmärkning

I de flesta kommuner tillämpas en ekonomisk långtidsplanering med årlig revidering för framför allt investeringar (kapitalbudget). Att konstinköpen finns upptagna i kapitalbudgeten och alltså är föremål för ekonomisk planering, behöver dock inte innebära en planering av konstinköpen i den mening, som här avses.

Kommuner

Ledamöter i två kommuner uppger sig ha en långsiktig planering för sina konstinköp, varav en uppger att kulturnämnden såväl utformat, fastställt som genomfört inköpsplanen, men anger inte vilken form av inköpsplan man har. Ledamot i den andra kommunen som svarat ja uppger, att långsiktig planering bara gäller en konstfond, som i princip skall användas för utsmyckning i den takt park, torg och skolor färdigställts enligt byggnadsplan. I såväl grupp I som grupp II har 14 kommuner med konstinköpskommitté svarat nej.

Stockholm

Långsiktig planering för konstinköp förekommer inte i någon konstnämnd. KNAP har inte lämnat något svar annat än genom att hänvisa till fråga 19 b i form av kommentar:

– Inventeringar av platser och stadspartier görs varje år såväl i de äldre områdena som i exploateringsdelarna. Därvid förtecknas platser lämpliga för konst. För nya idrottshallar tillämpas procentregeln.

Landsting

Långsiktig planering för konstinköp existerar i fem landsting, 16 landsting svarar att sådan planering inte finns medan två inte besvarat frågan. I vardera ett landsting har inköpsplanen a utformats och genomförts av konstinköpsnämnden efter fastställande av landstinget, b utformats av konstinköpsnämnden (uppgift saknas om vilken instans som fastställt och genomfört inköpsplanen). I ett landsting förekommer c långsiktig planering för konstinköp delvis genom att beslut fattas om vilka projekt som skall prioriteras nästföljande år. I ytterligare ett landsting finns byggplan omfattande en femårsperiod. Ett landsting som svarat ja har inte lämnat några närmare uppgifter.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som besvarat frågan med nej:

– Tyvärr har ovan skisserade planering ej kunnat genomföras på grund av bristande tillgång på personal för dessa arbetsuppgifter. Skall genomföras efter kommunsammanläggning, då personalfrågorna kan lösas.

– Bortsett från en total planering vid vissa anläggningar.

– Har bara 10 tkr att röra oss med.

Landsting

– Frågan kan inte besvaras entydigt ja eller nej.

– När det gäller nybyggen kan man tala om långsiktig planering. Exempel ges från sjukhus [. . .] där konstinköpen såväl för fast som lös konst diskuteras både till innehåll och omfattning redan på ritningsstadiet, då en konstnär engagerades för att lämna förslag (ej i detalj föreslå konst). Inköpen började redan när bygget startat och sträckte sig över flera år.

Fråga 21.
Analyserades inför 1973 behovet av era konstinköp med hjälp av en detaljerad plan?

Kommuner

Ledamöter i tre kommuner, varav två i grupp I, har svarat ja. Ledamöter i övriga kommuner har svarat nej, utom en som inte besvarat frågan.

Stockholm

Endast fastighetsrotelns konstnämnd analyserade behoven med hjälp av en detaljerad plan. Planeringen är för konstnämnden i fråga baserad på inhämtade uppgifter om under året tillkommande förvaltningslokaler m m. KNAP:s sekreterare hänvisar till svar på föregående fråga (se ovan).

Protokollsreferat

Enligt fastighetsrotelns konstnämnds protokoll redovisade sekreteraren var behov av konstnärlig utsmyckning förelåg.[36] Här angavs även typ av lokal, lokalernas omfattning samt förslag till fördelning av konstverk.
verk.

Landsting

Sju landsting har analyserat behovet av konstinköp med hjälp av detaljerad plan. Inköpsplanen har utformats av konstinköpsdelegation respektive kulturdelegation (vardera ett landsting), kulturnämnden i samråd med CBN (ett landsting) samt kultursekreterare (ett landsting). Samma instanser uppges också i dessa landsting ha genomfört planen. I ett landsting har verkställande ledamot i konstinköpsnämnden utformat planen, som genomförts av samma nämnd, och i två landsting har konstinköpsnämnden stått för planen, men vilken instans som genomfört den har inte angivits. Tre landsting har uppgivit vilken instans som fastställt planen, nämligen i vardera ett landsting a utbildningsnämnden, b landstinget och c konstnämnden. 15 landsting har svarat nej. Ett landsting har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

- Huvuddelen av inköpen avser utsmyckning av nya lokaler och byggnader, och därvid upprättas plan [grupp I].
- Kulturnämnden har gemensamt besökt olika institutioner för att fastställa behovet av konst [grupp I].
- På grund av inköp till nytt kommunalkontor har plan upprättats [grupp II].

Landsting

- Härvid gällde det närmast fördelning av inköpen på vissa lokala utställningar samt anslagets fördelning på grafisk konst och annan stafflikonst. Diskuterades därvid vilka institutioner, som är mest i behov av flera konstverk.

Fråga 32.
Skulle ni vilja ha mer konkreta direktiv[37] för era kommunala konstinköp? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

13 ledamöter av 60 i kommunerna har svarat ja på frågan. Åtta önskar att direktiv skall lämnas av kulturnämnden, fyra av kommunstyrelsen. En önskar att Kommunförbundet skall lämna förslag till möjliga organisationsmodeller för bildande av konstinköpskommitté. Sammanlagt 43 ledamöter har svarat nej, fyra har inte besvarat frågan.

Stockholm

I Stockholm har nio konstnärsledamöter av tio och samtliga åtta politiker svarat nej. En konstnärsledamot har inte besvarat frågan.

Landsting

Ledamöter i sju landsting skulle vilja ha mer konkreta direktiv för sina landstingskommunala konstinköp. Svaren från tre landsting skiljer sig åt ledamöterna emellan. Direktiven skulle, enligt sex ledamöter, utfärdas av landstingets kulturnämnd eller motsvarande. En ledamot anser att Landstingsförbundet borde komma med sådana direktiv och en ledamot uppger "landstinget". 29 ledamöter uppger sig inte vilja ha mer konkret ledning för sina kommunala konstinköp. Fyra ledamöter har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:

- Under utarbetande.
- På förslag av kulturnämnden.
- Fr o m 1.1.74 har ett reglemente antagits för (vår) kulturnämnd varav framgår att kulturnämnden erhållit uppdraget att handha kommunens inköp av konstverk inom ramen för anvisade anslag.
- Kommunförbundet borde kunna lämna förslag till olika möjliga organisationsmodeller för bildande och sammansättning av konstinköpskommitté.
- Av allmänheten uttalade önskemål [har markerat "annan instans"].
- KN och KS gemensamt [markerat "annan instans"].

Ledamöter som inte önskar mera konkreta direktiv, varav tre omnämner behovet av ökad debatt:

- Nej, inga låsta direktiv. Däremot skulle efter inventering av kommunens konstföremål, en plan läggas upp, efter målsättningsdebatt i kulturnämnden, för konstinköpen, så att vi genom våra "uppsättningar" kunde spegla de olika epokerna.

- Jag skulle inte vilja ha mer konkreta direktiv från någon av de uppräknade. Däremot skulle jag önska ökad debatt i samtliga instanser (även hos allmänheten) om konstinköp samt förhållandet mellan stöd till "ortens" konstnärer och övriga.

- Det räcker att man får stålarna och förtroendet från kulturnämndens sida. Passar inte det vi köper så blir det ju väsen och sen blir det debatt (livsviktigt).

- Det torde vara omöjligt att utforma sådana i "konkret" form.

– Direktiven skall lämnas av kommunfullmäktige, men bör inte konkretiseras för mycket i detalj, då denna fråga bör handläggas med relativt stor frihet och kunna anpassas till en mångfald av skilda förutsättningar, som inte är tidsbundna.

Landsting

Ledamöter, som svarat nej:

– Har redan bra riktlinjer, nyligen fastställda av utbildningsnämnden efter remissbehandling.

– Det är värdefullt med stor frihet för inköpsnämnden, och ett behov att då och då byta den politiskt valda nämnden.

Anmärkning

Svenska Kommunförbundet anordnar vid kommunskolan i Sigtuna kurser för kommunala nämndledamöter och tjänstemän. Vid de kurser, Kultur i kommuner, som under åren 1971–1973 gällde kultursektorn, har den kommunala konstverksamheten endast ägnats ett blygsamt intresse. Vid genomgång av Svenska kommunförbundets kurskataloger 1971–1973 fann jag, att kursprogrammet för hösten 71/våren 72 upptar en dags studier av ämnet konst i offentlig miljö. Inga protokoll existerar från dessa konferenser. Under hösten 1972 höll intendent Folde Edwards föredrag för ledamöter och tjänstemän i landets kulturnämnder vid kommunskolan i Sigtuna över ämnet "Våra kulturintressen och kulturvanor".[38]

SKRIVNA RIKTLINJER OCH PRAXIS FÖR INKÖPSORGANENS ARBETE

Sammanfattning och synpunkter

Vid en undersökning av inköpsprocessen är det av intresse att inledningsvis beakta vilka skrivna riktlinjer som finns för konstinköpskommittéernas arbete. Om sådan vägledning saknas bör man i stället studera om det finns en klar praxis vid konstinköpen, som skulle kunna uppfattas som en principiell riktlinje.

Reglementen

Det finns ett av Svenska Kommunförbundet sammanställt normalreglemente för kulturnämnd av den 30 nov 1970. Det uppehåller sig främst vid **vilka** uppgifter kulturnämnden bör utföra, (såsom att "anskaffa konstverk inom ramen för anvisade medel") men går inte närmare in på **hur** dessa uppgifter kan skötas rent tekniskt.

I ett fåtal av de större kommunerna finns instruktioner som är direkt riktade till konstinköpskommittén. I de flesta kommuner har man uppenbarligen utgått från normalreglementet. I ett mindre antal kommuner har man lagt till några punkter om vikten av konstnärlig frihet eller liknande, med formuleringar som påminner om dem som finns i de politiska partiernas program (se kap II2). Att vissa kommuner helt saknar skrivna riktlinjer verkar inte ha någon korrela-

tion till deras befolkningsmängd, vilket ytterligare styrks av att också många av landstingen saknar instruktion/reglemente.

Planering

Få ledamöter anger, att konstinköpskommitténs/konstinköpsnämndens arbete är underkastat egentlig planering. Det rör sig här om planering för enskilda projekt. Planering för kommunen/landstinget som helhet, en totalplanering där man inventerar existerande och eventuellt kommande behov av konst, saknas nästan helt, i varje fall för mer långsiktiga perspektiv. Även kortsiktig planering förekommer endast undantagsvis för det undersökta året 1973.

I några av de berörda kommunerna kan kommunsammanläggningarna 1971 ha försvårat en långtidsplanering. Detta torde dock inte räcka som förklaring till bristen på planering eftersom också många av landstingen saknar totalplanering.

Det kan naturligtvis i vissa avseenden vara svårt att i praktiken planlägga sin inköpsverksamhet särskilt långt fram i tiden. Man vet t ex inte alltid vilka utställningar som kommer till kommunen (detta vet ofta inte ens utställningsarrangörerna) och vad de kommer att innefatta för konstverk.

Utformade principer för konstinköpskommitténs/konstinköpsnämndens arbete

Något färre än hälften av kommunerna/landstingen har principer för hur den inköpta konsten skall fördelas. Det är inom kommunerna en ledande målsättning att konsten skall "ses av så många som möjligt". Härvidlag skiljer sig landstingen något genom att man kan uppställa mer specificerade mål, t ex procentuell fördelning på de olika nämnderna, ett visst anslag i kronor/vårdplats och liknande, då man i landstingen huvudsakligast inköper konst till vårdinrättningar. När det gäller principer för fördelning mellan lokala/inte lokala konstnärer anger endast sju medelstora landsting, att de lokala konstnärernas verk prioriteras. Endast i en av de 30 kommunerna svarar man obetingat ja på frågan. (Att landstingsledamöterna mera än kommunledamöterna har principer att gynna lokala konstnärer kan helt enkelt förklaras av att landstingsområdet genom sin större yta har flera konstnärer att tillgå än flertalet kommuner.)

Sammanfattningsvis kan sägas att skrivna riktlinjer för konstinköpskommitténs arbete inte existerar eller är mycket vagt utformade, vilket ger kommittén mycket stor rörelsefrihet. Många av de svarande har sett detta som en fördel.

Det betänkliga i denna brist på planering ligger enligt min mening i förfarandets slumpmässighet. Någon av ledamöterna kan mer eller mindre godtyckligt välja ut ett konstverk, medan de övriga ledamöterna passivt accepterar inköpsförslaget med ett "Varför inte?".

Oftast finns ingen arbetsordning och inte heller någon uttalad praxis för inköpskommitténs arbete. Som praxis räknar jag då till exempel att bevaka utställningar i kommunen/länet, normer för inköpens fördelning inom och utom kommunen/länet, bevakning av utställningar i allmänhet, inköp av konstport-

följer samt överhuvudtaget olika målsättningar för inköpen såsom ex konstverkens fördelning på olika tekniker eller olika typer av lokaler – utemiljöer.

Det främsta riktmärket för flertalet ansvariga tycks ha varit att hushålla med det ofta anspråkslösa anslaget. För att maximera nyttan per anslagskrona gynnas kraftigt en placering av konsten i offentliga lokaler med stor besöksfrekvens. Detta tyder ju på en viss medvetenhet även om man saknar utformade principer. Man anger också att man vill ta hänsyn till den miljö, där konstverket skall placeras och önskemål från mottagaren (i de fall där dessa är kända).

4 URVALPROCESSEN

a Svarspersonernas värderingar i olika konstfrågor

Fråga 48.
Händer det att ni i konstinköpskommittén ratar konstverk enbart därför att innehållet är stötande moraliskt, politiskt el dyl?
Kommentar:

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskommitté	Antal ledamöter	Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	5	22	3
Under 40 000 grupp II	12	24	3	13	8
Totalt	27	54	8[x]	35	11

[x] varav båda ledamöterna i en kommun

Som skäl till att man ratar konstverk anges främst hänsyn till mottagaren (t ex ålderdomshem, skola eller "den tjänsteman som skall ha konstverket på sitt rum"). Av de 35 ledamöter som uppger att konstinköpskommittén inte ratar konstverk enbart på grund av att innehållet är stötande, uppger sammanlagt åtta i kommentarer, att problemet inte varit aktuellt; det är också förklaringen från sex av de elva ledamöter som inte besvarat frågan. Tre ledamöter tillägger att det skulle kunna hända. Av en kommentar framgår att man ratat konstverk genom ingripande från a kulturnämnden samt b högre kommunal tjänsteman. I tre kommentarer berörs innebörden av "rata", och slutligen diskuteras i två kommentarer den nödvändiga avvägningen mellan konstverkets innehåll och den miljö där konstverket skall placeras. En ledamot uppger: "Vi ratar inte men väljer inte heller sådan konst".

Stockholm

Fyra av tio konstnärsledamöter och två av åtta förtroendevalda uppger, att det händer att man ratar ett konstverk för att innehållet är stötande moraliskt eller politiskt. Som skäl anges bl a att hänsyn måste tas till de människor, som kommer i åtnjutande av konsten, i många fall åldringar och barn. Tre konstnärsledamöter och sex förtroendevalda har svarat nej och tre konstnärsledamöter har inte besvarat frågan.

Landsting

Av 40 ledamöter uppger 14 att konstverk ratas på grund av stötande innehåll (i fyra landsting båda ledamöterna). 21 ledamöter svarar nej (i sju landsting båda ledamöterna). Fem ledamöter har inte besvarat frågan. Ledamöter, som besvarat frågan jakande, ger i kommentarer uttryck för att man måste ta hänsyn till den miljö där konstverket skall placeras, i de flesta fall sjukhus (detta sägs direkt i nio kommentarer). Också ledamöter, som svarat nej, omnämner i kommentarer hänsyn till mottagare av konstverket.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som besvarat frågan med ja:

- för ålderdomshem och lågstadium.

- T ex vid utsmyckning av ålderdomshem och barnstugor.

- Beroende på var konstverket skall placeras. Är det enl kommittén moraliskt stötande är det inte lämpligt att inköpa det till ett ålderdomshem el lågstadieskola, men kommittén kan inköpa och placera det någon annanstans.

- Vi har inget konstmuseum i kommunen. Vid köp av konst till tjänsterum bör en viss hänsyn tagas till resp som skall leva ihop med konstverket. Framställes speciellt önskemål från någon person om ett visst verk på en utställning, har vi hittills låtit den personen få sin önskan uppfylld även om det i enstaka fall har givit anledning att frångå principen om det event [oläsligt] innehållet.

Ett politiskt avståndstagande kommer till uttryck i en kommentar:

- Har klart utsagt bara skett en gång på 6 år. Då gällde det ett "solkors" som för vissa ledamöter i kulturnämnden framstod som ett "hakkors".

Ledamöter som besvarat frågan med nej:

- Inte hittills.
- Knappast.
- Vi har ej ställts inför problemet.
- Har ej varit aktuellt.
- Har ej uppkommit.
- Inga sådana diskussioner har förts.
- Dyl konst har ej förekommit.
- Däremot har det förekommit a genom kulturnämndens ingripande, b genom ingripande av högre kommunal tjänsteman.
- Vi ratar inte, men vi väljer heller inte sådan konst.
- Vad menas med "ratar" – inte köper t ex?
- Jag kan icke påminna mig något fall där detta skett. Däremot tror jag att det är tänkbart att det kommer att ske någon gång i framtiden. De konstverk som placeras i t ex skolor, ålderdomshem, barnhem m m, bör ju inte vara moraliskt stötande. Däremot anser jag sådan konst kan inköpas till museer och samlingar.
- En fråga om nyansering, gradering. Vi har köpt ekivåka saker, den ena placerades i ett lunchrum och sen blev det konstdebatt som aldrig tidigare i detta rum. En annan söt sak gav vi till ett kommunalråd. Vi tar ett steg i taget så vi inte slår huvudet av varandra.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

- Förhållandet har inte uppkommit.
- Har ej uppkommit.
- Har ej hänt. Kan tänka att det händer.
- Har ej hänt, men skulle kunna hända.
- Någon utställning där sådant konstverk visats har ej förekommit inom kommunen.
- Vi har aldrig haft att ta ställning till konstverk av det slaget, men jag tror att kommitténs borgerliga ledamöter skulle göra det.
- Ratar konstverk – redan köpta eller skänkta? Om man finner ett konstverk "stötande" (dålig kvalitet, moraliskt underhaltigt innehåll eller liknande) blir det väl aldrig köp av.

Stockholm

Politiker, som anser att konstverk ratas:

- För utmanande mot en viss grupp människor (Alla från USA är inte busar vilket utmålas ibland i konsten).

Politiker som svarat nej:

- Men vi har alltid försökt ha i åtanke vilken typ av institution vi skall utsmycka.
- Risk förekommer.
- Men fenomenet bör hållas ögonen på.

Konstnärsledamöter som svarat ja på frågan:

- Vi köper för åldringshem vilket medför att vi måste ta vissa hänsyn.
- Det är ett dilemma för oss konstnärer många gånger. Det går inte att komma ifrån att våra mottagare är till största delen åldringar och barn. Jag försöker att se till kvaliteten. Men framför allt är det svårt för att köpa bilder med alltför kraftiga sexuella eller våldsinslag. Jag svarar nu för egen del. Tycker i allmänhet att vårt urval är för snällt.
- Aktuellt fall [. . .]

Konstnärsledamöter som svarat nej på frågan:

- Inte inköpskommitté

Konstnärsledamöter som svarat nej på frågan:

- Inte inköpskommittén, men [. . .] som tydligen bestämmer över nämnderna.
- Medvetet inte. Erfarenhetsmässigt nej.

Konstnärsledamot som inte besvarat frågan:

- Kan inte besvara den. Redan vid första urvalet sker en ratning.
- Ja, om "språket" är enfaldigt eller vulgärt och avsikterna poänglösa. Nej, om "språket" är obegripligt: satir, ironi, humor, vrede och avsikterna gäller (o)väsentligheter.
- Eftersom kommittén är sammansatt av flera personer och besluten sker demokratiskt genom röstning vid olika uppfattning kan detta alltså förekomma.

Landsting

Ledamöter som svarat ja:

- Ja och nej hade jag velat svara. Vissa bilder har vi inte ansett oss kunna placera i det objekt vi håller på med. Men det är sällan vi ställs inför sådana problem. I elevinternat, på folkhögskolor och inom den reguljära sjukvården (hög patientomsättning) hänger vi bilder av alla slag.
- Viss hänsyn måste tas till var och hur man kan använda konstverket och reaktionen som ofta då knyts till förhållandet "att det är ju ändå fråga om skattebetalarnas pengar".
- Hänsyn måste tas till placeringen, t ex långvård.
- Vi skall utsmycka i första hand sjukhus, varför vi knappast kan köpa konst som är politiskt eller moraliskt stötande.

– Om de är stressande, skrämmande för de människor som skall se dem.
– Vi försöker se konsten "terapeutiskt".
– Hänsyn måste tas till konstverkets kommande placering. I sjukhusmiljö är inte all konst lämplig.
– I sjukhus är mycket av den utbjudna konsten synnerligen olämplig.
– Hänsyn till klientel på sjukhus och olika inrättningar.
– Sjukhusmiljö.
– Svårplacerat.
– Exempel: målningar vilka för de flesta människor säkert ter sig som porr och där titlar (såsom "Nu går det för mej") inte är särskilt ägnade att dämpa ett sådant intryck. Men om inköpet gällt museum skulle jag nog personligen bedöma "omoraliska" konstverk annorlunda och tillstyrka inköp.

Ledamöter som svarat nej:

– Ett försiktigt urval göres dock av motiv som för personal och patienter kan verka stötande.
– En viss försiktighet tillämpar vi. Principiellt är vi fullständigt fria.
– Har en gång varit med om att en bild av ett jättelikt uppsprättat kvinnosköte väckte sådan anstöt på en institution att vi fick det utbytt hos konstnären.
– Givetvis inverkar de enskilda ledamöternas både moraliska och politiska värderingar vid konstval.
– Konst skall ses som konst.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

– Konstinköpsnämnden har ej haft några brännande fall.
– Har ej ställts inför den situationen, vad jag kan påminna mig.
– Vad menas?
– Skulle nog själv göra det.

Fråga 49.
Händer det att kommunen ratar utställning, enbart därför att utställningen innefattar konstverk som är stötande moraliskt, politiskt el dyl.?
Kommentar:

Kommuner

Kommuner Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskommitté	Antal ledamöter	Utställning med stötande konstverk ratas. Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	1	24	5
Under 40 000 grupp II	12	24	1	17	6
Totalt	27	54	2	41	11

I de två kommuner där utställning ratats framgår skälen av kommentarer (se nedan). I flera kommentarer framkommer att man inte ställts inför problemet.

Landsting

Trettiosex ledamöter har besvarat frågan. Enligt samtliga utom en förekommer det inte att landstinget avstår från utställning enbart därför att utställningen innefattar konstverk, som är stötande moraliskt, politiskt eller dylikt. Några kommentarer uttrycker dock viss tveksamhet om hela utställningen skulle vara stötande. I fyra landsting uppger ledamot att man inte ställts inför situationen.

Kommentarer

Kommuner

Från de två kommuner där utställning ratats:

1 Arbetsutskottet vägrade att upplåta lokal till en utställning i den lokala FNL-gruppens regi (Fotomontage) med motiveringen att utställningen icke vore objektiv och att därför lokalupplåtande kunde uppfattas som ett politiskt ställningstagande från kulturnämndens sida. Reservanten, jag själv, ansåg att det här vore fråga om yttrandefriheten. Jag är beredd att upplåta lokal åt själva DA med den motiveringen.

2 Del av utställn genom ingripande av kom tjm.

Övriga kommentarer från ledamöter som svarat nej:

- Politiskt budskap kan ha betydelse för om en utställning skall tagas eller ej. Museet har strävat efter omväxling i fråga om utställningar och har sökt hålla kvalitetskraven höga. Stryker man under enbart ifråga om moraliskt politiskt el dyl måste svaret bli nej.
- Vi har s k vidgad kultursyn och eftersträvar allsidighet i konstutbudet.
- Vi har haft flera utställningar av klar provokativ karaktär i biblioteket.
- Vi anser att det inte är kommunens sak att ta ställning till de enskilda konstverken i en utställn. Detta är ytterst en fråga mellan konstnären och betraktarna.
- ex 11 unga bildmakare.
- På våra utställningar är det i regel konstnären själv som svarar för urvalet och några censuringripanden har icke gjorts och tänker inte göra det i framtiden heller.
- Tror inte det hänt.
- Ingen konstnär skulle komma på idén att utnyttja sådan konst i vår kommun.
- Inte hittills.
- Har ej varit aktuellt.
- Någon sådan utställning har inte förekommit.
- Dyl utställning har ej erbjudits 71-73.
- [med hänvisning till fråga 48]: Vad menas med "ratar" – inte köper?

Ledamöter som inte besvarat frågan:

- [med hänvisning till fråga 48]: Förhållandet har inte uppkommit.
- Har ej varit aktuellt.
- Har inte hänt men skulle kunna hända.
- Vet ej, om situationen uppstått.

Landsting

Ledamot som inte svarat:

- Har ej ställts inför den situationen.

Ledamöter som svarat nej:

- Under förutsättning att inte hela utställningen omfattar konst, som kan anses stötande.
- Nej, om med frågans "innefattar" avses att dylika konstverk ingår som del av utställnings-

materialet, att på samma utställning sålunda fanns/finns konstverk av annan art.
- Vi har inte erbjudits utställning som förtjänar epitetet men skulle sannolikt vid en dylik utställning, om den i alltför hög grad skulle upplevas stötande moraliskt, och alltför extremt politiskt bli tveksamma.
- Konstinköpsnämnden har ej haft något brännande fall.
- Vi har aldrig ställts inför en sådan situation.
- Inte vad jag vet.
- Egentligen "vet inte". Kan ej påminna mig att situationen förevarit.
- Landstinget anordnar ej ensam utställningar.
- Man kan se utan att behöva köpa.
- Hänsyn har i många fall tagits med tanke på placeringen.
- Konst skall ses som konst [hänvisning till fråga 48]
- Företrädare för landstingets ledning har aldrig försökt påverka oss.

Fråga 92.
Bör konsten i första hand tillfredsställa vårt behov av skönhet och avkoppling?

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner	Antal led	Konsten bör i första hand tillfredsställa vårt behov av skönhet och avkoppling		
			Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	11	15	4
Under 40 000 grupp II	15	30	15	8	7
Totalt	30	60	26	23	11

Något mindre än hälften av ledamöterna har svarat ja på frågan, varav flera i kommentarer framhållit behovet av skönhet som motvikt mot "vardagens bekymmer". I kommentarer från ledamöter, som svarat nej, understryks framför allt konstens – och konstnärens – uppgift att engagera. Detta påpekas också i ett par kommentarer från ledamöter som inte besvarat frågan.

Stockholm

En konstnärsledamot av tio och sex politiker av åtta anser, att konsten i första hand bör tillfredsställa vårt behov av skönhet och avkoppling. Sju konstnärsledamöter och två politiker har svarat nej och två konstnärsledamöter har inte besvarat frågan.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Konsten bör i första hand tillfredsställa vårt behov av skönhet och avkoppling		
		Ja	Nej	Inget svar
23	40	26	4	10

Av kommentarer också från landstingsledamöter framgår behov av skönhet, som motvikt till "vardagens bekymmer". Vissa ledamöter berör konstens uppgift att engagera, andra talar om hänsyn till miljön där konstverket skall placeras.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:

- Konstens uppgift måste vara att skapa engagemang, skönhetsupplevelser och intellektuell stimulans.
- Skönhetsupplevelser ger själen lyftning och fantasin flykt. Det är ju viktigare än politiskt engagemang, tycker jag.
- Skönhet, färg, form, motiv, avkoppling: Att upptäcka, bli vän med tavlan.
- Avleda bekymmer.
- Avbrott mot den grå vardagen.
- Som motvikt till allt det råa och fula.
- Behövs i vår stressade tid.
- Jag anser det vara en stor trivselfråga m vacker konst.

Ledamöter som svarat nej:

- Det angivna behovet är legitimt, men jag tycker att det nästan är ännu viktigare att åskådarna klart känner konstnärens kamp med sitt måleri.
- Accepterar icke kombinationen skönhet—avkoppling. Skönheten kan vara engagerande. Avkoppling är legitimt men ser den icke som ett mål för konsten.
- Avkoppling? hellre påkoppling, aktivering.
- Kan man koppla skönhet med/till avkoppling?
- Eftertanke.
- Konsten skall alltid vara det primära att ge våra känslor och förnimmelser klar gestalt, direkt genom konstnären och indirekt genom det behov andra människor har av tecken och bilder att av sinnesintrycken skapa en klar och distinkt bild (visuell).
- Men bra konst innehåller även detta, liksom allt annat den kan ge!
- Jag tycker att konsten främst bör engagera och agitera. Men jag kan inte se att skönhetsupplevelsen står i motsats till detta.
- Att svara ja innebär ju att beställarsynpunkten kommer i främsta rummet. Konstnärens skaparsjäl blir ett lackmuspapper. Konstnären skall ju måla det han vill måla. Vill han vara estet, allright. Vill han förmedla ett socialt budskap, allright. Det viktiga får väl ändå sägas vara förmågan att skapa engagemang eller för esteter, originaliteten i uttrycket. Varför hopkopplingen skönhet och avkoppling? Varför inte förena skönhet och engagemang?
- Vill ha engagemang i konsten.
- Stimulera, engagera, bilda.
- Engagemang viktigare.

Fyra ledamöter hänvisar till fråga 91, där de angivit att engagemang är mest väsentligt. Två ledamöter anser frågan "svår" resp "krånglig". Den första "ber att få slippa svara", den andre har svarat ja på frågan.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

– I första hand skall det vara ett bra konstverk.
– Beror på mottagaren.

En omfattande kommentar från ledamot som inte svarat:

– Kan ej entydigt besvaras [. . .] [slutar med Tegnércitat.]

Stockholm

Konstnärsledamot som svarat ja:

– Om konsten riktar sig till en bredare publik ja. Till en begränsad grupp nej. Och när det gäller kommunala inköpskommittéer så hamnar ju den inköpta konsten hos en bredare publik.

Konstnärsledamöter som svarat nej:

– Konst handlar om vissa människors behov av att uttrycka något för dem väsentligt. Något som de hoppas att andra också kan engagera sig i och då gäller det inte skönhet eller avkoppling.

– Det beror f ö på vad man menar med dessa begrepp. För mig innebär t ex kammarmusik avkoppling medan Thore Skogman ger mig dåliga nerver. För andra är det tvärt om. Om man med skönhet menar sanningssökande och äkthet anser jag konsten i första hand tillfredsställa skönhetsbehovet (ett stort filosofiskt problem).

– Skönhet ja, avkoppling också men enbart detta räcker ej.
– Konsten skall vara dynamisk och vital, engagerande, irrationell, paradoxal.

Konstnärsledamot som inte besvarat frågan:

– Konsten upplevs helt individuellt, man kan ej precisera i ord.

Tre politiker som svarat ja:

– människan behöver konst för att se skönheten bakom den skröpliga människan – det sköna skonar oss. . .
– men det är olika för varje enskild individ, går inte att generellt besvara.
– konsten bör intressera och stimulera.

Landsting

Ledamöter som svarat ja:

– Avstressande och harmoniserade i ett jäktat samhälle.
– Man behöver det i en stressad, hård och kall opersonlig värld.
– Skönheten i konsten är avkopplande.
– Avkoppling, frigörelse från livets bekymmer. Att ge mottagaren möjlighet att vara "ensam, ostörd" med ett livsvärde.

Tre ledamöter anknyter i motiveringarna till miljön i vilken konsten placeras:
- Beroende på lokalen.
- Speciellt i sjukhusmiljön.
- Helt naturligt på bl a våra sjukhus.

Fyra ledamöter som svarat ja på frågan berör konstens uppgift att engagera:
- Konst kan vara skön och avkopplande men skall också väcka till insikt.
- Annorlunda engagemang för intellektuell stimulans.
- Konst en skönhetsupplevelse men med mening.
- Är behovet av skönhet, estetisk upplevelse = avkoppling?

Ledamöter som inte besvarat frågan:
- Konsten bör ha en meningsfull tendens.
- Hänvisar till rangordning av "intellektuell stimulans i annan fråga [91]
- Väcka intresse för form och färg [svarat både ja och nej]
- Hänvisar till rangordning fr 91 där engagemang satts främst och förströelse kommer i sista hand.
- Varför denna sammanställning – det borde väl i varje fall vara alternativ. Vårt behov av skönhet är utomordentligt stort.
- Det beror på ens sinnesstämning just då, tidigare erfarenheter, social situation.

Fråga 93.
Ska konstverken helst vara föreställande? *Skulptur*
Målning

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner	Antal ledamöter	Konstverket ska helst vara föreställande Skulptur Ja	Nej	Inget svar	Målning Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	6	19	5	8	16	6
Under 40 000 grupp II	15	30	9	15	6	11	15	4
Totalt	30	60	15	34	11	19	31	10

De flesta ledamöterna anser inte att konstverken helst skall vara föreställande. De ledamöter som tycker att skulptur helst skall vara föreställande, har samma åsikt om målningar. Av flera kommentarer från ledamöter, som svarat nej, framgår emellertid att figurativ och nonfigurativ konst kan vara likvärdig, och att kvaliteten är det avgörande. Detta omvittnas också i vissa kommentarer från ledamöter som svarat ja på frågan. Här argumenteras emellertid även mera direkt för ja-svaret. Vissa ledamöter framhåller att konsten bör vara begriplig för så många som möjligt och att den inte föreställande konsten ännu inte accepteras av den stora allmänheten.

Stockholm

Ledamöter	Antal	Konstverket ska helst vara föreställande					
		Skulptur			Målning		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
Konstnärsledamöter	10	2	5	3	2	5	3
Politiker	8	1	2	5[x]	2	2	4
Totalt	18	3	7	8[x]	4	7	7

[x] varav en svarat ja *och* nej

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Konstverket ska helst vara föreställande					
		Skulptur			Målning		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
23	40	11	15	14	10	16	14

De flesta ledamöterna menar att konstverket mycket väl kan vara nonfigurativt. Två ledamöter har ansett att skulptur helst ska vara föreställande men inte målning, en ledamot att målning helst skall vara föreställande men inte skulptur.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som besvarat frågan med ja:

- Den abstrakta konsten har ju trängts tillbaka. Jag tror att det är farligt om konstnären väljer uttrycksformer som folk i gemen finner alltför exklusiva och svårbegripliga. Det innebär inte att god abstrakt konst ej skulle ha sitt berättigande.
- Har på senare år matats med alltför mycket icke föreställande konst, som folk i allmänhet ej har förståelse för.
- Övrig konst är ej alltid mottaglig hos konsumenten. Intressantare med icke föreställande.
- Konst skall alltid vara föreställande. Även om den är abstrakt.
- Ger mig personligen mera. Men abstrakta verk kan naturligtvis ge mycket av skönhetsupplevelser.
- Abstrakt konst uppskattas ej. Inte heller av mej personligen.
- Icke föreställande konst accepteras ännu ej av den stora allmänheten (men väl av ungdomen) något eller några inslag bör finnas.
- Tiden är ännu ej "mogen".
- Inte nödvändigt.

Ledamöter som besvarat frågan med nej:

- Färg-form-teknik, i nu nämnd ordning som stimulerar fantasi, engagerar och skapar debatt om det viktiga för undertecknad.
- Konstverken skall följa tidens utveckling, således skall den vara vaken för vad som rör sig i tiden, men även ha tradition i att bevara vad som tidigare skapades.
- Ett konstverk kan engagera – ge skönhetsupplevelser m m utan att vara föreställande.
- Engagemang, skönhetsupplevelse viktigare än "föreställande" konst. Men detta innebär inte att "föreställande konst" saknar detta.
- Den figurativa och den nonfigurativa konsten är likvärdig i princip.
- Om den är föreställande eller ej är icke väsentligt. Fotografiskt exakt avbildning har såvitt jag minns aldrig satts som mål.
- Det betyder inte att den helst skall vara icke föreställande.
- Men gärna.
- Varför föreställande?
- Konstverk skall vara konst.
- Från fall till fall.
- Föredrar icke föreställande.
- Fantasin skall ha spelrum.
- En evig diskussion. Bland det vackraste i färg och mönster jag sett var en trasmatta i mormors gamla brukskök, där morfars gamla arbetskläder gjorde mattan vacker som en blåklintsåker.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

- Konstverken skall varken vara helst föreställande eller helst abstrakta. De skall i första hand vara goda konstverk.
- Kan tyvärr vara lika bra eller dålig i båda fallen.
- Från fall till fall, men för att nå ut till alla människor bör det väl i mesta möjliga mån vara begripligt för de flesta av oss.
- Man bör ej låsa sig, ibland vara av andra uppfattningar.
- Både/och, det är ju helt beroende av placeringen.
- För mig är det inte avgörande om konstverket är föreställande eller inte föreställande.
- Har mindre betydelse.
- Det är stor brist på konst i kommunens samlingslokaler. Vi får nog börja med målning.

Stockholm

Konstnärsledamöter som svarat ja:

- Det föreställande är *en* dimension och *en* väg till djupare förståelse av ett bildspråk. En abstrakt bild skall vara *jäkligt* bra om den skall komma före en föreställande i regel. Anser dock principiellt att kvaliteten, inte genren eller stilen bör vara avgörande.
- För att förstå och få ut något av nonfigurativ konst bör man vara väl tränad att se och uppfatta. Vilket inte allmänheten är.

Konstnärsledamöter som svarat nej:

- Men tydlig i sina avsikter.

Konstnärsledamöter, som inte besvarat frågan:

- Frågan har för mig ingen relevans.
- Går inte att svara på. Bra grejer behöver inte se ut på ett speciellt sätt.

Politiker, som svarat ja (vad avser målning).

– kan inte svara riktigt, då det ena inte utesluter det andra. Icke "föreställande" skulpturer kan vara nog så engagerande.

Politiker som inte besvarat frågan:

– Omöjligt att besvara generellt.
– Viss hänsyn har vi tagit bl a när det gäller å ena sidan det som skall placeras på institutioner för gamla och å andra sidan sådant som skall placeras på anläggningar för barn och ungdom.

Landsting

Två ledamöter som upplever att konsten helst skall vara föreställande:

– någon mening måste finnas i tillvaron.
– utesluter ej något – behöver ej utesluta andra värden/upplevelser.

Av de ledamöter som inte ansett att konstverk helst ska vara föreställande uppger två ledamöter:

– det är likgiltigt, det måste ge en upplevelse.
– finner frågan svårförståelig – inga bindningar.

Nio av de ledamöter, som inte besvarat frågan,har motiverat detta i kommentarer med innebörden att det är av mindre betydelse om konsten är föreställande eller icke föreställande:

– Helst bör både föreställande och icke föreställande konst finnas med.
– Accepterar både figurativ och nonfigurativ konst.
– Spelar ingen roll.
– Kvaliteten är avgörande.
– Ibland [anges av en ledamot som svarat både ja och nej]

En ledamot har satt frågetecken för frågan.

Motiveringarna framgår närmare av följande fyra utförliga kommentarer:

– Både denna fråga (och nr 92 – om konsten i första hand bör tillfredsställa vårt behov av skönhet och avkoppling) bygger på föreställningen om att man skulle kunna hitta någon slags minsta gemensamma nämnare i detta sammanhang. Bilderna skall spegla mångfalden av intryck, livet inom och utom oss som fritt utövande konstnärer uppfattar det.
– Frågan kan inte besvaras med ja eller nej. Mitt intryck är att numera är de flesta målningar föreställande. Både skulptur och stafflikonst kan vara vacker och stimulerande. Man får använda fantasin för att tänka ut vad konstverket föreställer.
– Figurativ/nonfigurativ konst likgiltigt bara det har förmåga att "tala" till åskådaren. Vad har frågeställaren emot "föreställande" konst?
– Ej ja/nej. . . Det är helt avgörande till vilken människa eller vilka människor man riktar sig. Många äldre utan möjligheter till konstnärlig skolning vill ha föreställande konst. För andra återigen kan färg och form i ett nonfigurativt konstverk vara avgörande.

Fråga 94 a Kan disharmoni vara berikande i offentlig utsmyckning?
a monumental konst
b s k lös konst

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner	Antal ledamöter	Disharmoni kan vara berikande i Monumental konst			S k lös konst		
			Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	13	8	9	17	4	9
Under 40 000 grupp II	15	30	11	12	7	14	8	8
Totalt	30	60	24	20	16	31	12	17

Sammanlagt 16 ledamöter avstår från att svara på frågan om monumental konst, 17 på frågan om lös konst.

Stockholm

Man är i Stockholm mer inställd på att disharmoni kan vara berikande i offentlig utsmyckning. Åtta av tio konstnärsledamöter och sex av åtta politiker, som besvarat frågan, anser att disharmoni kan utgöra ett värde både vad gäller monumental konst och lös konst. En politiker har inte besvarat frågan vad avser lös konst. Två konstnärsledamöter har inte besvarat frågan.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Disharmoni kan vara berikande i Monumental konst			Lös konst		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
23	40	19	12	9	17	13	10

Sammanlagt nio ledamöter avstår från att svara på frågan om monumental konst, tio på frågan om lös konst.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:

- Men är det sällan.
- Med viss reservation.
- som motsats.

Ledamöter som svarat nej:

- Disharmoni kan i många fall ta bort den slätstrukenhet som finns inom många områden.
- Undantag: ålderdomshem, sjukhem.
- Tiden ännu ej "mogen".

Ledamot som inte besvarat frågan:

- Disharmoni för vem: läkaren eller järnverksarbetaren?

Stockholm

Två konstnärsledamöter och en politiker antyder i kommentaren tvekan om vad som är disharmoni:

- Förstår inte frågan riktigt. Men om du jämför med musikernas formspråk så är disharmoni spänningsladdande och nödvändig för harmoni.
- Förstår inte frågan.
- nej till disharmoni i monumental konst: Den sitter ju där för all ev framtid. Beror på vad man menar med disharmoni [politiker]

Landsting

Två ledamöter, som besvarat frågan med ja:

- Om det är konst av god kvalitet.

- Ja, om den själv är fylld av positiv kraft, istället för att som nu icke sällan händer, vara ett "koketterande" med det som är "inne" just nu, dvs protest. I ett äkta konstverk anser jag att disharmonin är i sig en form av harmoni och alltså en positiv upplevelse. [avser också 94 b].

Ledamot som inte anser att disharmoni kan vara berikande i lös konst tillägger "dock ej kategoriskt". En ledamot anser inte att disharmoni kan vara berikande i "sjukhuskonst".

Ledamot som endast markerat frågetecken invid frågan:

- I sjukhusmiljö bör nog konst kunna ha en "uppmuntrande" inverkan också.

Ledamot som inte besvarat frågan:

- Vet ej.

Ledamot som inte besvarat frågan vad gäller lös konst:

- Bland ungdom och människor i aktiv ålder, som ser framåt, som känner att skeendet i samhället och världen ännu kan komma att påverka deras liv, kan en disharmonisk bild vara starkt engagerande och berikande. Äldre och långtidssjuka människor tycks, enligt vår erfarenhet, rygga tillbaka eller undvika sådana bildupplevelser. Denna uppfattning jag här ger uttryck för kan vara felaktig. Vi vet ju så litet på det här området.

Tre av de ledamöter som inte besvarat vare sig frågan om monumental eller lös konst, och inte heller frågan om samhällskritisk konst kan fylla en funktion i offentliga lokaler, lämnar vardera en kommentar, som avser båda frågeställningarna:

- Helt avgörande för vart man syftar, vill man ha en debatt mellan konstkännare och den stora allmänheten kan disharmoni och samhällskritisk konst fylla en uppgift, dock med risk för att för konst ointresserade eller ljumma kommer ännu längre bort från konsten och konstupplevelsen.
- Frågorna är för mig ganska obegripliga. Till konst av skilda slag "tycker" jag efter min känsla och också efter vad jag "tror" lämpar sig i en viss situation (placering).
- Tycker inte att dessa frågor kan besvaras koncist med ja eller nej.

Fråga 94 b Kan samhällskritisk konst fylla en funktion i offentliga lokaler?

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner	Antal ledamöter	Samhällskritisk konst kan fylla en funktion i offentliga lokaler			
			Ja	Nej	Osäker	Inget svar
Över 40 000 grupp i	15	30	21	1	6	2
Under 40 000 grupp II	15	30	15	5	10	0
Totalt	30	60	36	6	16	2

29 ledamöter har kommenterat frågan.

Stockholm

Alla tio konstnärsledamöterna men endast fyra av åtta politiker anser, att samhällskritisk konst kan fylla en funktion i offentliga lokaler. Av övriga fyra politiker är tre osäkra och en har inte besvarat frågan.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Samhällskritisk konst kan fylla en funktion i offentliga lokaler			
		Ja	Nej	Osäker	Inget svar
23	40	22	5	7	6

I flera kommentarer omnämns hänsyn till miljön och speciellt då till sjukhusmiljön. Av de sex ledamöter som inte besvarat frågan har fem lämnat kommentarer.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter, som kryssat för alternativet osäker:

- Samhällskritiken varierar så snabbt och är ej helt engagerad i konsten.
- Konst är inte konst för att den är konstig och ej heller för att den är samhällskritisk.
- Kommuner bör ej medverka till sådant.

Ledamöter som svarat nej:

- Om det kritiserade ändras upphör funktionen. Skall vara god konst för att ej bli museiföremål.
- Svar har lämnats under förutsättningen att museer inte inräknas i begreppet offentliga lokaler. I motsatt fall blir svaret ja med begränsning för museerna. Ett samhälle, som kritiserar sig självt med konstens hjälp i sina lokaler, är en contradictio in adjecto. Bortsett härifrån bör man i den allmänna miljön, där skilda människor mötas, förskonas från politikernas viljeyttringar.

Ledamöter som besvarat frågan jakande:

- Subjektivt ja eftersom det är en fråga om politik, valet kommer att göras från mina ideer. Som ledamot av inköpskommittén undviker jag, så gott jag kan att använda det politiska innehållet som huvudmotiv för köpet. För övrigt är det inte ofta som väl är att objektiviteten i detta fall behöver ifrågasättas.
- Tror inte på en ensidig konventionell vänsterkritik i bild – numera lika konventionell som den svenska skogsgläntan som ska ge skönhetsupplevelse.
- Samhällskritisk konst är bra bara den inte blir enkelspårigt vänsterextremistisk. Allsidighetskravet måste iakttas. Samhällskritisk konst kan dock inte få motsvara mer än en mindre del av den offentliga konsten.
- Ett samhälle som inte tål kritik har skurit av, blockerat spåret in i framtiden, och kommer att stagnera. När konstverket har fyllt sin funktion att vädra, så får det en annan funktion, den historiska kvarlevans.
- Eftersom konsten är (kan vara) ett verktyg att bearbeta vardagen med, så kan inte konsten säga, att den vill inte vara med och påverka demokratiseringen i vårt land och kanske revolutionen i ett annat.
- Bra konst har alltid en funktion att fylla i offent.
- Varför inte!
- Den är oerhört viktig.
- Kan ge upphov till debatt.
- Som tidsdokument.
- Samhällskritisk.
- Väcker nyttig debatt.
- Ex. skulptur av typ Lars Kleen.
- Ex: avfolkning i våra bygder.
- Siri Derkert.
- Fyller en politisk uppgift.
- Konsten fyller en samhällsuppgift.
- Möjligen undantag för mycket tidsbunden konst.
- Fler människor får kontakt med den där. Stimulerar till debatt.
- Man bör ju nå den bästa spridningen och effekten i offentliga sammanhang.
- Det kan börja talas om konst på det sättet.
- Kan verka väckande och stimulerande.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

- Anser att samhällskritisk konst i första hand bör finnas på museer för att spegla skeendet i tiden.
- Beror på vad det är för offentliga lokaler.

Stockholm

Konstnärsledamöter som svarat ja:

- Absolut? Och där gör vi en stor dumhet när vi handhar konst. Vi tror att sådan konst chockerar och retar våra mottagare. I många fall tror jag en samhällskritisk konst är mer välkommen på våra sociala inst. än menlös stafflikonst. Men givetvis finns det konst, som kan vara helt olämplig.
- Finns det samhällskritisk konst, som en del av konstlivet, skall det naturligtvis avspegla sig i det offentliga konstinnehavet.
- Just där! Eftersom den där når ut till samhället.
- Om du menar ex.vis riksdagshuset är svaret absolut ja. T o m nödvändigt. Ja, även i teaterfoajeer.
- Om konstnären utnyttjat de medel som stått till buds till ett spännande och vitalt uttryck.
- Givetvis.
- Absolut.

Politiker som svarat ja:

- Inspirerar till engagemang och diskussion.
- Den väcker och inspirerar på många olika sätt.

Politiker som inte besvarat frågan:

- För generell fråga. "Både och" är riktigare.

Politiker som kryssat för alternativet osäker:

- Beror på var den hänger.
- Vi köper för åldersomshem och liknande och där passar den sällan.

Landsting

Ledamöter som svarat ja:

- Uppmuntra till debatt.
- Kan skapa aktivitet.
- Men inte utan kvalitetskrav.
- Om det är konst av god kvalitet.
- För att markera både människans och konstens frihet.
- Samhällsengagerad konst.
- Samhället är alltid ofullständigt.
- För att påminna om verkligheten för exempelvis beslutsfattare på olika nivåer.
- Det beror på hur den är kritisk.
- Om de har en positiv inriktning.
- Ja, om rätt miljö väljes.
- Ja, offentliga lokaler kanske, men ej sjukhus.

Ledamot som svarat nej:

– Har svårt att tänka mig en funktion i påverkande syfte eller åsiktsbildande "samhällskritik" i konst! Vad är det? Kritik bör riktas mot ett ej önskvärt förhållande antingen det gäller samhället, organisation eller personer.

Ledamöter som inte svarat: [de två första kommentarerna gemensamma för 94 a och b]:

– Frågorna är för mig ganska obegripliga. Till konst av skilda slag "tycker" jag efter min känsla och också efter vad jag "tror" lämpar sig i en viss situation (placering).
– tycker inte att dessa frågor kan besvaras koncist med ja eller nej.
– Absolut ej i sjukhusmiljö.
– Beror på vilket slags lokal det är.
– I sjukhusmiljö bör nog konst ha en "uppmuntrande" inverkan också.

Två ledamöter har lämnat utförliga kommentarer som gäller såväl fråga 94 a som b, varav den första kommentaren från ledamot som svarat ja och övriga två från ledamöter som inte svarat:

– Ja, om konsten är fylld av positiv kraft istället för "koketterande" [. . .]
– Helt avgörande vart man syftar – debatt? – risken att de ljumma fjärmas [. . .]
– Frågorna ganska obegripliga – "tycker" efter känsla och "tro" [. . .]

Fråga 95.
Anser ni att det är viktigt för Er, som medlem i konstinköpskommittén att söka förstå de senaste företeelserna inom bildkonsten? (konst gjord efter 1960)? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner med konstinköpskommitté	Antal ledamöter	Anser det viktigt som medlem i konstinköpskommittén att söka förstå de senaste företeelserna inom bildkonsten				
			Mycket väsentligt	Ganska väsentligt	Föga väsentligt	Oväsentligt	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	18	12	0	0	0
Under 40 000 grupp II	12	30	11	11	2	1	5
Totalt	27	60	29	23	2	1	5

Stockholm

Sex av de tio konstnärsledamöterna och två av de åtta politikerna anser att det är mycket väsentligt att de som medlemmar i konstnämnden söker förstå de senaste företeelserna inom bildkonsten. Sex av politikerna och en konstnärsledamot anser att detta är ganska väsentligt. Tre konstnärsledamöter har inte besvarat fragan.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Anser det viktigt som medlem i konstinköpsnämnden att söka förstå de senaste företeelserna inom bildkonsten				
		Mycket väsentligt	Ganska väsentligt	Föga väsentligt	Oväsentligt	Inget svar
23	40	16	16	4	0	4

Av fyra ledamöter som anser det föga väsentligt att som medlem i konstinköpsnämnden söka förstå de senaste företeelserna inom bildkonsten är tre ordförande.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som markerat "mycket väsentligt":

- Dessvärre mitt yrke.
- Men i och för sig lika viktigt att känna till andra strömningar.
- Vad menas? Syftas på engagerad konst har den funnits tidigare? O ja! van Gogh, Hillerström osv.

Till markeringen "ganska väsentligt" tillägger en ledamot:

- Även för en intresserad kommer alltid att finnas vissa konstarter som ej tilltalar honom och han är kritisk mot.

Stockholm

Konstnärsledamot som uppgivit mycket väsentligt:

- En konstinköpskommitté är kriminell, om den inte söker sätta sig in i konsten överhuvudtaget. Det finns alltför många exempel på okunniga och idiotiska konstinköpskommittéer. Obildade! Vet inte ett skit [. . .] trots tillgång till information.

En konstnärsledamot som inte besvarat frågan uppger i kommentar:

- Tror mig förstå den konsten men jag anser inte det påverkar mig mycket. Spec. nu då ismernas tid verkar vara förbi.

Landsting

- "utan tvekan" mycket väsentligt.
- Viss betydelse.

Fråga 96.
Vilka hänsyn tycker ni är de mest väsentliga vid era kommunala konstinköp? (se enkät bilaga 1)

Då rangordning inte genomförts helt konsekvent av ledamöterna, har i sammanställningen alternativ 1 framräknats på basis av antalet markerade "ettor" samt kryssmarkeringar i svaren (exkl dubbelmarkeringar). Alternativ 2 är baserat på markerade "tvåor", också här exkl dubbelmarkeringar. Detta gäller såväl kommuner som landsting.

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner	Antal ledamöter	Främsta angivna alternativet (antalet "ettor")											
			a		b		c		d		e		Inget svar	
			alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2
Över 40 000	15													
Svar 1		15	9	1	1	7	4	3	1	3	0	0	0	1
Svar 2 grupp I		15	6	4	1	2	5	4	0	1	1	0	2	3
Totalt		30	15	5	2	9	9	7	1	4	1	0	2	4
Under 40 000	15													
Svar 1		15	4	3	1	6	3	3	0	2	2	0	5	4[xx]
Svar 2 grupp II		15	2	3	1	3	5	5	3	0	2	0	2	4
Totalt	30	30	6	6	2	9	8	8	3	2	4	0	7	8[xx]
Samtliga		60	21	11	4	18	17	15	4	6	5	0	9	12[xx]
1+2 alt tillsammans			32		22		32		10		5			

a Att spegla den aktuella utvecklingen inom det svenska konstlivet.
b Att ge utövande konstnärer arbetstillfälle.
c Att tillgodose vad allmänheten enligt Er bör ha.
d Att tillgodose vad allmänheten vill ha.
e Annat[x]

[xx] en kommun angivit 2:a i 4 alternativ.

[x] Alternativ under "Annat"
– Utgå från kvalitetskriterierna
– Att smycka kommunala lokaler med konst som känns väsentlig
– Tillgodose allmänheten med god kvalitetskonst
– Ge de anställda en trevlig arbetsplats
– Att ge personal och allmänhet som arbetar och besöker dessa lokaler en trivselkänsla och goda skönhetsintryck
– Engagerande konst

”Att spegla den aktuella utvecklingen inom det svenska konstlivet”, (a) är vad de flesta i grupp I anser vara viktigast samt ”att tillgodose vad allmänheten enligt vederbörande ledamot bör ha” (a). I grupp II kommer c först och därnäst a. ”Att ge utövande konstnärer arbetstillfällen” (b) och ”att tillgodose vad allmänheten vill ha” (d), har fyra respektive fem ledamöter uppfattat som mest väsentligt. Fördelningen mellan a och c är relativt jämn. Om man tar hänsyn även till alternativ 2 tillmäter man b större vikt än d.

Stockholm

Ledamöter	Antal	Främsta angivna alternativet (antalet ”ettor” och ”tvåor”)											
		a		b		c		d		e		Inget svar	
		alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2
Konstnärsledamöter	10	4	2	1	3	3	4	–	–	1[x]	–	1	1
Politiker	8	3	2	2	2	2	3	–	1	1[x]	–	–	–
Totalt	18	7	4	3	5	5	7	–	1	2	–	1	1
Alt 1+2		11		8		12		1		2			

a att spegla den aktuella utvecklingen inom det svenska konstlivet
b Att ge utövande konstnärer arbetstillfälle
c Att tillgodose vad allmänheten enligt Er **bör** ha
d Att tillgodose vad allmänheten **vill** ha
e Annat[x]

[x] Alternativ under ”annat”
– Att köpa kvalitativt högstående konst. Dvs vad jag menar med detta. Rangordningen är irrelevant [konstnärledamot som markerat ”annat” med kryss]
– Att så långt det sig göra låter köpa från olika epoker och ”riktningar”. [politiker som markerat ”annat” med 1:a]

Fyra konstnärsledamöter av tio och tre politiker av åtta anser det mest väsentligt ”att spegla den aktuella utvecklingen inom det svenska konstlivet”, därnäst följer ”att tillgodose vad allmänheten bör ha”. Om man tar hänsyn till alternativ 2 kommer det senare främst. ”Att ge utövande konstnärer arbetstillfälle” har rangordnats på första eller andra plats av fyra konstnärsledamöter och lika många politiker.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Främsta angivna alternativet (antalet "ettor")															
		a		b		c		d		e		Inget svar					
		alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2	alt 1	alt 2
23	40	11	6	3	11	13	6	3	6	2	0	8^{xx}	11^{xx}				
Alt 1+2		17		14		19		9		2							

a Att spegla den aktuella utvecklingen inom det svenska konstlivet.
b Att ge utövande konstnärer arbetstillfälle.
c Att tillgodose vad allmänheten enligt Er **bör** ha
d Att tillgodose vad allmänheten **vill** ha
e Annat[x]

[x] Alternativ under annat
– Tillgodose olika människors olika behov av bildupplevelse
– Att köpa god konst

[xx] varav 4 på grund av dubbelmarkering 2 alternativ

"Att tillgodose vad allmänheten enligt vederbörande ledamot bör ha" anser de flesta viktigast och därnäst "att spegla den aktuella utvecklingen inom det svenska konstlivet". "Att tillgodose vad allmänheten vill ha" respektive "att ge utövande konstnärer arbetstillfälle" har enligt tre ledamöter vardera varit mest väsentligt. Elva ledamöter har markerat "att ge utövande konstnärer arbetstillfällen" som alternativ 2, vilket medför att man sammanlagt anser detta vara det mest väsentliga vid de kommunala konstinköpen.

Kommentarer

Kommuner

– Som förtroendevald blir man givetvis "populär" hos allmänheten, om man bara köper föreställande konst, och det är bekvämt för en själv, men jag anser att mans kall köpa konst, som spelar/speglar hela registret av konstarter med tanke på framtidens generationer. Ett konstverk är ju ingen förbrukningsvara. Konstverken skall bevaras och vårdas för all framtid hoppas jag. [alternativ c, d, e]
– Att försöka köpa lämplig konst till olika institutioner etc. t ex åldersomshem, barnhem, skolor, utan att för den skull ge avkall på kvalitet eller ha förutfattade meningar om vad som är lämpligt.
– Att öppna en ny värld för dem som inte upplevt konst. Att ge människor engagemang och skönhetsupplevelser.
– Jag tyckte det var svårt att rangordna denna fråga. Skulle velat sätta dem jämsides.
– Kan inte rangordna.
– Dra inga slutsatser av svaret ty egentligen kan det ju inte bara vara fråga om för tillfället aktuell utveckling i ett antal samtidigt byggda skolor etc som skall användas flera årtionden. På b som också är väsentligt behöver man satsa om konstnär håller. Om d vet man sällan något. »

– Dra inga slutsatser av svaret ty egentligen kan det ju inte bara vara fråga om för tillfället aktuell utveckling i ett antal samtidigt byggda skolor etc som skall användas flera årtionden. På b som också är väsentligt behöver man satsa om konstnär håller. Om d vet man sällan något. [korrekt citat]
– Att smycka kommunala lokaler med konst som känns väsentlig.
– Tillgodose allmänheten en god kvalitetskonst. Nationalitet spelar ingen roll.
– Att verka för engagemang och debatt kring konsten.
– Engagerande konst.

Båda enkätsvararna i en kommun i grupp II för övrigt de enda som ingått i konstinköpskommittén i denna kommun under 1973, talar om trivsel:
– ge de anställda en trevligare arbetsplats.
– att ge personal och allmänhet som arbetar i och besöker de lokaler en trivselkänsla och goda skönhetsintryck.

Till alternativ a tillägger vardera en ledamot:
– det gäller inköpen för muséet.
– det gäller också att spegla den aktuella utvecklingen "lokalt".

Den förstnämnde ledamoten tillägger också till alternativ b:
– en biprodukt under förutsättning att konstverken fyller måttet ur kvalitetssynpunkt; det får aldrig vara ett huvudsyfte.

och till alternativ e:
– att bidraga till den estetiska miljön genom goda konstverk.

Stockholm

En konstnärsledamot har inte rangordnat alternativen, men efter en kryssmarkering för "spegling av den aktuella utvecklingen inom svenskt konstliv" tillagt:
– Köpa bra bilder.

En (annan) konstnärsledamot:
– Hoppar över d, vet inte egentligen vad allmänheten vill ha.

Landsting

Två ledamöter har valt att formulera andra alternativ, nämligen "tillgodose olika människors olika behov av bildupplevelse" samt "att köpa god konst", som de velat sätta främst. En ledamot har nämnt "skapa hemkänsla vid inrättningar". Annan ledamot som markerat två alternativ, nämligen "att spegla den aktuella utvecklingen inom det svenska konstlivet" och "att ge utövande konstnärer arbetstillfällen" har däremot lämnat alternativen "vad allmänheten bör ha" och "vad allmänheten vill ha" öppna och kommenterat på följande sätt:
– Varför denna förmyndarton, resp föreställningen om allmänhetens "dåliga" smak, som antyds genom klyftan mellan "bör" och "vill".

En ledamot som inte har besvarat frågan uppger:
– Är inte beredd att rangordna denna typ av frågor.

Tre ledamöter jämför alternativ c och d och menar att:

- c och d är samma sak.
- c slår ut d.
- Vad är skillnad mellan c och d?

Fråga 72.
Ser ni bl a som er uppgift att lära allmänheten vad bra konst (kvalitetskonst) är?

Kommuner

45 av de 60 ledamöterna, varav 26 i grupp I, anser att det är deras uppgift att lära allmänheten vad bra konst är. Sex ledamöter har inte besvarat frågan, nio ledamöter har svarat nej. (Tre av dessa kan, enligt fråga 71, se nedan, tänka sig att inköpa s k hötorgskonst.) Två ledamöter anser att det är alltför förmätet – man kan bara visa allmänheten vad man själv anser vara acceptabel konst.

Stockholm

I Stockholm anser sju av de tio konstnärsledamöterna och samtliga åtta politiker, att det är deras uppgift att lära allmänheten vad bra konst (kvalitetskonst) är. Tre konstnärsledamöter har inte besvarat frågan.

Landsting

31 ledamöter av 40 från 20 landsting svarar ja på frågan och fem ledamöter svarar nej. Fyra ledamöter har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:

- Föregå med gott exempel, vad nu det kan vara.
- Svårt begrepp.
- Till viss liten del.
- Ju mera man "ser" av konst, ju mer "ser man".
- En kulturnämnd skall i kamp mot de kommersiella krafterna tillgodose de smala sektorerna i kulturutbudet. Kriteriet originalitet, nyskapande uttrycksformer måste här vara vägledande vid våra bedömningar. Om vi sedan misslyckas stundtals, det är en annan sak. Men målsättningen bör vara denna.

Ledamöter som svarat nej eller inte besvarat frågan:

- Inte medvetet, däremot kan jag säga att jag försökt bidra till att inköpa vad jag anser som bra konst.
- Jag kan endast ev visa allmänheten vad jag anser vara acceptabel konst.
- Gränsen mellan bra konst och "bra konst" är svår ibland, men jag ställer upp på resonemanget att det finns en bra konst!
- Knappast.

Stockholm

Konstnärsledamöter:

– Ja, om du med bra konst (kvalitetskonst) menar konst som aktiverar den enskilda människan, berikar, förnyar.

Konstnärsledamöter som svarat ja på frågan men tvivlar på möjligheten:

– En pedagogisk tanke finns väl i det som överhuvud taget gör det berättigat att inköpa konst för allmänna medel. Vår tids konst måste kunna nå vår tids människor, ser man ett värde i det måste man bli missionär.
– Fast mina inköp är så obetydliga att det är överord att tro sig kunna med så små medel.

Konstnärsledamöter som inte besvarat frågan:

– Borde vara det. (Ser idag som min uppgift att få dem att träna sig att se och uppleva det som de har omkring sej. Kan ses som en början till mer intellektualiserade skönhetsupplevelser.)
– Frågan opreciserad, kan ej besvaras.

Landsting

Ledamöter som svarat ja:

– "Bra" konst – begreppet godtagbar konstnärlig kvalitet – får inte utesluta stor bredd och variation. Det finns uttryckssätt av konstnärligt värde inom den ramen som flertalet kan uppskatta.
– upplysa
– kanske
– i all blygsamhet

Ledamot som inte besvarat frågan:

– Finner frågan pretentiös.
– Både och.
– Begreppet bra-dålig konst är väl subjektivt beroende på vad som ligger bakom värdet.

Kontrollfråga till fråga 72:

Fråga 97.
Tycker ni att ni som medlem i konstinköpskommittén (kulturnämnden) har en uppfostrande uppgift vid inköp, dvs att det också i er roll ingår att lära folk vad som är bra (och dålig) konst?

Kommuner

46 ledamöter av 60, varav 23 i grupp I, anser att de som medlemmar i konstinköpskommittén har en uppfostrande uppgift. Tio ledamöter, varav fem i grupp I, har svarat nej. Fyra, varav två i grupp I, har inte besvarat frågan.

Stockholm

Sju av tio konstnärsledamöter och sju av åtta politiker svarar ja på frågan. En konstnärsledamot svarar nej; två ur denna grupp samt en politiker har inte besvarat frågan.

Landsting

29 ledamöter av 40 svarar ja. Tre av de sju ledamöter, som enligt svar på fråga 97 inte anser sig ha en uppfostrande roll, har dock enligt föregående fråga (72), ansett det som sin uppgift att lära allmänheten vad bra konst är. Detta svar ger också en av de fyra ledamöter som inte besvarat fråga 97.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som svarat jakande:

- Bra konstverk kan ha en uppfostrande betydelse. Kunskapen om bra och dålig konst bör förmedlas på andra vägar.
- Med all respekt för att folks smak betingas av den värld som omger oss och att man inte skall vara för säker på sig själv. Ödmjukhet kan vara bra ibland.
- I någon mån så gott det går.
- Till en viss liten del.

Ledamot som inte svarat:

- Om kulturnämnden anordnar en utställning bör utställningen ha acceptabel kvalitet.

Ledamöter som svarat nej:

- Konstinköpskommittén har ej till uppgift att lära folk. Detta är en uppgift för studiecirklar, skolor, TV och radio.

Stockholm

Konstnärsledamöter:

- Framför allt väcka människor till insikt om sig själva, sin situation och omvärlden.
- En pedagogisk tanke finns väl [. . .] (jfr fråga 72).
- Inte lära men ge möjlighet att själv bilda sig en uppfattning [inget svar]

Landsting

Ledamöter som svarat ja:

- Om alla yttringar inom konsten blir representerade.
- Dock bara i den meningen att jag vill medverka till att kvalitativt godtagbar konst upphandlas (kan innebära mycket stor bredd och variation). Information om konst vidgar förståelsen. Jag vill dock inte "mästra" någon person i detta avseende.
- Att se
  – tillfogar ledamot som strukit formuleringen "att lära folk vad som är bra konst".

Ledamöter som inte besvarat frågan:
– Jag är inte beredd att uppfostra någon. Var går gränsen mellan bra och dålig konst?
– Både – och.

Jämförelse mellan svaren på frågorna 72 och 97

Ledamöter/ kommuner i grupp	Antal led	Antal svar Ja	Nej	Inget svar
Ledamöternas svar på fråga 72:				
– grupp I	30	26	3	–
– grupp II	30	19	6	5
	60	45	9	5
Antal ledamöter som lämnat överensstämmande svar på fråga 97:				
– grupp I	30	21	1	–
– grupp II	30	16	2	0
	60	37	3	0
Antal ledamöter som svarat annorlunda på fråga 97:	–	8	6	5

Sex av åtta ledamöter som svarat ja på fråga 72, har på fråga 97 svarat nej, två har inte svarat. Av sex ledamöter som svarat nej på fråga 72, har däremot fyra svarat ja på fråga 97, medan två inte svarat. Detta innebär, om man bortser från de avvikelser som beror på att ledamöter inte besvarat båda frågorna, att sammanlagt tio ledamöter har lämnat **motsägande** svar på frågorna 72 och 97.

Stockholm

Ingen, vare sig konstnärsledamot eller politiker, har lämnat direkt motsägande svar på frågorna 72 och 97. Av sju konstnärsledamöter som svarat ja på fråga 72, har en inte svarat på fråga 97. Av tre som lämnat fråga 72 obesvarad, har en svarat ja och en nej på fråga 97. Samtliga åtta politiker har svarat ja på fråga 72 och sju även på fråga 97, medan en svarat ”både ja och nej”, vilket noterats som inget svar.

Landsting

Fyra svar från landstingens ledamöter (40) divergerar. Två ledamöter har lämnat **motsägande** svar, dvs svarat ja på fråga 72 men nej på fråga 97. En ledamot, som svarat ja på fråga 72, har inte besvarat fråga 97, och omvänt har en ledamot avstått från att besvara fråga 72, men svarat ja på fråga 97.

Anmärkning:

Fyra ledamöter som svarat ja på såväl fråga 72 som 97, har också svarat ja på fråga 71, dvs de kan tänka sig att utsmycka offentliga byggnader med s k hötorgskonst, om de vet att de flesta människor i deras län vill ha det. Två av dessa ledamöter har dock kommenterat fråga 71:

- Den där skulle glädja människor som är vana från sina hem att tycka om den konst vederbörjande begriper.
- Faktiskt, men det är en konstruerad situation, eller hur?

Fråga 98.
Tycker ni att konsten framför allt ska vara en "estetisk upplevelse"? Bör konsten dessutom på ett eller annat sätt vara relaterad till det samhälle vi lever i?

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner	Antal aledamöter	Konsten bör framför allt vara en estetisk upplevelse		
			Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	15	12	3
Under 40 000 grupp II	15	30	23	4	3
Totalt	3030	60	38	16	6

Antal invånare	Antal kommuner	Antal ledamöter	Konsten bör dessutom på ett eller annat sätt vara relaterad till det samhälle vi lever i[39]		
			Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp 1	15	30	24	4	2
Under 40 000 grupp II	15	30	23	7	0
Toalt	30	60	47	11	2

Ovanstående sammanställning visar att övervägande antalet ledamöter anser, att konsten på ett eller annat sätt bör vara relaterad till det samhälle vi lever i. Sex av de tio ledamöter som anser att konsten inte behöver vara relaterd till samhället, bor i kommuner med under 20 000 invånare och tillhör den mindre tredjedelen av kommunantalet. I frågan efterlystes en relation mellan behovet av "estetisk" konst som **dessutom** är relaterad till samhället. En närmare jämförelse mellan svaren på de två delfrågorna för varje ledamot visar att av de sam-

manlagt 38 ledamöter som ansett att konsten framför allt bör vara en estetisk upplevelse, har 32 ledamöter **också** ansett att konsten dessutom bör vara samhällsrelaterad. Av de sex ledamöter som svarat nej, återfinns endast en i grupp I. Det kan också noteras att sammanlagt sex ledamöter svarat nej på båda frågorna.

Stockholm

Ledamöter	Antal	Konsten bör framför allt vara en estetisk upplevelse		
		Ja	Nej	Inget svar
Konstnärsledamöter	10	3	5	2
Politiker	8	6	1	1
Totalt	18	9	6	3

Ledamöter	Antal	Konsten bör dessutom på ett eller annat sätt vara relaterad till det samhälle vi lever i		
		Ja	Nej	Inget svar
Konstnärsledamöter	10	8	–	2
Politiker	8	6	–	2
Totalt	18	14	–	4

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Konsten bör framför allt vara en estetisk upplevelse		
		Ja	Nej	Inget svar
23	40	26	7	7

Antal landsting	Antal ledamöter	Konsten bör dessutom på ett eller annat sätt vara relaterad till det samhälle vi lever i		
		Ja	Nej	Inget svar
23	40	18	14	8

Ovanstående sammanställning visar, att flertalet ledamöter anser, att konsten framför allt bör vara en estetisk upplevelse, medan färre än hälften anser, att den dessutom bör vara relaterad till samhället. Ser man närmare till **relationen** mellan svaren visar det sig, att knappt hälften av de ledamöter som betonar konstens estetiska sida också anser att konsten dessutom bör vara relaterad till samhället (elva ledamöter). Fyra ledamöter har inte besvarat någon av frågorna.

Kommentarer

Kommuner

Fyra ledamöter, varav tre svarat nej och en inte besvarat någon av frågorna anger i kommentarer, att man däremot kan tänka sig inköp av samhällsrelaterad konst om det gäller placering på museer, "där den har en funktion att fylla i ett pedagogiskt sammanhang" eller "för att spegla utvecklingen i konsten". Två ledamöter uppger att det måste bedömas från fall till fall.

Tre ledamöter som svarat nej på frågan om konsten framför allt skall vara estetisk upplevelse men ja på frågan om konsten skall vara samhällsrelaterad, tillägger:

- Det ligger ingen motsättning i detta. En samhällstillvänd konst kan mycket väl vara estetiskt tilltalande. Samhällsrelation enbart accepteras knappast.
- [. . .] estetiken kan aldrig isoleras från samhället i övrigt, dvs ett konstverk aldrig så estetiskt förfinat präglas ju ändå av konstnärens bakgrund och levnadsvillkor.
- en estetisk upplevelse relaterad till det samhälle vi lever i och ett uttryck för den tid då det skapats.

En ledamot kommenterar frågorna 91, 98 och 100 b:

- På frågan, om konsten framför allt skulle vara en "estetisk upplevelse" kan man svara både ja och nej – det beror på konstnären och vad han vill uttrycka. Vid besvarandet av frågan, om konsten bör vara relaterad till det samhälle vi lever i, måste man först reda ut, om saken gäller all konst, som hittills skapats, eller endast den som nu skapas. I förra fallet kan den inte uppfylla kravet, i det senare fallet gör den det i djupare mening automatiskt. Men all stor konst har sitt värde oavsett när den kommit till; Tegners ord i Epilogen besannar sig:

  "I många strålar bryter sig det sköna
  för människans syn: till alla sidor blickar
  det rika ljuset med sitt Janusanlet.
  Den höga konsten är så rik som ljuset,
  en stor månghörning är dess tempelbyggnad".

Stockholm

Konstnärsledamöter:

- Konsten är en "estetisk upplevelse" som på ett eller annat sätt alltid är relaterad till det samhälle vi lever i.
- Inte i alla fall.
- All väsentlig konst är relaterad till samhället. Att såra, förlöjliga, håna, avrätta, kränka, är oförenligt med den "humanistiska anda", som konsten företräder. Observera dock, att den konst KNAP värnar om, mycket väl kan vara satirisk, kritisk, avslöjande. Riktad mot samhälleliga missförhållanden och orättvisor, mänsklig dumhet, politiska beslut, förtryck och förföljelse av människor, exploatering, världsförstörelse etc.

Politiker:

- Ej bör men kan.

Landsting

Ledamot som inte besvarat frågan om konsten som främst estetisk upplevelse citerar Diktonius:

- Konsten ger livet färg – livet ger konsten märg

men anser att konsten bör vara samhällsrelaterad och tillägger:

– såtillvida som även medeltida konst och alla andra seklers konst var på sitt vis är relaterad till vår egen tid.

Övriga kommentarer:

– Gäller frågan konsten i allmänhet och generellt vill jag inte sätta "framför allt" på något alternativ. Om frågan gäller våra inköp till sjukhusen (väsentligen är det sådana inköp vi gör) är det nog så att jag gärna ser estetisk upplevelse som den främsta tillgången.

Om samhällsrelaterad konst:

– gärna
– inte nödvändigtvis
– delvis
– frågorna är här otillräckligt ställda och omöjliga att kunna besvara med ja eller nej
– vill inte besvara frågan med ja eller nej

Fråga 99.
Skulle ni kunna tänka er att inköpa konst till offentliga institutioner, som (även om den är kvalitativt högtstående)
a är sårande för den kristna tron
b är obscen och sårande för den allmänna moralen
c förlöjligar eller förhånar svenska politiker
d förlöjligar eller förhånar utländska politiker eller stater
e förlöjligar eller förhånar enskild inte offentlig person

Kommuner

Antal kommuner	Antal invånare	Antal ledamöter	Ledamöter som kan tänka sig att inköpa konst till offentliga institutioner som (även om den är kvalitativt högtstående) är													
			alt a			alt b			alt c			alt d			alt e		
			Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
15	Över 40 000																
	Sv 1	15	43	12	0	3	12	0	7	8	0	6	9	0	2	13	0
	Sv 2 grupp I	15	1	10	4	1	9	5	2	10	3	1	11	3	1	11	3
	Totalt	30	4	22	4	4	21	5	9	18	3	7	20	3	3	24	3
15	Under 40 000																
	Sv 1	15	3	11	1	1	13	1	3	11	1	1	12	2	0	13	2
	Sv 2 grupp II	15	3	11	1	3	11	1	3	11	1	3	11	1	1	13	1
	Totalt	30	6	22	2	4	24	2	6	22	2	4	23	3	1	26	3
Summa 30		60	10	44	6	8	45	7	15	40	5	11	43	6	4	50	6

Ledamöterna är enligt sammanställningen ovan mest toleranta mot den konst, som förlöjligar eller förhånar svenska politiker. Mest restriktiv är man mot konst, som förlöjligar eller förhånar enskild, inte offentlig person, där dock fyra av ledamöterna kan tänka sig inköp. Cirka 10 % av antalet ledamöter har inte besvarat frågan.

Stockholm

Antal landsting	Antal ledamöter	Ledamöter som kan tänka sig att inköpa konst till offentliga institutioner som (även om den är kvalitativt högtstående) är														
		alt a			alt b			alt c			alt d			alt e		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
23	40	6	29	5	6	30	4	7	29	4	4	31	5	3	33	4

En konstnärsledamot och en politiker har inte besvarat något av de fyra första alternativen och en (konstnärsledamot) har inte besvarat något alternativ. Både konstnärsledamöterna och politikerna är, som sammanställningen visar, mest restriktiva mot inköp av konst som förlöjligar eller förhånar enskilda invidiver.

Landsting

Antal led	Kan **inte** tänka sig att inköpa konst till offentliga institutioner som även om den är kvalitativt högtstående				
	är sårande för den kristna tron	är obscen och sårande för den allmänna moralen	förlöjligar eller förhånar svensk politiker	förlöjligar eller förhånar utländska politiker eller stater	förlöjligar eller förhånar enskild inte off. person
Konstnärsled (10)	1	1	1	1	7
Politiker (8)	5	5	5	4	7
Totalt 18	6	6	6	5	14

Ledamöterna är relativt restriktiva mot inköp av konst, som även om den är kvalitativt högtstående, är sårande för kristen tro eller obscen och sårande för den allmänna moralen, likaså mot konst, som förlöjligar eller förhånar politiker eller enskild, inte offentlig person. Mest restriktiv är man mot det senare, där 33 ledamöter av 40 inte kan tänka sig inköp till offentliga institutioner.

30 ledamöter skulle ogärna vara med om att förvärva konst som är obscen och sårande för den allmänna moralen. Om man jämför med svaren på fråga 88 om

den kyrkliga aktiviteten, där bara sju ledamöter uppger sig vara aktiva i kyrkliga eller frikyrkliga sammanhang, så är det dock 29 ledamöter av 40 som inte kan tänka sig att till offentliga institutioner inköpa konst som, även om den är kvalitativt högtstående, är sårande för den kristna tron. 15 % av ledamöterna har inte besvarat frågan beträffande utländska politiker eller stater.

Kommentarer till denna fråga är för såväl kommuner inkl Stockholm som landsting omfattande.

Kommentarer

Kommuner

Fyra ledamöter, varav tre svarat nej och en inte besvarat något alternativ, anger att man kan tänka sig inköp av provokativ konst om det gäller placering på museer:

- Hur vet jag det? Gärna till museum, för övrigt anpassas till mottagaren.
- Till ett kommunalt konstmuseum som ju också är en institution kan jag tänka mig att sätta x i samtliga ja-rutor och de har en funktion att fylla i ett pedagogiskt sammanhang.
- Svaret är ja, om institutionen är ett museum, och eljest nej i samtliga fall.
- Men mycket väl om de ovan nämnda konstverken passar in i en skådesamling för att spegla utvecklingen i konsten.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

- Ja och nej, beroende på konstvärdet och konstverkets innehåll, graden av sårande, förlöjligande och förhånande är utslagsgivande.
- Felställd fråga? Vad som är sårande är olika för olika personer.
- Konsten måste få utövas av människor i demokratisk anda och detta i vid mening, och då synes inte enbart konstverket genom att det skulle innesluta en tendens i någon riktning vara mer eller mindre acceptabelt, givetvis måste här reservation lämnas mot "överdrifter" som mer hänför sig till "sjuka" uttrycksformer.

Ledamöter som svarat nej:

- Det finns gränser för konsten också. Strunt är strunt och snus är snus om ock i gyllene dosor. Det finns en intellektuell töntighet i konstsammanhang som är ganska påfrestande ibland.

  Konst skall vara kultur, dvs själsodlande. Elakhet kan inte då tänkas – helt annat om det har med humor att göra, exempelvis Albert Engström.
- Att såra och förlöjliga ska ej ske medvetet. Händer inte så sällan i alla fall.
- Har svarat nej, men kan diskuteras från fall till fall.
- Men kritisera och ställa under debatt.

Ledamöter som svarat nej vid alternativet b obscen och sårande för den allmänna moralen:

- Vid inköp av konst avsedd för offentlig plats måste försiktighet iakttas. Människor ska inte behöva känna sig moraliskt indignerade av konstinköpet för skattepengar. Däremot bör inga sådana gränser sättas för konst, avsedd för tjänsterum, där väljer var och en själv.

Ledamöter som svarat nej vid alternativet förlöjligande av politiker:
- Om det gäller goda och träffande karikatyrer av typ EWK är svaret ja.
- Politisk konst hör inte hemma i offentlig utsmyckning.

Ledamot som svarat nej vid alternativet förlöjligande av enskild person:
- Beror på att jag inte vet riktigt vad som menas (Är t ex Wallenberg enskild eller offentlig person?)

Ledamot som inte besvarat något av alternativen:
- a, b. Dessa påståenden för relativa för att jag skall kunna svara. c, d, e, inte gärna därför att det är människor det gäller.

Ledamot som svarat ja vid samtliga alternativ utom till "enskild person":
- Måste bedömas från fall till fall.

Från en kommun har båda ledamöterna kommenterat sitt ja-svar:
- men jag tror inte att jag skulle göra det.
- Ta fråga 1, jag är knappast religiös i någon mening men skulle inte acceptera om den angrep en religion, som inte är accepterad i Sverige, t ex sionism.

Stockholm

Man har funnit det svårt att svara entydigt:

Konstnärsledamöter:
- Också svårt. Det finns ju variationer mellan förlöjliga och förhåna. Svarar ja på allihopa, om vi byter ut orden mot t ex kritiserar. Annars nej. [inget svar]
- Går ej att svara på generellt. Den aktuella bilden får ge svaret vid förekommande fall. [ja på a och b, inget svar c och d, nej till e]
- Då jag anser att frågorna inte är riktigt ställda vill jag ej svara på dem. [inget svar]
- a, b, c, d: Det går inte att allmänt ge ett entydigt svar. Den politiska konsten är som all annan konst, bra, godkänd eller dålig. [ja till alla utom e]
- a, b, c, d är omöjliga att besvara med ett enkelt ja eller nej. Vad är t ex obscen och sårande för den allmänna moralen, avses lagtextens beskrivning? [inget svar men nej på e]

En konstnärsledamot som svarat nej på samtliga alternativ hänvisar till sin kommentar till fråga 98, en relativt lång kommentar som inleds med: "All väsentlig konst är relaterad till samhället. Att såra, förlöjliga, håna, avrätta, kränka, är oförenligt med den "humanistiska anda" som konsten företräder. [. . .]

Politiker:
En politiker (ordf) har svarat nej till samtliga alternativ utom d utländska politiker eller stater men tillägger:
- helst inte politiker men stater.

Politiker som inte svarat:
- kan ej svara generellt
- Frågan är omöjlig att svara på eftersom man måste avgöra för det enskilda konstverket. Frågorna har för generella uttryck, t ex "allm moralen".
- kan ej svara generellt.

Landsting

Ledamot som inte besvarat alternativ a:

- Kan besvaras med både ja och nej. Konst som placeras på t ex vårdhem el dyl kan oftast såra många och bör därför inte vara kontroversiell.

Ledamöter som svarat nej eller inte besvarat något alternativ:

– Har varit tveksam på a mest därför att även lite raljerande med bibliska berättelser faktiskt torde vara "sårande" för en del människor utan humor i dylika fall. Men sådan utmanande som hypotetiskt ex "åt helvete med Gud" skulle jag absolut inte gå med på. För undvikande av missförstånd får det bli ett "nej" även här.

Ledamöter som svarat ja på frågan om förlöjligande av svenska politiker:

– Konstnärerna måste fordra inre renhet av sig själva (för att på nytt citera Diktonius). Är det fråga om stor konst verkar den knappast sårande utan inser att det är i regel också väsentligt att respektera den enskildes integritet. Jag har inte någon aktning för [. . .] konstnärliga drift att spotta i ansiktet sedan jag i samband med bråket i Göteborg läste hans eget uttalande om att om han vetat av att det skulle bli så mycket bråk om hans tavla, så kunde han ju målat en annan avslutning på sin svit. . . Det är ju som att spela in olika slut till en film, inte således en oemotståndlig konstnärlig drift – utan spekulation!
– All offentlig placering måste ta hänsyn till individens rätt till "hänsyn" beroende av ståndpunkt i livsåskådningsfrågor [svarat nej på samtliga alternativ].
– Om det är allmängiltiga egenskaper som inte alltför klart alluderar till demokratiskt valda representatnter. Men gärna mot diktaturer. [har ej besvarat alt d].

Ledamot som besvarat samtliga alternativ med ja:

– Jag skulle kunna tänka mig det. Om det är gjort på ett intressant sätt och med motivation, kan både hammare och slägga vara tillåtet.

Ledamot som inte besvarat frågan:

– Hypotetiska frågor som jag inte vill besvara.

Fråga 71.
Skulle ni kunna tänka er att smycka ut offentliga byggnader med s k hötorgskonst om ni visste att de flesta människor i er kommun ville ha det?

Kommuner

Sammanlagt fem ledamöter, varav en i grupp I, har svarat ja på frågan. I två av de tre kommuner, som inte gjort några inköp 1973, har en av ledamöterna svarat ja på frågan. En ledamot tillhörde en kommun, som under 1973 inte haft något anslag för konstinköp utan utnyttjat anslag för oförutsedda utgifter. 53 ledamöter har svarat nej och två har inte besvarat frågan. Flera ledamöter tar i kommentarer upp frågan om vad hötorgskonst egentligen är.

Stockholm

Ingen konstnärsledamot, men en av åtta politiker, kan tänka sig att utsmycka offentliga byggnader med hötorgskonst. En konstnärsledamot, som inte svarat, har funnit frågan "för oprecis" och tar i en lång kommentar upp bl a begreppen folklig konst respektive renodlat kommersiella företeelser.

Landsting

Fyra ledamöter från fyra landsting har svarat jakande. 32 ledamöter har svarat nej och fyra har inte svarat.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:

- Jag skulle kunna tänka mig att pröva tanken och se var vi hamnar. Definition "hötorgskonst" är svår ibland. Det skulle ju kunna bli en utmärkt sak också. I varje fall vore den representativ för folksmaken det årtal som gäller.
- Hötorgskonst kan vara svårt begrepp. Vem har facit för konst? Inge jag.
- Vad är hötorgskonst?

Ledamöter som svarat nej:

- Frågan är i och för sig orimlig, eftersom ingen kan definiera vad som är hötorgskonst.
- Tänka mej skulle jag nog, men knappast göra det medvetet, om det är av feghet eller tanke på framtiden kan jag inte avgöra.
- Tanken är helt orimlig.

Ledamot som inte besvarat frågan:

- Kan ej besvaras. Var går gränsen för hötorgskonst?

Stockholm

Konstnärsledamöter som svarat nej:

- Det finns ett intresse för vad man kan kalla folklig konst. En konst där enkelhet och ödmjukhet utgör en avgörande del, den s k "hötorgskonsten" är som jag definierar den, en renodlad "kommersiell" företeelse. Det är ett stort missatag om man inte klarar ut dessa begrepp och tror att det finns opinion för inköp av s k hötorgskonst. Har mött människor som ansett att mer förståelig konst i meningen figurativ konst, bör köpas in. Om man nu förstår mer för att man ser vad konstverket i figurativ mening föreställer? Men aldrig har jag mött någon opinion eller hört att någon annan gjort det, som önskat att s k hötorgskonst skulle köpas in. Däremot har jag mött många, mycket många, som ansett att alla anslag till konstinköp är oberättigade. Om man då fortfarande anser att allmänna medel skall användas till konstinköp, måste tron på att en kontakt med kvalitativ konst är positiv ha en avgörande betydelse.
- Vad är hötorgskonst. Nej ifråga om massproduc bilder.
- Det vore sannerligen att undervärdera allmänheten. Ge dem bara lite kunskap och. . .

Politiker som svarat nej:

- Men ibland undrar man: Vad är egentligen hötorgskonst. En del konst som konstnärerna rekommenderar tycker jag är hötorg. Där ser man!

Landsting

Ledamöter som svarat ja:

- Då den skulle glädja människor, som är vana från sina hem att tycka om den konst vederbörande begriper.
- Faktiskt, men det är en konstruerad situation, eller hur?

Ledamot som svarat nej:
- I vissa fall i pedagogiskt syfte.
- Hur definieras hötorg?
- Vem dömer?
- Vad är i så fall hötorgskonst, föreställande?
- Under inga förhållanden.

Jämförelse mellan ledamöternas svar på frågorna 93, 94 a, 94 b, 95 och 98 b som avser att stipulativt definiera en "estetiskt konservativ" ledamot.

En gruppering har gjorts av samtliga ledamöter från primärkommunerna för att få fram de ledamöter som

a tycker att konstverken helst skall vara föreställande, skulptur och/eller målning
b inte anser att disharmoni kan vara berikande i offentlig utsmyckning, antingen monumental eller s k lös konst
c inte tycker att samhällskritisk konst kan fylla en funktion i offentliga lokaler
d tycker det är oväsentligt eller föga väsentligt att de som medlemmar i konstinköpskommittén söker förstå de senaste företeelserna inom bildkonsten (konst gjord efter 1960) samt
e inte tycker att konsten på ett eller annat sätt bör vara relaterad till det samhälle vi lever i.

Kommuner

Ledamöternas svar har relaterats till dels kommunstorlek, dels ledamöternas åldersfördelning. En jämförelse har också gjorts mellan de olika ledamöternas politiska hemvist och deras svar. Ingen ledamot svarar "estetiskt konservativt" enligt ovanstående definition på samtliga fem frågor, inte ens på fyra frågor. Fem ledamöter i grupp II (mindre kommuner) men ingen ledamot i grupp I (större kommuner), svarar "estetiskt konservativt" på tre frågor. Det är något flera ledamöter (21) i grupp II som någon gång avger "estetiskt konservativa" svar; medan i kommuner i grupp I motsvarande antal är 18.

Vad gäller ålderfördelningen kan man utläsa en viss tendens. Eftersom åldersgrupperna under 40 år är underrepresenterade och därtill sex svarande inte lämnat åldersuppgift, blir det svårt att göra en hållbar bedömning. "Estetiskt konservativt" svar på en fråga har t ex lämnats av 29 % i åldergruppen 41–50 år, sedan ökar andelen till 42 och upp till 50 % i åldersgruppen över 60 år. Beträffande "konservativa" svar på två frågor ökar svarsandelen från åldersgruppen 41–50 år (12 %) till 21 % från vardera nästföljande åldersgrupper (51–60 år) och däröver. Enstaka ledamöter i samtliga representerade åldersgrupper utom i grupp 41–50 år har svarat "estetiskt konservativt" på tre frågor.

En jämförelse mellan ledamöternas politiska hemvist och deras inställning till frågorna 93, 94 a och b, 95 och 98 b visar, att de borgerliga ledamöterna gett prov på en något mera "konservativ" konstsyn är de socialdemokratiska ledamöterna, dels att en större andel av de borgerliga ledamöterna har svarat "estetiskt konservativt" på mer än en av frågorna. Ser man på det sammanlagda an-

talet "estetiskt konservativa" svar inom respektive grupp är skillnaden relativt liten, 60 % av de socialdemokratiska ledamöternas och 66 % av de borgerliga ledamöternas svar.

Landsting

Ingen ledamot svarar "estetiskt konservativt" på fem frågor. Fyra ledamöter har svarat "estetiskt konservativt" på tre frågor, åtta ledamöter på två och 12 ledamöter på en fråga.

Den större andelen "konservativa" svar gäller alternativ a, b och e. I landstingen har man i något högre grad avstått från att besvara frågorna.

b Yttre påverkan

Fråga 23.
Konfererade ni med andra (icke kommittéledamöter) inför urvalsprocessen någon gång efter 1971? (Se enkät, bilaga 1)

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner med konstinköpskomm	Antal ledamöter	Har haft någon kontakt	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	Besvarat frågan med nej
Sv 1 ordf Över 40 000 grupp I		15	13	8	6	5	4	5	5	5	4	4	3	2
Under 40 000 grupp II		12	9	3	0	2	0	0	2	3	2	0	2	3
		27	22	11	6	7	4	5	7	8	6	4	5	5
Sv 2 led Över 40 000 grupp I		15	11	4	2	1	3	1	7	2	8	2	5	3
Under 40 000 grupp II		12	3	1	0	1	1	0	1	0	0	0	1	8
		27	14	5	2	2	4	1	8	2	8	2	6	11
Totalt Över 40 000 grupp I	15	30	24	12	8	6	7	6	12	7	12	6	8	15
Under 40 000 grupp II	15	24	12	4	0	3	1	0	3	3	2	0	3	11
Samtliga	30	54	36	16	8	9	8	6	15	10	14	6[x]	11	16

[x] Partisammanträden eller gruppmöten äger ofta rum före fullmäkte- eller nämndsammanträden (förf anm)

Frågans alternativ
a ledamöter i mottagande nämnd
b tjänsteman på högre nivå vid mottagande institution
c tjänsteman på lägre nivå vid mottagande institution
d elever vid kommunens skolor
e museitjänstemän
f konstnär (ej konsult)
g konstförening
h personer med verksamhet inom kulturområdet
i partigruppen
j enskilda personer
k kontakter med andra intressegrupper uppges av sammanlagt tio ledamöter, (åtta i grupp I och två i grupp II). Dessa kontakter är

– CBK
– Andra kulturnämndsledamöter, ibland hela kulturnämnden
– [. . .] sparbanks styrelse och konstgrupp utsedd av delkommun
– Besök på fritidsgårdar och ålderdomshem. De som vistas där har rådfrågats
– Personal
– Arbetsplats, kolleger
– Skolelever
– Hembygdsförening
– Rektor och lärare vid skolor
– Kommunstyr ordf

24 ledamöter av 30 i grupp I och 12 ledamöter av 24 i grupp II svarar ja på frågan. Det vanligaste är att man konfererat med ledamöter i mottagande nämnd, därnäst med konstnär (ej konsult) och därnäst med personer med verksamhet inom kulturområdet.

Landsting

Vilka kontakter ledamöterna har med olika grupper/personer (icke kommittéledamöter) framgår av nedanstående sammanställning. Flertalet ledamöter har angivit alternativa kontakter.

Antal		Har haft någon kontakt	Typ av kontakt (icke kommittéled)											Har ej haft kontakt	Inget svar
			a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k		
ledamöter	40	30	16	20	15	5	10	13	5	6	3	4	5	5	5
landsting	23	23	14	17	13	4	9	12	5	5	3	4	4	–	–

Alternativ a–j är desamma som angivits för kommunerna. Alternativ k är ändra intressegrupper (varav uppgivits personal på mottagande institutioner/inrättningar fyra svar och personal och patienter ett svar.)

Inom samliga landsting uppger någon ledamot (inom sju landsting båda ledamöterna) att man konfererat med andra (icke kommittéledamöter) i urvalsfrågor efter 1971. Frågan om hur ofta dylika kontakter förekommer har besvarats i ett fåtal landsting. En ledamot i vardera tre landsting anger två gånger (efter 1971), ledamot i ett landsting anger ”enstaka gånger”, i ett annat landsting anges ”fortlöpande kontakter”). Det vanligaste är att man har kontakt med tjänsteman på mottagande institution. Detta föerkommer i sammanlagt 17 landsting. Kontakter inför urvalsprocessen med tjänsteman på mottagande institution förekommer relativt sällan i kommunerna jämfört med landstingen. I relativt många kommuner och landsting förekommer kontakter med såväl ledamöter i mottagande nämnd som konstnär. Kommunerna har i betydligt högre grad än landstingen uppgivit att kontakterna gällt personer verksamma inom kulturområdet och konstföreningar.

Kommentarer

Kommuner

- Vid ett par gånger skolstyrelsen, då nya skolor var färdiga.
- Vid bestämd mottagare har principen varit att provhänga konstverken en tid på repr institution så att alla får tycka.
- "Partigruppen", tolkad som S-gruppen i kulturnämnden. Kommunala gruppen endast vid ett tillfälle då en principiell fråga om inköp av mycket dyrt verk från konsthandlare, dvs av aktiv konstnär.

Statens konstråd

"Konstrådet har vidare att tillhandagå kommunala myndigheter med de råd och anvisningar i fråga om förvärv av konstnärliga arbeten till kommunala byggnader och offentliga platser som rådet kan lämna".[40] Ingen av de i min undersökning ingående kommunerna har uppgivit att de varit i förbindelse med Statens konstråd.

Enligt sekreteraren för Statens konstråd förekom 1973 inga förfrågningar från någon kommun vad gäller konstinköp och/eller konstnärlig utsmyckning. I en kommun i grupp I har emellertid beställningar av två skulpturer kunnat göras genom att fondmedel från kommunen utnyttjats tillsammans med medel från Statens konstråd. Skulpturerna var avsedda att placeras vid omlokaliserade statliga verk och samtidigt bidra till att förskköna stadsbilden. Statens konstråds bidrag utgjorde här ca 200 000 kr.[41] Inte heller har förfrågningar från landsting vad gäller konstinköp och/eller konstnärlig utsmyckning förekommit. Undantag är ett landsting, som samarbetat med Statens konstråd för speciell byggnad (undervisningssjukhus).

Fråga 25.
Brukar er konstinköpskommitté garantera inköp vid utställningar, som kommer till kommunen?

Kommuner

Svar är begärt av båda ledamöterna i konstinköpskommittén. En av ledamöterna i sammanlagt nio kommuner har svarat ja på frågan, (i endast en kommun båda ledamöterna). En ledamot anger att endast kommunens stipendiater garanteras inköp, tre ledamöter uppger att inköp garanteras vid enstaka tillfällen. 40 ledamöter har svarat nej, två har inte besvarat frågan.

Landsting

I 12 landsting uppger sammanlagt 16 ledamöter, att konstnämnden brukar garantera inköp vid utställningar som kommer till länet. I fem av dessa landsting är det bara den ena av de tillfrågade två ledamöterna som anser att så är fallet. 23 ledamöter har besvarat frågan med nej, en ledamot har inte svarat. Flertalet ledamöter (nio) som uppger att inköp garanteras, anger att detta av-

ser utbytesutställningar landstingen emellan. Två ledamöter uppger, att "garantin gäller speciella arrangemang" respektive "viss namngiven utställning". En ledamot, som svarat nej, uppger att konstnämnden "ställer i utsikt" inköp vid utbytesutställningar mellan eget och andra landsting.

Kommentarer

Kommuner

Kommuner som lämnar garanti för inköp vid utställningar anges vissa begränsningar:

- Har skett vid ett par tillfällen.
- Endast kommunens stipendiater.
- Före 1973.

Där garanti inte lämnas, omnämns i kommentarer ändock att inköp sker eller att vissa former av "gottgörelse" ges:

- Vi har försökt göra inköp vid så många utställningar som möjligt, där vi ansett kvaliteten acceptabel.
- Försöker alltid göra något inköp men lämnar ingen garanti.
- . . .men sker oftast.
- Vi betalar utställningsarvode i första hand.
- I de pengar konstföreningen får ligger en viss garanti från deras sida visavi konstnärer de engagerar.

Landsting

- uttrycket "garanterar" är inte adekvat men vi förutsätter visst hänsynstagande till hur vi själva har uppträtt emot gästande län ifråga om inköp.

Fråga 26.
Upplever ni att det finns en förväntan från utställarnas sida att er inköpskommitté köper någonting vid utställningar i er kommun?

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner med konst-inköps-kommitté	Antal ledamöter	Förväntan från utställarna att konst-inköpskommittén gör inköp		
			Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	29	1	–
Under 40 000 grupp II	12	24	19	4	1
Totalt	27	54	48	5	1

I fem kommuner är ledamöterna av olika uppfattning, varav en kommun i grupp I.

Landsting

Landsting/ledamöter	Antal	Förväntan från utställarna att konstinköpsnämnden gör inköp		
		Ja	Nej	Inget svar
Landsting	23	22	1	–
Ledamöter	40	37	2	1

I ett landsting är ledamöterna av olika uppfattning.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:

- Det händer ytterligt sällan att de blir besvikna då det gäller utställningar där kulturnämnden är medarrangör.
- Åtminstone på utställningar på muséet.
- Mycket ofta.

Ledamöter som svarat nej:

- Vi betalar för deras arbete med hängning och visning om de inte skulle få något sålt.

Landsting

- Klar förväntan.
- Konstnärer ställer ibland ut sina alster på landstingskansliet.

Fråga 27.
Upplever ni att det finns en större förväntan från lokala konstnärer som ställer ut i er kommun att kommunen köper någonting?

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskommitté	Antal ledamöter	Större förväntan från **lokala** konstnärer att kommunen gör inköp		
			Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	28	2	–
Under 40 000 grupp II	12	24	16	7	1
Totalt	27	54	44	9	1

I tre kommuner är ledamöterna av olika uppfattning, varav en kommun i grupp I.

Landsting

Landsting/ledamöter	Antal	Större förväntan från länets konstnärer att landstinget gör inköp		
		Ja	Nej	Inget svar
Landsting	23	23	–	–
Ledamöter	40	35	3	2

I tre landsting är ledamöterna av olika uppfattning.

Kommentarer

Kommuner

Ledamots om svarat ja:
- Konstnärerna fordrar att inköp sker.

Ledamöt som svarat nej:
- Köps det tycker de naturligtvis det är bra.
- Dom målar av varenda gammal kåk som finns och ställer ut så dom får ju sälja ändå.

Landsting

Ledamot som inte besvarat frågan:
- Sannolikt men mig veterligt har inga särskilda önskemål framförts.

Fråga 28.
Har ni någon gång upplevt att

a konstnärens goda ekonomi påverkat er inköpskommitté att inte köpa konstverk av konstnären?
b konstnärens dåliga ekonomi påverkat er inköpskommitté att köpa konstverk av konstnären?
c förväntan från utställarnas sida påverkat er inköpskommitté att köpa konstverk av dem?
d förväntan från lokala konstnärer påverkat er inköpskommitté att köpa konstverk av dem?

Kommuner

Ledamöterna har besvarat frågan enligt följande fördelning på grupp I och grupp II enligt frågans alternativ:

	Kommuner med konstinköpskommitté					
	Grupp I			Grupp II		
	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
a antal ledamöter,	4	23	3	0	22	2
varav båda i antal kommuner	1	9		0	10	
b antal ledamöter,	13	16	1	3	18	3
varav båda i antal kommuner	4	6		0	7	
c antal ledamöter,	11	19	–	6	14	4
varav båda i antal kommuner	3	7		2	5	
d antal ledamöter,	13	17	–	9	13	2
varav båda i antal kommuner	4	6		3	4	

Fyra ledamöter anser att konstnärens goda ekonomi påverkat inköpskommittén att avstå från inköp. 16 ledamöter av 54 anser att konstnärens dåliga ekonomi påverkat inköpskommittén att göra inköp och 17 ledamöter uppger att förväntan från utställarnas sida påverkat konstinköpskommittén att göra inköp.

I tre av de sju kommuner, där fackman ingår i konstinköpskommittén, har man upplevt, att såväl förväntan från utställarnas sida som förväntan från lokala konstnärer påverkat konstinköpskommittén att göra konstförvärv.

Stockholm

I Stockholm anser en konstnärsledamot av tio och två förtroendevalda av åtta att konstnärens goda ekonomi påverkat konstnämnden att avstå från köp. Tre konstnärsledamöter och fyra politiker anser att konstnärens dåliga ekonomi påverkat konstnämnden att besluta om inköp. Två konstnärsledamöter anser, att förväntan från utställarna påverkat konstnämnden till inköp. Övriga konstnärsledamöter och politiker har svarat nej eller inte besvarat respektive delfråga. Alternativ d har inte bearbetats.

Landsting

Ledamöterna (40) har besvarat frågan enligt följande fördelning:

	Ja	Nej	Inget svar
a antal ledamöter,	4	32	4
varav båda i antal landsting	–	11	
b antal ledamöter,	16	21	3
varav båda i antal landsting	3	6	
c antal ledamöter,	12	25	3
varav båda i antal landsting	–	8	
d antal ledamöter,	21	15	4
varav båda i antal landsting	3	4	

Såväl i kommuner som landsting är det främst förväntan från lokala konstnärer som påverkar ledamöterna att göra konstinköp, detta i högre grad i landsting än kommuner. I Stockholm och landstingen tycks man ta mer hänsyn till konstnärens dåliga ekonomi än i kommunerna.

Kommentarer

Kommuner

- Det är väl ej omöjligt, att bruket av kulturstipendium till konstnärer gjort, att man dröjt något med att köpa konst av samma konstnärer.
- Utan att det särskilt markerats är det inte uteslutet, att en strävan förekommit att samla konstverk från provinsens utövare.

En ledamot hänvisar till fråga 25, där man svarat att garanti för inköp ges vid utställningar i kommunen.

Landsting

- under förutsättning att konstverket är bra. [påverkan av konstnärens dåliga ekonomi, alt b]
- Men om han är oförskämt dyr påverkas vi negativt. [påverkan av konstnärens goda ekonomi, alt a]

Fråga 29.
Upplever ni något krav på hänsynstagande eller annan form av påverkan vid era kommunbetalda konstinköp? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

	Antal ledamöter i kommuner med konstinköpskommitté					
	Grupp I			Grupp II		
	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
a från partiorganisation	0	29	1	0	23	1
b från annan inflytelserik person	1	28	1	0	23	1
c från annan ideell organisation	4	26	–	1	22	1

För alternativ c har kommenterats

1 konstförening (två kommuner i grupp I)
2 lokal konstklubb (en kommun i grupp II)
3 kyrklig organisation (en kommun i grupp I)

Få ledamöter upplever något krav på hänsynstagande eller annan form av påverkan vid sina kommunala konstinköp.

Stockholm

I Stockholm upplever man inte något krav på hänsynstagande eller annan form av påverkan. En av tio konstnärsledamöter upplever krav på hänsynstagande från annan inflytelserik person ("kommunalpamp"). Övriga konstnärsledamöter och politiker har svarat nej eller inte besvarat frågan.

Landsting

Ingen av ledamöterna upplever något krav på hänsynstagande eller annan form av påverkan från partiorganisation eller "kommunalpamp" vid sina landstingskommunala konstinköp. Fem ledamöter av 40 uppger att det förekommer vissa påtryckningar från KRO, hemslöjdsförening (två led), Konstfrämjandet samt lokal konstförening. Det är bara en av två tillfrågade ledamöter i de fem landstingen som upplevt krav eller påverkan från nämnda organisationer/föreningar. Ledamot i ett landsting har uppgivit alternativet annan ideell organisation (med kort oläslig kommentar). 34 ledamöter har alltså besvarat frågan i sin helhet med nej. En ledamot har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommun

– Dom skulle bara våga.

Stockholm

Konstnärsledamot som svarat ja:

– Jag tar ingen hänsyn men det har resulterat i avslag för konstverk som jag föreslagit till inköp.

Två konstnärsledamöter uppger att hänsynstagande påverkan förekommer

– i form av motioner i kommunfullmäktige.

– ja, för enskilda personers framställningar. . . men att "krav" är en hård formulering, önskemål är kanske bättre och svarar mer mot verklighetens försynta framställning.

Landsting

Ledamot som inte besvarat frågan:

– Ej krav men önskan.

URVALSPROCESSEN

Sammanfattning och synpunkter

I förra kaptilet såg vi, hur frånvaron av planering samt en vag utformning av eventuella regler för konstinköpskommitténs arbete vanligtvis gav ledamöterna stor frihet vid valet av objekt för inköp.

I detta kapitel har jag bortsett från den tekniska och formella sidan av inköpen och istället koncentrerat mig på faktorer som kan påverka en ledamot vid hans konstval.

Den senare delen av kapitlet behandlar det direkta inflytande, som t ex kan ta sig uttryck i initiativ från utomstående personer eller grupper eller i förväntningar om inköp från konstnärer, som ställer ut i kommunen. Självfallet påverkas även konstinköpskommittéernas ledamöter, mer eller mindre medvetet, av den fortlöpande offentliga debatt, som på senare år behandlat kulturens och därmed även konstens roll i samhället.

Även de frågor som berör ledamöternas principiella inställning till konsten och till deras arbete i inköpskommittéerna behandlas här.

Kapitlet avslutas med de frågor som är avsedda att kontrollera, om de attityder och principer som ledamöterna tidigare uttryckt överensstämmer med deras verkliga handlande.

Konstens funktion

Huvudenkätens frågor om konstens funktion i samhället rör sig av nödvändighet med abstrakta begrepp, vilket gör dem långt ifrån entydiga. Ledamöternas varierande teoretiska bakgrund och kännedom om konstdebatten (jfr frågan om hur många som regelbundet läser konsttidskrifter), påverkar självfallet också svaren. Man bör därför tolka redovisningarna med stor försiktighet. En del frågeställningar är nära förbundna med varandra, vilket givit utslag i svaren.

Ett frågekomplex hänför sig till frågor om konsten främst bör tillfredsställa vårt behov av skönhet och avkoppling, respektive om konsten främst skall vara en "estetisk upplevelse". Nej-svaren på den första av dessa frågor är ofta inte obetingade. Vissa ledamöter ogillar sammanställningen skönhet–avkoppling, medan andra uppfattar begreppet konst som innehållande så mycket annat, även om man i princip tycker att konsten bör ge både skönhet och avkoppling. De ledamöter, som anser att konsten i första hand bör tillfredsställa vårt behov av skönhet och avkoppling, uppgår i primärkommunerna till mindre än hälften och i landstinget till 2/3. Landstingsledamöterna tycks i dessa frågor vara extra känsliga, eftersom mottagande part till övervägande del utgöres av sjukhus, och man därför måste ställa krav på hänsyn gentemot patienterna. Konstnärsledamöterna i Stockholm anser i långt mindre grad än politikerna i Stockholm, övriga kommuner och landsting, att konsten främst skall ge skönhetsupplevelse och avkoppling.

Frågan om konsten främst skall vara en estetisk upplevelse ger för landstingens del exakt samma utslag. För primärkommunernas del är antalet ja-svar på denna fråga större, bl a eftersom estetisk upplevelse i några fall uppfattas som ett vidare begrepp, som inte utesluter t ex samhällskritik i konsten. Efter frågan om konsten som estetisk upplevelse ställdes en följdfråga, huruvida konsten **dessutom** på ett eller annat sätt bör vara relaterad till det samhälle vi lever i. Frågan är dessvärre i sin utformning ledande. Svaren får dock anses intressanta och i den mån de är nekande även uppseendeväckande. Tio ledamöter av 60 i de undersökta kommunerna och 14 ledamöter av 40 i landstingen anser, att konsten inte bör vara relaterad till det samhälle vi lever i. En variant på samma tema är: Kan samhällskritisk konst fylla en funktion i offentliga lokaler? Ordet **kan** inbjuder till ja-svar, eftersom undantag ju alltid är möjliga. Trots detta har ett antal ledamöter svarat ovillkorligt nej, och räknar man in dem som kryssat för alternativet "osäker", får man en andel på 1/3 av både kommunernas och landstingens ledamöter, som inte ansett sig kunna svara ja på frågan om samhällskritisk konst överhuvud taget kan fylla en funktion i offentliga lokaler. Det bör anmärkas, att frågorna rörande den samhällskritiska konsten var ställda så att de endast redovisade de ledamöter, som ansåg att samhällskritisk konst **inte** kan fylla en funktion i offentliga lokaler. En mera indirekt slutsats kan man dra om man ser till den stora andel, som sker konsten som i första hand skönhetsupplevelse och avkoppling. Denna attityd är emellertid indirekt avvisande gentemot den samhällskritiska konsten som, åtminstone enligt min uppfattning, inte kan sägas vara inriktad på att tillfredsställa behovet av avkoppling.

I huvudenkäten ingick ursprungligen ytterligare frågor, där jag bland annat bad ledamöterna göra en rangordning mellan faktorerna "förströelse", "skönhetsupplevelse" respektive "engagemang", men dessa frågor har jag inte bearbetat. Framför allt var det många av dem som principiellt var positiva till engagemang i konsten, som fann denna avvägning alltför sammansatt och komplicerad för att kunna ge ett entydigt svar.

Andra frågor, som vissa ledamöter funnit flertydiga, har varit om konst helst skall vara föreställande respektive om disharmoni kan vara berikande i offentlig utsmyckning. Dessa frågor har därför lämnats obesvarade i större utsträckning än andra frågor i enkäten. Dock kan anmärkas att mellan 1/3 och 1/4 av ledamöterna i både landsting och kommuner anser att konst helst skall vara föreställande, respektive att disharmoni inte kan vara berikande i offentlig utsmyckning.

Ledamotens syn på sitt arbete

Vi har ovan fått någon inblick i kommittéledamotens principiella syn på konsten. Det är emellertid inte alls säkert att hans åsikter överensstämmer med hans faktiska handlande eller kommer till uttryck i hans syn på sin ställning som ledamot i konstinköpskommittén/konstinköpsnämnden. Hur positiv han än må vara till t ex samhällskritisk konst, kanske han tvekar vid inköp till offentliga institutioner, eftersom han känt eller trott sig känna ett motstånd från mottagarna. Om detta och om hur han ser på sin funktion i inköpskommittén handlar följande avsnitt.

Cirka hälften av de svarande både i primärkommuner och landsting tycker, att det är "mycket väsentligt", att de såsom ledamöter av konstinköpskommittén söker förstå de senaste företeelserna inom bildkonsten. Med enstaka undantag anser övriga ledamöter, att det är "ganska väsentligt". Svaret "ganska väsentligt" lämnar tyvärr ett stort antal tolkningsmöjligheter öppna. Bara "ganska väsentligt" eftersom sådan konst sällan kommer till vår kommun, bara "ganska väsentligt" eftersom vi inte befattar oss så mycket med dylik konst, bara "ganska väsentligt" eftersom vi har fackman/expert att hjälpa oss i sådana fall? Tyvärr har de i övrigt ymnigt förekommande kommentarerna i stort sett uteblivit vid just denna fråga.

Flertalet ledamöter tycker alltså att det är mycket eller ganska väsentligt att försöka förstå den nyaste konsten. Trots detta har vi i föregående kapitel (V2 c) sett, att det är långt ifrån alla, som t ex tar del av konsttidskrifter regelbundet.

När det gäller den huvudinställning ledamoten har till sitt arbete i konstinköpskommittén, kan man tänka sig tre mer eller mindre "renodlade" fall.

a Inom konstinköpskommittén sedd som enhet finns den kunskap och det intresse för konst representerad, som gör det möjligt att välja god konst. Häri kan ex ingå att motverka kommersialismens effekter för konstlivet. God konst skall inköpas och man skall försöka utbilda allmänhetens smak, dvs sträva efter att förändra dess syn på konst så att den kommer att överensstämma med kommitténs egen uppfattning.
b Man är som ledamot i konstinköpskommittén folkvald. Man är därmed ett redskap för folkviljan och skall alltså köpa den konst allmänheten vill ha. Ledamoten kan också förvänta sig att inför sin partigrupp, ytterst sina väljare, få svara för de konstinköp han medverkat till.
c Konstinköpskommitténs huvuduppgift ligger inte i relationen kommittén – allmänheten utan i stödet till konsten som sådan. Man skall stimulera konstlivet i kommunen samt stödja de lokala konstnärerna.

Ett antal frågor i enkäten berör detta problemkomplex. Två frågor med likartade formuleringar vill ta reda på om svaranden anser det som sin uppgift att lära allmänheten vad bra konst är. En fråga behandlar hötorgskonsten (med hötorgskonst avses ju tavlor och annan "konst" av dilettantisk, okonstnärlig prägel): Är ledamoten beredd att köpa sådan konst om han vet att de flesta i kommunen vill ha den?[42] I en avslutande fråga ombeds ledamöterna att rangordna olika angivna målsättningar, som kan tänkas vägleda deras inköp med plats för egna tillägg och kommentarer.

Cirka 3/4 av ledamöterna i både kommuner och landsting anser att man har som uppgift att lära allmänheten vad god konst är. Till detta kommer att även några av nej-svararna säger nej, inte till frågan som sådan, utan endast tycker att det vore förmätet att svara ja. Man kan bara köpa vad man personligen tycker är god konst. Genom en sådan kommentar tar man avstånd från b-alternativet ovan, att ge allmänheten vad den vill ha, men undviker att ta ställning till om kommittén har en uppfostrande uppgift enligt alternativ a. Cirka 10 % av ledamöterna i kommuner och landsting kunde tänka sig att inköpa "hötorgs-

konst" om allmänheten så önskade. De som svarat nej på denna fråga och på frågan om ledamoten anser det som sin uppgift att lära allmänheten vad bra konst är, bör placeras under alternativ c ovan. Man vill inte gå så långt som att "mästra" allmänheten, men kan inte tänka sig att inköpa "dålig" konst. Man måste vara medveten om att de tre alternativen inte på något sätt utesluter varandra. Att lära allmänheten vad god konst är, samtidigt som man gynnar konsten som kulturyttring, är ju en möjlig och hedervärd målsättning. Likaså strider ju hänsyn till vad allmänheten vill ha mot de övriga alternativen bara under förutsättning att allmänheten föredrar "dålig" konst.

Fråga 96 i huvudenkäten (kap V4 a) är ett försök att få ledamöterna att prioritera och väga sina hänsyn härvidlag. Även här blev utslaget likartat i kommuner och landsting. Två alternativ ansågs av ledamöterna viktigare än de övriga, nämligen "att spegla den aktuella utvecklingen inom svenskt konstliv" respektive "att tillgodose vad allmänheten enligt er bör ha". Övriga två alternativ, "att ge utövande konstnärer arbetstillfällen", respektive "att tillgodose vad allmänheten vill ha", gav ungefär samma antal förstahandsprioriteringar. Om man tar hänsyn till även andrahandsalternativ eller räknar antalet lågmarkeringar, blir det förstnämnda alternativet det som anses väga tyngst. De ledamöter, som ansåg det viktigt att ge konstutövare arbetstillfällen, gav vanligtvis också hög prioritet åt alternativet "att spegla den aktuella utvecklingen inom svensk konst".

Enkätsvaren på dessa frågor visar, att man arbetar efter delvis olika utgångspunkter i kommunerna. En grupp ser som konstinköpskommitténs huvuduppgift att lära allmänheten vad god konst är, en grupp ser sin uppgift främst i relation till konsten och dess utövare. En liten grupp anser slutligen att allmänhetens åsikter bör vara de avgörande vid konstinköp.

I kommentarer betonar man omöjligheten att avgöra vad allmänheten "vill ha" eller vad "de flesta" tycker om. Flera ledamöter anser den stora allmänheten vara föga engagerad i konst-kulturfrågor. Just det ljumma intresset hos den breda publiken har för vissa ledamöter motiverat en hög prioritering av konstnärlig kvalitet etc, även om det sker "på bekostnad av" allmänhetens smak.

Ledamöternas syn på den "kontroversiella" konsten

Ledamöterna tillfrågades också om sin inställning till olika former av kontroversiell konst. Skulle de kunna tänka sig att inköpa sådan, förutsatt att den var kvalitativt högtstående? Cirka 2/3 av kommunernas ledamöter svarade nej på samtliga de givna alternativen. Antalet nej-svar för landstingen var ännu högre, vilket åter visar att man här är extra känslig för mottagarkategoriernas åsikter. Ja-siffrorna på dessa frågor bör man betrakta med viss skepsis. Dels finns det gradskillnader även inom provokativ konst – vad som är obscent för en, kan vara helt naturligt för en annan – dels kan den intervjuade efter att ha markerat ja-svar på alla fem alternativen kommentera "men jag tror inte jag kommer att göra det". Antalet ja-svar till de givna exemplen på provokativ konst fördelar sig ganska lika mellan alternativen. Dock är man av naturliga skäl mest restriktiv när det gäller "förlöjligande eller förhånande av enskild, icke offentlig person". (Mest markant är detta i Stockholm och där främst bland konstnärs-

ledamöterna.) Mest tolerant är man mot konst som "förlöjligar eller förhånar svenska politiker". Man kan emellertid fråga sig om detta resultat av delfrågan är rättvisande. I realiteten torde antalet inköpta verk i kommuner och landsting, som förlöjligar och förhånar svenska politiker vara näst intill obefintligt, men inköpen måste naturligtvis också relateras till utbudet.

Det framgår av kapitlet om konstinköpskommitténs sammansättning, att den kyrkliga aktiviteten bland svarspersonerna var högre än för svenskar i allmänhet. Detta kan bara vara en av förklaringarna till den negativa syn som den stora delen av ledamöterna har på konst, som är "sårande för den kristna tron". En annan förklaring kan naturligtvis vara, att man här känner ett starkt behov att inte såra den mottagande parten "allmänheten". Det är dock intressant att notera, att det i kommentarerna till dessa frågor är ganska få som svarar nej till inköp av provokativ konst just med hänvisning till den förväntade negativa effekten på mottagarparten.

En ofta uttalad föresats i svaren på enkätfrågorna i detta kapitel är, att man vill sköta sina konstinköp så att man i görligaste mån undviker att uppröra eller såra kommunmedlemmarna. Ledamöterna måste med andra ord hela tiden agera med hänsyn till vad man uppfattar som de allra känsligaste mottagarna. Sannolikt uttrycker dock många sin personliga inställning bakom argument som "hänsyn till allmänheten". Man vill på så sätt gardera sig mot uttalat negativa reaktioner. Risken är att man med denna inställning samtidigt omöjliggör ett kraftigt positivt gensvar. Resultatet kan bli inköp av en uddlös och intetsägande konst, en konst, som är föreställande och har tilltalande färgsättning, är allmänt dekorativ men inte särskilt engagerande. Ytterligare skäl till att det mestadels köps okontroversiell konst kan vara att politikerna i konstinköpskommittén är rädda för att ådra sig öppen kritik, dvs bli beskyllda för att slösa bort skattemedel på obegriplig eller provokativ konst.

Som en ytterligare anledning till ledamöternas negativa inställning till den kontroversiella konsten kan nämnas bristen på enhetliga juridiska normer beträffande ansvar för konstutställningar. Vi såg att det t ex i primärkommunerna fanns fyra ledamöter som kunde tänka sig att till offentliga institutioner inköpa konst som förlöjligade eller förhånade enskild, ej offentlig person. Hade dessa ledamöter fullföljt sina intentioner, hade de riskerat åtal för tjänstefel.

En liknande situation kan också uppstå om de väljer övriga alternativ, som angavs i enkätfrågan såsom exempel på provokativ konst. Enligt de lagar och rekommendationer, som för närvarande gäller (se bilaga 4), kan de förtroendevalda ledamöterna i konstinköpskommittén teoretiskt bli åtalade om de inköper och/eller visar något kontroversiellt konstverk.

Kommunförbundet har i en skrivelse, daterad den 9 juni 1971,[43] sammanställt de lagrum, som är aktuella vid handlingar, som i samband med kulturnämnderoll som förmedlare av ett kulturutbud kan medföra straff eller skadeståndsansvar. Förolämpning, sårande av tukt och sedlighet, brott mot religionsfriheten kan nämnas som exempel. Brottet sårande av tukt och sedlighet torde dock i realiteten i bildsammanhang innebära grovt pornografiska bilder utan konstnärligt värde. Den allmänna opinion som åberopas i lagförklaringarna torde numera

bedöma den kontroversiella konsten utifrån toleranta värderingsgrunder, men den sammanställning av möjliga tänkbara brott och straffpåföljder Kommunförbundet gjort, kan tänkas ha en restriktiv inverkan, särskilt på de ledamöter som själva har en negativ inställning till kontroversiell konst.

De förhållande, som beskrivits ovan, ställer naturligtvis de konstnärer, som utför svårtillgängliga eller provokativa verk i en prekär situation. De har också i den privata konsthandeln svårt att få avsättning för sina arbeten eftersom vinstintresset där oftast är det utslagsgivande. Det finns inte heller någon större anledning att förmoda att konstförening skulle vara mer intresserad av konstverk som är politiskt eller moraliskt stötande (jfr kap V2 a). Uppenbart är, att konsulterna – konstnärerna i Stockholm har en mer tolerant syn på dessa frågor än de folkvalda politikerna har. Den slutsats man kan dra är, att de konstnärer vilkas konst är svårtillgänglig har betydligt större chans att bli inköpta av någon av rotlarna i Stockholm än av kommuner/landsting i övriga landet.

Jag har ägnat ett relativt stort utrymme åt ledamöternas inställning till den "kontroversiella" konsten. De redovisade enkätfrågorna har främst tagit sikte på deras, låt oss kalla det principiella, inställning i dessa frågor. Vad man sedan naturligtvis också bör undersöka är, vilka uttryck dessa åsikter tar sig i praktiskt handlande. Man kan där tänka sig två undersökningsalternativ. Dels kan man studera den offentliga konsten i den mån den finns dokumenterad, dels kan man utvidga enkätfrågorna så att de även kommer att beröra detta problemområde. Det första tillvägagångssättet är ganska vanskligt, inte minst därför att kommunernas konstinnehav endast sällan är dokumenterat. I huvudenkäten förekommer två frågor, som vill ta reda på om det förekommer, att en kommun ratar utställning eller enskilt konstverk enbart därför att innehållet är ex stötande moraliskt eller politiskt. Det framgår av svaren att man endast i två kommuner och ett landsting har tillbakavisat **utställningar**. Men även om konstinköpskommittén inte ratar, påtalas dock en gång från kommuner, en gång från Stockholm, att högre tjänsteman har ingripit. Motsvarande siffra för ratande av **enstaka konstverk** är åtta respektive 14. Landstingens ledamöter visar sig alltså ännu en gång vara mer känsliga för allt som kan tänkas såra eller uppröra allmänhetens känsla för det passande.

Ledamöternas nej-svar måste förmodligen tas med reservation. Det är lätt att maskera en politisk eller ideologisk censur under kvalitetskravets täckmantel. Man kan notera att det i de flesta fall endast är en av de två ledamöterna i kommunen/landstinget, som anser att ett ratande ägt rum från inköpskommitténs sida. En förklaring till detta kan vara just att ledamoten, mot bakgrund av sina åsikter om hur lämplig konst skall vara beskaffad, även betraktar det aktuella konstverket som "ratat" genom kvalitetscensur.

Den provokativa konsten tycks inte vara särskilt vanlig i primärkommunerna. Den fördömande inställningen var ganska kraftig i ovan redovisade avsnitt, där ledamöterna redogjorde för sin inställning i principfrågan. Ändå menar fler än hälften av kommunledamöterna, att man inte avvisar konstverk på grund av stötande innehåll. Förklaringen ges i de många kommentarer, där man motiverar sina nej-svar med att den situation som beskrivits i frågan ännu inte varit aktuell i kommunen.

Det finns i aktuell debatt en term, som används flitigt, nämligen "repressiv tolerans". Beteckningen innebär ett sätt för de styrande att komma till rätta med vissa former av för dem misshagliga företeelser. Man tolererar dem utan att för den skull engageras av dem eller uppmuntra dem. Genom en kombination av passivitet och isolering av det misshagliga fenomenet fråntar man det dess farliga udd och hindrar det att slå rot i den sociala miljön. Att det är ytterst sällan man i de undersökta kommunerna avvisar en hel utställning, medan man betydligt oftare "ratar" ett enskilt konstverk, kan sägas vara ett exempel på repressiv tolerans. Den kontroversiella konsten tillåtes på utställningar, men uppmuntras inte genom inköp för anslagna medel. Det bör emellertid betonas att många konstinköpskommittéer medvetet torde välja att representera den experimentella och svårförståeliga konsten på utställningar, för att på så sätt stödja den avantgardistiska konsten och/eller avantgardistiska konstnärer. Därmed ger man dessa konstnärer en möjlighet att framträda och att få sina verk sålda till t ex privatpersoner. Det kan naturligtvis också ligga en pedagogisk tanke bakom – man vill vänja allmänheten vid att se svårtillgänglig konst för att på sikt öka förståelsen och kunskapen om sådan konst.

Initiativ och yttre påverkan

Vissa slag av urval av mer praktisk natur återstår sedan. Vem tog i det enskilda fallet det initiativ, som senare utmynnade i inköp/utsmyckning? Med vilka konfererade man? Finns det särskilda faktorer i det enskilda fallet, som kan påverka valet, t ex konstnärens ekonomiska förhållanden? Det är om sådana frågor, som den sista delen av detta kapitel skall handla.

En enkätfråga skulle utröna på vems förslag kommunens byggnader tillfördes den lösa konsten. Det oftast angivna alternativet var "på ledamots av konstinköpskommittén förslag", därnäst "på ordförandens i konstinköpskommittén förslag". Man kan observera att dessa alternativ inte alltid följs åt. Det finns alltså kommuner där det enda förkryssade alternativet anger ordföranden i konstinköpskommittén som initiativtagare. Alternativen "på konsults förslag" och "på arkitekts förslag" angavs endast i fyra fall och i tre av dessa finns också andra alternativ förkryssade. (Dessa alternativ förekommer i kommuner där procentregel tillämpas.) Det tycks alltså som om konstinköpskommittén i ganska liten utsträckning utnyttjar utomstående när det gäller förslag till inköpen. Detta ligger ju också helt i linje med vad vi sett i föregående kapitel, där ledamöterna oftast förklarat sig nöjda med konstinköpskommitténs sammansättning och inte heller visat stort intresse för ytterligare expertis t ex konsulter. I endast sex kommuner har som initiativtagare angivits "resp förvaltning". Denna siffra bör man ha i minne, när vi nu går över till frågan huruvida ledamöterna konfererat i urvalsfrågan med några andra parter. Det framgår att det är mycket vanligt att man konfererar med ledamöter/tjänstemän i mottagande nämnd/institution. Det förefaller alltså som om det "normala" förfaringssättet är att den mottagande parten kontaktas av konstinköpskommittén och får yttra sig, men först sedan själva initiativet tagits inom konstinköpskommittén. Detta gäller dock främst fast utsmyckning. Andra parter man ofta konfererar med är konstnärer, konstföreningar och personer med verksamhet inom kulturområdet. Det är vanligare att ordföranden i konstinköpskommittén haft kon-

takter utanför kommittén än vad som är fallet för annan ledamot. Om man adderar de angivna kryssmarkeringarna på frågan, finner man att i genomsnitt ca tre av de elva alternativen för kommunikation utåt är förkryssade (gäller både landsting och kommuner).

Som en delförklaring i detta sammanhang refererar jag ännu en gång till en del ledamöter,s om i kommentarer uttrycker åsikten att mottagarna egentligen inte är särskilt engagerade och därför inte tar några initiativ. Man bör emellertid inte dra alltför långtgående slutsatser av initiativbristen. Förvaltningarna kan t ex också vara ovetande om möjligheten att erhålla konst. Naturligtvis kan det också förekomma många informella kontakter, som kanske sedan framställs som ledamotens egna initiativ.

Liksom när det gäller frågan om ledamöterna konfererat inför urvalsprocessen, bör det påpekas, att ledamöterna inte rangordnat de olika alternativen. Sätt att erhålla en rangordning vore att ledamoten angivit endast ett alternativ eller angivit frekvensen på varje förkryssat alternativ, men detta förekommer endast sporadiskt i svaren. Svaren redovisar alltså **spridningen** av de alternativ som förekommer i de undersökta kommunerna, inte hur frekventa de är i varje enskild kommun.

Svaren på frågan om man har konfererat "utåt" vid urvalsprocessen visar påtagliga skillnader beroende på befolkningsunderlaget. De ledamöter som inte konfererat vid urvalet var till antalet fem (av 40) i landstingen, fem (av 30) i grupp I i kommunerna och ca hälften (elva av 24) i grupp II. Konstinköpskommittén tycks alltså vara något mera "isolerad" i de mindre kommunerna; man kan inte i samma utsträckning samråda med konstnärer, konstföreningar och museitjänstemän.

En enkätfråga avsåg att undersöka om ledamoten kände någon form av påverkan från partiorganisation, ideell organisation eller enskild person, typ "kommunalpamp". Denna fråga gav endast få ja-svar. Dessa gällde alternativen ideell organisation och kommunalpamp och förekom i kommunerna med ett undantag endast i grupp I. De ideella organisationerna hade samtliga anknytning till någon konstverksamhet.

Frågan huruvida konstinköpskommittén brukar garantera inköp vid utställning, som kommer till kommunen, gav delvis svårtydda svar. Frågan gav ett antal ja-svar, men man var ofta oense i kommunen/landstinget. (Båda ledamöterna besvarade frågan.) Förklaringen kan ligga i den skarpa innebörden av orden "garantera". Det framkom i kommentarerna till många nej-svar, att inköp ofta sker, men att man inte vill binda sig. Jag måste därför begränsa mig till att konstatera, att det både i kommuner och landsting finns exempel på att inköp garanteras vid utställning. Hur vanligt detta är, går emellertid inte att fastslå.

Upplever ledamoten en förväntan från konstnärers eller utställares sida att konstinköpskommittén skall köpa någonting vid utställningarna i kommunen? Så tycks vara fallet både i kommuner och landsting. Nej-svaren på dessa enkätfrågor utgjorde mindre än 10 %. Den naturliga följdfrågan till ovanstående är

naturligtvis om den förväntan man ev känner från utställarens sida också verkligen påverkat konstinköpskommittén att göra inköp. Detta är fråga 28 i huvudenkäten, som också tar upp huruvida konstnärens ekonomi spelat någon roll när konstinköpskommittén gjort sitt val. Fyra ledamöter i både kommuner och landsting har menat, att konstnärens goda ekonomi påverkat kommittén att inte göra inköp. Man nämner härvid att konstnärer som nyligen fått stipendier "lågprioriteras" samt att man inte köper, om konstnären är "oförskämt dyr". Ännu mycket vanligare är det motsatta fallet; man påverkas till inköp av konstnärens dåliga ekonomi. Detta alternativ är ja-markerat i ungefär 1/3 av svaren. Det kan tyckas anmärkningsvärt att sociala hänsyn varit bidragande eller avgörande vid de kommunala konstinköpen. Det är dock inte helt ologiskt, om man tänker på utslaget av den fråga, som berörde ledamotens syn på de viktigaste hänsyn han måste ta i sitt arbete. Ett av alternativen på frågan var "att ge utövande konstnärer arbetstillfälle" och rangordnades av många ledamöter på andra plats. Detta visar ju att konstinköpskommittén också anser sig böra fylla en social funktion; man känner ett ansvar gentemot den utövande konstnären.

Frågan huruvida förväntan från utställande rikskonstnärs resp lokala konstnärers sida (fråga 27 och 28 d) påverkat kommitténs inköp, ger också kraftiga utslag. Det sistnämnda alternativet ger flest ja-markeringar. De uppgår i kommunerna till något under hälften och i landstingen till över hälften. Även när det gäller dessa frågor kan man endast säga att en viss situation har förelegat, inte hur ofta den förekommit.

Antalet ja-svar när det gällde påverkan av olika alternativa slag var flest inom landstingen, därnäst inom grupp I och följaktligen minst inom grupp II. Orsaken till detta resultat är inte helt uppenbar. Det verkar inte rimligt, att de mindre kommunerna skulle känna mindre "socialt ansvar" än de större kommunerna eller att de större kommunernas större urval gör det möjligt att välja sådana konstnärer, som verkligen "behöver" pengarna. Jag tror snarare att en förklaring kan ligga i den skillnad vi tidigare sett när det gäller konstinköpskommitténs kontaktyta. Vi har t ex sett att flera ledamöter i grupp I har konstnärer i sin umgängeskrets. Vid urvalsprocessen konfererade man flitigare med utomstående i grupp I. Sådana kontakter utåt gör naturligtvis inköpskommittén mer insatt i t ex konstnärens situation och förväntningar. Grupp II-ledamöternas mindre mottaglighet för sådana influenser skulle alltså kunna förklaras av konstinköpskommitténs mer begränsande kontaktyta.

I detta kapitel har vi beaktat vilka faktorer, som kan tänkas ligga bakom de beslut om inköp som konstinköpskommittén fattar. Första delen vill ge en bild av ledamotens egna personliga åsikter. Avslutningen vill visa hur ledamoten i viss utsträckning blir påverkad av yttre faktorer som konstnärens ekonomiska villkor eller förväntningar på inköp. Det otillfredsställande i denna situation ligger däri, att ledamöterna genom eftergifter kan komma att göra avkall på det kvalitetskrav, som de i kommentar efter kommentar angett vara ledstjärnan för sitt arbete.

5 BESLUTSPROCESSEN

Fråga 7.
Är er konstinköpskommitté *a beredande*
(se enkät bilaga 1) *b beslutande*

Beredande och beslutande organ för

Kommun	Fast utsmyckning Inköpskommittén är enbart ber.	ber. och besl.	Besl. instans	Lös konst Inköpskommittén är enbart ber.	ber. och besl.	Besl. instans
1	x	–	CBK	x	–	CBK
2	–	x		–	x	
3	x	–	Kult.nämnd	–	x	
4 (ej kult. nämnd)	–	x		–	x	
5	–	x		–	x	
6	x	–	CBK	–	x	
7	x	–	Kult.nämnd	x	–	Kult.nämnd
8	x	–	Kult.nämnd	x	–	Kult.nämnd
9	x	–	Kult.nämnd	x	–	Kult.nämnd
10	x	–	Kult.nämnd	x	–	Kult.nämnd
11	x	–	Kult.nämnd	–	x	
12	–	x		–	x	
13	x	–	Kult.nämnd	x	–	Kult.nämnd
14	x	–	Kult.nämnd	–	x	
15	x	–	Kult.nämnd	x	–	Kult.nämnd
	11	4		7	8	
16	x	–	CBK	–	x	
17 (ej kult. nämnd)	–	x		–	x	
18 (ej konstinköpskomm)				(ej konstinköpskomm)		
19	–	x		x	–	Kult.nämnd
20	–	x		x	–	Kult.nämnd
21	–	x		–	x	
22	x	–	Kult.nämnd	–	x	
23 (ej konstinköpskomm)				(ej konstinköpskomm)		
24	–	x		–	x	
25	–	x		–	x	
26	x	–	Kult.nämnd	x	–	Kult.nämnd
27	–	x		–	x	
28	–	x		x	–	Kult.nämnd
29 (ej konstinköpskomm)				(ej konstinköpskomm)		
30	x	–	CBK	–	x	
	4	8		4	8	
Totala antalet kommuner	15	12		11	16	

Kommuner (sammanställning)

Vid inköp av fast konst är konstinköpskommittén ofta endast ett beredande organ, medan beslutet om inköp fattas av kulturnämnden. Anledningen torde vara att de fasta utsmyckningarna ofta betingar så stora kostnader att nämnden i sin helhet bör vara direkt ansvarig.

Vid inköp av lös konst är kulturnämnden i tio kommuner beslutande organ efter beredning av konstinköpskommittén. I fem av dessa kommuner är dock rätten att fatta beslut om inköp upp till en viss summa delegerad till konstinköpskommittén. De högsta delegerade summorna är 10 000 kr, fördelat på tre inköpstillfällen samt 5 000 kr – det rör sig alltså om tämligen små inköp, vilka betraktas som rutinärenden. I en tredje kommun kan en ledamot efter samråd med någon av de övriga ledamöterna själv göra inköp upp till 3 000 kr. I de två övriga kommunerna är det delegerade inköpsbeloppet 1 000 kr. I en av dessa kommuner får kulturchefen utan nämndens hörande inköpa konstverk upp till ett belopp av 300 kr/inköp.

I två av dessa fem kommuner tillämpas enligt följebrev ett särskilt förfaringssätt:

a [. . .] kommuns konstinköpskommitté samlas vid större utsmyckningar. Man har inga regelbundna sammanträden och för inte protokoll. En av ledamöterna kan efter konsultation av de övriga ledamöterna själv göra inköp uppgående till 3 000 kronor. Eftersom endast ett fåtal konstverk, som kommunen köper kostar över 3 000 kronor innebär det att en stor del av konstverken kan inköpas av en eller ett par av medlemmarna i kommittén. [kommun i grupp I]

b Förslag till konstinköp väckes inom nämnden. Vid det senaste konstinköpet, liksom vid flera tidigare tillfällen, gick det hela till så, att de av konstinköpskommittén föreslagna konstverken utställdes i stadsbiblioteket, där de kunde beskådas av kulturnämndens ledamöter under en veckas tid. Därefter lämnade ledamöterna sina resp förslag till inköp, rangordnade 1, 2, 3. (1:a plats = 3 poäng, 2:a plats = 2 poäng, 3:e plats = 1 poäng). [kommun i grupp II].

Stockholm

I Stockholm är konstnämnden beredande organ i samtliga rotlar och KNAP vad gäller såväl fast utsmyckning som inköp av lös konst. Respektive nämnd fattar beslut (för kulturroteln dock skoldirektionen).

Landsting

Beredande och beslutande organ för **fast utsmyckning.**

Antal landsting	Konstinköpsnämnden är enbart beredande	beredande och beslutande	Annat svar	Inget svar
23	5	11	6	1

Fyra landsting, där konstinköpsnämnden också är beslutande, uppger i kommentarer att besluten ligger hos
- kulturnämnden
- tillsammans med CBN vid procentregeln
- konstdelegation respektive CBN
- i praktiken ja, men formellt CBN

I de fem landsting där konstinköpsnämnden är enbart beredande organ, uppges beslutet i ett landsting ligga hos resp facknämnd, i tre landsting hos förvaltningsutskottet. I kommentar från ett landsting tilläggs:
- det blir ju då fråga om kontrakt, varför förvaltningsutskottet fattar det avgörande beslutet efter det förslag som upprättas av särskild kommitté.

Ett landsting har inte uppgivit var beslut fattas.

I de landsting där konstinköpsnämnden inte är vare sig beredande eller beslutande organ, anges dessa funktioner åligga
- utbildningsnämnden
- byggnadsnämnden
- byggnads- och utrustningsnämnden
- byggnads- och upphandlingsnämnden
- förvaltningsutskottet, samt
- enligt hänvisning till kommentar vid fråga 1:
- "Någon central inköpsnämnd har icke funnits före 1974. Det centrala konstanslaget har varit ställt till förvaltningsutskottets förfogande och inköpsrätten har varit delegerad till ordföranden, som beslutat om inköpen efter förslag av en av KRO rekommenderad konstnär. I samband med nybyggnader har som regel viss del av utrustningsanslaget avsetts för konstinköp. Anslaget har varit ställt till Centrala Byggnadsnämndens förfogande. Nämnden har därvid i de flesta fall för varje objekt utsett en särskild konstinköpskommitté, som verkställt inköpen. . ."

Landsting som uppgivit förvaltningsutskottet:
- Ytterst förvaltningsutskottet men som synes sällan, då landstinget inte tillämpar procentregel eller liknande.

Beredande och beslutande organ för inköp av **lös konst.**

Antal landsting	Konstinköpsnämnden är enbart beredande	beredande och beslutande	Annat svar
23	2	19	2

I 19 landsting är konstinköpsnämnden beslutande organ. I de två landsting, där konstinköpsnämnden är enbart beredande organ, ligger beslutet, liksom när det gäller fast utsmyckning, hos förvaltningsutskott respektive facknämnd.

I båda dessa landsting har uppgifterna lämnats av de personer som ansvarar för konstinköpen:

- "Någon central inköpsnämnd har icke funnits före 1974 [. . .]"
- "icke har någon speciell konstinköpsnämnd [. . .] konstfrågorna har ännu icke fått någon definitiv form hur de skall handläggas [. . .]. I huvudsak har det varit så att den lösa konsten inköps av tjänstemän på utställningar [. . .]". [utbildningsnämnden]

Delfråga 7 b.
Går gränsen för beslutanderätt vid visst belopp — om ja: Vid vilket belopp går gränsen? (Denna fråga ej ställd till kommunerna)

Landsting

Gränsen för beslutanderätt uppges i 15 landsting inte gå vid något visst belopp. Två landsting har inte svarat på frågan. Sex landsting uppger en gräns för beslutanderätt enligt följande:

- 10 000
- 40 000
- 70 000/år till kulturnämndens förfogande
- 75 000, budgeterat anslag
- 75 000. Depositionskonst: två nämndledamöter får inköpa för högst 2 000:-- som sedan redovisas vid kulturnämndens sammanträde.
- Beslutat anslag.[44]

Fråga 9.
Vilka andra konstinköpsorgan har kommunen?

Kommuner

Ordförande i sammanlagt 11 kommuner (av 30), varav fem i grupp I, anger att man inte har andra konstinköpsorgan. Sex kommuner har inte besvarat frågan. I övriga kommuner där man uppger sig ha andra konstinköpsorgan, fördelar sig svaren enligt följande:

Inköpsorgan	Antal kommuner
Skolstyrelse	8
CBK	2
Fastighetsnämnd	1
Social centralnämnd	1
Kommunstyrelse	1
Konstråd	1
Biblioteksstyrelse	1

Siffrorna kan inte summeras då vissa kommuner har fler inköpsorgan.

Av de ledamöter, som på denna fråga uppgivit, att kommunen har andra inköpsorgan, har ledamöter i fyra kommuner inte upptagit de konstinköp skolstyrelsen företagit, en kommun har inte upptagit fastighetsnämndens inköp och fem kommuner inte sociala centralnämndens. Enligt enkäter riktade till de enskilda nämnderna i resp kommun förekommer sådana inköp. I två kommuner har enkätsvararna angivit att skolstyrelsen haft medel till förfogande för konstinköp medan skolstyrelsen i respektive kommun angivit att man inte disponerat sådana medel. Det visar sig alltså att ledamöterna inte alltid är medvetna om andra nämnders konstinköp i den egna kommunen.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter i kommun som inte uppgivit något annat konstinköpsorgan:

- Vid sidan av museinämnden som själv beslutar om sina inköp bereder skolans konstkommitté konstinköpsärenden för skolsidan, som sedan beslutas om i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen delegerar också konstinköpsuppgifter till museichefen eller låter honom ingå i tillfälligt utsedd kommitté.
- Under 1975 donerades en större summa från viss donator för Stadshusets utsmyckning. Är ännu ej beslutat vilken som skall handhava detta. Blir troligen särskilt utvalda.

Ytterligare kommentarer:

- KN:s presidium och skolstyrelensens konstkommitté köper gemensamt konst till nya skolor.
- Konstrådet för beredning av ärende som gäller 1 %-regeln.

Fråga 11.
Förekommer samordning mellan kommunala konstinköpsorgan på er ort? Om ja: På vilket sätt?

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner med konstinköps-kommitté	Antal led	Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	15	4	7	4
Under 40 000 grupp II	12	12	1	7	4
	27	27	5	14	8

Fem kommuner, varav fyra i grupp I, uppger att det finns samordning mellan kommunala konstinköpsorgan på orten. Av kommentarerna framgår att det förekommer samarbete med museum, CBK, skolstyrelse och social centralnämnd i följande sammanhang:

- Museichefen ansvarar för kommunens inköp
- Museistyrelsen kontaktas vid omflyttning av skulpturer
- CBK sköter offentlig utsmyckning och har samråd med kulturnämnden (procentregel) och mottagande myndighet
- KN:s presidium och skolstyrelsens konstkommitté köper gemensamt konst till nya skolor
- Sociala centralnämnden och skolstyrelsen rådgör med konstinköpskommittén vid inköp.

I fyra kommuner av fem, där samordning mellan kommunala konstinköpsorgan på orten förekommer, finns fast anställd tjänsteman knuten till konstinköpskommittén. I två av dessa kommuner är museistyrelsen samordnande instans. I alla fem kommunerna ingick fackman i konstinköpskommittén.

Fråga 12.
Har under 1973 er konstinköpskommitté varit rådgivande instans eller remissinstans för
a andra kommunala organ b icke kommunala organ (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Rådgivande till kommunala organ		Offentlig utsmyckn. Ja	Nej	Inget svar	Inköp av lös konst Ja	Nej	Inget svar	Allm. miljögestaltning Ja	Nej	Inget svar
Kommuner över 40 000 inv	(15)	7	3	5	3	4	8	3	5	7
Kommuner under 40 000 inv	(12)	2	5	5	3	6	3	0	6	6
Samtliga med konstinköps-kommitté	(27)	9			6			3		
Rådgivande till icke kommunala organ										
Samtliga med konstinköpskomm	(27)	3			1			2		

Övriga kommuner har inte besvarat fråga 12 b

Det vanligaste är att kommittén är rådgivande till skolstyrelsen (sju kommuner), därefter till sociala centralnämnden (fem kommuner) och slutligen centrala byggnadskommittén (tre kommuner).

Konstinköpskommittén har varit rådgivande till skolstyrelsen vid offentlig utsmyckning, inköp av lös konst och allmän miljögestaltning i sju kommuner.

Konstinköpskommittén har varit rådgivande till sociala centralnämnden vid offentlig utsmyckning i fem kommuner i samband med inköp av lös konst. Konstinköpskommittén har varit rådgivande till centrala byggnadskommittén vid offentlig utsmyckning i tre kommuner. Under övrigt har tre ledamöter angivit a kommunstyrelsen i samband med gåvor, b kommunfullmäktige, c utsmyckning och utformning av nytt parkområde. De fem kommuner, som anger att deras konstinköpskommitté anlitas som rådgivande instans eller remissinstans för **icke kommunala organ** i samband med konstinköp uppger, att detta skett i samband med frågor rörande a företagsgåvor, b donation av fackförening och c konstförening.

Landsting

Konstinköpsnämnden har inte i någon större utsträckning fungerat som rådgivande instans till andra landstingskommunala organ. I den mån detta förekommit har det oftare gällt inköp av lös konst än fast utsmyckning. Rådgivning till icke kommunala organ förekommer endast i ett landsting, (donation för allmän miljögestaltning). Konstinköpsnämnden har fungerat som rådgivande till andra kommunala organ vad gäller inköp av lös konst i sex landsting, fast utsmyckning i fyra landsting och allmän miljögestaltning i två landsting. Det vanligaste är att nämnden är rådgivande till centrala byggnadsnämnden (fyra landsting) – här gäller det i tre landsting fast utsmyckning. Konstinköpsnämnden har i ett landsting varit rådgivande till utbildningsnämnden, i ett annat landsting till byggnadsnämnden. Dessutom uppger ett landsting, att utbildningsnämnden genom enkät till mottagare efterlyst önskemål om antal konstverk, art, konstnär och dylikt. Ett landsting uppger: ”för landstingets samtliga frågor under fråga 12 är konstnämnderna **alltid** remissorgan, dvs beredande”. Delfrågan om andra landstingskommunala organ har av sex landsting besvarats med nej, nio har inte svarat. Delfrågan om icke kommunala organ har av nio landsting besvarats med nej, 13 har inte svarat.

Kommentarer

Kommuner

12 a:

- Gymnasiets byggnadskom har efter förslag från KN tillsatt en kommitté som köpt lös konst för 38 000:–.
- Skolstyrelsen har en kommitté som köper utställningar mest till skolorna.
- Fritidskontoret har köpt för överblivna inredningspengar, med kultursekreteraren som rådgivare.
- Personalkontoret köper som belöning till gamla trotjänare med kultursekreteraren som rådgivare.

12 b:

– Indirekt genom att kom ledamöter varit den grupp som för kulturnämnden gjort förslag till yttrande över lokalt program för fysisk planering.

Fråga 13.
Har er konstinköpskommitté anlitat följande organ som rådgivande i samband med konstinköp? (se enkät bilaga 1)

Ledamöter i tre kommuer i vardera gruppen har svarat ja på frågan vad avser kommunala organ. De kommunala organ man markerat är centrala byggnadskommittén, gatukontoret, biblioteksstyrelsen, skolstyrelsen och sociala centralnämnden. Uppdragen har till övervägande del avsett fast konst. Ledamot i en kommun har inte svarat på frågan, men angivit att man en gång utsänt enkät till elever, lärare och föräldrar ang fast utsmyckning. Sju kommuner har svarat nej; 17 kommuner har inte svarat.

Kommentarer

Kommuner

– I vissa fall rektor–lärare, när det gäller inköp av lös konst till skolor. Under 1973 en gång enkät av elever, lärare, föräldrar gällande fast utsmyckning.
– Dessa kontakter kan anses förekomma indirekt genom att kommunens konst skall deponeras i kommunens fastigheter och sålunda spridas att betjäna olika kommunala organ.

Fråga 24.
Har ni någon gång upplevt någon motsättning mellan
a kommitténs ordinarie ledamöter och tillkallad expertis
b kommittéledamöterna inbördes
c konstinköpskommitté och beslutande instans
(se enkät bilaga 1)

Kommuner

I fem av de sju kommuner i grupp I, som adjungerat fackman under 1973, har någon ledamot upplevt motsättning mellan konstinköpskommittén och tillkallad expertis. Samtliga har betraktat detta som någonting positivt.

Oftast har motsättning förekommit mellan kommittéledamöterna inbördes. 21 av de 54 ledamöter, som ingick i konstinköpskommittéerna, har upplevt motsättning, varav 16 i grupp I. I fyra kommuner i grupp I har ingen ledamot noterat motsättningar mellan kommittéledamöterna inbördes. Samtliga har betraktat detta som en fördel. I ytterligare fem kommuner har den ene av de två tillfrågade ledamöterna inte upplevt någon motsättning, varav fem anser detta vara positivt, en negativt och en ”både och”.

I grupp II har ingen ledamot i fem kommuner upplevt motsättningar mellan ledamöternas inbördes, vilket alla utom en uppfattat positivt.

Åtta ledamöter, alla utom en från grupp I, har upplevt motsättning mellan konstinköpskommittén och beslutande instans, varav en mellan konstinköpskommitténs och kulturnämndens ordförande. Alla ledamöter utom en som noterat motsättningar har betraktat detta som en fördel. Fem ledamöter upplever avsaknaden av motsättningar som en brist.

Skäl till motsättningar har enligt kommentarerna varit att man haft olika syn på konstens kvalitet, att kostnaderna ansetts för höga, att konsten varit för modern eller provokativ eller att man haft "olika smak".

Stockholm

Samtliga utom en förtroendevald har upplevt motsättning någon gång mellan nämndledamöterna inbördes. Två konstnärsledamöter och tre förtroendevalda omtalar motsättningar mellan konstnämndens ordinarie ledamöter och tillkallad expertis. Två politiker har uppfattat motsättning mellan nämnden och beslutande instans. Samtliga som noterat motsättning har sett detta som någonting positivt.

Landsting

12 ledamöter har någon gång upplevt motsättning mellan ordinarie ledamöter och tillkallad expertis – sju av dessa landsting, har enligt svar på **enkätfråga 3**, adjungerat fackman. 13 ledamöter uppger att motsättning förekommit mellan nämndledamöterna inbördes. Motsättning mellan konstinköpsnämnd och beslutande instans har förekommit enligt fem ledamöter. Alla utom två ledamöter, som noterat motsättningar anser detta som en fördel. Även de som inte upplevt motsättningar betraktar detta som något positivt. Avsaknad av motsättning har uppfattats negativt av fyra ledamöter.

I de två landsting, där man uppfattat motsättning som något negativt gällde detta a motsättning mellan ordinarie ledamöter och tillkallad expertis med kommentar "konstnären ville bara köpa ett slags konst", b motsättning mellan konstinköpsnämnden och beslutande instans där ledamot anger i kommentar "politiker har ofta en egendomlig uppfattning om konst – liksom människor i allmänhet". Vidare uppges såsom skäl till motsättning av vardera ett landsting konstverkets lämplighet på viss plats, principer för inköp, samt graden av inflytande från olika personalkategoriers sida.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som upplevt motsättning mellan kommitténs ledamöter och tillkallad expertis:

- För högt pris på ett konstverk.
- Experter har ofta exklusiva och svårförståeliga synpunkter.

Ledamöter som upplevt motsättning mellan konstinköpskommitténs ledamöter inbördes:

- Olika uppfattning om konstverkets kvalitet.
- Då vissa tjänstemän förordat politiskt eller sexuellt provokativa verk.
- Till inköp föreslagna konstverk var närmast hänförliga till hötorgskonst, men kunde också betraktas som dokumentation av äldre bebyggelse.
- Motsättning i betydelse att man haft olika uppfattningar om inköpen, men diskuterat sig samman till en gemensam ståndpunkt.
- Olika uppfattningar om "att tycka om". Utgångspunkten för bedömning av ett konstverk i offentlig miljö måste vara objektiv och framåtseende. Det utpräglat subjektiva får sparas till det som skall hänga hemma på resp ledamots egen vägg.
- Olika uppfattningar om konstverket.
- Olika smak.
- Skulle vara konstigt annars.

Ledamöter som förutom inbördes motsättning också upplevt motsättning med tillkallad expertis:

- Uppfattning angående konstverks utseende, val av konstnär.
- För modern konst föreslagen. Även en motsättning konstinköpskommitté och kulturnämndens ordförande.

Ledamöter som upplevt motsättning mellan kommittén och beslutande instans:

- CBK har själv exklusiv beslutanderätt om fast utsmyckning i kommunens byggnader. Man skall endast samråda med kulturnämndens presidium – ej konstinköpskommittén. Den senare kommittén har emellertid vid några tillfällen pekat på lämpliga objekt för inköp men CBK har ej visat intresse för dessa objekt.
- CBK när det gällt fast utsmyckning som ansett kostnaderna höga.

Ledamöter som upplevt motsättning enligt samtliga alternativ:

- Ledamöterna tvingade motivera sina förslag.
- Konsten inköps inte som ekonomisk penningplacering utan väljs efter personliga tyckanden. Ju fler som tycker, desto fler olika meningar.
- Motsättningarna resulterar dock endast i röstning, inte i strider.
- Man tänker och tycker olika

Ledamöter som inte upplevt motsättning och upplevt detta positivt:

- Vad menas med motsättning? Olika åsikter finns ju ofta, men vi resonerar oss samman till vad vi anser vara bästa möjliga resultat.
- Vid endast ett tillfälle har i kommunfullmäktige en animerad debatt förekommit, vid behandling av kapitalstaten och anslag till konstinköp, där en ledamot med hänvisning till ett aktuellt inköp yrkade på lägre anslag. Efter repliken att yrkandet innebär ett "skott under vattenlinjen på en allmän kulturpolitik" har konstfrågorna på sitt sätt haft grundat förtroende.

– Vi är underbart likriktade inom kommittén trots olika partitillhörigheter.
– Goda personliga relationer inom konstinköpskommittén, dvs arbetsutskottet i kulturnämnden.

Ledamot som upplevt avsaknaden av motsättningar som något negativt:
– Det är inte bra ur den bemärkelsen att det inte blir någon debatt om hur medborgarnas medel skall användas.

Övriga kommentarer till avsaknad av motsättningar, där man inte angivit om detta upplevs positivt eller negativt:
– Ingen expertis har tillkallats [alt a]. Museinämnden är både inköpskommitté och beslutande instans [alt c].
– Kulturnämnden är beslutande.
– Har ej funnits anledning då någon överläggning ej förekommit.

Stockholm

Politiker:
– olika åsikter.
– skilda värderingar av ett konstverks kvalitet.
– konstnärlig bedömning som skiftar.
– Dispyt om mottagarens uppfattning av konstens lämplighet, ibland enligt en del ledamöters uppfatttning för känsloladdad konst, t ex en tavla föreställande aborterade foster.
– Diskussioner om vad som ansetts bra, mindre bra eller dåligt. Även prisfrågor och kanske någon gång frågor som administrativa ting.

Konstnärsledamöter:
– naturligtvis.
– tycke smak.
– ekonomiska aspekter.
– kontroversiell (politisk) konst.
– konstverk med mycket kontroversiellt inslag.
– Någon motsättning mellan parterna har ej förekommit under min tid (i KNAP). Däremot kan vi ha skilda uppfattningar. Vill man reservera sig mot vissa beslut har man rätt att göra det, vilket också tillförs protokollet.
– Ja, om med motsättning avses olika uppfattningar i värdering av konstnärligt värde och angelägenhetsgradering av inköp av namngivna konstnärer. Positivt i allra högsta grad, ser det som ett tecken på att kommittén är representativt sammansatt.
– Himla skönt att få rensa i fördomar och låta maktfullkomliga få stryka på foten.

Landsting

– en diskussion är värdefull, engagerar alla och är därför positiv.
– man får en tankeställare och/eller blir tvungen förklara sig.

Anledningar till motsättningar:
– olika uppfattningar om kvalitet.
– olika uppfattning i inköpsfrågor.
– olika smak.
– KRO-utsedda rådgivare ansåg att konstinköpsnämnden borde tänka mer på att konstnärerna behövda tjäna pengar. . . att fel konstnär fick kulturstipendiet. Nämnden anser att köp skulle ske med utgångspunkt för konstnärligt värde. Om detta sammanföll med konstnärens "penningbehov" vore det bra.

b Delegering

Fråga 8.
Har någon gång viss beslutanderätt ang konstinköp delegerats till (se enkät bilaga 1)

Kommuner med konstinköpskommitté (27)	Grupp I Ja	Nej	Inget svar	Grupp II Ja	Nej	Inget svar
Ordförande	5	6	4	2	9	1
Ordförande/ledamot	8	3	4	1	8	3
Ledamot	2	9	4	0	10	2
Tjänsteman	4	7	4	1	9	2

De fall där beslutanderätten beträffande konstinköp helt eller delvis delegerats till konstinköpskommittén har redovisats ovan.

I 13 kommuner i grupp I och två kommuner i grupp II har konstinköpen någon gång delegerats. Den vanligaste formen av delegation av beslutanderätt vid konstinköp i de undersökta kommunerna är att konstinköpskommitténs ordförande tillsammans med en ledamot får beslutanderätt. Det förekommer i nio av 27 kommuner med konstinköpskommitté. Den därefter vanligaste formen av delegation innebär att konstinköpskommitténs ordförande får beslutanderätt. I sex kommuner har beslutanderätten delegerats till såväl ordförande samt ledamot som till endast ordförande. Beslutanderätt har delegerats till tjänsteman i fem av de 27 kommunerna. I dessa fall har tjänstemannen i två kommuner varit museichef, i två kommuner kulturchef och i en kommun i grupp II bibliotekschef. Slutligen har det i två kommuner förekommit att beslutanderätt delegerats till ledamot ensam.

Delegation av beslutanderätt vid konstinköp är relativt sällsynt i grupp II. Här förekommer det endast i en kommun att beslutanderätt delegerats till konstinköpskommitténs ordförande samt ledamot, i två kommuner att beslutanderätt delegerats till konstinköpskommitténs ordförande, och i en kommun till tjänsteman (då tillsammans med konstinköpskommitténs ordförande).

Anvisningar avseende delegation av beslutanderätt

Kulturnämnd har enligt 45 § i kommunallagen rätt att "om kommunfullmäktige så beslutar uppdraga åt särskild avdelning, bestående av ledamöter eller suppleanter i nämnden, eller åt ledamot eller suppleant eller åt tjänsteman hos kommunen att å nämndens vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet skall i fullmäktige beslut angivas, dock att framställning eller yttrande till fullmäktige icke må beslutas annorledes än av nämnden samfällt". Enligt denna paragraf får alltså beslutanderätten inte delegeras till tjänsteman samt förtroendeman som skett i en kommun i grupp II. Att fördela beslutanderätten ankommer i regel på facknämnden själv:

”Då det är av stort värde, att förtroendemännen så tidigt som möjligt kommer in i beredningsarbetet är det lämpligt att ett utskott inrättas för att förbereda behandlingen av nämndens ärenden. Utskottet kan antingen ha enbart beredande funktioner eller därjämte beslutanderätt i vissa frågor. Vilken lösning som bör väljas blir beroende av lokala förhållanden. Utskottet torde i allmänhet kunna bestå av 2–3 personer och bör i varje fall omfatta mindre än hälften av nämndens ledamöter”.[4 5]

Landsting

Delegation av viss beslutanderätt vid konstinköp har förekommit i 19 landsting. Beslutanderätten har i tio landsting delegerats enligt flera av de givna alternativen. Av följande uppställning framgår till vilka beslutanderätt delegerats. Tre landsting har svarat nej och ett landsting har inte besvarat frågan.

	Viss beslutanderätt angående konstinköp har någon gång delegerats till								
Antal landsting	konstinköpsnämndens ordf	konstinköpsnämndens ordf + ledamot	ledamot	tjänsteman	konstnär (kons)	konsthist (kons)	arkitekt (kons)	annan person	Antal alternativ per lt
	x	x	x						3
	x	x	x						3
	x	x	x	x					4
	x	x		x				x	4
	x	x					x		3
	x	x							2
		x			x	x			3
		x							1
		x							1
	x			x					2
	x							x	2
	x								1
				x		x			2
				x					1
				x					1
				x					1
				x					1
				x					1
								x	1
23	9	9	3	9	1	2	1	3[x]	

[x] – ledamot i utbildnings- och kulturnämnden i samband med utställning i dennes hemort
– sekreteraren
– FU:s ordf såvitt avser det centrala anslaget

Det vanligaste är delegering till konstinköpsnämndens ordförande tillsammans med ledamot (nio landsting). I sex av dessa landsting har också angivits enbart ordförande och i tre landsting enbart ledamot. Tillsammans med ordförande och ledamot förekommer i två landsting delegering till tjänsteman samt i två landsting delegering till konsult, varav i ett landsting arkitekt och i ett landsting konstnär och konsthistoriker. Ifrågavarande fackmän har ingått som ledamöter (ej adjungerats) i konstinköpsnämnden. Om de varit invalda som politiker eller ingått som konsulter anges inte. I två landsting har delegering skett till ordförande, i ett landsting till ordförande och tjänsteman. Delegering till enbart tjänsteman förekommer i fem landsting. I ett landsting förekommer tjänsteman tillsammans med konsult (konsthistoriker).

Kommentarer

Kommuner

Ledamot som besvarat frågan jakande:

- Vid något enstaka tillfälle har ordförande eller ledamot genom kontakt vid utställning eller konstnär rekommenderat inköp, som sedan verkställts efter beslut i konstutskott.
- Museichefen äger rätt att för ett maximalt belopp göra inköp utan museinämndens hörande.

Ledamot, som besvarat samtliga alternativ med nej:

- Delegationsrätten gäller konstkommittén, ej dess enskilda ledamöter.

5 BESLUTSPROCESSEN

Sammanfattning

Disposition

I detta kapitel har jag fört samman frågor som främst har anknytning till beslutsprocessen. Det innefattar sådana problem som konstinköpskommitténs roll vid beslutsprocessen. Är man beslutande organ eller bara beredande och finns det några begränsningar i beslutsrätten? Hur vanlig är delegation av beslutsrätten och till vem delegeras den? Andra frågor som berör beslutsprocessen är den eventuella förekomsten av konstinköpande organ förutom den centrala konstinköpskommittén och samarbetet dem emellan. Jag tar även upp konstinköpskommitténs roll vid rådgivning och remissarbete. Frågorna är härvid dubbelriktade, dvs de berör både konstinköpskommitténs rådgivande roll gentemot andra organ och dess anlitande av dessa såsom rådgivare. Kapitlet urvalsprocessen tar upp olika former av påverkan på den enskilde ledamoten i konstinköpskommittén, medan detta kapitel behandlar frågor, som rör konstinköpskommitténs agerande som enhet. Slutligen redovisas också en fråga, som tar upp motsättningar som kommit i dagen vid konstinköpskommitténs arbete. Frågan gäller bara delvis beslutsprocessen, men motsättningar mellan de i beslutsprocessen deltagande politikerna och fackmännen torde dock ha inflytande på de beslut som fattas. Så kan motsättningar förväntas tvinga fram preciseringar av de ståndpunkter som ligger till grund för fattade beslut.

Konstinköpande organ utanför konstinköpskommittén. Samverkan.

I redovisningen av budgetenkäten (kap V.1) redogörs för andra konstinköpsorgan i kommunerna. När frågan: "Vilka andra konstinköpsorgan har kommunen?" ställs i huvudenkäten kan man vänta sig avvikelser i svaren. I ekonomikaptilet var kriteriet för ett konstinköpsorgan, att organet ifråga hade anslag eller reserverade medel till förfogande 1971–1973. När samma fråga ställs i huvudenkäten är kriteriet "Vilka andra organ uppfattar konstinköpskommitténs ordförande att kommunen har?" Han kan därvid utelämna organ som han uppfattar har fått tillfälliga anslag eller i övrigt är av mindre vikt eller som han inte känner till. Han kan också ta med organ som inte fått några anslag enligt enkät riktad till den enskilda nämnden, som avsåg åren 1971–1973. Dessa antaganden besannades vid bearbetningen av frågan.

På frågan om samarbete förekommer mellan de kommunala konstinköpsorganen har flertalet ledamöter svarat nej. I endast två kommuner förekommer ett samarbete konstinköpskommitté–skolstyrelse.

Det finns alltså relativt ofta ett konstinköpsorgan i kommunen förutom kulturnämndens konstinköpskommitté. Detta organ är oftast skolstyrelsen, som verkar arbeta mycket självständigt, såtillvida att man sällan samarbetar med kulturnämnden. Det bör anmärkas att det här i första hand rör sig om fast utsmyckning. Observera dock att konstinköpskommittén kan ha en rådgivande roll gentemot skolstyrelsen, vilket redovisas längre fram i kapitlet. Man kan finna

det märkligt, att den centrala kulturnämnd, som inrättats i kommunen för att handha konstnärliga frågor, inte har beslutsrätt i fråga om kommunens samlade konstinköp.

Slutligen kan ett samband fastställas mellan förekomsten av expertis i konstinköpskommittén och samarbete med andra konstinköpsorgan. I samtliga de fem kommuner där samarbete förekom, ingick fackman i konstinköpskommittén (i fyra kommuner också fast anställd tjänsteman).

Beredande och beslutande organ

Frågan om konstinköpskommitténs roll som beredande/beslutande organ kan uppdelas på kategorierna fast och lös konst. Det är betydligt vanligare att konstinköpskommittén är såväl beredande som beslutande organ när det gäller inköp av lös konst. Konstinköpskommittén innehar båda funktionerna i 2/3 av kommunerna. Skillnaden förklaras främst av inköpsposternas storlek. Eftersom den fasta utsmyckningen oftast är mera kostnadskrävande, hänvisar man det definitiva beslutet till ett högre organ, oftast hela kulturnämnden. För den fasta utsmyckningen finns en påtaglig skillnad mellan grupp I och grupp II. I 2/3 av de mindre kommunerna var konstinköpskommittén såväl beredande som beslutande även för den fasta utsmyckningen. Förklaringen är här inte lika uppenbar, men man kan förmoda att den ligger i det färre antalet inköpstillfällen och de mindre anslagen.

Även i landstingen är det vanligare att konstinköpsnämnden är såväl beredande som beslutande vid inköp som gäller lös konst. Antalet beredande/beslutande konstinköpsnämnder är emellertid större än de enbart beredande även vid fast konst, vilket inte varit fallet för kommunerna. Beslutsprocessen är mycket oenhetlig och jag hänvisar därför till redovisningen av den enskilda frågan.

Delegation

I de kommuner och landsting där konstinköpskommittén är beslutande organ vid inköp av fast och/eller lös konst har kommitténs huvudman (oftast kulturnämnden) delegerat beslutsrätten till inköpskommittén.

Att konstinköpskommittén beslutar om inköp upp till visst belopp men i övrigt är ett beredande organ förekommer också.

Delegation av beslutanderätten gäller vanligen konstinköpskommittén som helhet men kan också ges till enskild(a) person(er) i kommittén. Endast landstingen och kommuner i grupp I har i sina svar redovisat denna typ av delegation, också här säkerligen beroende på att delegation är praktiskt främst om konstinköp förekommer ofta. Långt vanligare visar det sig emellertid vara att man delegerar beslutanderätten vid enskilda konstinköpstillfällen. Det sker i två kommuner i grupp II, men är regelmässigt förekommande i grupp I. I olika svarsalternativ skulle markeras till vem beslutanderätten delegeras. Av svaren framgår att de undersökta kommunerna inte har någon entydig politik härvidlag. Ofta har flera olika alternativ angivits för en och samma kommun eller landsting. Gene-

rellt kan sägas att en enskild ledamot sällan blir anförtrodd beslutanderätten. Tre alternativ är de vanligaste: a ordförande ensam, b ordförande och ledamot, c tjänsteman. Tjänsteman är det enda angivna alternativet i fyra kommuner och eftersom denne i angivna fall är museichef eller kulturchef kan man förmoda, att han fått sitt uppdrag i egenskap av expert.

Landstingen verkar ha en mycket likartad praxis. Delegation förekommer med få undantag. De vanligaste mottagarna av delegerad beslutanderätt är ordförande ensam, ordförande och ledamot eller tjänsteman. Till tjänsteman ensam har beslutanderätt ofta delegerats. Ytterligare svarsalternativ för landstingen är olika typer av konsulter (detta alternativ fanns inte medtaget i kommunenkäten). Konsulter har dock alltid enbart en rådgivande funktion.

Rådgivning

Kommunerna tillfrågades om konstinköpskommittén anlitat andra organ som rådgivande vid konstinköp och vilka det i så fall rörde sig om. Det framgår att konstinköpskommittén sällan utnyttjas för denna form av rådgivning – markeringarna inskränker sig till ca 1/5. Detta förhållande är intressant om man erinrar sig svaren på de frågor i kapitlet V4 b, som visade, hur vanligt det är att ledamöterna i konstinköpskommittén har kontakt med utomstående inför urvalsprocessen. Det förefaller alltså som om denna form av rådgivning/påverkan förekommer oftare än den mera formella kontakten mellan konstinköpskommittén, agerande som enhet, och andra kommunala organ. Kontakterna tas av enskilda ledamöter i konstinköpskommittén med enskilda representanter för mottagare, tjänstemän, kulturarbetare eller liknande.

Om man vänder på frågan till att omfatta de tillfällen, då konstinköpskommittén fungerar som rådgivare åt andra organ, får vi en delvis annorlunda bild. Konstinköpskommittén har varit rådgivande instans eller remissinstans till framför allt skolstyrelsen och sociala centralnämnden. Det är dock fortfarande i mindre än hälften av kommunerna, som denna form av rådgivning ägt rum. Man kan notera, att det mycket sällan förekommer att konstinköpskommittén anlitas som rådgivande instans i frågor som rör allmän miljögestaltning. Det kan ju t ex bero på att man betraktar den som "en kommitté som köper tavlor". Inte heller fungerar man såsom rådgivare till icke-kommunala organ i någon större utsträckning. Konstinköpsfrågor av detta senare slag som varit aktuella är företagsgåvor, donation från fackförening och konstförening. Denna funktion tangerar området "kontakt med allmänheten", som tas upp närmare i ett senare kapitel. För att få kontakt med de icke-kommunala organen kan man förmoda att mycket beror på inställningen hos den enskilda konstinköpskommittén.

Motsättningar

De eventuella motsättningar som ledamöterna upplever i sitt arbete, har jag strukturerat i motsättningar till beslutande instans, motsättningar ledamöterna inbördes och motsättningar till tillkallad expertis. Generellt kan sägas att stor

oenighet råder beträffande vad som skall betecknas som motsättning. Fler än hälften av kommunerna har prickat för åtminstone något av de tre alternativen, men ofta är det bara en av ledamöterna i kommittén som uppfattat motsättningen i fråga. Den skarpare formuleringen är avsiktligt vald, eftersom termen diskussion, som nämnts i några av kommenterarena, lätt för frågan alltför generell. Den vanligaste formen av motsättning är den mellan ledamöterna inbördes, vilket är angivet i cirka hälften av kommunerna. Eftersom endast ett fåtal kommuner adjungerat fackman till konstinköpskommittén är motsättning med tillkallad expertis relativt ovanlig. Meningsskiljaktigheterna rör sig, enligt kommentarer till de tre givna svarsalternativen, företrädesvis om konstens kvalitet och innehåll och behandlar endast undantagsvis ekonomiska aspekter eller hänsyn till mottagande part. Motsättningarna visar sig vara mycket vanligare i grupp I, där antalet invalda och adjungerade fackmän är större och kan förmodas resultera i stridigheter mellan expertis och politiskt valda. Ledamöterna ser dessa dispyter som något positivt. I de fall man uppfattat rådande förhållanden som negativa är det vanligtvis **bristen** på motsättning man är missnöjd med. Svaren från landstingen ger likartade utslag.

6 INKÖPSPROCESSEN

a Inköpskanaler

Fråga 34.
Var skedde inköp av den s k lösa konsten, er konstinköpsnämnd köpte 1971—1973? Rangordna från 1—10 vilka alternativ ni huvudsakligast utnyttjar. Vill ni sätta X i nejrutan för de alternativ ni inte utnyttjar. (se enkät bilaga 1)

17 kommuner av 27 anger ett av angivna alternativ som huvudsaklig inköpskanal. Andra har inte velat eller kunnat rangordna. Streckad markering i staplarna anger främsta alternativ, där sådant markerats (med etta). En kommun har inte besvarat frågan.

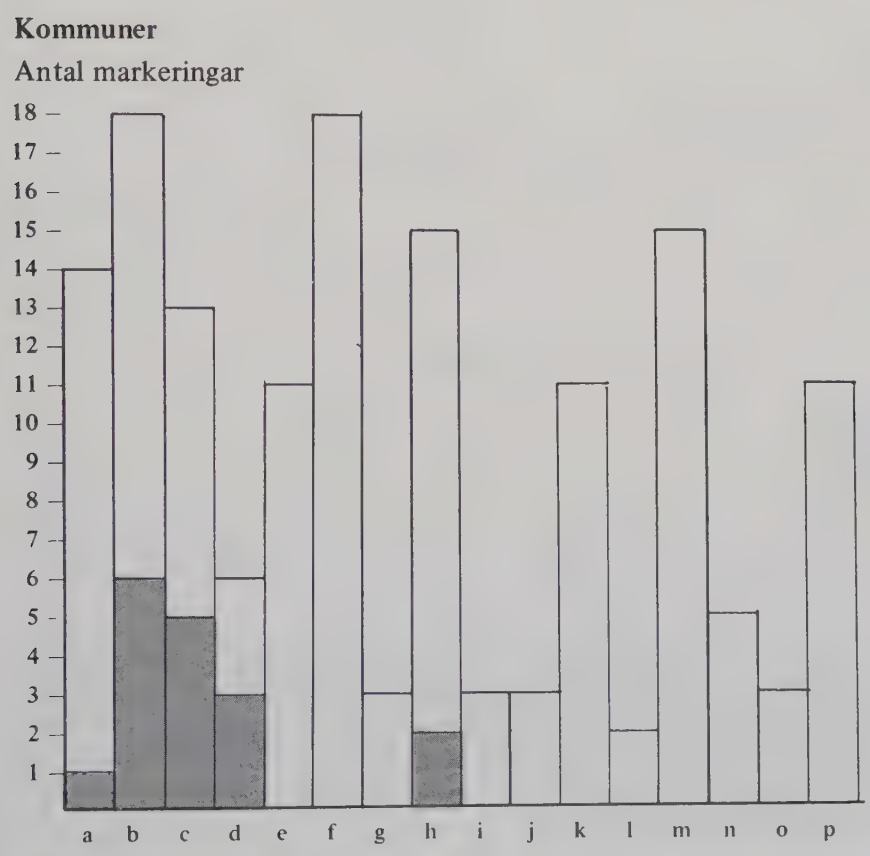

a utställning arrangerad av privat konstgalleri
b utställning arrangerad av konstförening
c utställning arrangerad av kommunen
d museum
e Riksutställningars utbud

f Konstfrämjandets utbud
g utställning sammanställd endast för inköpsnämnden
h konstnärsklubb eller enskild konstnär, som av kommunen hyr lokal för utställning med bidrag från kommunen
i försäljare som av kommunen hyrt lokal för utställning
j elevutställning vid konstskola
k bildningsförbunds utställningsverksamhet
l tävling
m ateljébesök
n uppvaktning av konstnär
o uppvaktning av konsthandel
p inköp utanför kommunen (utställn/galleri/privat)
q politiker eller tjänsteman utanför konstinköpskommittén som någon gång påtagit sig rollen att vara uppköpare för kommunen
r annan inköpskanal nämligen

Kommuner
med konstinköpskommitté

Inköpskanaler (lös konst)

Antal invånare	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r
Över 40 000 (15 kommuner) grupp I	11	11	7	5	8	11	2	10	2	1	8	1	12	5	3	9	–	–
Under 40 000 (12 kommuner) grupp II	3	7	6	1	3	7	1	5	1	2	3	1	3	–	–	2	–	–
	14	18	13	6	11	18	3	15	3	3	11	2	15	5	3	11	–	–

Man måste vid utläsningen av resultatet av antal markeringar på fråga 34 ha i minnet, att antalet svarsalternativ uppgår till så många som 17. Denna finfördelning av svarsalternativen innebär att det föreligger viss risk för dubbelmarkering. Sålunda kan t ex alternativ f Konstfrämjandets utbud, c Riksutställningars utbud, också ha förekommit som alternativ k, bildningsförbunds utställningar eller p, inköp utanför kommunen/länet.

Den i frågan efterlysta rangordningen har inte alltid genomförts av de svarande. De har istället bara markerat alternativen med ett kryss. Inköpskanalerna kan i detta fall alltså inte rangordnas inbördes, utan alla markeringar har i sammanräkningen ansetts som likvärdiga. De svar där rangordning genomförts, har emellertid noterats, och i stapeldiagram ovan visas i hur många svar respektive inköpskanal angivits som det främsta alternativet, dvs markerats med en etta.

Ur sammanställningen, som bygger på samtliga markeringar, framgår att alternativ b, utställning arrangerad av konstförening och alterntiv f, Konstfrämjandets utbud, är de två mest utnyttjade alternativen. Därnäst följer alternativ h, konstnärsklubb eller enskild konstnär, som av kommunen hyr lokal för utställning med bidrag från kommunen samt m, ateljébesök.[46]

Andra inköpskanaler som utnyttjas i relativt hög utsträckning är alternativ a, utställning arrangerad av privat konstgalleri, c, utställning arrangerad av kommunen samt e, Riksutställningars utbud[47] k, bildningsförbunds utställningsverksamhet, p, inköp utanför kommunen (utställning/galleri/privat). En viss skillnad beträffande utnyttjande av olika inköpskanaler finns mellan kommungrupperna. I grupp I förekommer alternativ m, ateljébesök och alterntiv a, utställning arrangerad av privat konstgalleri ofta medan dessa utnyttjas mycket sällan i grupp II.

Av de 17 svar, där inbördes rangordning av olika inköpskanaler skett, framgår att alternativ b, utställning, arrangerad av konstförening, markerats som främsta alternativ i sex svar och c, utställning, arrangerad av kommunen, i fem svar. Övriga alternativ som markerats med "etta" är d, musem, h, konstnärsklubb eller enskild konstnär etc samt a, utställning, arrangerad av privat konstgalleri. En kommun i grupp I har inte besvarat frågan. Detsamma gäller av naturliga skäl de tre kommunerna i grupp II, vilka inte företagit några konstinköp under den undersökta perioden.

Stockholm

Inköpskanaler

	Antal	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r
Konstnärsledamöter	8	8	2	3	1	3	7	5	2	–	6	2	1	1	–	–	1	–	–

Den mest använda inköpskanalen för Stockholm är, enligt konstnärsledamöterna i fyra rotlars konstnämnder, inköp vid utställningar som arrangerats av privat konstgalleri. Därnäst anlitar man Konstfrämjandets utbud och som tredje alternativ elevutställningar vid konstskolor. KNAP inköper inte lös konst.

Landsting

13 landsting av 23 anger ett av angivna alternativ som huvudsaklig inköpskanal. Andra har inte velat eller kunnat rangordna. Streckad markering i staplarna anger främsta alternativ, där sådant markerats (med etta). Anm.: Alternativen motsvaras inte av de kommunala inköpsalternativen.

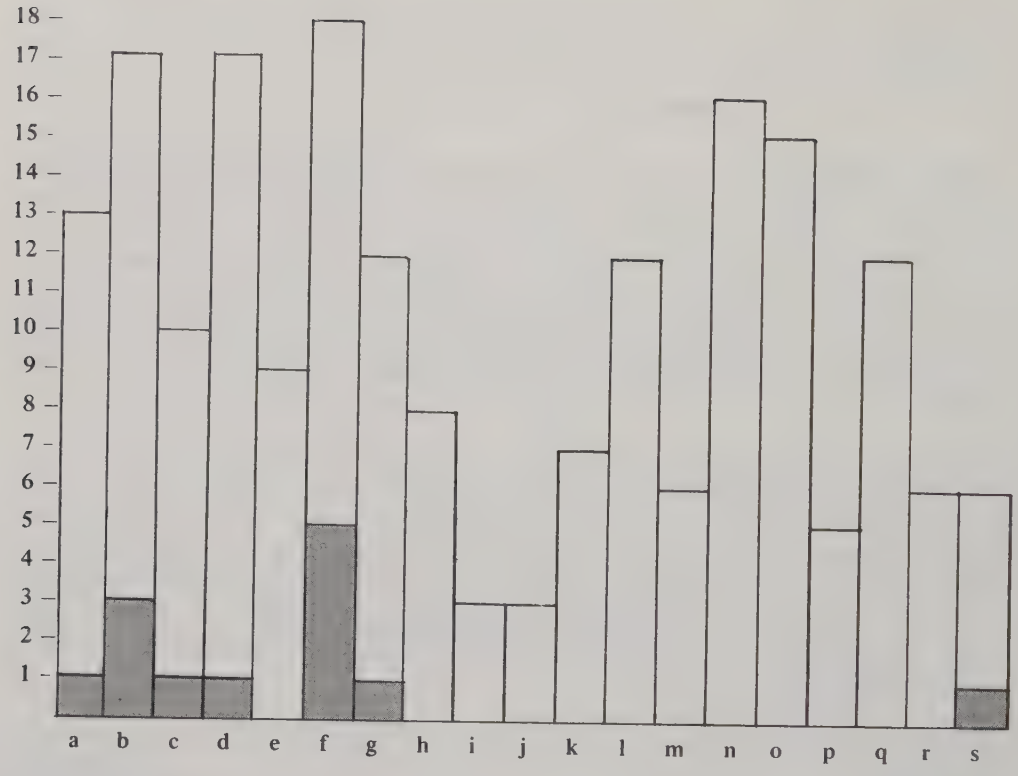

a utställning arrangerad av privat konstgalleri
b utställning arrangerad av konstförening
c utställning arrangerad av landstinget
d museum
e Riksutställningars utbud
f Konstfrämjandets utbud
g Grafiska sällskapet
h utställning sammanställd endast för inköpsnämnden
i konstnärsklubb eller enskild konstnär som av landstinget hyr lokal för utställning med bidrag från landstinget
j försäljare som av landstinget hyrt lokal för utställning
k elevutställning vid konstskola
l bildningsförbunds utställningsverksamhet i länet
m tävling
n ateljébesök
o uppvaktning av konstnär
p uppvaktning av konsthandel
q inköp utanför länet (utställn/galleri/privat)
r politiker eller tjänsteman utanför konstinköpsnämnden som någon gång påtagit sig rollen att vara uppköpare för landstinget
s annan inköpskanal nämligen

Antal landsting	Inköpskanaler (lös konst) a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	s
23	13	17	10	17	9	18	12	8	3	3	7	12	6	16	15	5	12	6	6

Alla markeringar har i sammanräkningen ansetts likvärdiga. Av sammanställning av samtliga markeringar framgår att alternativ f, Konstfrämjandets utbud är det mest utnyttjade (18 landsting), tätt följt av alternativen b och d, utställning, arrangerad av konstförening respektive museum (vardera 17 landsting). I nästan lika hög grad utnyttjas alternativen n och o, dvs ateljébesök och uppvaktning av konstnär (16 resp 15 landsting). I relativt hög utsträckning utnyttjas också alternativ a, utställning arrangerad av privat konstgalleri (13 landsting) samt i vardera 12 landsting alternativ g, Grafiska sällskapet respektive l, bildningsförbunds utställningsverksamhet i länet och q, inköp utanför länet (utställning/galleri/privat). Minst utnyttjas alternativen i, konstnärsklubb eller enskild konstnär respektive j, försäljare, som av landstinget hyr lokal för utställning (tre landsting vardera).

Där rangordning skett har Konstfrämjandets utbud i de flesta landsting placerats främst (fem svar), därnäst utställning arrangerad av konstförening (tre svar). I vardera ett landsting har alternativen a, c, d, g och s varit främsta inköpskanal. Alternativ s, annan inköpskanal, avser "uppdrag åt konstnär".

När det gäller alternativ s, dvs andra inköpskanaler, uppges från vardera ett landsting kommunal utställning, kommunala konsthallar, uppdrag åt konstnär att utsmycka viss avdelning vid nybyggnad, direktkontakt konstnärlig rådgivare och konstnärer i länet, direkt kontakt med textilkonstnär bosatt i länet samt utställningar inom länet.

I flertalet landsting har båda ledamöterna besvarat frågan, ibland med olika uppfattning om utnyttjade alternativ. Men en summering av samtliga avgivna svar visar att alternativen f, b, d och n är de mest utnyttjade.

Kommentarer

Kommuner

Grupp I

- Att g har provats på senare tid och utfallit klart positivt. Galleriköp höjer ofta priset och direktköp föredrages därför. Flesta verk i antal från Konstfrämjande men liten andel i kronor. Kan ej rangordna.
- ordnade i samarbete med konstnärer boende inom kommunen och konstutställningar ordnade av landstinget.

Grupp II

- Genom ett gott samarbete med Konstföreningen och ABF och andra studieförbund, får dessa stå som arrangörer för utställning, även när inbjudan kommer till K-nämnden och vid dessa görs inköp.
- Köp har gjorts från konstnär som inbjudits av kulturnämnden för offentlig utställning.

Till alternativ k uppger tre kommuner "bibliotek" och en kommun "galleri".

Övrig kommentar från en kommun:
– Inköp av skulptur av [. . .] utan att kulturnämnden var inkopplad.

Landsting

Kommentarer till respektive inköpskanal:
b – inkl den s k [. . .] salongen
h – genom inbjudan till konstnärerna
– konstnärerna i länet
– enskilda konstnärer
– KRO
– KRO-sektionen. Uttrycket "endast för konstinköpsnämnden" delvis missvisande eftersom utbudet skett samtidigt för kommunens inköpsnämnd.
– alt H har ej tillämpats i någon nämnvärd skala under de senaste två åren, fast nu planeras dock sådan inköpsverksamhet i ganska stor omfattning.
– tillämpas ej!
i – alt i förekommer inte hos oss. All verksamhet av detta slag i landstingets lokaler sker i landstingets regi och utan kostnad för deltagande konstnär.
– Alternativ i förekommer inte i landstinget.

Fråga 35.
Har under 1973 konstverk reserverats på utställning men ej inköpts?
(se enkät bilaga 1)

Kommuner

Fyra kommuner av de 27 med konstinköpskommitté har någon gång på utställning reserverat konstverk, vilket sedan inte inköpts. Sammanlagt 22 kommuner har svarat nej, en har inte svarat.

Stockholm

Rotlarnas konstnämnder (exkl KNAP) har i genomsnitt fyra gånger under 1973 reserverat men ej inköpt konstverk på utställningar.

Konstnärsledamöterna i KNAP svarar nej, en med kommentaren:
– Inköp av konstverk, som saluförs på stadens gallerier, görs ej. I den offentliga miljön fordras andra dimensioner, oftast stora, tunga, skrymmande konstverk som inte går att ställa ut på ett ordinärt konstgalleri. Se kom till 34. Däremot bevakar vi kontinuerligt utställningslivet för att samla data och information om utställare, skulpturidéer.

Kommentar från annan konstnärsledamot (rotel):
– För våra konstn:s del har det varit regel att alla reserverade konstverk ej inköps. Metoden är självfallet på gott och ont.

Fråga 47.
Beställdes efter 1971 skisser av konstnär, som sen inte användes? Om ja: Hur arvoderades konstnären? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Sex kommuner har någon gång beställt skisser som sedan inte använts. I tre av kommunerna har det hänt två till tre gånger, i övriga kommuner en gång. Samtliga dessa kommuner har över 40 000 invånare.

Skälen som anges är	Antal svar
– skissens brist på konstnärlig kvalitet	2
– ekonomiska skäl	2
– arbetets utformning ej godkänt (ej omtyckt av mottagande förvaltning)	1
– byggnadens förändrade karaktär	1
– förslaget inkom utan anmodan	1
– icke arvoderat	1
– ej angivit skäl	1

Arvodering till konstnärerna har angivits ske enligt följande:	Antal svar
– enligt KRO:s principer[4 8]	3
– överenskommen summa	1
– överenskommelse ännu ej träffad	1

19 kommuner har svarat nej, varav samtliga kommuner med konstinköpskommitté i grupp II. Två kommuner har inte svarat.

Stockholm

En rotels konstnämnd och KNAP har någon gång beställt skisser, som sedan inte använts på grund av skissens brist på konstnärlig kvalitet. Konstnären arvoderades i dessa fall enligt KRO:s principer för skissarvoden. Konstnärsledamoten från KNAP anger dock, att man utbetalar ett fast skissarvode, för närvarande 5 000 kr.

Som skäl, förutom kvalitetsskäl, anges:

– 1 ex ej anpassad till miljön, 2 risk för olycksfall, 3 ogenomtänkt stereotyp planlösning.

Dessutom uppger samma konstnärsledamot:

– Svaret fordrar en kommentar. Om KNAP anmodar en konstnär att inkomma med förslag (= skalmodell, skissmaterial osv) till ett projekt, innebär detta inte automatiskt en beställning (kontraktsbunden). Förslaget måste visa sig ha sådan slagkraft och kvalitet att det tål en allsidig bedömning. Prövningarna görs av AU ochdiskuteras vidare på ordinarie sammanträde. Ofta kommer en skiss inte till utförande. Emellertid utgår alltid i dessa fall ersättning till konstnären för utfört arbete, s k skissarvode.

Kommentar till kvalitetsskäl:

– Förslaget var inte bra. Genom att anordna tävling uppnåddes ett bra resultat som nu är under utförande.

Landsting

I fyra landsting har det någon gång efter 1971 hänt, att man beställt skisser, som sedan inte använts. I två landsting har detta inträffat flera gånger. Tre landsting har inte besvarat frågan, från ett landsting uppges: "ej varit aktuellt". I 13 landsting har det aldrig förekommit efter 1971.

Skälen som anges är	Antal svar
– ekonomiska skäl	2
– Av flera förslag är endast ett möjligt att utföra. Ibland saknas anpassning till mottagarens spec förutsättningar, t ex inom omsorgsverksamheten.	1
– tävling	1
– utslagning efter inbördes prövning	1
– byggnation lagts på is	1

Arvodering till konstnär har angivits ske enligt följande:	
– enligt KRO:s principer[4 8]	3
– överenskommelse	2
– 2 000 kr	1

Fråga 36.
På vems förslag tillfördes kommunens byggnader den s k lösa konsten? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Den lösa konsten tillfördes enligt ledamöterna kommunens byggnader

på förslag av	antal markeringar
a konsult	2
b arkitekt	2
c ledamot i konstinköpskommittén	16[x]
d ordförande i konstinköpskommittén	13
eller på annat sätt:	
personalens resp förvaltning	1
hela konstinköpskommittén	3
centrala byggnadskommittén	1

[x] I en kommun är det museichefen som uppgivits som annan ledamot (kommentar: "på museichefens förslag")

I en kommun i grupp I har man man angivit alla givna alternativ samt mottagande förvaltning. I fem kommuner i grupp I och i fem kommuner i grupp II har man angivit såväl alternativ c som d. Konsult och arkitekt har bara angivits av kommuner i grupp I. Två kommuner i grupp II av kommuner med konstinköpskommitté har inte besvarat frågan.

Fråga 37.
Den fasta utsmyckningen som tillförs kommunens byggnader av era anslag, hur inköps den? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Inköpen sker på förslag av	Antal markeringar Grupp I	Grupp II
a konsult	4	1
b arkitekt	6	2
c ledamot i konstinköpskommittén	8	5
d ordförande i konstinköpskommittén	5	3
e Riksutställningars bildarkiv[4 9]	–	–
f Konstnärscentrums diabildsarkiv	–	–
g uppdrag som ges till konstnär på förslag av		
1 konstinköpskommittén	7	5
2 kulturnämnden	2	1
3 centrala byggnadskommittén	1	1
h genom tävling	4	3
på förslag av kulturnämnden		
på museichefs förslag	1	–

En kommun i grupp I har inte svarat, men anmärkt i kommentar att "CBK håller i dessa pengar". I grupp II har åtta kommuner av 12 med konstinköpskommitté inte besvarat frågan. Två kommuner har markerat tre alternativ, fyra kommuner har markerat två alternativ, sex kommuner har markerat ett alternativ. Om man tar hänsyn till rangordning där sådan förekommer, har altnerativ c rangordnats främst i fem kommuner och alternativ b i tre kommuner. Inget av övriga alternativ har rangordnats främst i fler än två kommuner. Om man summerar antalet rangordnade ettor och tvåor får alternativ c åtta, g sex, b fem, d fyra markeringar. Kommun 30 anger "inga inköp av kulturnämndens anslag".

Stockholm

I Stockholm tillföres enligt konstnärsledamöterna den fasta utsmyckningen huvudsakligast genom tävling, därefter kommer uppdrag till konstnär. En konstnämnd samt KNAP har utnyttjat Konstnärscentrums diabildsarkiv, KNAP har utnyttjat Riksutställningar bildarkiv (Informationscentrum). Två konstnämnder samt KNAP har angivit förslag från ledamot av konstnämnden. KNAP har också angivit, att inköp skett på arkitekts förslag.

Protokollsreferat

Under ett sammanträde i kulturroteln (nr 4/1973) uppkom frågan om konstnärsledamöternas roll, när det gällde att föreslå verk och konstnär för utsmyckning. Efter diskussion beslöts att konstfrågorna i fortsättningen skulle förberedas vid sammankomster med nämndens konstnärsledamöter i närvaro av sekre-

teraren, innan frågorna togs upp av arbetsutskottet. Enligt prot 1973/2 § 3 förekom det i kulturroteln samma år, att enskild konstnär i skrivelse till konstnämnden begärde att få visa målning, varvid uppdrogs åt nämndens konstnärsledamöter att på konstnämndslokalen bese målningen. Enligt prot 1973/3 § 12 uppdrogs åt konstnärsledamöterna att ta kontakt med annan konstnär, som inlämnat förslag till textil utsmyckning. Vid ett tillfälle, enligt prot 1973/3 § 8, uppdrogs åt konstnärsledamöterna i kulturrotelns konstnämnd att lämna förslag på konstnär, lämplig för uppgift att måla ett 40 m långt plank i anslutning till lekplats på skola. Enligt prot 1973/4 § 9 överlämnas ett inlämnat förslag till utsmyckning av denna skola.

Fråga 14.
Träffas konstinköpskommitténs ledamöter regelbundet på ortens utställningar för ev inköp?

Kommuner

Ledamöter i 18 av de 27 kommunerna med konstinköpskommitté gör gemensamma besök på ortens utställningar. I 17 av dessa kommuner är ordförande med. Oftast medföljer ca 2/3 av inköpskommittén. Av de fem kommuner i grupp I, där ledamöterna inte träffas regelbundet på ortens utställningar, ingår museichefer i två kommuners konstinköpskommittéer och två kommuner är stockholmsförorter. Ledamöter i nio kommuner har svarat nej på frågan.

Stockholm

I Stockholm står företrädesvis konstnärsledamöterna för utställningsbesöken. De av dem utvalda verken presenteras för resp rotels konstnämnd vid sammanträde på konstnämndslokalen, Götgatan 14. Varje rotels konstnämnd arbetar helt självständigt. Enligt konstnärsledamöterna i samtliga rotlars konstnämnder utom KNAP, träffas de flesta konstnärsledamöterna i resp konstnämnd för inköpsronder, varvid konstverk formellt reserveras. I en av rotlarna medföljer sekreterare.

Landsting

Antal landsting	Konstinköpsnämndens ledamöter gör regelbundna besök tillsammans på ortens utställningar för eventuella inköp	Nej	Inget svar
23	12	10	1

I 12 landsting träffas konstinköpsnämndens ledamöter regelbundet på ortens utställningar. Oftast deltar ordförande (tio landsting) och/eller sekreterare (nio landsting). Ledamot deltar i sju, vice ordförande i sex samt konsult (konstnär) i sju landsting. I vardera ett landsting deltar konsult (arkitekt, resp antikvarie). Vardera ett landsting, som svarat nej, anmärker a "dock 80 % av den lösa

konsten inköps på gallerier", b "vice ordf och ledamot deltar 'ganska ofta' vid utställningsbesök". Ett landsting anmärker, att ordförande och konsult endast träffas på utställningar "i samband med andra sammanträden".

Kommentarer

Kommuner

- Vid besök av utställn reserverar någon ledamot (2 + sekr) konstverk som de andra avgör till köp vid senare besök.
- Rent lokala utställningar är ovanliga. De flesta äger rum i Stockholm

Fråga 31.
Har er inköpskommitté under 1972 eller 1973 gjort något inköp av någon icke svensk konstnär bosatt i Sverige? ?
icke svensk konstnär bosatt utanför Sverige?

Kommuner

Kommuner med konstinköpskommitté		Grupp I (30 led)			Grupp II (24 led)		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
15	a antal ledamöter, varav båda i antal kommuner	14 5	8 3	8	4 1	14 5	6
12	b antal ledamöter, varav båda i antal kommuner	14 4	11 3	5	4 1	14 5	6
27							

Frågan om inköpskommittén under 1972 eller 1973 gjort något inköp av någon icke svensk konstnär bosatt i eller utanför Sverige har båda ledamöterna ombetts besvara. I ett antal kommuner har båda svarande i samma kommun givit olika svar. Ledamöter i nio kommuner i grupp I och tre kommuner i grupp II uppger, att de har inköpt konstverk av en icke svensk konstnär bosatt i Sverige. Bara i sex av dessa kommuner anger båda ledamöterna, att detta förekommit. Ledamöter i tio kommuner i grupp I och tre kommuner i grupp II uppger, att man köpt konst av utländska konstnärer som inte är bosatta i Sverige. I fem av dessa kommuner anger båda ledamöterna, att detta förekommit. En kommun (i grupp II) tar i sitt kulturprogram upp invarndrafrågor: "Kommunens aktiviteter bör anpassas så att hänsyn tas till den stora grupp invandrare som finns inom kommunen. Tillsammans med invandrarnas organisationer bör de olika invandrargruppernas kulturuppfattningar komma till uttryck".

Stockholm

Tre rotlar samt KNAP har enligt konstnärsledamöterna under 1972 förvärvat arbeten av någon icke svensk konstnär bosatt i Sverige. Samma tre rotlar har också gjort inköp av icke svensk konstnär bosatt utanför Sverige.

Protokollsreferat

I kulturrotelns protokoll 1973/5 sid 3 meddelas, att inga bestämmelser hindrar att nämnden inköper arbeten av till Sverige invandrade konstnärer eller av i Sverige utställande, utländska konstnärer.

Landsting

Under 1972-73 har enligt 17 ledamöter i 14 landsting inköp skett från icke svensk konstnär bosatt i Sverige och enligt 15 ledamöter i 14 landsting av icke svensk konstnär bosatt utanför Sverige. Det är till övervägande delen ordförandena som uppgivit att så varit fallet (12 respektive tio ordf). Svar har lämnats från 14 landsting på båda frågorna. I sex landsting (båda delfrågorna) är de två ledamöterna sinsemellan av olika uppfattning. På delfråga a har 13 ledamöter svarat nej och tio inte lämnat svar; på delfråga b har 14 ledamöter svarat nej, medan 11 inte svarat.

Kommentarer

Kommuner

- Vi har köpt verk av både finska och danska konstnärer, boende i sina hemland. Antal verk borde ordf få upplysa om.
- Två utställningar av utländsk konst har hållits i kulturnämndens regi: En Jugoslavisk och en Finländsk. Vid båda tillfällen inköptes ett antal konstverk.
- Kanske är det fler! Vi har gett kulturstipendium till 2: en turk och en polska.
- Vänortsutställning.
- Tyvärr har kontakterna brustit härvidlag. Vi borde t ex kunna ha kontakt med AMS–byn här i [. . .] om icke där finns någon konstnär (tack för uppslaget, som frågan gav upphov till!)
- Minns ej riktigt när vår danska vänort hade utställning här. Då gjordes inköp. Kanske -71?
- Konstnär som större delen av året bor i Italien. Även bland grafikerna finns det väl ett eller annat utländskt.
- Inget anbud har förelegat.
- Danska 4 st stafflikonst, norska 6 st konsthantverk, USA 4 st stafflikonst.
- Bl a inom kommunen finns bosatta konstnärer av icke svenskt ursprung. Huruvuda de är naturaliserade eller inte vet jag ej.
- Via Konstförsäljn. Grafik.
- På konstför. utställning.
- Hannoverkonstn -71.
- Etsning av Palle Nielsen.
- Dock före 1972.

Stockholm

Konstnärsledamöter:

- KNAP har gjort inköp av en Moore-skulptur (men när) och även av andra utlänska konstnärer. Iden stupar på ekonomin och den allmänna målsättningen. Den har vid flera tillfällen varit uppe till diskussion inom KNAP.
- Det rör sig om mycket få gånger.

Landsting

- huvudsakligen grafik, skulptur samt textilier från Afro Art.
- främst danska konstnärer.
- engelsk konstnär.
- svensk skulptör i Paris.
- grafiska blad.
- litografier.

Fråga 50.
Har kommunala byggnader förutom skolbyggnader sedan -71 utsmyckats med hjälp av icke betalda elevarbeten? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Teckningsläraren har varit inititativtagare i nio av de elva kommuner (varav sju i grupp I), som någon gång använt sig av icke betalda elevarbeten vid utsmyckning av kommunala byggnader. I nio kommuner har denna form av utsmyckning förekommit någon enstaka gång. Av de två kommuner, som uppgivit att det förekommit ofta, har en kommun inte inköpt någon konst under 1973. Nio ledamöter i grupp I och 11 ledamöter i grupp II har svarat nej på frågan.

Landsting

Två landsting har någon enstaka gång använt sig av icke betalda elevarbeten vid utsmyckning av landstingets institutioner. Inititativtagare har varit "konstterapeut i samråd med KRO-konstnär" samt "lekterapeut vid lasarett i samråd med professor i barnmedicin". 21 landsting har svarat nej på frågan.

Kommentarer

Kommuner

- Inkom en ansökan från ungdomslokalens huvudmän att få konst utlånad.

Landsting

Tjänstemän som besvarat frågan med nej:

- Vid vissa skolor kan t ex förekomma att elevarbeten ställs ut, troligtvis genom teckningslärarens försorg. Detta förekommer på det lokala planet och är troligen av tillfällig karaktär.

– I egentlig mening inte, men ca 200 bilder från en av Konsum anordnad tävling för elever i olika skolklasser skänktes till landstinget, av vilka något mer än hälften bedömdes vara så pass bra, många mycket fint utförda, att de borde inramas och placeras på sjukhus, vilket också har skett.
– vederbörande äger sina konstverk alltjämt.

Ledamot av konstförenings styrelse – inköp av konst på utställning arrangerad av konstförening. Korrelering fråga 4 (kap V2 a) och fråga 34 (se ovan).

Antal kommuner som har någon medlem av konstinköpskommittén som ledamot i konstförenings styrelse (av 21 kommuner med konstförening)	Därav antal kommuner som köper konst på utställning arrangerad av konstförening	I vilken rangordning inköp på utställning arrangerad av konstförening inplacerats i i fråga 34			
		1	2	3	Ingen rangordning
9	8	1	3	1	3

Alla utom en av de kommuner som har ledamöter från konstinköpskommittén i konstförenings styrelse, köper konst på utställningar arrangerade av konstförening. Fem har rangordnat sina inköp i förhållande till övriga inköpskällor. En kommun köper i första hand sin konst genom konstförenings utställningar, tre kommuner gör det i andra hand och en i tredje hand.

Antal kommuner som inte har någon medlem av konstinköpskommittén som ledamot i konstförenings styrelse (av 21 kommuner med konstförening)	Därav antal kommuner som köper konst på utställning arrangerad av konstförening	I vilken rangordning inköp på utställning arrangerad av konstförening inplacerats i fråga 34				
		1	2	3	4	Ingen rangordning
12	9	5	1	–	1	2

Ett större antal av de kommuner, som inte har någon ledamot som styrelsemedlem i konstförening, köper i första hand konst på utställningar arrangerade av konstförening.

b Tävlingar och tävlingsarvoden

Fråga 39.
Har er konstinköpskommitté sedan 1971 inköpt något konstverk som kostat mer än 30 000 kr? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner	Konstinköpskommittéer som inköpt konstverk efter 1971 över 30 000:–	Antal gånger 1	2	3	4	5	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	6 kommuner	3	1	1	0	1	6	3
Under 40 000 grupp II	12	2 kommuner	2 gånger vardera					10	0

Landsting

Antal landsting	Konstinköpsnämnder som inköpt konstverk efter 1971 över 30 000:–	Antal gånger 1	2	3	4	5	Nej	Inget svar
23	10	5	2	1	1	–	12	1

Tio landsting har efter 1971 inköpt något konstverk, som kostat mer än 30 000 kr. Sju av dessa landsting tillämpar procentregel och ett landsting har årliga anslag som, enligt tjänsteman, motsvarar procentregeltilldelning. Tjänsteman, som inte anger antal gånger, uppger "vet ej, men åtskilligt, troligen totalt omkring 2 mkr". I ett landsting har summan varit exakt 30 000 kr.

Kommentarer

Kommuner

– Men många strax under denna gräns.
– Större inköp beslutas av kulturnämnden gemensamt.

Landsting

– skett efter beställning.
– efter beställd tävling för speciella ändamål.
– fast konst köps av BUN.

Fråga 40.
Följdes KRO:s rekommendation att helst anordna tävling när inköpssumman för ett enskilt konstverk på lägst 30 000 kr avses och alltid då inköpssumman överskrider 100 000 kr?

Kommuner

Fyra kommuner, alla i grupp I, uppger sig efter 1971 ha följt KRO:s rekommendationer. Tre av de fyra kommunerna har i svar på föregående fråga angivit, att man efter 1971 inte inköpt något konstverk som kostat mer än 30 000 kr. Detta kan förklaras av att i fråga 40 någon tidsangivelse inte anges. Elva kommuner har svarat nej och 12 kommuner har inte svarar.

Stockholm

Två rotlar har enligt konstnärsledamöter sedan 1971 inköpt konstverk, som kostat mer än 30 000 kr tre gånger vardera. Tävling har anordnats av samma två rotlar. KNAP införskaffar som regel konstverk över detta belopp.

Landsting

Två landsting uppger att tävling anordnats. Övriga svarar nej (elva) eller har inte besvarat frågan (tio).

Kommentarer

Kommuner

- Dock några fall.
- Ingen formell regel.
- Anledning har saknats.

Stockholm

Konstnärsledamot som svarat nej på frågan:

- Anser att tävlingar är av ondo. Deltar själv aldrig i tävlingar eftersom det i regel innebär en massa bortkastat arbete. De konstnärer som deltar i tävlingar utgör en speciell kategori, vilket snedbelastar den stora offentliga konsten.

Fråga 41.
Har ni anordnat tävling efter 1971?

Kommuner

Fyra kommuner av 27 med konstinköpskommitté, varav tre i grupp I, uppger sig ha anordnat tävling, 18 kommuner har svarat nej, varav nio i grupp I. Fyra kommuner har inte svarat.

Landsting

Sju landsting har anordnat tävling efter 1971. Fem av dessa landsting har anordnat tävling sammanlagt åtta gånger (tre gånger i ett landsting, två gånger i ett och en gång i tre landsting), varav tre tävlingar resulterat i utsmyckning. 15 landsting har inte anordnat tävling efter 1971. Ett landsting har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

- Förslag utförda av konstnärer på anmodan. OBS, kommunstyrelsen har bestämt att kulturnämnden får inkomma med färdiga förslag. Kulturnämnden var tvungen att höra konstnären om priset för förslaget för erhållande av anslag [ledamot som svarat nej]
- Tävling för 3 utsmyckningar köpte in 5 [svarat ja]
- Ligger under CBK.

Landsting

- kan ej besvaras.
- ännu ej fastställt (resultatet)

Fråga 42.
Hur har ni anordnat tävling under de sista två åren (1972 och 1973) /se enkät bilaga 1/

Kommuner

	Antal svar
inbjudit ett begränsat antal lokala konstnärer	1
inbjudit ett begränsat antal från hela landet	2
inbjudit till tävling för begränsat geografiskt område	1
tävling pågår	1
inget svar	1

Landsting

	Antal svar
inbjudit ett begränsat antal lokala konstnärer	3
inbjudit ett begränsat antal konstnärer från hela landet	3
inbjudit länets skolelever till tävling	2
inbjudit till tävling för begränsat geografiskt område	1
öppen (allmän) tävling för begränsat geografiskt område	1
inbjudit konstnärer att ge skissförslag	1
inbjudit till öppen (allmän) tävling	1

Åtta landsting har svarat nej, sju landsting har inte svarat.

Kommentarer

Landsting
– kan ej besvara

Fråga 43.
Hur valdes konstnärer som deltog i den senaste av er arrangerade tävlingen för inbjudna konstnärer? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

18 kommuner har inte besvarat frågan. En kommun i vardera gruppen har angivit på ordförandes förslag. Fem kommuner anger på ledamots förslag. Annat sätt har uppgivits av fyra kommuner: efter anmälan, i samråd med KRO, KRO-konsultens förslag samt centrala byggnadskommittén på konstnärs förslag (adjungerad).

Landsting

Deltagande konstnärer i senast arrangerade tävling valdes i två landsting på förslag av ordförande, i fyra landsting på förslag av ledamot, varav ett landsting tillägger "hela konstnämndens förslag". Ett landsting vardera har angivit konstnärlig konsult/konstsekreterare/KC, bedömning av hela nämnden, samråd konstnär och sjukvårdsinrättning, samråd kulturdelegation och sjukvårdsinrättning samt kommittébeslut. Från 14 landsting har inte frågan besvarats (två landsting har vardera uppgivit två alternativ).

Fråga 44.
Hur har den senaste av er konstinköpskommitté arrangerade öppna tävlingen kungjorts? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

En kommun i grupp I anger alternativen KRO medlemsblad, annonsering i lokalpressen och informationsblad; en kommun (också i grupp I) anger annat sätt, nämligen "skrivelse till konstnärerna". Övriga kommuner har antingen uppgivit, att de inte har haft någon öppen tävling eller har inte besvarat frågan.

Landsting

Tre landsting uppger att den senaste av konstinköpsnämnden anordnade öppna tävlingen kungjordes genom annonsering i KRO medlemsblad, i ett landsting genom annons i landsortspress och i två landsting storstadspress. Affischering eller informationsblad har inte förekommit, men däremot i ett landsting "inbjudningsbrev till konstnärer i länets konstförening – konstnärsaktion", i ett annat "personlig inbjudan". I ett landsting har tävling kungjorts genom: "utställning". Två landsting har uppgivit flera alternativ. Från 17 landsting har frågan inte besvarats.

Fråga 45.
Hur var juryn (prisnämnden) sammansatt vid den senaste av er arrangerade tävlingen? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Juryns sammansättning har varit följande:	antal svar
a konstnär från KRO samt konstinköpskommittén	5 (varav fyra i grupp I)
b arkitekt samt konstinköpskommittén	3 (samtliga i grupp I)
c adjungerad expert samt konstinköpskommittén	3 (samtliga i grupp I)
d på annat sätt	1 (grupp I)

Tre kommuner har utnyttjat såväl alternativ a som b och en kommun vardera har utnyttjat alternativ a, b och c, alternativ a och d och alternativ a och c. Konstnär från KRO har anlitats på förslag av i vardera en kommun museichef och ordförande. Arkitekt har utnyttjats på förslag av byggherren. Adjungerad expert har i en kommun anlitats på förslag av ordförande. Den kommun, som angivit alternativ "på annat sätt" har uppgifit byggnadens arkitekt. Övriga kommuner har svarat nej eller inte besvarat frågan.

Stockholm

Juryn bestod vid den senast arrangerade tävlingen enligt konstnärsledamöter av konstnämnden tillsammans med konstnär från KRO, arkitekt och adjungerad expert (vardera alternativet i två rotlar samt KNAP).

Som "annat sätt" anges från en rotel:
– kulturhuskommittén, folkvalda representanter
KNAP:
– folkvalda politiker och lekmän enligt KRO:s tävlingsregler

Landsting

Juryns sammansättning har varit följande:	Antal svar/landsting
konstinköpsnämnden	1
konstnär från KRO samt konstinköpsnämnden	8
arkitekt samt konstinköpsnämnden	7
adjungerad expert samt konstinköpsnämnden	1
KRO och presidiet i kulturnämnden	1
kulturdeleg och personalrepresentanter	1

På vems förslag konstnär från KRO, arkitekt eller adjungerad expert ingått i juryn:

Ingått i juryn	På förslag av	Antal/landsting
Konstnär från KRO	KRO (fem landsting)	5
Arkitekt	ordf	1
	byggherren	1
	utbildningsnämnden	1
Adjungerad expert	centrala byggnadsnämnden	1

Kommentarer

Kommuner

En förklaring till att museichefen föreslagit konstnär från KRO:

– det gäller utsmyckning i samarrangemang mellan kommunerna och sparbanken [. . .] där museichefen ingick som kommunens juryrepresentant.

Fråga 46.
Hur arvoderas tävlande konstnärer vid den senaste av er kommitté arrangerade a inbjudna tävlingen, b allmänna tävlingen? (se enkät bilaga 1)

Anmärkning

I en **allmän (öppen) tävling** ställs till juryns förfogande en prissumma att användas till priser och inköp. I en **inbjuden tävling** fastställs ett lika stort arvode till var och en av de inbjudna deltagarna.[50]

Konstnärerna arvoderades vid den senaste av konstinköpskommitténs inbjudna tävlingen enligt följande i de sex tävlingar där arvodering förekom:

Antal kommuner med konstinköpskommitté	Antal invånare	Vissa arvoderades	Alla arvoderades	Antal som arvoderades	Alla arvoderades med samma belopp
15	Över 40 000 grupp I	1		3	–
			1	3	5 000 kr
			1	3	3 000 kr
		1		4	
			1	–	skissarvode 10 % av 25 000 kr.
12	Under 40 000 grupp II		1	–	deltagande elever från KH delade prissumman

Det vanligast förekommande vid inbjudna tävlingar har varit att alla tävlande konstnärer arvoderades med en prissumma mellan 2 500 kr och 5 000 kr.

Landsting

Konstnärerna har arvoderats vid den senaste av resp landstings konstinköpsnämnd anordnade tävlingen enligt följande:

Tävling	Pris endast vinnande förslag	Vissa arvoderades		Alla arvoderades med samma belopp			Alla arvoderades med olika belopp
	Svar lt	Svar lt	Antal som arvoderats	Svar lt	Antal som arvoderats	Belopp	Svar lt
Inbjuden tävling	1	1	4	1	3	2 000 (skissarvode)	1
				1	3	1 500	
				1	14	1 000	
Allmän (öppen) tävling	2	3	42[xx]	1	2	enl KRO:s rek	
				1	–	2 000	
Ej spec[x] angiven tävling				1	5	2 000	
				1	–	1 000	

[x] I två landsting framgår inte om belopp och arvodering avsåg allmän (öppen) eller inbjuden tävling.

[xx] 42 = Tre landsting varav 27 i ett, 10 i ett och fem i ett landsting.

Det vanligaste har varit att alla tävlande konstnärer arovderas med en prissumma mellan 1 000 och 2 000 kr. Vid allmän tävling är det vanligast att vissa deltagande arvoderas. Från ett landsting, som arvoderat endast vinnande förslag, uppges att det gällde ”inköp”.

c Ledamöternas åsikter om den aktuella konstinköpspolitiken

Fråga 74.
Vad anser ni om den nuvarande konstinköpspolitiken på er ort? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner	Antal led	Anser den nuvarande konstinköpspolitiken vara mycket bra	bra	acceptabel	dålig	mycket dålig	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	0	12	16	1	1	0
Under 40 000 grupp II	15	30	1	4	18	5	1	1
Totalt	30	60	1	16	34	6	2	1

51 av de 60 ledamöterna anser att kommunens nuvarande konstinköpspolitik är åtminstone acceptabel. Många tillägger dock, att man anser anslagen vara för små. Sex ledamöter anser, att kommunens konstinköpspolitik är dålig, två att den är mycket dålig. Bland kommentarerna från dem som upplever konstinköpspolitiken på orten som dålig, uppges att "en stor del av inköpen sker slumpartat och styrs genom personlig kännedom". Av de fem ledamöter i grupp II, som svarat, att den nuvarande konstinköpspolitiken på orten varit dålig, tillhörde tre ledamöter kommuner, som inte företagit några konstinköp 1973. Av de två ledamöter i grupp II, som ansett den nuvarande konstinköpspolitiken som mycket dålig tillhörde en ledamot en av dessa tre kommuner. Övriga två ledamöter i dessa tre kommuner (utan företagna konstinköp 1973) har uppgivit acceptabel.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Anser den nuvarande konstinköpspolitiken vara mycket bra	bra	acceptabel	dålig	mycket dålig	Inget svar
23	40	5	17	16	1	–	1

Samtliga svarande ledamöter utom en anser, att landstingets nuvarande konstinköpspolitik är åtminstone acceptabel. Den ledamot, som anser inköpspolitiken dålig, motiverar detta med att man har otillräckliga medel samt att man inte tillämpar procentregel vid nybyggnation.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter, som uppgivit bra:

- Anslaget är ganska litet och begränsar effektivt alla exklusiva önskemål om inköp.
- Vad som behövs är en klarare målsättning för inköpare i stort. Eljest måste förhållandena anses tillfredsställande.
- Allsidigt och pedagogiskt urval.

Ledamöter som uppgivit acceptabel:

- Strävan att vara mångsidig, ej privattyckare.
- Den skulle behöva nå ut till en bredare allmänhet.
- Under rådande förhållanden.
- Alltför stor hänsyn tas till konstnärens ekonomiska situation, alltför många understödjande inköp.
- Önskvärt med bättre information från inköpsnämnden samt ökat engagemang från allmänheten och pressen.
- För lite anslag f n.
- För lite pengar för att kunna stödja icke etablerade konstnärer medelst köp, vi gör så gott vi kan annars.
- Sparlåga p g a otillräckliga anslag.
- Så ska vi ha't men var ska vi ta't?
- Med tvekan.
- Konstinköpen kommer fr o m 74 att göras av kommunens kulturnämnd. Större antal ledamöter med "speciellt" konstintresse.
- Köp sker efter de små ekonomiska resurser som föreligger.
- Allm mening. Det är för dyrt.
- Har "funkat" tillfredsställande.
- Gör så gott vi kan.

Ledamöter som uppgivit dålig:

- Efter min uppfattning sker en stor del av inköpen slumpartat och styrs genom personlig kännedom.
- Eftersom vi inte har haft ngn konstinköpskommitté så har inköpen skett utan ngn egentlig plan. Kulturnämndens AU har bara tillfälligtvis gjort inköp.
- Bör få fastare anknytning till olika folkgrupper. Kommer att förändras gm omorganisation.

Ledamöter som uppgivit mycket dålig:

- Vilande p g a icke behandl utredning färdigställd 1969.
- För ringa anslag.
- Ingen pol alls. Dåligt med inköp.

Landsting

Ledamöter som anser konstinköpspolitiken i landstinget vara mycket bra:

- Procentregel jämte fast anslag (40 tkr) är tillräckligt. Samråd mottagare och konstnärer fungerar väl.
- Antalet ledamöter lagom och olika intressen representerade. Ledamöterna måste ha erfarenhet och kunna en del. Frihet har vi.

Ledamot som anser konstinköpspolitiken vara bra:

– politikerna bryr sig om dessa frågor, konstnärerna är positivt inställda till vad som sker, samråd börjar fungera.

Ledamöter som uppgivit åtminstone acceptabel:

– Med acceptabel menar jag främst den relativt generösa inställningen till vad slags konst som inköpes. Däremot tycker jag att anslagen är knappa. . .vilket säkert inte beror på ovilja mot konst utan mera på knappa resurser i allmänhet.
– konsulter bör prövas.
– konstinköpen borde ske mer systematiskt och under medverkan av expertis.
– av vissa ledamöter har sociala aspekter vid inköp fått för stor tyngd.
– inget är så bra att det inte kan bli bättre [uppgivit bra]

Fråga 75.
Vad anser ni om den nuvarande konstinköpspolitiken i er konstinköpskommitté?

Kommuner

Antal invånare	Antal kommuner med konstinköpskommitté	Antal ledamöter	Anser konstinköpskommitténs nuvarande inköpspolitik vara mycket bra	bra	acceptabel	dålig	mycket dålig	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	1	13	15	0	1	0
Under 40 000 grupp II	12	24	1	8	12	1	0	2
Totalt	27	54	2	21	27	1	1	2

Vad gäller konstinköpspolitiken i den egna konstinköpskommittén anser 50 av de 54 tillfrågade, att den åtminstone är acceptabel. Det är samma ledamot i grupp I som tycker att såväl konstinköpspolitiken på orten som konstinköpspolitiken i den egna kommunens konstinköpskommitté är mycket dålig. Flera ledamöter uppger att man har haft fria händer att köpa in konst och att man anser sig ha gjort det efter bästa förmåga.

Stockholm

Ledamöter	Antal	Anser konstnämndens nuvarande inköpspolitik vara					
		mycket bra	bra	acceptabel	dålig	mycket dålig	Inget svar
Konstnärsledamöter	10	–	6	1	–	1	2
Politiker	8	–	8	–	–	–	–
Totalt	18	–	14	1	–	1	2

Sju av tio konstnärsledamöter och samtliga åtta politiker i Stockholm anser att konstinköpspolitiken i nämnden är åtminstone acceptabel. En konstnärsledamot upplever den som mycket dålig.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Anser den nuvarande konstinköpspolitiken i konstinköpsnämnden vara					
		mycket bra	bra	acceptabel	dålig	mycket dålig	Inget svar
23	40	6	16	15	–	–	3

När det gäller konstinköpsnämndens inköpspolitik sammanfaller svaren nästan exakt med vad man ansett om landstingets konstinköpspolitik. Enda skillnaden är att den ledamot, som ansett landstingets inköpspolitik acceptabel, anser konstinköpsnämndens politik bra och den ledamot, som ansåg landstingets politik dålig, har ansett konstinköpsnämndens inköpspolitik mycket bra. I fyra landsting är båda ledamöterna samstämmiga i sin bedömning av konstinköpspolitiken. Där man skiljer sig åt i graderingen är det oftast annan ledamot än ordföranden som gjort den mer positiva bedömningen. Man kan också utläsa av svaren att det något oftare förekommer i de till invånarantalet större landstingen, att ledamöterna anser inköpspolitiken vara mycket bra.

Kommentarer

Kommuner

Ledamot som uppgivit mycket bra:

– Med utgångspunkt av anvisade medel och under iakttagande av gällande reglemente och däri uttalat krav på konstnärlig kvalitet har utskottet sökt anpassa sin verksamhet att stödja ortens konstförening och därmed indirekt ett allmänt konstintresse på orten samtidigt som vi medverkat till förutsättningar att erhålla kvalificerade utställare.

Ledamöter som uppgivit bra:

– museinämnd
– kommitténs sammansättning och tillgång till "sakkunnig" då sådan behövs.
– dom har kunniga och intresserade ledamöter.

– KN har nyligen beslutat överse den inköpspolitik som föres.
– Det bästa vi klarar av just nu. Bedömningen måste göras av andra än dem som haft så pass fria händer som vi haft att välja.
– Vi har haft absolut fria händer att köpa det vi själva tyckt om.
– Besluten har skett i enighetens tecken.

Ledamöter som uppgivit acceptabelt:
– Under rådande förhållande.
– Det saknas f n normer för konstinköpspolitiken. Vår kommitté har dock börjat arbeta på att utforma sådana. Bättre om man kunde uppnå större allsidighet i konstvalet.
– Även här personliga intressen.
– Med tvekan.

Ledamot som uppgivit mycket dålig:
– Existerar ingen för ögonblicket. Tidigare mkt bra.

Kommentar från ledamot från kommun utan konstinköpskommitté, som inte besvarat frågan:
– Tanken på konst har börjat vakna.

Stockholm
– Vi rycker ut en gång om året oberoende av om det vid detta tillfälle finns bra eller dåliga utställningar. Om man således vid tillfälle får syn på något som man vill köpa, får detta ej föreslås eftersom det inte just då är årets "utryckningsdag [konstnärsledamot som ansett konstinköpspolitiken mycket dålig]
– Kan tillägga att vi har förhållandevis generösa "regler" att arbeta efter, jag menar de grunder som fullmäktige fastställt. [politiker].
– Inte bra (vilket alltså inte betyder dålig). Eftersom vi har så lite pengar har man beslutat att inskränka inköpstillfällena till två ggr per år. Det betyder att man inte kan bevaka hela säsongen och bara får de målningar som visas just då. Inget säger att det är de bästa. Om du förstår. [konstnärsledamot]

Landsting
Ledamot som uppgivit mycket bra:
– ledamöter, kultursekr samarbetar, kompletterar varandra bra.

Ledamöter som uppgivit bra:
– Goda konstnärliga rådgivare, känner att vi når resultat, man frågar efter mer och mer bilder.
– Hänsyn tas till placering av konst i rätt miljö.
– Kritiken har ej varit svår.

Ledamot som uppgivit acceptabel:
– även om jag starkt umgås med tanken att man hellre skulle satsa på få och i flera avseenden "större" konstverk än på mängd så har jag accepterat att man söker tillmötesgå de kvantitativa kraven så långt möjligt – inköpen av lös konst pendlar ändå mellan ett par hundra och flera tusentals kronor.

En ledamot har inte besvarat frågan då han ansett sig "jävig".

INKÖPSPROCESSEN

Sammanfattning och synpunkter

Inledning

Under rubriken inköpsprocessen har jag samlat de enkätfrågor, som helt eller delvis berör den mera tekniska sidan av konstinköpen. Vilka olika inköpskanaler använder man sig av inom kommunen, vilka tycker man är viktigast? Här redovisas också ett antal frågor, som har anknytning till de alternativ, som angivits i frågan om inköpskanalerna. De kan tangera områden, som inte rör själva inköpsprocessen. Det har emellertid inte varit meningsfullt att ta upp frågorna förrän nu. Det är t ex inte särskilt upplysande att få veta hur ofta man använder sig av icke-betalda elevarbeten i sin konstutsmyckning innan man också vet hur vanligt det är, att man använder elevarbeten överhuvudtaget.

Ett särskilt avsnitt har ägnats tävlingar. Den vanligaste formen av tävling har enligt enkätsvaren varit inbjuden tävling. Här fördelas ofta stora anslagssummor, samtidigt som konstnären har möjlighet att arbeta med en i förväg specificerad plats eller miljö, där konstverket skall placeras. Tävlingarna förväntas motverka slumpmässiga och godtyckliga inköp. Lämpligt tillvägagångssätt för anordnande av tävling har rekommenderats av KRO. Följs dessa rekommendationer av kommunerna? Till vem utgår inbjudan vid inbjuden tävling? Hur är juryn sammansatt?

Kapitlet avslutas med frågor, som rör ledamöternas uppfattning om ortens resp den egna kommitténs konstinköpspolitik.

Olika inköpssätt

När det gäller den lösa konsten, finns det en stor mängd tänkbara inköpskanaler. För att underlätta bearbetningen av frågan och samtidigt hjälpa ledamöterna med en färdig uppdelning av de olika inköpsvägarna fick de svara ja/nej på ett tjugotal specificerade alternativ (möjlighet fanns till egna tillägg). Tidsramen var 1971–1973. Ledamöterna ombads också att rangordna de utnyttjade alternativen, vilket inte alla har ansett sig kunna göra. Svaren visar dels hur vanlig användningen av en viss inköpskanal är i kommuner resp landsting, dels hur viktig man anser den vara jämfört med de andra alternativ som utnyttjas.

a Spridning

Det finns både i kommuner och landsting fem alternativ som är högmarkerade. Med högmarkerade alternativ avser jag de som fler än hälften av ledamöterna i kommuner och landsting har kryssat för. Lågmarkerade alternativ är de inköpsvägar, som inte fått fler än tre markeringar i resp kommuntyp. Högmarkerade i både kommuner och landsting är följande inköpskanaler: 1 Utställning arrangerad av konstförening, 2 Konstfrämjandets utbud, 3 Ateljébesök.

Utställning arrangerad av konstförening är högmarkerad trots att ett antal av de mindre kommunerna i grupp II saknar konstförening. Konstföreningarna tycks alltså kunna påräkna kommunala inköp vid sina utställningar. Från början av femtiotalet har **Konstfrämjandet** haft intensiva kontakter med kommuner och landsting där främsta målsättningen varit att visa utställningar som i första hand varit försäljningsinriktade. De låga priserna torde vara den väsentligaste anledningen till att Konstfrämjandets utbud utnyttjas i så hög grad och detta i större utsträckning i landsting än i kommuner. Dessutom är det lättåtkomligt genom Konstfrämjandets kataloger, tidskriften Synpunkt, Konstfrämjandets ombud samt Konstfrämjandets inköpslokaler. Man kan också köpa s k paket antingen i form av grafiska portföljer (ex Sven Ljungbergs serie om demokratins genombrott) eller s k företagskollektioner, utförsäljning av restupplagor ur ordinarie utbud. **Ateljébesök** är det mest spridda alternativet i grupp I, mera sällsynt i grupp II. Man kan förmoda, att det nödtvungna hushållandet med anslagen i de mindre kommunerna tvingar kommittén att gynna de inköpsvägar, som den värdesätter högst, och då kommer utställningarna att prioriteras på ateljébesökens bekostnad, vilket vi kommer att se senare. Det begränsade antalet aktiva konstnärer kan vara en bidragande faktor. Noteras bör att ateljébesöken går fria från mervärdesskatt.[51] (Från den 1 januari 1974 förekommer inte heller moms vid försäljning vid utställningar.)

Högmarkerade i kommuner är vidare 4 Utställning arrangerad av privat konstgalleri. Detta alternativ ligger på gränsen till högmarkering även för landstingens del. 5 Konstnärsklubb eller konstnär, som av kommun/landsting hyr lokal för utställning med bidrag från kommun/landsting. Högmarkerade alternativ i landstingen är 6 Museum, 7 Uppvaktning från konstnär.

Lågmarkerat alternativ i landstingen är 1 Konstnärsklubb eller enskild konstnär, som av landstinget hyr lokal för utställning med bidrag från landstinget. Lågmarkerade alternativ i kommun och/eller landsting är vidare 2 Försäljare som hyrt lokal för utställning (både kommun och landsting), 3 Elevutställning vid konstskola (kommun), 4 Tävling (kommun), 5 Uppvaktning från konsthandel (kommun), 6 Politiker/tjänsteman utanför konstinköpskommittén, som fungerat som uppköpare (kommun).

I Stockholm är, enligt konstnärsledamöterna, det vanligaste alternativet utställningar som arrangerats av privat konstgalleri, vilket kan förklaras av den starka koncentrationen av gallerier.

b Rangordning

Ledamöter i endast 17 kommuner har ansett det vara möjligt att rangordna inköpskanalerna. Jag tycker dock att man får en klar bild av resultatet. Endast fem alternativ har markerats som främsta inköpskanal. Det är 1 Utställning arrangerad av konstförening (se markeringar), 2 Utställning arrangerad av kommunen (fem markeringar), 3 Museum (tre markeringar), 4 Konstnärsklubb eller konstnär, som hyr lokal av kommunen för utställning (två markeringar), 5 Utställning anordnad av privat galleri (en markering). Den vikt man lägger vid ortens utställningar avspeglas i att konstinköpskommitténs ledamöter i de

flesta kommuner träffas regelbundet på utställningar för att överväga eventuella inköp. Dessa utställningsbesök utgör en stor del av konstinköpskommitténs sammanträden.

En viktig orsak till att inköpen i så hög grad sker genom de två förstnämnda inköpskanalerna kan vara, att kulturnämnden vill stödja i kommunen utställande konstnärer. Alla de alternativ som markerats med högsta prioritet, innebär alltså köp vid någon form av utställning. En närliggande förklaring är, att utställningen inte bara är en "inköpskanal" för konstinköpskommittén utan också ger en möjlighet att stimulera konstintresset i kommunen och då inte minst utställarnas intresse. Att inköp på utställningar prioriteras kan också bero på slentriantänkande: "Tavlor köps på utställning". Detta kan möjligen befästas av att stora kommuner med stora anslag och fler fackmän har fler inköpskanaler. Andra alternativ, såsom ateljébesök, tävlingar och Konstfrämjandets utbud, ger inte heller samma anknytning till kommunens övriga konstverksamhet som utställningar och inte heller samma förnämliga sidoeffekt i form av evenemang för allmänheten. De kan därför snarare ses som en form av komplement i de kommuner, som genom stora anslag och mångfaldiga inköpstillfällen kan variera sina inköpskanaler.

För landstingens del blir bilden en annan. De alternativ, som här anses viktigast är Konstfrämjandets utbud, och utställningsalternativen har inte samma betydelse som i kommunerna. Skillnaden förefaller delvis ligga i ledamöternas olika syn på utställningsformen som sådan.

Vid redovisningen av urvalsprocessen kunde man se att ledamöter i landsting och kommuner i samma utsträckning kände en förväntan om inköp från den utställande konstnärens sida (kap V4). Landstingens höga uppskattning av just Konstfrämjandets utbud kan förklaras med att mottagarna, i den mån det rör sig om sjukhus eller vårdhem, hellre vill ha något konstverk i varje rum än ett fåtal dyrare verk. Därmed blir Konstfrämjandet i sin egenskap av lågprisalternativ ofta en naturlig lösning vid valet av inköpskanal för landstingen.

Den ovan använda metoden att redovisa ledamöternas utnyttjande av inköpskanalerna endast med utgångspunkt i de högst prioriterade alternativen är naturligtvis endast en av flera möjliga. Det har emellertid visat sig att en bearbetning av samtliga angivna alternativ och deras rangordning leder till mycket likartade resultat.

Det råder uppenbarligen stor variation vid valet av inköpskanal. I grupp I utnyttjades 16 av de 17 alternativen i frågan, i genomsnitt 7,0 alt/kommun. I grupp II utnyttjades 14 av de 17 alternativen i frågan, i genomsnitt 3,8 alt/kommun. I landstingen utnyttjades samtliga 18 givna alternativ, i genomsnitt 8,4 alt/landsting, dessutom angavs ytterligare sex i frågan ej specificerade alternativ.

En av de inköpsvägar, som bara två av kommunerna uppgivit, var alternativet "elevarbeten vid konstskola". Motsvarande siffra för landstingen var sju. Om man modifierar frågan till att gälla **icke-betalda** elevarbeten, som används för

utsmyckning av kommunala byggnader, blir resultatet annorlunda. Två landsting hade någon enstaka gång använt sig av detta sätt att införskaffa konst, medan siffran för kommunerna var elva (varav två angav att det hänt ofta). Detta kan dock innebära att ledamöterna inräknat de skolor som utnyttjat elevernas arbeten.

De konstverk, som reserverats av kommun på utställning köps i regel också. Bara i undantagsfall har köpen inhiberats. Det är likaså sällsynt att skisser som av konstinköpskommittén valts ut för att komma till utförande, sedan inte används. De angivna skälen när detta trots allt inträffat, varierar, liksom arvodet till konstnären. KRO:s principer för skissarvode följs inte alltid.

Tävlingar

I en rekommendation från 1968, som utgick från KRO, föreslogs kommunerna att om möjligt överväga inbjuden tävling när inköpssumman för ett enskilt konstverk överstiger 30 000 kronor och under alla omständigheter överväga allmän (öppen) tävling om inköpssumman överstiger 100 000 kronor. För att få en uppfattning om hur vanliga de stora inköpssummorna är, frågade jag ledamöterna, om man efter den 1 januari 1971 inköpt något konstverk, som kostat mer än 30 000 kronor. Dylika inköp visade sig ha ägt rum i nio kommuner och tio landsting, (varvid i vissa fall gjorts mer än ett sådant inköp). Därefter ställdes frågan: Följdes KRO:s rekommendation att anordna tävling? Frågan hade i detta fall ingen specificerad tidsram bakåt för att inte utesluta de kommuner som tidigare varit i den efterfrågade situationen. Fyra kommuner säger sig följa KRO:s rekommendation, men bland dessa ingår endast en av de sju kommuner, som haft inköp över 30 000 kronor. Endast två landsting har svarat ja på frågan.

KRO:s rekommendation om att allmän (öppen) tävling borde anordnas när beloppet överskrider 100 000 kr gick ut i form av en skriftlig rekommendation till kommunerna 1969. KRO:s tävlingsnämnd tillsattes 1966. Den var alltså relativt nyinrättad vid tiden 1971–1973.[52] Skälet till att allmän (öppen) tävling så sällan anordnas är säkerligen främst en kostnadsfråga. Utgifter som tillkommer är arvodering av jurymedlemmar, eventuella lokalkostnader, försäkringar, eventuella annonskostnader samt tillverkning och distribution av tävlingshandlingar. Man får heller inte bortse från att en tävling ökar ledamöternas arbetsbörda.

Vad gäller själva formen för tävling har ledamöterna markerat att tävlingen har varit allmän (öppen), begränsad geografiskt, begränsad till vissa konstnärer, begränsad till vissa lokala konstnärer m m. Femtontalet svar fördelar sig på alla de på förhand specificerade alternativen men ingen kommun och endast två landsting bland dem, som besvarat enkäten, har anordnat allmän (öppen) tävling 1972 eller 1973. Även kungörelseformer för utlysta tävlingar varierar. Annonser i storstadspress, lokalpress och KRO medlemsblad förekommer liksom personliga inbjudningar. Detta är ju också helt naturligt med tanke på de skiftande former, under vilka tävlingar genomförs.

En betydelsefull faktor vid tävlingar är hur juryn är sammansatt och, vid inbjuden tävling, hur de deltagande konstnärerna utväljs. Intressant härvidlag är t ex om ledamöterna själva anser sig kapabla att utse konstnärer och agera jury eller om utomstående expertis kallas in. Svaren på dessa frågor ger olika utslag. Deltagande konstnärer i tävling inbjudes vanligtvis på förslag av någon eller några av ledamöterna (gäller både kommuner och landsting). I tävlingsjuryn däremot ingår med ett enda undantag representanter "utifrån", oftast konstnär utsedd av KRO eller arkitekt. De utifrån kommande jurymedlemmarna kan betecknas som sakkunniga. Det enda undantaget härifrån består av ett landsting, där representanter även från mottagande institution valts in i juryn. Svaren på ovanstående frågor gör att man måste fråga sig om det inte är precis lika svårt att utse de konstnärer, som skall deltaga i en tävling, som att avgöra vilken av de inbjudna konstnärerna som presterat det "bästa" konstverket.

Arvoderingsprinciperna vid de redovisade tävlingarna är inte enhetliga. Det vanligaste vid inbjudna tävlingar är att alla deltagare arvoderas, men det förekommer också att vissa eller endast den som vunnit tävlingen arvoderas.

Övrigt

Vid undersökningen av inköpsprocessen har jag också velat studera hur vanligt det är, att man vid sina inköp vänder sig till utländska konstnärer. Vid t ex museer kan praxis ha utbildats att inte inköpa annat än svensk konst. En liknande praxis torde i ännu högre grad gälla även vid inköp av lös konst och utsmyckningsärenden i kommuner/landsting. I enkäten frågades också huruvida man köpt konst av icke-svensk konstnär, bosatt i Sverige. Det förekommer i ett tiotal kommuner och ett femtontal landsting, men ytterst sporadiskt. Kommentarerna från kommunerna tycks visa, att när man köper utländsk konst går man framför allt till grannländerna Danmark, Norge och Finland, ett förhållande som bl a gynnas av vänortsinstitutionen som sådan.

Som avslutning på kapitlet redovisar jag i det följande två attitydfrågor, som ställts till båda ledamöterna. Jag ville ta reda på, vad de tycker om den nuvarande konstinköpspolitiken på orten samt den nuvarande konstinköpspolitiken inom den egna kommittén. De möjliga alternativen var "mycket bra", "bra", "acceptabel", "dålig" och "mycket dålig". Som vanligt vid dylika frågor har bedömningarna samlats kring mittenalternativen. Extremvärdena "mycket bra", "mycket dålig" förekommer mera sällan.

Man är i kommunerna något mera nöjd med den egna inköpspolitiken än den hittills förda konstinköpspolitiken på orten. Detta är ju naturligt av lojalitetsskäl men också därför att ortens konstinköpspolitik av många ledamöter förknippas med anslagens storlek och därför frambesvärjer en flod av kommentarer om den knapphetens kalla stjärna, under vilken man arbetar. I båda frågorna har dock 5/6 av ledamöterna kryssat för alternativen "bra" eller "acceptabel", varvid "acceptabel" är det vanligast förekommande.

Att inköpspolitiken varit "mångsidig" eller "allsidig" eller att samarbetet inom konstinköpskommittén flutit bra och att den varit riktigt sammansatt, ger upp-

hov till positiva kommentarer. Den vanligaste negativa kommentaren uttrycker inte helt oväntat missnöje med de alltför små anslagen. Det finns emellertid ytterligare förhållanden, som av ledamöterna upplevs som otillfredsställande. De kan huvudsakligen uppdelas i två grupper. Den ena gruppen av kommentarer tar sig uttryck i att man saknar en klar målsättning i sitt arbete, vilket har beskrivits som följer: "behövs klarare målsättning för inköp", "inköpen har skett utan egentlig plan", "inköpen slumpartade, styrs av personlig kännedom", "ingen politik alls", "normer saknas". Den andra gruppen erfar uppenbarligen en viss känsla av misslyckande i försöken att engagera kommunens invånare för konstinköpen, vilket uttrycks i termer som "bättre information önskvärd", "måste nå ut till en bredare allmänhet" och "fastare anknytning till olika folkgrupper".

Landstingen är mer positiva till den förda konstinköpspolitiken. Alternativen "bra" och "acceptabel" samlar även här de flesta rösterna, men för landstingen är den förstnämnda kategorin störst. Det existerar även här en grupp på fem resp sex ledamöter, som anser att den förda konstinköpspolitiken varit "mycket bra". Positiva faktorer som särskilt framhålls i kommentarerna är det väl fungerande samrådet med mottagare och konstnärer.

7 PLACERING OCH FÖRDELNING AV DEN INKÖPTA KONSTEN

Fråga 53.
Hur många av Era inköpta konstverk har placerats på allmänna platser såsom torg etc efter 1971?

Kommuner

Totalt har 18 konstverk placerats på allmänna platser i sju kommuner, varav 17 i kommuner med över 40 000 invånare. I två kommuner har fyra konstverk, i två kommuner tre, i en kommun två och i två kommuner ett konstverk placerats på allmän plats. Ledamot i en kommun anför, att konstinköpskommittén inte handhar konst i offentlig miljö vid procentregelköp. CBK är här huvudansvarig (men samråder med konstinköpskommittén). Sexton kommuner, varav sex i grupp I, har inte placerat något konstverk på allmänna platser efter 1971.

Landsting

Cirka femton konstverk har i åtta landsting genom konstnämndens försorg placerats i utemiljö efter 1971. I tre landsting har ett konstverk, i fyra landsting två till fyra konstverk, placerats på allmän plats. Ett landsting, som uppgivit 0 ggr genom konstinköpsnämndens försorg, tillägger "däremot flera verk genom kommittéer i CBN". Åtta landsting har angivit, att inget inköpt konstverk har placerats i utemiljö efter 1971, sju har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner
- Till ett av dessa har allmänheten deltagit genom insamlade medel.
- Lekskulptur på en barnrik plats; skulptur i affärscentra.
- På synlig plats i eller utanför skolor.
- Ingenting, bortsett från några och dessutom mindre lyckade lokalskulpturer.

Landsting
- Flera gånger, uteterass m fl platser.
- En skulptur 10-tal "element".

Fråga 54.
Vem deltar i beslut om placeringen av era inköpta konstverk? (se enkät bilaga 1)

Kommuner med konstinköpskommitté (27)

Alternativ	Fast utsmyckning Grupp I	II	totalt	Lös konst Grupp I	II	totalt
a konstinköpskommitténs tjänsteman	1	–	1	2	3	5
b annan kommunal tjänsteman	2	–	2	3	–	3
c konstinköpskommittén	5	1	6	7	5	12
d konstinköpskommittén och mottagande förvaltning	9	3	12	8	7	15
e mottagande förvaltning	4	1	5	6	6	12
f gatunämnd	–	–	–	–	–	–
g konstnär och mottagande förvaltning	4	–	4	1	–	1
h konstnär	2	–	2	–	–	–
i konstnär och inköpskommitté	5	1	6	–	–	–
j konstnär samt mottagare	1	–	1	–	–	–
k annan förvaltning	7	1	8	2	2	4

Fast utsmyckning

Det förekommer att man utnyttjar flera av de givna alternativen. I såväl grupp I som grupp II är det vanligast att konstinköpskommittén och mottagande förvaltning tillsammans deltar i beslut om placering av den inköpta konsten. Endast en kommun har i sitt reglemente givit några anvisningar om konstens placering: ”förvalta kommunens konstverk och samlingar samt i samråd med övriga styrelser och nämnder besluta om deras placering”. Enligt alternativ k deltar i två kommuner i grupp I CBK i beslut om placering, i en kommun byggnadsnämnd samt i vardera en kommun konstråd och kulturnämnd. I en kommun har (i beslut angående lekskulptur) parkförvaltning deltagit och i en kommun deltar museichef, mottagande förvaltning samt konstverkets konstnär. I grupp II upper en kommun att kulturnämnden deltar i beslut om placering. En kommun i grupp I och nio kommuner i grupp II har inte besvarat frågan vad avser fast utsmyckning.

Lös konst

Också här förekommer det att man i en och samma kommun utnyttjar flera av de givna alternativen. Det vanligaste är i båda grupperna, att konstinköpskommittén och mottagande förvaltning tillsammans deltar i beslut om placeringen av den inköpta konsten. Vid alternativ k uppges i två kommuner kulturnämnden samt i en kommun museichef, mottagande förvaltning samt konstverkets konstnär. Tre kommuner i grupp II har inte besvarat frågan avseende lös konst.

Landsting (23)

Alternativ	Fast utsmyckning	Lös konst
a konstinköpsnämndens tjänsteman	10	11
b annan landstingskommunal tjänsteman	5	4
c konstinköpsnämnden	14	14
d konstinköpsnämnden och mottagande förvaltning	11	8
e mottagande förvaltning	7	12
f gatunämnd	–	–
g konstnär och mottagande förvaltning	5	4
h konstnär	5	3
i konstnär och konstinköpsnämnden	7	6
j konstnär samt mottagare	5	5
k annan förvaltning	1	–
l annan person	1	1

Fast utsmyckning

I två landsting anges inget annat alternativ än konstinköpsnämnd och i ett landsting har bara konstinköpsnämnd samt mottagande förvaltning beslutat om placering. Konstnär och konstinköpsnämnd beslutar tillsammans om placering i sju landsting.Att konstnär ensam beslutar om placering förekommer i två landsting. Från AB-landsting uppges alternativa kombinationer enligt särskild arbetsordning, där tre tjänstemän fungerar tillsammans med konstsekreterare som samordnare. Detta gäller också inköp av lös konst. Vid alterntiv k uppges i ett landsting centrala byggnadsnämnden och vid alternativ l i ett landsting tjänteman eller annan ekonomiskt ansvarig (intendent) i samråd med personal på arbetsplatsen. Fyra landsting har inte besvarat frågan.

Lös konst

Också här förekommer det att man utnyttjar fler av de givna alternativen. I fyra landsting har mottagande förvaltning angivits som enda alternativ och i tre landsting har endast konstinköpsnämnd beslutat om placering. I ett landsting beslutar konstnär ensam om placering. Vid alternativ l uppges i ett landsting hemslöjdskonsulent. Ett landsting har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommun

– Mottagande förvaltningar väljer delvis bland gjorda inköp.

Landsting

– Tjänstemännen deltar men fattar naturligtvis inga formella beslut.

Fråga 55.
Vem deltar i själva uppsättandet av konstverken?

Kommuner med konstinköpskommitté (27)

Alternativ	Fast utsmyckning Grupp I	II	Totalt	Lös konst Grupp I	II	Totalt
a inköpskommitténs tjänsteman	3	–	3	6	4	10
b annan kommunal tjänsteman	1	–	1	5	–	5
c konstinköpskommittén	3	1	4	–	2	2
d konstinköpskommittén och mottagande förvaltning	2	1	3	3	2	5
e mottagande förvaltning	3	3	6	9	6	15
f gatunämnd	2	–	2	–		
g konstnär och mottagande förvaltning	2	–	2	1	–	1
h konstnär	4	–	4	–	1	1
i konstnär och konstinköpskommittén	1	–	1	–	1	1
j konstnär samt mottagare	1	–	1	–	–	–
k annan förvaltning	1	2	3			
l annan person				1	1	2

Fast utsmyckning

Flera alternativ uppges av vissa kommuner. Vid alternativ k uppges CBK och mottagande förvaltning i en kommun och byggnadskontoret i en kommun. En kommun i grupp I uppger att uppsättandet av konstverken sker i samarbete mellan annan kommunal tjänsteman och gatunämnd. Tio kommuner, varav åtta i grupp II, har inte besvarat frågan, varav en uppger i kommentar:

– Vår fasta utsmyckning är inte färdig än. Det praktiska arbetet skall ske i samarbete med konstnär – tekniska kontoret (fastighetsavd).

Lös konst

Också här förekommer att flera alternativ uppges. Med annan kommunal tjänsteman avses i en kommun vaktmästare. Vid alternativ l har en kommun vardera uppgivit ”konstnärer vid vissa placeringar” och ”efter anvisning och i närvaro av ledamot av konstutskottet och personal från fastighetskontoret”. Ledamöter i fyra kommuner har inte besvarat frågan.

Landsting (23)

Alternativ	Fast utsmyckning	Lös konst
a konstinköpsnämndens tjänsteman	7	9
b annan landstingskommunal tjänsteman	4	3
c konstinköpsnämnden	1	2
d konstinköpsnämnden och mottagande förvaltning	1	1
e mottagande förvaltning	6	13
f gatunämnd	–	–
g konstnär och mottagande förvaltning	6	4
h konstnär	7	7
i konstnär och konstinköpsnämnden	2	2
j konstnär samt mottagare	3	6
k annan förvaltning	1	–
l annan person	–	1

Fast utsmyckning

För landstingens vidkommande är det vanligast att konstnär, mottagande förvaltning och konstinköpsnämndens tjänsteman tillsammans deltar vid uppsättanden av konstverken. I ett landsting vardera har a konstnär, b konstinköpsnämnd och c annan landstingskommunal tjänsteman ensam svarat för uppsättandet av fast konst. I ett landsting deltar annan förvaltning, (centrala byggnadsnämnden). Från två landsting har ledamots svar använts i sammanställningen, då tjänsteman inte besvarat frågan. Från sju landsting har svar inte erhållits.

Lös konst

I två landsting deltar enbart konstinköpsnämnden och i ett landsting enbart konstinköpsnämnden samt mottagande förvaltning. I ett landsting vardera har annan landstingskommunal tjänsteman och hemslöjdskonsulent (alternativ l) ensam stått för uppsättandet av de lösa konstverken. Ett landsting har inte besvarat frågan.

Fråga 58.
Har det hänt att inköpta konstverk i kommunala förvaltningslokaler som erhållits genom er omplacerats? eller har det hänt att friskulptur omplacerats? Om ja: På vems initiativ har detta skett? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskomm	Omplacering av konst som erhållits genom konstinköpskommittén											
		Inom byggn			Flyttats till annan byggn			På initiativ av mottag förvaltn	tjm	konstinköpskomm	Omplacering av friskulpt		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar				Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	11	0	4	10	2	3	9	5	5	4	10	1
Under 40 000 grupp II	12	5	1	6	4	2	6	4	2	3	2	6	4
Totalt	27	16	1	10	14	4	9	13	7	8	6	16	5

Landsting

Antal landsting	Omplacering av konst som erhållits genom konstinköpsnämnden						
	Inom byggn	Flyttats till annan byggn	På initiativ av mottag förvaltn	tjm	konstinköpskomm	Omplacering av friskulptur	Inget svar
23	15	9	11	7	6	1	5

Omplacering har i regel skett på initiativ av mottagande förvaltning, konstinköpskommittén eller tjänsteman i såväl kommuner som landsting. Omplacering av friskulptur förekommer mera sällan.

Kommentarer

Kommuner

Ang omflyttning av friskulptur, på initiativ av:

- konstgruppen. Viss omplacering är nu på gång.
- byggn kom.
- kulturnämnd.
- KN:s och parkförvaltningar.

Annan kommentar:

– Då svaranden tillika komm-tjm och ansvarig för stadens förvaltningar förekommer flyttningar i samband med ombyggnader och flyttning av förvaltningar.

Landsting

– Omplacering skett i samband med flyttning till nya skolbyggnader.

Fråga 22.
Har er konstinköpskommitté målinriktade konstinköp, dvs tänker ni på placeringsplats vid inköpstillfället? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskommitté	Målinriktade konstinköp Endast svarat ja	Alltid	Ofta	Enstaka gång	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	1	2	7	5	0
Under 40 000 grupp II	12	1	–	7	4	0
Totalt	27	2	2	14	9	0

Ledamöter i tre kommuner som uppgivit enstaka gång, anger att det förekommer när aktuellt behov finns, fyra ledamöter uppger vid nybyggnation och två anger skolor och ålderdomshem.

Landsting

20 landsting har målinriktade konstinköp, varav två endast svarat "ja", 15 "ofta" och tre "enstaka gånger". Två landsting har svarat nej och ett landsting har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

– vid inköp till muséets samlingar lägger vi andra aspekter på denna problemställning.
– 1 vid inköp till muséets skulpturverk, 2 vid monumentalare utsmyckning av skolor, 3 vid skulpturutsmyckning av platsbildningar etc.
– när någon lokal är ny som skall utsmyckas eller någon viss grupp av lokaler bör ha företräde t ex skolor.

Landsting

Fem landsting som har målinriktade inköp:

- Beroende av institutionens storlek, arten av konst och lokaler.
- Innan inköp verkställs, vet inköparna, var konsten skall placeras (inrättning). Inga konstverk av betydande storlek och pris inköps, utan att de placeras på bestämd inrättning och plats.
- När det gäller fasta konstinköp – och ofta när det gäller depositionskonst.
- Yttre utsmyckning.
- De flesta enstaka inköpen på utställningar görs utan särskild fixering av placeringen.

PLACERING OCH FÖRDELNING AV DEN INKÖPTA KONSTEN

Sammanfattning och synpunkter

Inledning

Den term, som jag har använt för den underavdelning inom (ibland utom) kulturnämnden som ansvarar för konstinköpen är konstinköpskommitté/nämnd. I vissa kommuner/landsting täcker den benämningen **hela** verksamhetsområdet. Mitt försök att i tiden följa konstverkets väg leder i detta kapitel fram till frågor som rör konstens fysiska utplacering i kommunen/landstinget.

Målinriktade inköp kontra inköp "i blindo"

Det visar sig att samtliga kommuner, som förvärvat konst under den aktuella tiden någon gång har företagit målinriktade konstinköp, dvs haft placeringen i åtanke vid själva inköpet. Alterntivet "ofta" är det vanligast förekommande, dock är "enstaka gång" markerat av så många som 1/3 av kommunerna. Det finns i denna fråga inga påtagliga skillnader mellan grupp I och grupp II. Kommentarerna anger målinriktade inköp för t ex nya lokaler och skolor. I landstingen förefaller målinriktade inköp vara något vanligare än i kommunerna. Alternativet "ofta" är här helt dominerande. Dock har två landsting svarat ett generellt "nej" till förekomsten av målinriktade inköp.

Placering av konstverk på allmän plats

Inköp av konstverk för placering på "allmänna platser" (såsom t ex torg) är relativt sällsynt. Jämfört med den totala mängden inköp (redovisas i V6) utgör rapporterade inköp av denna typ av konst en liten andel. 17 av de 18 konstverk som placerats på allmänna platser, har inköpts av kommuner i grupp I. Man kan förmoda att dessa inköp lågprioriteras av kostnadsskäl och först företas då högre prioriterade behov har uppfyllts.

Belsut om placering

Ledamöterna har ombetts att genom ja/nej-svar på i förväg specificerade alternativ ange, vem som deltar i beslut om placering av inköpta konstverk. Skillnad har därvid gjorts på fast och lös konst. De som besvarat frågan om placering av den fasta konsten har undantagslöst också svarat på frågan om den lösa konsten, men därvid angivit färre alternativ. Det är helt naturligt, att placeringen av den fasta konsten, som ofta representerar stora belopp och i högre grad är tillgänglig för allmänheten, kräver flera parters godkännande. Konstinköpskommittén/nämnden samråder här oftast med mottagaren vid beslut om placering. Vid fast konst bör beslut om var konstverken skall placeras fattas redan på ett ganska tidigt stadium. Intressant är att här notera konstnärens roll. Både i kommuner och landsting är det vanligare att konstnär är rådgivande vid beslut om placering av den fasta konsten än vid beslut om placering av den lösa konsten. Såväl vad gäller den fasta som den lösa konsten är det vanligare i landstingen än i kommunerna att konstnär har inflytande över placeringsfrågorna.

En fråga om själva uppsättandet av konstverken gav ett likartat resultat. De alternativ, som innefattade mottagarna var flitigt förkryssade och var ofta de enda angivna alternativen.

Omplacering av konstverk

Vid frågan i vad mån inköpta konstverk omplacerats i kommunen fanns tre alternativ, nämligen inom byggnaden, till annan byggnad respektive omplacering av friskulptur. De båda första alternativen angavs i vardera ungefär hälften av de undersökta kommunerna, medan omplacering av friskulptur var mera sällsynt. Likartade svar gavs av landstingsledamöterna. I grupp I-kommuner är omplaceringar vanligare än i grupp II. Initiativtagare till omplaceringar är vanligtvis mottagande förvaltning. I den mån tjänsteman initierat omplaceringar, har detta inte skett i kommuner med museitjänsteman i konstinköpskommittén.

Frågorna rörande uppsättning och omplacering av konstverk gav, i förhållande till övriga enkätfrågor, en stor andel icke-svar och vet-ej-svar. Detta pekar på att konstverket när det väl är placerat tenderar att övergå från konstinköpskommittén till den mottagande partens ansvarsområde. Inköpskommittén anser sig i och med inköpet ha fyllt sin uppgift och följer inte konstverkets vidare öden.

Beträffande omplacering av konstverken kan noteras att flera ledamöter lämnat skäl till omflyttningar. Ombyggnad, flyttning av institution och andra mer eller mindre påtvungna anledningar har angivits. Omflyttningar tycks däremot sällan ha använts som en väg till förnyelse av den konstnärliga utsmyckningen inom olika lokaler.

Flertalet konstinköpskommittéer tycks i stor utsträckning anse sitt arbete vara avslutat i och med själva konstinköpet. De möjligheter att öka allmänhetens intresse för god konst, som kan ligga i ett genomtänkt pedagogiskt hanterande av den kommunala konsten verkar man sällan ha resurser att utnyttja. Ett genomtänkt användande av de kommunala konstsamlingarna borde, förutom kontinuerlig översyn och vård, omfatta sådana åtgärder som omplacering och tillfälliga utställningar. En mera aktiv användning av den kommunala konsten skulle på sikt säkert innebära ett ökat intresse för konstverken, inte bara hos de mottagande förvaltningarna utan också hos den allmänhet, som besöker kommunala lokaler av olika slag. Detta skulle självfallet medföra en ökad arbetsinsats för den konstinköpande instansen. Mot bakgrund av det ackumulerade kapital, som finns nedlagt i de kommunala konstsamlingarna, torde dock den kostnad en sådan verksamhet skulle medföra, inte vara obefogad. Konstnärer eller andra fackmän skulle här kunna få ett intressant arbetsfält. Även för skolans konstundervisning skulle ett aktivt nyttjande av de kommunala konstsamlingarna innebära en förstärkande faktor. De erfarenheter som skulle kunna vinnas på detta sätt och genom de informella kontakter det praktiska arbetet skulle medföra, borde också rimligen kunna öka konstinköpskommitténs möjligheter att planera sitt arbete. Kulturnämnderna har här ett intressant arbetsområde – att tillsammans med konstnärer, konstvetare och andra fackmän arbeta för större konstintresse och bättre förståelse för konstnärernas villkor.

8 UNDERHÅLL AV DE INKÖPTA KONSTVERKEN

Fråga 60.
Har under er tid i kommittén — er veterligt — skadeverkan skett på av kommunen inköpta konstverk -föremål? (se enkät bilaga 1)

I åtta av 27 kommuner med konstinköpskommitté (varav sju i grupp I), har ordförande svarat ja på frågan. I fyra kommuner har man uppgivit "grov åverkan", i fem kommuner "åverkan" och i fyra kommuner "klotter". Två ledamöter har uppgivit flera alternativ. I en kommun har skadeverkan skett på grund av materialets beskaffenhet, i tre genom olämplig placering av konstverket. 19 ledamöter har svarat nej.

Stockholm

Fyra konstnämnder har svarat ja, en har svarat nej på frågan. I två svar har åverkan rubricerats som "grov", i tre svar som "åverken" och enligt två svar har "klotter" förekommit. Dessutom har en konstnämnd uppgivit att skadeverkan uppstått på grund av materialets beskaffenhet och olämplig placering och en konstnämnd uppgivit flertalet alternativ som orsak till skadeverkan.

Landsting

Tio landsting har svarat ja på frågan. I ett landsting har skadeverkan specificerats som "grov åverkan", av fem landsting som "åverkan" och tre landsting som "klotter". I fyra landsting vardera har skadegörelse skett på grund av materialets beskaffenhet och genom olämplig placering. Två landsting anger att stöld förekommit. I 13 landsting uppges skadeverkan inte ha skett på inköpta konstverk.

Kommentarer

Kommuner

Vardera en **kommun** anger att skadegörelse förekommer:

- i förvånansvärt liten omfattning.
- i samband med inbrott.
- ramar går sönder.
- [. . .] tidigare av delkommun inköpt konstverk vandaliserats.

Fråga 62.
Äskas anslag för vård av konstverk? Om ja: Har äskanden beviljats?

Kommuner

I fyra kommuner av 27 med konstinköpskommitté har anslag äskats och beviljats för vård av konstverk. 21 kommuner, varav 12 i grupp I, har svarat nej, två kommuner har inte svarat.

Stockholm

Samtliga fem nämnder uppger att anslag inte äskats för vård av konstverk.

Protokollsreferat

Kulturrotelns protokoll för 1973 har till stor del behandlat frågor rörande skador på konstverk och åtgärder som måste vidtas samt kostnadsförslag på reparationer. Därtill har del av årets konstanslag måst användas då annat anslag saknats.

Landsting

Från två landsting av 23 uppges att anslag äskats och beviljats för vård av konstverk, dock "inte i behövlig grad" enligt ett av dessa landsting. 19 har svarat nej, två har inte svarat.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:

- muséet har stående anslag för konserveringsarbete.
- 5 000:– för diverse skyltning av fornminne, omramningar etc.
- i budgeten 1 000:–/år
- kulturnämnden disponerar vissa medel för detta ändamål och brukas detta av konstutskottet.

Ledamöter som svarat nej:

- anslag äskas ej av CBK.
- försäkrad mot skadeverkan
- kommer att bli aktuellt.

Ledamot som inte svarat:

- ingår i anslag för konstinköp.

Stockholm

- centralt anslag finns.
- ingår i konstanslaget när det gäller reparationer, annars i parkförvaltningens underhållskostnader (KNAP)

Landsting

Tjänsteman som svarat ja:

– ej i behövlig grad.

Tjänsteman som svarat nej:

– betalas ur anslag för konstinköp.

– inget speciellt men kan troligtvis tas ur konstanslaget om så behövs, annars från resp förvaltning (lagning av glas, ramar o dyl).

Fråga 63.
Finns någon uppgjord plan för vård av inköpta konstverk? Om ja: Vem innehar denna vårdande funktion?

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskommitté	Ja	Nej	Planeras	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	2	8	4	1
Under 40 000 grupp II	12	0	11	1	0
Totalt	27	2	19	5	1

Två av de tillfrågade 27 kommunerna med konstinköpskommitté har en uppgjord plan för vård av inköpta konstverk. De återfinns bland kommuner i grupp I och har båda kommunalt museum. Konstinköpskommittén (museinämnden) innehar den vårdande funktionen i en av kommunerna, gatukontoret i den andra.

Stockholm

Två sekreterare uppger att plan finns, två svarar nej och en sekreterare uppger att sådan planeras.[5 3]

Landsting

Inom tre landsting (samtliga mindre) finns uppgjord plan för vård av konstverk. Tjänsteman i konstinköpsnämnden har i två av dessa landsting den vårdande funktionen och i ett landsting vederbörande förvaltning. I 16 landsting finns inte uppgjord plan för vård av inköpta konstverk, i tre landsting planeras sådan. Ett landsting har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

– det åligger museet att tillse konstverkens kondition.
– i nuläget ligger ansvaret på museichefen.
– fotoalbum för den inköpta konsten finns.

Landsting

– men väl för tillsyn. Tjänsteman särskild utsedd vid varje inrättning.

UNDERHÅLL AV DE INKÖPTA KONSTVERKEN

Sammanfattning och synpunkter

I några enkätfrågor har jag undersökt i vad mån konstinköpskommittén till sina arbetsuppgifter också räknar underhåll av kommunens konstverk. Utgifter förorsakas t ex vid skadegörelse på konstverken, när glas eller ramar går sönder eller lekskulpturer förslits, vid restaurering av oljemålningar eller tvättning av textiltryck.

Skadeverkan på konstverk, inköpta av kommunerna, har skett i åtta kommuner (av 27 med konstinköpskommitté) och tio landsting (av 23). Den har beskrivits av ledamöterna både som "åverkan", "grov åverkan" och "klotter". Stöld har inte efterfrågats men har angivits i kommentarer både i detta sammanhang och vid andra frågor för både landsting och kommuner.

Jämfört med ovanstående siffror är det mera sällan som man äskar anslag för vård av konstverk. Fyra kommuner och två landsting anger, att speciella anslag finns för dylika ändamål. Alternativa sätt att omhänderta den vårdande funktionen har angivits i kommentarer av tre ledamöter, nämligen att man inte har speciella anslag utan tar pengar ur det ordinarie konstanslaget, att man försäkrat sig mot skadeverkan samt att medel för vård tas ur anslag från respektive förvaltning.

En uppgjord plan för vård av den inköpta konsten finns sällan. Tre landsting och två kommuner, båda med kommunalt museum har angivit att en sådan finns. Ytterligare ett antal ledamöter har emellertid angivit att en plan för vård av konstverk övervägs. I kommentarer till frågan om särskilda anslag till vård, anges a "det kommer att bli aktuellt", b "de beviljade anslagen för små", varför man försiktigtvis kan förmoda, att frågan om vård av de kommunala konstverken i framtiden kommer att ägnas ett större intresse.

9 DE INKÖPANDE ORGANENS KONTAKT MED ALLMÄNHETEN

a Information till allmänheten

Fråga 64.
Finns någon systematisk registrering (inventering) av er konstinköpskommittés konstinnehav?

17 av 27 kommuner med konstinköpskommitté har någon form av systematiserad registrering (inventering) av konstinköpskommitténs konstinnehav, varav elva kommuner i grupp I. Nio kommuner har planer på att genomföra registrering. En kommun har inte besvarat frågan.

Stockholm

Alla konstnämnder inkl KNAP har en systematisk registrering av respektive konstnämnds konstinnehav.

Landsting

19 landsting har svarat ja på frågan. I två av de tre landsting, som svarat nej, planerar man att genomföra registrering. Ett landsting har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommun

– Kulturnämndens konst är registrerad – övrig kommunal konst håller på att bli inventerad och registrerad.

Fråga 65.
Hur skulle ni ställa er till ett förslag om att sätta upp information om konstverket och dess tillkomst invid varje av kommunen inköpt och placerat konstverk?

Kommuner

43 av tillfrågade 60 ledamöter är positivt inställda till nämnda förslag, nio ledamöter är negativa. Åtta ledamöter, varav fyra från kommuner utan företagna konstinköp, har inte besvarat frågan. Vissa ledamöter som är positivt inställda betonar i kommentar, att det vore bra med faktaupplysningar, och att det vore pedagogiskt riktigt. Andra ledamöter, som är negativa till förslaget, anser att det rent praktiskt blir mycket besvärligt att genomföra och att betraktaren själv skall ha möjlighet att tolka konstverket utan ”bruksanvisning”.

Stockholm

Av de 18 tillfrågade i Stockholm är alla utom en konstnärsledamot positiva. Några tillägger dock, att man inte bör placera en "bruksanvisning" invid varje verk, utan enbart titel på konstverk, namn på konstnär samt tillkomstår.

Protokollsreferat

På förslag av en av de förtroendevalda i kulturrotelns konstnämnd (prot 9/1972) tillsattes 1973 en befattningshavare (arvodestjänst) med uppgift att göra en genomgång av skolornas konstsamlingar. Denne skulle vara behjälplig med införskaffandet av information kring konstverken samt anordna föreläsningar och kontakter mellan konstverkens skapare och lärare/elever. Befattningshavare föreslogs av skolinspektör (ledamot i kulturrotelns konstnämnd) samt konstnämndens konstnärsledamöter. Enligt kulturrotelns konstnämnds protokoll 1973/4, sid 3, uppges att nämnden förutsätter att beskrivning av till kulturroteln levererade konstverk generellt lämnas av konstnären utan att särskild ersättning härför utbetalas.

Landsting

28 ledamöter (av 40) från 19 landsting är positiva till att sätta upp information om konstverket och dess tillkomst vid varje av landstinget inköpt och placerat konstverk. Sju ledamöter är negativt inställda till informationen i fråga. Fem ledamöter från fyra landsting har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

Positivt inställda ledamöter:

- Kunskaper ger alltid en ytterligare dimension, men i vissa fall blir det kanske lite otympligt.
- Inte invid varje konstverk men som pedagog är jag intresserad av att ge information vidare. Även information om "det sköna" i form av kom.konst.
- Bra men kanske besvärligt, speciellt vid ev omflyttning.
- Svårt att göra vid varje verk. Men på de som står på lättillgänglig plats för allmänheten, de som är "svåra" etc. Pedagogiskt syfte.
- Förekommer i vissa sammanhang men är en lämplighetsfråga.
- Lite tradigt med lappar på väggen invid tavlan i tjänsterum. På tavlorna gärna etikett på baksidan.
- Bra idé. Men en gräns måste sättas vid konstverk av ett visst minimivärde.
- I begränsad omfattning, mycket begränsad personal. Information behövs.
- Delvis nödvändigt.
- Utföres vissa konstverk.
- Diskret.
- Som kompl till vissa, dock ej alla konstverk.
- Och nödvändigt om bara resurser fanns, resurser i form av bl a tid, pengar, folk.
- Utmärkt, skulle ju öka kunskapen om konstverket och konstnären.
- Det måste vara av intresse att få data om konstverket och dess skapare.

- Själv upplever jag som mycket värdefullt att få sakliga kommentarer, då man först presenteras ett konstverk. Samma som när man lyssnar till ett musikverk.
- Under förutsättning av konstnärens medgivande eller att informationer utformas av denne.
- Därest konstnären lämnar sådan upplysning.
- Konstnärens namn och något om verkets tillkomst borde vara angivet.
- År och konstnär samt beskrivning av motiv.
- Påbörjad påsättning av skyltar med konstverkets namn, konstnärens namn m m.
- Frågeställningen intressant. Den har diskuterats med utgångspunkt av den presentation kommunen har över förvärvade konstinköp.
- Förekommer en del i konsthallen.
- Det är här fråga om information. Ja, en redovisning av en del av kulturnämndens verksamhet.
- Alltid bra ge information.
- Värdefullt för framtiden.
- Skulle bidra till ökat intresse
- Bidra till ett större intresse.
- Befrämjar intresset.
- Stimulerar intresset.

Negativt inställda ledamöter:

- Bör inte påtryckas den enskilda människan en standardiserad uppfattning, var och en som är intresserad tar ändå reda på saken.
- Kan verka störande för upplevande av konstverket.
- Ser inte folk av eget intresse tror jag knappt det går att framtvinga intresse.
- Bedömningen kan bli föremål för icke önskvärd kritik såväl berättigad som oberättigad.
- Enligt min uppfattning om konst skall varje konstverk ge betraktaren möjlighet att själv tolka konstverket efter sin förmåga. En information vid konstverket skulle styra betraktaren att tolka efter "bruksanvisningen". En stor del av konstupplevelsen skulle då gå förlorad. Det vore i så fall bättre att faktauppgifter om konstnären kunde erhållas efter hänvändelse till biblioteket.
- Många konstnärer kan inte ens själva [oläsligt] i sådana sammanhang.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

- Möjligen i samband med någon utställning av kommunens konst. Däremot en katalog innehållande dessa uppgifter.
- Endast där behov finns och det kan vara lämpligt. Bör bedömas från fall till fall.

Stockholm

Flertalet kommentarer från politiker är av innebörden att information skulle öka intresset och förståelsen för konstverken. Det har också diskuterats i en rotel, där man varit positiv, men upplevt att det var för arbetskrävande. Konstnärsledamöterna är i kommentarerna genomgående positiva till att man söker öka förståelsen för konstverken. Några menar dock att data om konstnär, titel och tillkomstår räcker. En konstnärsledamot tycker att konstnären själv kan stå för kommentarer. Enligt kommentar görs detta i kulturroteln.

Konstnärsledamöter:

- Ej mer än tillkomstår och konstnär samt titel i fråga om stafflikonst.
- Lite data om konstnären. Namnet på konstverket. F ö måste ju konstverket få upplevas individuellt.

– Tycker att det får bedömas från fall till fall. Konstnären bör själv i så fall stå för kommentarer.
– Att placera en "bruksanvisning" bredvid varje verk är störande. Resultatet blir lätt att man tittar mer på "informationen" än på verken, i synnerhet när det gäller små intima bilder. Olika former bör finnas för spridning av information om konstverken.
– Det är alltid positivt med så mycket information och pedagogik som möjligt.
– T o m mycket positivt. En stor del av tänkbara upplevelser försvinner därför att "folk inte förstår".
– Ökar det pedagogiska värdet.
– Vi gör det [KR].
– Finns alltid i (KNAPs) fall. En katalog med angivande av uppställningsplatser för skulpturer är under utarbetande på förslag från konstnärsrepresentanterna i nämnden.
– En form av konstdistribution. Vi måste nå ut till människorna och tala om vad vi jobbar med och varför. Dyl information pågår sedan länge. Tyvärr än så länge i begränsad omfattning. Diskussion pågår. Idén är bra.

Politiker:
– Vi har ofta diskuterat detta i konstnämnden och uttryckt oss positiva till en sådan åtgärd.
– Ofta nödvändigt för förståelsen.
– Dock arbetskrävande.
– Vore säkerligen intressant.
– Skulle säkert öka intresset och förståelsen.
– Redan på gång i Stockholm

Landsting

Positivt inställda ledamöter framhåller att information behövs. Man är dock tveksam till i vilken omfattning en sådan information kan ges, då den är tids- och kostnadskrävande. Vissa ledamöter anser att denna form av information endast kan ges invid större originalverk:
– Helt naturligt vid större konstverk (skulpturer o dyl) genom diskret anvisning om konstnärens namn bl a.
– Det behövs information om konstnärerna och deras bilder. Vi har haft planer i den riktningen men det är en tidsödande och kostnadskrävande hantering.
– Tveksam. Praktiskt svårt att genomföra. Kortfattat måste det bli, och då risk för feltolkningar.
– Skulle kanske öka intresset, vet ej om det är genomförbart, men värt att försöka.
– Utföres vid större konstverk.
– För originalverk.
– Men inte vid varje verk.
– Upplysningar bidrar hos åskådaren till förståelse.
– Skulle många gånger väcka ett större konstintresse och konstförståelse.
– Kan förtydliga konstverkets innehåll.
– Är bra för att sprida kännedom om konsten och dess utövare.
– Tänkbart.
– Delvis har vi gjort detta men vi har ej hunnit färdigt.

Negativt inställda ledamöter:
– Individen måste få uppleva konstverket utifrån sina egna värderingar.
– Värdefullt då konstinformation kunde spridas till flera. Dock ett sådant betydande merarbete att jag inte skulle kunna tillstyrka. Dessutom blir det mera "utställningslikt" med lappar sittande bredvid alla tavlor och kanske estetiskt sett mindre tilltalande.

– Inte invid, men väl information och register att tillgå på varje institution.
– Kostnadsskäl.

Ledamöter som inte besvarat frågan:
– Hur skulle det ordnas praktiskt?
– Ej möjligt.
– Tveksam.
– Planeras.
– Att förse varje konstverk, målning, grafiskt blad etc med sådan "bruksanvisning" skulle innebära ett alldeles för omfattande arbete. Det kan ju inte heller vara nödvändigt för den större delen av vårt konstinnehv, vilket utgörs av naturalistisk-realistisk konst. Men naturligtvis finns det många abstrakta eller starkt abstraherade, till form och färg i hög grad förenklade konstverk, som nog kunde behöva förklaras. Om nu detta låter sig göras?

Fråga 67.
Förekom information till allmänhet och anställda om kommunens konstförvärv under a 1973, b någon gång? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Antal ledamöter	Antal	Information har förekommit 1973			Ledamöter som svarat antingen a 1973 eller b någon gång			Inget svar
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	
Grupp I:								
Kommuner	15	9	6	–	12	3	–	
Ledamöter	30	14	16	–	19	11	–	
Grupp II:								
Kommuner med konstinköpskommitté	12	3	8	1	5	7	–	
Ledamöter	24	3	17	4	8	13	3	
Totalt:								
Kommuner	27	12	14	1	17	10	–	
Ledamöter	54	17	33	4	27	24	3	

Anm.: Antal kommuner har noterats enligt följande: ja = båda ledamöterna har uppgivit någon gång, den ena ledamoten har uppgivit någon gång och den andra svarat ja eller båda ledamöterna har svarat ja. Nej = båda ledamöterna har svarat nej, eller en ledamot har svarat nej medan den andra ledamoten inte besvarat frågan. Inget svar = ingen av de båda ledamöterna har svarat.

Enligt sammanställning har information skett någon gång i 17 kommuner, varav 12 i grupp I. Under 1973 gavs information om konstförvärven i 12 kommuner, varav nio i grupp I, enligt någon eller båda av ledamöterna. I sammanlagt fem kommuner är båda ledamöterna av olika uppfattning, i alla fem har ordföranden svarat ja. I vilka former information genomförts framgår av sammanställning nedan.

Kommuner/ledamöter	Inf enl antal svar	Information om konstförvärv har förekommit genom R = regelbundet E = enstaka gång																	
		inf-skrift	R	E	annons kom.-regi	R	E	inf konstv	R	E	ut-ställn	R	E	press-visn	R	E	Öv-rigt	R	E
Grupp I:																			
Kom	12	2			2			3			9			3			4		
Led	19	2	1		3	1	2	4	1	3	14	4	6	3	1	1	4	1	2
Grupp II:																			
Kom	5	2			1			2			2			5			1		
Led	8	2	2		1		1	2		1	4	2	2	5	1	3	1	1	
Resp informationsform förekommer i antal kommuner totalt		4			3			5			11			8			5[x]		

[x] Grupp I:
- Information genom pressen, bl a vid referat av kulturnämndens sammanträden [regelbundet]
- I kulturnämndens verksamhetsberättelse lämnas en fullständig redovisning [enstaka gång]
- Skrivelse har gått ut till samtliga kommunala förvaltningar om att vi köper – att det skall placeras ut etc, och har dom några synpunkter [enstaka gång]
- Upplysning i lokalpressen [regelbundet]

Från en kommun anges inte vad övrigt innebär.

Utställningar av förvärvad konst är den vanligaste formen för information till allmänheten. Därnäst följer alternativet pressvisning.

Landsting

	Antal	Information har förekommit 1973			Ledamöter som svarat a 1973 eller b någon gång		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
Landsting	23	16	7	–	17	6	–
Ledamöter	40	24	14	2	27	12	1

Anm.: Antal landsting har noterats enligt samma princip som för kommunerna (se ovan).

Information har lämnats någon gång i 17 landsting och under 1973 i 16 landsting. I fyra landsting är de båda svarande ledamöterna av olika uppfattning. tre av dessa har ordförande svarat ja.

Former för information – landsting

	Inf enl antal svar	Information om konstförvärv har förekommit genom																	
		inf-skrift	R	E	annons kom.-regi	R	E	inf konst	R	E	ut-ställn	R	E	press-visn	R	E	Öv-rigt	R	E
Lands-ting	17	8			3			4			12			10			–		
Leda-möter	27	11	5	6	3	1	2	4		3	18	5	11	12	2	9	—		

R = regelbundet E = enstaka gång

Ledamot i ett landsting, som enligt budgetenkät inte företagit något konstinköp 1973, har dock angivit att information om konstinköp förekommit 1973. Vid alternativet annonsering har denne ledamot uppgivit regelbundet.

Också i landstingen är utställning av konstförvärv den vanligaste formen för information till allmänheten, därnäst följer pressvisning. Informationsskrift, som utges i åtta landsting, är det alternativ, som utnyttjas mest regelbundet.

Kommentarer

Kommuner

- Notis i lokalpressen [annonsering i kommunal regi]
- Vid större inköp [utställning]
- Vi har vid några tillfällen lyckats förmå tidningar att skriva [svarat nej]
- Ortspressen har omnämnt inköpen [inget svar]
- Vandringsutställning av kommunalägd konst planeras.
- Information genom pressen bl a vid referat av kulturnämndens sammanträden [övrigt, regelbundet]
- I kulturnämndens årsrapport-verksamhetsberättelse lämnas en fullständig redovisning. [övrigt, enstaka inf]
- Skrivelse har gått ut till samtliga kommunala förvaltningar om att vi köper – att det skall placeras ut etc och har dom några nya synpunkter [övrigt]

Landsting

Ledamöter som uppgivit att information förekommit:

- har använt oss av utställningar vid vårdinrättningar.
- Osäker på denna punkt.
- Nej (vad gäller *allmänhet* enligt förstrykning i enkäten)

En ledamot som svarat nej för information 1973 har svarat ja med frågetecken vad gäller information någon gång.

Ledamot som svarat nej:

- Ingen separat information.

Ledamot som inte svarat på frågan beträffande information 1973:

- Ej annat än att redogörelse lämnades till landstingets FU, vilka handlingar rutinmässigt lämnas till lokala tidningarna, som dock inte tagit notis om detta material.

b Påverkan från allmänheten

Fråga 66.
Har det anordnats någon möjlighet för allmänheten att komma med synpunkter vad gäller kommunens konstförvärv? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskomm	Antal ledamöter	Möjlighet för allmänheten att komma med synpunkter						
			Ja	Nej	Inget svar	Om nej planeras	Om ja förslagslåda	förslag fr publ	övrigt[x]
Över 40 000 grupp I	15	30	11	19	–	3	2	6	7
Under 40 000 grupp II	12	24	6	17	1	2	2	3	2
Totalt	27	54	17	36	1	5	4	9	2

[x] Alternativ under "övrigt" har besvarats genom kommentarer, se nedan.

Stockholm

Protokollsreferat

På inrådan av dåvarande Stockholms skoldirektion bildades i flera av Stockholms skolor 1970 s k konstgrupper. I konstgruppernas arbetsuppgifter skall ingå att välja ut konstverk vid en årlig utlottning och att självständigt svara för fördelning/omfördelning inom skolorna. Vidare skall konstgrupperna bl a upprätta förteckning av konstbeståndet i den egna skolan till bruk för varje klass, institution osv, samt framlägga förslag om hur konsten skall utnyttjas, t ex genom visningar, utställningar tillsammans med grannskolor m m. I oktober 1971 hade 25 konstgrupper inrättats. Ny cirkulärskrivelse utsändes till Stockholms skolor med samma uppmaning.

Landsting

Antal landsting	Antal ledamöter	Möjlighet för allmänheten att komma med synpunkter						
		Ja	Nej	Inget svar	Om nej planeras	Om ja förslagslåda	Förslag fr publ	Övrigt[x]
23	40	14	24	2	1	2	4	6

[x] Alternativ under "övrigt" har besvarats genom kommentarer, se nedan.

Kommentarer

Kommuner

Grupp I

- Vid 2 utställningar fick besökarna möjlighet att på utdelade blanketter angiva vilka konstverk de tyckte bäst om. Vid inköpen från dessa tillfällen togs stor hänsyn till allmänhetens uppfattning.
- Men jag är personligen positiv till att låta allmänheten vara med. Man gjorde detta i Danmark en gång och den som vann utsmyckningen var traktens smed!
- Vid av kulturnämnden ordnad utställning för inköp till pensionärshem resp tjänsterum.
- Inom gruppmöten i mitt politiska parti "Centern" som för närv utökas genom kulturgruppens referensgrupp där jag sitter som ordförande.
- Detta i samband med utställning av under året förvärvad konst (förslagslåda).
- Enkät en gång. I mycket obetydlig omfattning.
- Möjligheten finns alltid.
- Upprop i kommundel. Resultat: 0.
- Utställningar av kommunala konstinköp förekommer. Självklart får kultursekr. en massa mer eller mindre villiga kommentarer, när (han) t ex är ute och inventerar.

Grupp II

- Lämpligt urval av kommunens konst har presenterats genom utställn, och i samband därmed har allmänheten beretts tillfälle till meningsutbyte med kommunalt ansvarig.
- I princip vore det här naturligt med en slags rådgivande institution, men obs! endast rådgivande. Inom estetiken är det väl ändå så, att en snabb utveckling på det konstnärliga området ofta har svårt att skapa motsvarande radikalism i värderingarna hos den breda allmänheten. Jag tror inte att det skulla gagna okonventionella och nyskapande konstnärer att inköparna känner sig bundna av allmänhetens konstuppfattning. A ena sidan tycks konstföreningsmaffian köpa av endast etablerade konstnärer. A den andra – köpa konst efter den breda publikens smak Nej: Röda stugor har vi gott om i Småland redan.

Landsting

- Allmänhetens förslag kommer via konstinköpsnämndens ledamöter och tjänstemän.
- Endast för landstingsledamöter och anställda.
- "Samrådsgrupper" och "personalgrupper" [uppges i ett resp tre landsting]
- Samtal med människor.

Fråga 68.
Tror ni att folk i allmänhet har synpunkter på den konst som införskaffas i kommunen?

Kommuner

Antal kommuner	Antal led	Ja	Nej	Inget svar
30	60	34	18	8

Stockholm

	Antal	Ja	Nej	Inget svar
konstnärsledamöter	10	10	0	0
politiker	8	4	3	1

Landsting

Antal landsting	Antal led	Ja	Nej	Inget svar
23	40	29	9	2

Fråga 69.
Tycker ni att folk i allmänhet skall ha möjlighet till direkt påverkan beträffande den konst som ska införskaffas (köpas) av kommunen?

Kommuner

Antal kommuner	Antal led	Ja	Nej	Inget svar
30	60	24	26	10

Stockholm

	Antal	Ja	Nej	Inget svar
konstnärsledamöter	10	6	3	1
politiker	8	3	4	1

Landsting

Antal landsting	Antal led	Ja	Nej	Inget svar
23	40	14	22	4

Fråga 70.
Tycker ni att man i större utsträckning borde tillgodose allmänhetens önskemål beträffande konstinköp?

Kommuner

Antal kommuner	Antal led	Ja	Nej	Inget svar
30	60	29	18	13

Flera ledamöter framhåller i kommentarer att allmänheten – om den inte är nöjd med de förtroendevaldas arbete – kan avsätta dem vid nästa val. Ett antal ledamöter menar att det framför allt är svårigheten att nå klarhet om allmänhetens önskemål, som förhindrar möjlighet till direkt påverkan. Vissa ledamöter ifrågasätter också allmänhetens konstintresse och kunskaper och menar att inköpen måste granskas kvalitetsmässigt.

Stockholm

	Antal	Ja	Nej	Inget svar
konstnärsledamöter	10	5	3	2
politiker	8	5	2	1

Landsting

Antal landsting	Antal led	Ja	Nej	Inget svar
23	40	14	14	12

Av kommentarer framgår att många ledamöter delar upp allmänheten i dels personal och patienter dels allmänhet i vidare bemärkelse. Patienterna bör ha direkt inflytande, allmänheten kan ha det via val i demokratisk ordning.

En jämförelse mellan landstings- och kommunledamöters uppfattning i dessa tre frågor visar, om man ser till procentuell fördelning av svaren, att landstingsledamöterna i högre grad än kommunledamöterna tror, att allmänheten har synpunkter på konstinköpen, och att en större andel kommunledamöter anser dels att allmänheten skall ha möjlighet till **direkt** påverkan vid inköpen dels att man i större utsträckning borde tillgodose allmänhetens önskemål beträffande konstinköp.

Vid denna jämförelse bör man dock ha i åtanke att landstingens ledamöter i flera kommentarer framhåller, att de inte tänker sig "allmänhet i vidaste bemärkelse" utan personal och/eller patienter.

Kommentarer

Kommuner

Fråga 68 – om allmänheten har synpunkter på införskaffad konst kommenteras i allmänhet ganska kortfattat "hoppas det", "kanske", "en del personer", "vet ej" (två ledamöter) och vidare:

- Folk i allmänhet – folk på platsen där konstverket placeras.
- Ett litet fåtal – här behövs upplysning, stimulans – information.
- Endast om motivet beskriver sex.
- Negativa.

Stockholm

Konstnärsledamot som svarat ja:

- Många hör av sig till förvaltningen.

Politiker som svarat ja:

- Vid större inköp, annars nej.
- Knappast.

Landsting

Ledamöter som svarat ja:

- Obetingat, ofta reaktion, positivt.
- De som kommer i beröring med detta.
- Blivande personal, patienter.
- Fastän dessa mera sällan kommer till uttryck.

Ledamot som inte svarat:

- Sannolikt vid större inköp.

Kommentarer fråga 69. Allmänhetens möjligheter att påverka konstinköp.

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:

- Eftersom det är kommunmedlemmarnas pengar som konstinköpen sker med är det bra om så många som möjligt delger sin uppfattning. De som på något sätt har en uppfattning visar ju då sitt intresse för konst. De övriga torde vara helt likgiltiga förutom att de tycker konstinköpen är bortkastade pengar.
- Kan ordnas genom förslagslåda, som finns uppsatt vid av kommunen anordnade utställningar.
- Ja i möjligaste mån.
- Skulle vara önskvärt att kunna placera konstverken så alla kunde få se dem.
- Möjlighet att komma med förslag.
- I vissa fall, framför allt i bostadsområden.
- Dock svårighet att finna lämpliga kommunikationsvägar.
- Då större publik kan inköpas [korrekt citat]
- Av konstintresserade.
- Genom yttrande av utställda förslag till fast utsmyckning.
- Den allmänhet som direkt drabbas, dvs lärare (ev elever), tjänstemän, pensionärer etc.

Ledamöter som svarat nej:

- Den konst vi köper skall ingå i museets skådesamling och bör inköpas i samarbete folkvalda-konsthistoriker. Depositionskonst i samarbete med mottagaren.
- De flesta i alla kategorier saknar konstintresse och i varje fall tillräcklig kunskap för att böra få påverka inköpen.
- Har mycket svårt att se vägen för denna påverkan. Inköp på uppdrag av stormöten? – Nej tack!
- Jag tror att resultatet blir bäst om ansvaret lämnas helt till en kunnig inköpskommitté som självfallet skall nära samarbeta med museichef och annan expertis.
- Efter min uppfattning skulle då endast hötorgskonst inköpas.
- Ej möjligt ta denna information för regelbundet.
- Org av en sådan möjlighet är från ekonomiska synpunkter omöjligt att realisera. Kommunen har 50 000 inv och att få dem alla att delge sina synpunkter tror jag ej är möjligt.
- Inköpen sker f n endast till kommunens förvaltningar.
- Om allmänheten inte gillar våra inköp så får dom se till att lyfta bort oss ur Kulturnämnden i samband med de politiska partiernas nomineringar till styrelser och nämnder. Den dagen en sådan sak sker skulle ju i viss mån vara en bra dag. Ty då anginge ju konst människor.
- Kulturnämnden är ansvarig för vad som köps och den är ju vald att representera kommunens invånare och så finns möjlighet att avsätta den. Plötsligt uppflammande och genom ofta konservativa och reaktionära propagandapåverkade folkstormar har sällan varit till gagn för det konstnärliga framåtskridandet.
- Indirekt påverkan kan ju ske till kulturnämnden.
- Skulle vara svårt att organisera, men däremot så lyssnar jag till allmänhetens kommentarer och uppfattningar om konstinköp på utställningar.
- Valda ombud måste besluta medan allmänheten kan vara rådgivande.
- Alltför krångligt.
- Svårt nog ändå.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

- Kanske när det gäller konst för offentlig plats. Vi köper ju även konst för kontorslokaler etc. Där bör väl snarast mottagande institution få ha synpunkt, ej allmänheten.
- Ja, då det gäller konst som skall placeras på skolor, institutioner etc. Nej, då det ofta är ogörligt i och med att man gör inköp på vernissager. Vid större utsmyckningar bör alternativ ges och möjlighet att välja.
- Om det menas någon sorts omröstning är svaret nej. Gäller det tips, råd, önskemål etc – ja.
- Jag tror det är en praktisk omöjlighet, när det gäller den stora mängd löskonst som inköps. Betr större saker till nya institutioner kan allmänheten kanske beredas tillfälle framföra sin mening.
- Intresserad av att pröva denna idé i samband med en offentlig utsmyckning.
- Om man med direkt påverkan menar beslutsrätt är svaret "nej", yttranderätt och önskningar "ja".
- Tveksamt.

Stockholm

Konstnärsledamöter som svarat ja:

- Genom att representeras i konstnämnden. Man bör kunna gå utanför de etablerade politikernas krets.
- Om information i samband med inköp förekom förefaller det självklart att variation i urval skulle bli ganska stor även om en "okunnig" allmänhet fick vara med och välja. Det är ju brukarna som skall ges tillfälle till största möjliga upplevelser.

– Om konstinköp sker med direkt uppmaning från en institution som ingår i vårt inköpsområde och de har en exempelvis pensionärsförening så bör den vara med. Men vid våra rutininköp skulle det bli för omständigt om inköpsgruppen skulle utökas.
– kan öka det pedagogiska värdet.

Konstnärsledamöter som inte besvarat frågan eller svarat "ja och nej":
– Tja, i arbetslokaler bör de som arbetar där ha möjlighet till direkt påverkan. I övrigt icke, utan bör överlåtas åt konstnär. Att genom majoritetsbeslut från en relativt ointresserad folkmassa rösta bort minoritetsintressen är negativt. Jfr skvalmusik contra seriös.
– Så många som möjligt bör ha inflytande men formerna måste vara sådana att "kvalitetskravet" är avgörande. Tror inte att man kan göra konstinköp efter någon sorts "svensktoppsomröstning". [hänvisar till fråga 33, ej bearbetad för Stockholms del]

Politiker som svarat ja:
– Nämnderna är ju folkvalda, men om det kan sägas ha löst problemet vet jag ej.

Två politiker som inte besvarat frågan tillägger "svårt" respektive "tveksamt" och två politiker som svarat nej tillägger:
– De har indirekt påverkan genom de folkvalda (stormötet skulle vara intressant, men helt omöjligt att genomföra i Stockholm).
– Bevare oss!! Här handlar det inte om saker som skall avgöras på folkmöten.

Landsting

Ledamöter som svarat ja:
– Det är ju deras pengar vi köper konst för.
– Men nämnden bestämmer.
– Framför allt personalinflytande.
– Om möjligt i större sammanhang/inköp.
– Vid större konstinköp.
– När det gäller större konstverk.
– Vet inte hur man skulle kunna ordna det.

Ledamöter som svarat nej:
– Vad menas med direkt påverkan? Representanter för anställda, patienter och elever skall i samrådsgrupper kunna påverka bildurvalet (–– egna lokaliteter ––). Vi har visningskollektion och centralt konstförråd. Konstinköpsdelegationen skall svara för upphandling. Byten medges så långt resurserna räcker.
– Personal bör få tillfälle lämna synpunkter, då dessa oftast är kvar på arbetsplatsen längre tid medan patienter och allmänhet tillfälligt vistas där konstverken finns.
– Däremot anser jag att personals på mottagande institution uppfattning bör väga tungt.
– Det ska väl vara demokrati här också! *Möjlighet* finns väl men utnyttjas den? Folk vet (väl) vilka som är ledamöter och kan ta kontakt med oss? Över partierna också.
– Sker ju indirekt genom de i demokratisk ordning valda ledamöterna.
– Allmänhetens påverkan sker genom de folkvalda ledamöterna i konstinköpsnämnden.
– Vad menas med direkt påverkan? För enskilt inköp är det ogörligt – gäller det däremot inriktning [. . .] skulle man kunna avläsa opinionen. Bättre att konstnämndens ledamöter är allmänhetens representanter [kontentan/utdrag ur mycket utförlig kommentar]
– "påverka"? Möjligen genom förslag, debatter eller liknande.
– Skulle vara trassligt och besvärligt och vid lågklassigt urval ändå drabba de konstinköpsansvariga.

– Inte möjligt. Man måste veta för vilken institution det köps osv.
– Går ej att realisera.
– Gå ej att genomföra.
– En ren omöjlighet.
– Alltför vidlyftig apparat.

Ledamöter som inte besvarat frågan:
– Svårt, tyckande om konst är så skiftande.
– Allmänhetens önskemål är så skiftande att man frågar sig vad det skulle innebära att "tillgodose" dem. Inköp över ett brett register är vår metod.
– Förefaller mig orealistiskt till direkt påverkan – utan väl underbyggd motivation. Kanske man köper en motorbåt men behovet var en buss.
– Svårt förstå hur det skulle genomföras.
– Hur skall detta ordnas.

Fråga 70 – om ledamöterna i större utsträckning borde tillgodose allmänhetens önskemål beträffande konstinköp.

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:
– Det torde vara helt omöjligt att ens få reda på vad en majoritet önskar om den ej är engagerad.
– Skulle en bestämd uttalad mening mot förmodan framträda bör den beaktas men inte då helt undertrycka en personlig övertygelse. Då är det bättre att lämna ansvaret till andra, måhända mer skickade.
– I viss fast *offentlig utsmyckning.*

Ledamöter som svarat nej:
– Allmänheten har inte så uttalade önskemål.
– Några sådana önskemål har ej framförts. Däremot har som tidigare framförts allmänheten *fått lämna förslag* vid vissa utställningar.
– Tyvärr kan vi i estetiska frågor inte köra med stormötesdemokrati. Detta skulle få förödande verkningar för konsten. Visserligen kunde en Rubens åstadkomma storverk inom de snäva ramar som beställarsynpunkterna drog upp. Men i det läget var ju konstnärerna beroende av samhällsomvandlingen för att utvecklas.
– Det blev för mycket [oläsligt] och hötorgskonst.
– Frågan kan väl inte besvaras 100 % med endast ja eller nej. Men eftersom det inte finns frågealt däremellan svarar jag med hänvisning till svar på fråga 69 [som var nej]
– vad menas med större utsträckning? Och i vilka sammanhang.
– man får inte helt glömma bort kvalitetskravet.

Stockholm

Konstnärsledamöter som svarat ja:
– Önskvärt men svårt att organisera.
– Det beror på vilken form detta tillgodoseende skulle ha. Allmänheten har inte *en* åsikt.
– Om man tar hänsyn till kvalitetskravet.
– En ledamot hänvisar till sin kommentar under föregående fråga, "Om konstinköp sker med direkt uppmaning från en institution [. . .]. Men vid våra rutininköp skulle det bli för omständligt [. . .] (se ovan).

– Så mycket skräp som produceras i "Konstens" namn. Allmänheten skulle säkerligen hjälpa till att rensa bort det mesta.

Politiker som svarat ja:

– De skall ju leva med den.
– Om möjligt.
– "Tveksamt" [politiker som inte besvarat frågan]

Landsting

Ledamöter som svarat ja:

– Om konstföreningen på orten, inom på orten befintliga institutioner skulle. . . (dock inte allmänheten).

Ledamöter som svarat nej:

– Vi kan inte gå så mycket längre i "utsträckning" [. . .] Den "allmänhet" vi har att göra med är dels personal, dels andra människor när de är patienter. Vi söker alltid bilda oss en mening om lämplighet och önskemål utan att göra avkall på kvalitetskravet [. . .] (Utdrag ur längre kommentar)
– Förtroendemännen får anses företräda medborgarna i dessa frågor.
– Vi tror vi *gör* det.
– Svår fråga.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

– Vi kan bara söka avläsa önskemålen hos de personkategorier som vid visst tillfälle vistas eller arbetar i lokal/byggnad som skall bearbetas.
– Tveksamt.
– Svårt genomföra.
– Svårt förstå hur det skulle genomföras.
– Vag formulering.
– Vet ej.

c Reaktioner från allmänheten.

Fråga 57.
Hände det efter 1971 att en förvaltning eller liknande [. . .] *(se enkät bilaga 1)*

Kommuner

Antal inv	Antal kommuner med konstinköpskomm	vägrat ta emot sig av er tilldelad deposition			ej placerat sig av er tilldelad deposition			framställt önskemål om utbyte av sig av er tilldelad deposition			Har detta tillgodosetts?		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	5	9	1	0	11	4	12	3	0	10	2	3
Under 40 000 grupp II	12	0	11	1	0	11	1	4	7	1	4		

Efter 1971 har det hänt i fem kommuner att förvaltning eller liknande vägrat att ta emot ett sig tilldelat konstverk från konstinköpskommittén. På fråga om förvaltning efter 1971 inte placerat deposition, har ingen svarat jakande. Här kan man anta, att ledamöterna inte alltid känt till någonting om motsatsen och därför trott sig veta, att förvaltningar placerat sig tilldelad deposition.

Stockholm

Rotel	Antal konstnärsledamöter	Förvaltning eller liknande har vägrat ta emot sig av er tilldelad deposition			ej placerat sig av er tilldelad deposition			framställt önskemål om utbyte			Har detta tillgodosetts?		
		Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
KR	2		2			1	1		1	1			2
SR	2	1	1			2		1	1		1		1
FR	2	1		1	1		1	2			2		
IR	2	1	1		1		1	2			2		
KNAP	2		2			2			2				2
	10	3	6	1	2	5	3	5	4	1	5		5

Av sammanställningen framgår att man i KNAP inte upplevt något missnöje med valet av konstverk. Det har däremot förekommit i tre konstnämnder, där önskemål om utbyte också tillgodosetts. Konstnärsledamöterna i två rotlar har dock haft olika uppfattning (bristande kännedom?) om förekomsten av missnöje.

Landsting

Antal landsting	Förvaltning eller liknande har											
	vägrat ta emot sig av tilldelad deposition			ej placerat sig av er tilldelad deposition			framställt önskemål om utbyte			Har detta tillgodosetts?		
	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar	Ja	Nej	Inget svar
23	5	13	5	3	12	8	12	7	7	12	1	10

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter, som uppger att önskemål framställts om utbyte och att detta tillgodosetts:

- Museets depositionsverksamhet har i sin nuvarande omfattning fungerat i snart 30 år, vilket innebär att förvaltningen gång efter annan önskar förnyelse av delar av sina depositioner.
- Förvaltningarna får via den årliga utställningen själva välja de konstföremål som de önska.
- Konsten skall ju göra folk glada och lyckliga.
- Svårbegripbar konst är svårplacerad i lokaler för äldre.
- När den anställde av någon anledning ej har trivts med konstverket.
- Endast i undantagsfall har önskemål om utbyte av placerat konstverk förekommit och då i vanliga fall med önskemål om naturalistisk konst.

Ledamot som svarat ja till såväl alternativ a som b:

- Det har rört enstaka målningar etc. och oftast har ett verk som personalen på en skola ogillat hamnat på en annan skola där man varit mycket positiv.

Stockholm

Konstnärsledamot som besvarat samtliga alternativ jakande:

- Vi ändrar alltid en placering om invändning görs.

Landsting

- Ja och nej, gäller hälso- och sjukvårdsnämnden.
- Trots stort utbud av konst, grafik och målning, från landets bästa grafiker och målare, ansågs det av en tjänsteman som undermåligt (utbyte ej tillgodosett).
- Enstaka fall, kanske ett eller två kända fall sedan 1971.

– Bra om det kan bytas om t ex patienter har speciella önskemål.
– Samråd sker alltid med mottagande förvaltning.
– I möjligaste mån.

Fråga 76.
Förekom i någon konstinköpsfråga i er kommun efter 1971 a interpellation, b motion, c enkel fråga? Appendix till kommunenkät fråga 2 (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Fullmäktigeledamöter i två kommuner, båda i grupp I, har efter 1971 inkommit med motion i någon konstinköpsfråga. Motionerna skrevs 1971. Den ena gällde en hemställan att kommunfullmäktige skulle anta procentregeln för konstnärlig utsmyckning. Denna motion bifölls inte. Den andra var ett yrkande att kommunstyrelsen skulle pröva förutsättningarna för att använda skol- och förskolebarns konstnärliga produkter till konstnärlig utsmyckning. Denna motion bifölls. Övriga kommuner har svarat nej.

Landsting

I två landsting förekom 1973 interpellation i konstinköpsfråga: i det ena fallet gällde interpellationen gynnande av hemslöjden i länet, i det andra fallet saknas uppgift. Motion förekom i ett landsting. Denna gällde artoteksverksahet på sjukhus vilken senare försöksinförts på regionsjukhus samt inom långvård i detta landsting. I ett landsting förekom enligt båda ledamöterna enkel fråga gällande konstinköp. 33 ledamöter har svarat nej, fyra har inte svarat.

Fråga 30.
Har det någon gång under den tid ni suttit i konstinköpskommittén kommit en reaktion från a allmänheten, b kulturnämnden, c annan instans (se enkät bilaga 1)

Kommuner med konstinköpskomm Antal inv	Antal kommuner	Antal ledamöter	Antal ledamöter som upplevt reaktion från			Frågans samtliga alternativ	
			a allmänheten	b kulturnämnden	c annan instans	Nej	Inget svar
Över 40 000 grupp I	15	30	14	5	10	8	2
Under 40 000 grupp II	12	24	7	1	3	5	10
	27	54	21	6	13	13	12

	Reaktionen från resp instans (a, b eller c) har																	
	ändrat inköpsbeslut			föranlett debatt			uppskjutit inköp			stoppat inköp			föranlett eller påskyndat inköp		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
grupp I		1	2	12		1				1		2	1	1	4
grupp II		1		4	1		1								1
		2	2	16	1	1	1			1		2	1	1	5

Kommuner

21 ledamöter i 16 kommuner har någong gång under den tid de suttit i konstinköpskommittén varit med om en reaktion från allmänheten. Annan instans som reagerat uppges i två kommuner vara konstnärer resp pressorgan och i vardera en kommun konstkritiker, skolbarn, skolstyrelse, galleriägare, konstförening, mottagande förvaltning, utställaren samt "aktiva i partierna". I kommentarer har olika skäl till reaktionerna angivits, bl a att man kritiserats för att kostnaderna för konstverken varit för höga, att man köpt in för "svår" konst eller att konsten varit moraliskt upprörande.

Stockholm

Ledamöter	Antal	Antal ledamöter som upplevt reaktion från			Frågans samtliga alternativ	
		a allmänheten	b kulturnämnden	c annan instans	Nej	Inget svar
Konstnärsledamöter	10	4	1	4	1	2
Politiker	8	1	–	3	2	3
	18	5	1	7	3	5

Reaktionen från resp instans (a, b eller c) har																		
ändrat inköpsbeslut			föranlett debatt			uppskjutit inköp			stoppat stop			föranlett eller påskyndat inköp		
a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
Konstnärsled	1		3	1	1					1	1		1	1
Politiker	1				1	1		2	1		1			
	2		3	1	2	1		2	1	1	2		1	1

Reaktion från annan instans har av konstnärsledamöterna i tre svar uppgivits härröra från högre tjänsteman, skola resp intresseorganisation. Tre förtroendevalda har upplevt reaktion från annan instans, nämligen "från de mottagande", "KRO" resp "mottagande institution".

Landsting

Antal landsting	Antal led	Antal ledamöter som upplevt reaktion från			Frågans samtliga alternativ	
		a allmänheten	b kulturnämnden	c annan instans	Nej	Inget svar
23	40	18	7	15	12	10

Reaktionen från resp instans (a, b eller c) har

ändrat inköpsbeslut			föranlett debatt			uppskjutit inköp			stoppat inköp			föranlett eller påskyndat inköp		
a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
1	1	3	9	1	6		1	1				1	1	2

Ledamöter från 16 landsting har någon gång under den tid de suttit i konstinköpsnämnden varit med om att allmänheten reagerat. Ledamöter från 13 landsting omnämner att reaktion kommit från annan instans, varav fyra ledamöter anger personal, tre KRO och två mottagande inrättning. En ledamot nämner vardera chefsläkare/samrådsgrupp, lokal förvaltning/enskilda personer, andra nämnder i landstinget, pressen, galleriägare samt slutligen tavelhandlare. Reaktioner, som i sex landsting föranlett debatt, har kommit från KRO (enligt två svar) och från vardera ett landsting, insändare och galleriägare.

Kommentarer

Kommuner

Kommentarerna har så långt möjligt relaterats till respektive källa för reaktioner.

Allmänheten:

- Då det gällt skulptur i park, mycket glädjande, då allmänheten ej är likgiltig.
- Då och då kommer tips från allmänheten om konstinköp.
- Vid inköp av dyrare konstverk 1 000:– har debatt förekommit. Vid en omplacering av skulptural konst [. . .] har livlig debatt förekommit.
  [den andra ledamoten i samma kommun har angivit "tidningsinsändare"]

Allmänheten och annan instans:

- Ofta tips eller propåer som tjänsteman/män i nämnden fått.

Annan instans:

- Ibland har bristande tid gjort att galleriutställningar ej tillbörligen bevakats. Har då en muntlig påstötning kommit från galleriinnehavaren, kan det nog ha hänt att inköp kommit till stånd.
- Genom utställarnas påverkan har kommittén ibland påskyndat sina ställningstaganden. Detta har dock inte lett till några komplikationer.
- Skolbarn som knorrat under stark ledar-elevs ledning.
- Har föranlett utbyte med annan förvaltning till bådas glädje.
- Stadsfullmäktige.
- Konstnär.

Annan instans och kulturnämnden:

- Styrning att köpa från Halmstadgruppen, Konstfrämjandet och vissa konstnärer har förekommit.
  [annan instans = skolstyrelse och konstnärsklubb]

Allmänheten, kulturnämnden och annan instans [= aktiva partier]:

- Inköp av en ridå som kostade över 100 000 kr och dessutom oberäknade kostnader för montering kritiserades eftersom resten av skolan blev mindre väl tillgodosedd. Men åtgärden var redan gjord.

Allmänheten, kulturnämnden och annan instans [= pressen]:

- Vi hade en utställning 1970 (tror jag) med bl a Marie Louise de Geer ("11 unga bildmakare"?) som gav anledning till uppröda ledarkommentarer i Smp. Sagittarius kopplade på i SvD. [. . .]

Ledamot som upplevt reaktion från mottagande institution:

- När vi var helt nya 1.1.71, mötte vi viss reaktion från bl a skolelever från 2 skolor, där den gamla [kommunens] konstnämnd utsmyckat miljön med 2 utomhusskulpturer, som ej accepterats pga sin "konstighet". Vi har inte haft något ansvar för dessa skulpturer och personligen kan jag förstå skolbarnens reaktion med utgångspunkt bl a i priset.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

- Kommunens styrelse (med borgerlig majoritet) brukar uppmana till sparsamhet med alla utgifter, ej minst för kulturella ändamål.
- Inga problem har uppstått.

Stockholm

Politiker, som upplevt reaktion från mottagande institution:

- Ändrat placering av konstverk.

Konstnärsledamöter som upplevt reaktion från annan instans:

- "Fredax" ungdomsprogram i TV tog vid ett tillfälle upp frågan om konstutsmyckning i skolorna. Bl a visades "skräckexempel" från bl a [. . .] skolan.

Konstnärsledamöter som upplevt reaktion från allmänheten samt att reaktion från kulturnämnden stoppat planerat inköp och också föranlett eller påskyndat konstinköp:

- Vid ett tillfälle ville patienterna på ett åldringshem slippa ha en skulptur. Vi flyttade den då till en skyddad verkstad för alkoholskadade, där den efter vad vi hört är uppskattad.

Konstnärsledamot, som upplevt motsättning med annan instans [högre tjänsteman]:

– Det gällde en stor målning från den begåvade konstnärinnan [. . .] som jag reserverat. Inköpskommitten förmodade att [. . .] skulle inlägga sitt veto. Jag menade att jag först måste träffa honom och hålla en pedagogisk diskussion (övertala) honom. Han vägrade träffa mig och stoppade inköpet över huvudet på inköpskommittén (1971).

Landsting

– Reaktionerna har speglat hela skalan från fördomar och grova generaliseringar till "äkta" känslourladdningar, försök att åstadkomma större bredd och variation i konsturvalet och frågor som rör konst i sjukhusmiljö överhuvudtaget. I stort sett har vi som sysslat med de här frågorna uppfattat reaktionerna som en god återspegling av de synpunkter vi möter från olika håll i förberedelsearbetet med miljöutformningen av landstingens anläggningar.
– Insändarskribent varit okunnig om konstverk och kostnader.
– Inköpen har givetvis ibland föranlett debatt och kritik.
– Underhand har vi fått höra en del åsikter från allmänheten, från andra landstingsmedlemmar, men de kommer i efterhand och har aldrig påverkat besluten, vad jag vet.
– Reaktion från personal rätt vanlig, dock oftast i positiv rikning. I våra beslut om inköp ligger uttalad önskan att "lämpa" inköpet efter det klientel som skall få ha konstverket, ex sjuka, gamla, ungdomar, skolungdom, allmänheten, specialskolor.
– Särskilt avskräckande konst [reaktion från mottagande instans].
– Mottagande inrättning har vid ett tillfälle icke varit helt nöjda med tilldelning av inköpt konst. Utbyte av konst har då skett.
– Utbyte av konstverk (då) skett [reaktion från personal vid mottagande inrättning] .
– En tavelhandlare som anser att vi i konstnämnden är odugliga (vi köper icke av honom).

Fråga 77 i landstingenkät
Har pressdebatt angående era kommunala konstinköp förekommit 1973?
Appendix till kommunenkät fråga 3 (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Pressdebatt om kommunala konstinköp har under 1973 förekommit i åtta kommuner, varav sju i grupp I. Ledamöter i den kommun i grupp II som anger pressdiskussioner uppger, att den debatt som förekom 1973 gällde en konstnär, som beskyllde konstinköpskommittén för att inte ha tagit vederbörlig hänsyn till hans förslag vid inköp av torgskulptur. Pressdebatt har, under 1973, varit en enstaka företeelse utom i två kommuner, varav en med kommunalt museum, där man kontinuerligt recenserar kommunala konstinköp eller i flera artiklar klagat över konstverkens icke figurativa karaktär.

Landsting

I tre landsting förekom pressdebatt enligt båda ledamöterna. I fyra landsting förekom pressdebatt enligt en ledamot; den andra ledamoten svarade nej på frågan. Sammanlagt 30 ledamöter har svarat nej.

Fråga 78.
Har debatt arrangerats under 1973 angående ert landstings kommunala konstinköp?

Landsting

I två landsting har under 1973, enligt en ledamot i vardera lanstinget, debatt arrangerats kring konstinköpen, i det ena landstinget konstnämnderna emellan. 37 ledamöter har svarat nej och en ledamot har inte besvarat frågan.

Fråga 73.
Har någon gång konstinköpsfrågor diskuterats på partimöten er veterligt?

Kommuner

Sammanlagt 20 ledamöter (varav båda ledamöterna i fem kommuner) uppger att man någon gång diskuterat konstinköp på ett partimöte. 36 ledamöter har svarat nej, två har inte svarat. Från de tre kommunerna utan konstinköpskommitté har en ledamot svarat ja.

Stockholm

Tre av åtta tillfrågade politiker uppger att man någon gång diskuterat konstfrågor på ett partimöte. Övriga har svarat nej.

Landsting

19 ledamöter (varav båda ledamöterna i fem landsting) har svarat ja. 18 ledamöter har svarat nej och fem ledamöter har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:

- I min partigrupp i kommunfullmäktige [svar ja]
- Jag har varit med på flera sådana möten. Som SSU-are 38-39, och senare både på 40-talet, 50-talet, 60-talet och 70-talet [svar ja]

Ledamöter som svarat nej:

- I den arbetarekommun jag är ordf har konstinköp diskuterats. Den allmänna åsikten är att konst (hötorgskonst) skall inköpas som alla förstår. Samma diskussion förekommer hos distriktets kulturarbetare. Här brukar finnas de som förordar hötorgskonst (i minoritet) men även här framkomma att man skall köpa "konst".
- Förslag om inköp av konst bedöms mycket olika, och är inte partibundet.
- Tyvärr. Det enda i kulturnämndens verksamhet som kommit på tal det var när kulturstipendiet (kommunens) delades ut på ett Rotarymöte. Dumheten står över partilinjerna som bekant.

Ledamot som inte besvarat frågan:
– vet ej, tillhör inget parti.

Stockholm

Politiker som svarat ja tillägger:
– I samband med att vårt nuvarande system infördes var debatten rätt ivrig. Sedan har diskussion förekommit mycket sporadiskt.

Landsting

Ledamöter som svarat ja:
– I samband med t ex byggnationsfrågor men inte som särskild punkt.
– Mest skett i förbigående.
– Med svagt intresse.
– Spec rörande anslagens storlek.

DE INKÖPANDE ORGANENS KONTAKT MED ALLMÄNHETEN

Sammanfattning och synpunkter

Inledning

Detta kapitel har som gemensam nämnare de inköpande organens kontakt med allmänheten. Kapitlets första del tar upp olika former av information till allmänheten, som kan tänkas gynnsamt påverka intresset för den konst som inköpts i kommunen. Kapitlets andra del undersöker i vad mån det finns officiella vägar för inköpskommittén att informera sig om allmänhetens åsikter och i vad mån sådan information kan få någon betydelse. Sista avsnittet får ses i ljuset av kommentarer från de ledamöter som uttrycker besvikelse över konstinköpskommitténs isolering och allmänhetens likgiltighet inför dess arbete. Där tar jag upp i vilken utsträckning ledamöterna erfarit något gensvar, positivt eller negativt, från enskilda kommuninvånare.

Information till allmänheten

Information om konstinköp

En tänkbar åtgärd efter konstinköp vore information till allmänheten och/eller anställda. Ledamöterna tillfrågades om detta skett under 1973, om det skett regelbundet eller enstaka gång och i vilken form informationen givits. Information gavs i sexton landsting och i tolv av de undersökta kommunerna. Ledamöterna var i vissa fall oense inbördes och endast i fem kommuner var man enig om att allmänheten informerats. Både i kommuner och landsting var en utställning av den inköpta konsten det vanligaste sättet att informera, därnäst kom alternativet "pressvisning". På frågan hur ofta den angivna informationen givits var alternativet "enstaka gång" betydligt vanligare än alternativet "regelbundet".

Information om de enskilda konstverken

En praktisk informationsåtgärd vore att förse varje konstverk med uppgifter om titel, konstnär, tillkomstår, teknik och andra upplysningar, som kan vara av intresse. Ledamöterna är till större delen positiva till ett sådant förfaringssätt. Frågan har givit upphov till många kommentarer. Positiva ledamöter tror, att sådana åtgärder kan väcka intresse. De som är principiellt negativa anser, att konstverk inte skall förses med bruksanvisningar. Andra negativa ledamöter anger, att det vore tids- och kostnadskrävande, att det vore praktiskt svårt att genomföra och att "de intresserade vet det ju ändå".

Registrering av konstverken

Registrering planeras med enstaka undantag i de kommuner/landsting, där den inte redan företagits. Existensen av en registrering visar sig i enkätsvaren vara avhängig kommunstorleken (där också förekomsten av utbildade tjänstemän kan vara en förklaring), vilket antyder att kontrollaspekten (dvs en registrering för att dokumentera ett stort innehav) i detta fall anses viktigare än informationsaspekten. Jag har redan i inledningen påpekat de effekter som KRO-enkäten tycks ha haft i denna fråga. Registreringen som sådan borgar inte för

bättre information, utan får ses endast som ett instrument med vars hjälp man kan sammanställa information av olika slag – kataloger, utställningar – och genomföra regelbundna omhängningar.

Påverkan från allmänheten

Åsikter från allmänheten

Är det möjligt för allmänheten att komma med synpunkter på kommunens konstförvärv? I mindre än hälften av kommunerna anser någon av ledamöterna att sådana möjligheter finns, men endast i fyra av de undersöka kommunerna anser båda ledamöterna detta. Med ett enda undantag är det ordföranden som svarat ja i de fall oenighet rått. Också de fem ledamöter, som anger att en dylik verksamhet inte finns men planeras, är ordförande i konstinköpskommittén. Den vanligaste angivna informationskanalen är förslag från utställningspublik. Landstingsledamöternas svar ger ett likartat resultat. Tre frågor ställdes för att utröna ledamöternas inställning till påverkan från allmänheten. Frågorna var i tur och ordning: 1 Tror ni att folk i allmänhet har synpunkter på den konst som införskaffas av kommunen/landstinget? 2 Tycker Ni att allmänheten ska ha möjlighet till **direkt** påverkan beträffande den konst som ska införskaffas (köpas) av kommunen/landstinget? 3 Tycker Ni att man i större utsträckning borde tillgodose allmänhetens önskemål beträffande konstinköp? Frågorna utlöste ett flertal kommentarer, delvis beroende på språkliga oklarheter. Speciellt landstingsledamöterna anmärkte, att allmänheten i deras fall kunde avse patienter eller anställda likaväl som allmänheten i vidare bemärkelse. Likaså kan direkt påverkan tydas olika, nämligen såsom beslutande eller endast rådgivande funktion. De flesta ledamöterna tror, att allmänheten har synpunkter på konstinköpen. Så många som en tredjedel av kommunledamöterna är dock av motsatt uppfattning. Detta är viktigt att ha i minnet, när man försöker förstå ledamöternas inställning: Om allmänheten inte är intresserad, varför skall man då informera? Att söka informera sig om allmänhetens inställning är enligt många meningslöst.

Ännu färre ledamöter anser att allmänheten direkt skall kunna påverka konstköpen. Det stämmer överens med vad som framkom i kapitlet Urvalsprocessen: Ledamöterna siktar i sitt arbete till att lära allmänheten vad **god** konst är. Den uppfattning man får av ledamöternas syn på allmänheten är nedslående. Många tror, att den helt saknar åsikter om konstinköpen. Andra vågar – och vill– inte dela med sig av beslutsrätten. Det skulle då bara köpas hötorgskonst. Fler positiva än negativa svar har dock avgivits på frågan om allmänhetens önskemål skall tillgodoses i större utsträckning. Relativt många ledamöter har avstått från att svara eller har modifierat den positiva bilden genom kommentarer som ”det beror på önskemålen”, ”svårt att genomföra”, ”både och”, ”i viss fast offentlig utsmyckning” samt ”hur fastställer man allmänhetens önskemål?”.

Reaktion från mottagaren

Behov av omväxling borde, vad gäller konstnärlig utsmyckning, lätt kunna tillgodoses genom att lämpligen kulturnämnden eller konstinköpskommittén låter

konsten cirkulera i kommunens olika lokaler så långt det praktiskt är möjligt. Detta borde kunna ske genom någon form av uppgjort schema och vara ett bra och framför allt billigt sätt att "förnya" konsten och väcka nytt intresse utan att tära på anslagen till nyinköp.

I 16 kommuner och 14 landsting har det 1971–1973 hänt att mottagare framställt önskemål om utbyte av den konst man fått sig tilldelad. Detta önskemål har med enstaka undantag också tillgodosetts. Av svaren på fråga 23 i huvudenkäten (se kap V4 b) framgår att man i flera kommuner konfererade med mottagande part inför urvalsprocessen. Samtidigt kan mandock se i svaren på fråga 57 (kap V9 c) att mottagande part vid olika tillfällen vägrat ta emot inköpta verk, vilket kanske kunnat undvikas genom att låta mottagaren adjungeras i inköpskommittén. Jag nöjer mig med att påpeka existensen av ovanstående problem, och inrangerar dem samtidigt under de om man så vill "eviga frågorna" kring närdemokrati–fjärrdemokrati.

Reaktioner från allmänheten

Vi har sett att det är ytterst sällsynt att reaktioner från allmänheten påverkat inköpskommittéerna att stoppa, ändra eller uppskjuta sina inköpsbeslut. Det kan vid första ögonkastet verka prestigebundet och strider också mot den tämligen positiva inställningen till ökat inflytande från allmänheten, som tidigare redovisats. Det bör dock ses även från en annan synvinkel. Det är de missnöjda som brukar höras mest – allmänna meningen kan vara svår att fastställa. Det har ju också förekommit att till exempel skulpturer, som vid avtäckningen väckt folkstorm, efter några år blivit så folkkära att endast obetydliga minoriteter skulle vilja bli av med dem.

Allmänhetens likgiltighet

Ledamöternas negativa syn på allmänhetens intresse för och insikt i konstfrågor, måste ställas mot den bristande informationen. Vi har sett att man endast i fem av de undersökta kommunerna var säker på att allmänheten verkligen hade informerats om konstköpen.

En konsekvens av denna attityd borde vara att man breddar informationsflödet, vilket kan ske på flera sätt: utställning av nyinköp, skyltning av konstverk, en intensifierad konstpedagogik i anslutning till kommunens satsningar på området. I vissa kommuner relaterar man i första hand sin verksamhet till konstnärerna; genom inköpen tar man sin del av samhällets ansvar för konsten. Likväl måste ju allmänhetens intresse i ett längre perspektiv vara en förutsättning för att politikernas ambitioner att öka kommunens konstsatsningar skall vinna styrka.

Pressdebatt under 1973

För att få en bättre uppfattning om förekomsten av offentlig debatt i konstfrågor ställdes frågan om pressdebatt i den egna kommunen förekommit under

1973. I åtta av de undersökta kommunerna och i sju landsting ansåg någon av ledamöterna att så varit fallet. I en del fall var inte båda ledamöterna villiga att gå med på beteckningen debatt. Kommentarer ger dessutom vid handen att det är fråga om enstaka företeelser. Undantag är två kommuner, där a man kontinuerligt recenserar de kommunala konstinköpen och b kritik över konstverkens nonfigurativa karaktär i det närmaste antagit karaktären av en följetong.

Pressen

Bara rikstidningarna har som regel fast anställda konstkritiker, som bevakar utställningsverksamheten, då framför allt på de större och väl etablerade konstgallerierna och museerna. Slutsatsen av detta är, att den sparsamma förekomsten av pressdebatt och liknande är något som konstinköpskommittén bara delvis kan påverka. Man kan skicka information till pressen, men har ingen garanti för att materialet blir publicerat och/eller utställningen refererad. Denna erfarenhet har dock endast en (landstings-)ledamot redogjort för i kommentar, vilket kan väcka undran i vilken utsträckning möjligheten att informera via pressen utnyttjas.

Konstfrågor på partimöten

I de undersökta kommunerna och i landstingen har sammanlagt ett fyrtiotal ledamöter någon gång diskuterat konstinköpsfrågor på partimöten. Kommentarer anger bl a "anslagens storlek", "ekonomiska frågor", "mest i förbigående". Siffran anser jag personligen vara sorgesamt låg med tanke på dels att frågan saknade tidsram, dels på ledamöternas ålder och därmed säkerligen långvariga politiska aktivitet.

Interpellation, motion och/eller enkel fråga förekom i två kommuner och fyra landsting under 1973. Vid två tillfällen har det i landstingen motionerats i konstinköpsfråga efter 1971. Redovisade ämnen är gynnande av hemslöjden, införande av procentregeln, artoteksverksamhet samt användande av elevarbeten vid konstnärlig utsmyckning.

10 ANLITANDE AV KONSTNÄR FÖR KOMMUNALA UPPDRAG

Fråga 18.
Har kommunen någon fast anställd konstnär?

Kommuner

Ingen av de tillfrågade kommunerna har fast heltids- eller deltidsanställd konstnär. En ledamot har inte besvarat frågan.

Landsting

Fyra landsting (bland de större) har hel- eller deltidsanställd/arvoderad konstnär. Ett landsting vardera uppger tiden till ett år, tre till sex månader samt sex månader. Tjänsteman i det senare landstinget tillägger: "två beredskapsarbetande konstnärer i samarbete med AMS". Ett landsting har inte angivit någon tid, endast kommenterat "det gällde arvoderad konstnär". Konstnärernas anställning gällde främst konsultverksamhet i samband med färgsättning (angivet av alla fyra landstingen). Ett landsting uppger dessutom allmän miljögestaltning, ett landsting "hängning av konst". Två av landstingen angav att konnstnären också varit utövande.

Fråga 51.
Har konstnär någon gång efter 1971 samarbetat med arkitekt från planerings- och projekteringsstadiet vid någon av kommunens förvaltningsbyggnader i utsmyckningsfrågor? (när er konstinköpskommitté varit anslagsgivare). (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Nio av 27 kommuner med konstinköpskommitté (varav sju i grupp I) har svarat ja på frågan. I tre kommuner har samarbetet avsett lös konst, i åtta kommuner fast konst och i två kommuner såväl fast som lös konst. Initiativtagare har i sex kommuner, varav fem i grupp I, varit konstinköpskommittén. Som annan initiativtagare har angivits a särskild byggnadskommitté, b mottagande förvaltning. En kommun har inte angivit vem som varit initiativtagare och en kommun har i kommentar uppgivit "konstnären var arkitektens bror, kulturnämnden var inte tillfrågad". I en kommun handlägger centrala byggnadskommittén dock i samråd med kulturnämnden inköp av fast konst. Av de sex kommuner i grupp I som i enkätsvaren till fråga 3 uppgivit att fackman ingår i konstinköpskommittén, uppger en kommun att samarbete konstnär–arkitekt förekommit. I kommentar till fråga 100 b: "I vårt stadshus har de vinnande arkitekterna varit helt dominerande. Konst fick inte förekomma – huset i sig själv ett konstverk", påvisas i denna kommun snarare ett rivalitetsförhållande mellan konstnär och arkitekt. Ledamöter i 17 kommuner har svarat nej på frågan, fyra har inte svarat.

Stockholm

En konstnämnd uppger, att man efter 1971 samarbetat två gånger med arkitekt från planerings- och projekteringsstadiet i utsmyckningsfrågor. Det gällde lös konst, och konstnämnden var initiativtagare. KNAP anger, att dylikt samarbete alltid sker, och att båda parter är initiativtagare.

Landsting

Elva landsting har svarat ja. I nio landsting har samarbetet gällt fast konst, i sex landsting lös konst och i fyra landsting såväl fast som lös konst. De gånger efter 1971 då sådant samarbete förekommit, varierar mellan ett och fyra. Från ett landsting uppges "flera gånger", från ett landsting att "fortlöpande samarbete sker". Initiativtagare har i åtta landsting varit konstinköpsnämnden, övriga tre landsting som uppgivit att samarbete förekommit har inte besvarat denna delfråga. Tio landsting har besvarat frågan med nej; två har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

- Formellt lägges anslagen på Kulturnämnden. Mer än 50 ggr om man räknar varje verk för sig. Ett tjugotal om man håller sig till projekt.
- Kulturnämnden anslagsgivare (extra anslag från fullmäktige). [svar ja]

Stockholm

Sekreterare i den rotel där samarbete skett:

- Nämnden har till skoldirektionen uttalat bestämd önskan i detta avseende. Men svårigheterna är betydande – i full utsträckning torde det inte varit möjligt. Viktigt att skolan (personal och elever) är positiva till föreslagen utsmyckning.
- KNAP: annan initiativtagare = idrottsförvaltningen.

Fråga 52.
Har era konstutsmyckningsanslag någon gång efter 1971 utnyttjats så att konstnär engagerats i den allmänna gestaltningen av anläggningen – lokalen? (se enkät bilaga 1)

Kommuner

Sex kommuner, av 27 med konstinköpskommitté, (samtliga i grupp I) har svarat ja på frågan. I en av dessa kommuner fanns fackman knuten till konstinköpskommittén under 1973. I fem kommuner har det gällt färgsättning, i två kommuner fast funktionell utformning av miljön såsom räcken, trapputformning, i en kommun lös funktionell utformning av miljön såsom möbler, armatur, i två kommuner nyttotextilier och i tre kommuner allmän miljögestaltning (rumsbildning, landskap). Slutligen anger man i en kommun under övrigt "skulpturell konst". 20 kommuner svarar nej, en kommun hänvisar till CBK.

Stockholm

Fyra av fem konstnämnder har svarat nej, en har inte svarat.

Landsting

Sex landsting har svarat ja. I fyra landsting har det gällt färgsättning, i tre landsting lös funktionell utformning av miljön såsom räcken, trapputformning etc, och från två landsting vardera uppges fast funktionell utformning och nyttotextilier samt allmän miljögestaltning (rumsbildning, landskap). I ett landsting har enkätens samtliga alternativ utnyttjats. Tjänsteman tillägger här: "Avser [. . .] sjukhus, tas från 1 % anslaget". 15 landsting har svarat nej och två landsting har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som svarat ja:

- Detta är nära nog regel vid skolbyggen och liknande. Det är dock svårt att säga hur starkt konstnären lyckats driva sin linje då det rört sig om samverkan mellan t ex arkitekter och konstnärer.
- Arkitekten inkallade själv konstnär som stod för färgsättning, materialval etc och samarbetade med inredningsarkitekt.

Stockholm

Sekreterare som svarat nej:

- Däremot har konstnär (på förslag av nämnden) anlitats för färgsättning, vilket arvoderats av byggnadsanslaget (ej konst-).

Fråga 33.
Anser ni att konstnärliga konsulttjänster borde inrättas eller konsulter tillfälligt adjungeras kommunalt som rådgivare i kulturnämndens (eller motsvarande) konstinköpskommitté?

Kommuner

23 ledamöter av 60 (varav 15 i grupp I) svarar ja på frågan, 30 ledamöter har svarat nej och sju ledamöter har inte svarat. En ledamot invänder mot inrättandet av konsulttjänster, att de ställer sig för dyra i relation till kommunens resurser för konstinköp. Detta anger också vissa av de ledamöter, som ändå svarar ja på frågan. Man anser, att konsulttjänster i princip skulle inrättas, men att den egna kommunen inte har ekonomiska möjligheter. Som alternativ anges adjungering vid speciella tillfällen, exempelvis vid nybyggnation. Ett antal ledamöter anser att det inte vore bra med alltför många experter. En ledamot, som besvarat frågan med nej, säger i kommentar till en annan fråga "folkvalda samt konsulter vore en utmärkt sammansättning av en konstinköpskommitté". I en av de två kommuner i grupp I, där fackman varken ingått i kommittén eller varit adjungerad under 1973, uppger en ledamot att "stora kommuner med spe-

ciella projekt på gång kanske behöver en sådan" och ledamot i den andra kommunen "bättre sakkunskap för att uppnå garanti för att god konst inköpes".

Landsting

24 ledamöter anser att konstnärliga konsulttjänster borde inrättas eller konsulter tillfälligt adjungeras som rådgivande i landstingets konstinköpsnämnd. I kommentarer från flera ledamöter förespråkas tillfälligt adjungerade experter som bästa lösningen. 13 ledamöter svarar nej, och tre ledamöter har inte besvarat frågan.

Kommentarer

Kommuner

Ledamöter som besvarat frågan jakande:

Grupp I:

- Konstinköpskommittén har rätt att kalla konsult om den anser sådant behov föreligger. Svaret blir att konsult bör endast adjungeras tillfälligt.
- Vi har det så och upplever det positivt.
- Jag tycker att väl kvalificerade lokala konstnärer bör få konsultuppdrag, då kommunen startar större nybyggen. Konsulterna bör få deltaga i färgsättnings- och inredningsfrågor – inte minst vid val av fast och lös konstnärlig utsmyckning. Det lokala konstlivet bör på det viset stimuleras genom uppdrag från kommunens sida. Jag tror också att man på det viset kan åstadkomma bättre helhetsmiljöer.
- I arbetarrörelsens kulturbetänkande från 1952 "Människan och nutiden" (en utmärkt sak, som tyvärr glömts bort i kulturdebatten) finns gamla handfasta riktlinjer för bl a konstens funktion i samhället. Man rekommenderar fast anställda kommunala konstnärer, vars uppgift kan vara mångsidig ex konsult i olika sammanhang (i skolan också) som på fritid och semester kan arbeta med sin egen konst. Grundtanken rent mänskligt var, vi har ju kommunalt anställda arkitekter, planerare, skollärare etc, varför inte kommunalt betalda konstnärer?
- Frågan för brett ställd. Jag vill ej köpa en konsulttjänst för minst 50 000:–. Sen tillkommer 1 %-konst. *Ja* får gälla köp av råd, men de flesta orter saknar möjlighet att köpa såna tjänster.
- Om resurser fanns till dyl. Speciellt då från "folk i allmänhet". Ej folkvalda.
- En lämplig form vore att en ortens konstnär, konstkritiker etc adjungerades som rådgivande. Konsulten skulle lämpligen sitta endast ett år och sedan ersättas med ny så långt som lämpliga personer finns. Sedan kan man börja om med samma personer igen.
- Jag förordar varmt icke lokal KRO-konsult, för att även få konstnärssyn bland lekmannaögon.
- Bättre sakkunskap för att uppnå garanti för att god konst inköpes.
- Bra med en vidgad syn som ej är lokalt bunden i sitt synsätt.
- Vid konstnärlig utsmyckning av nya institutioner finns behov av konstnärlig konsult.
- För att bryta konstn kommunala inavel.

Grupp II:

- Tror på värdet av att mångsidiga synpunkter får komma till tals men jag ser inte konstinköpen som expertärenden. Tvärtom anser jag det viktigt att mera allmänna värderingar får avgöra konstinköpen.
- Det måste vara viktigt om erfarenheter och synpunkter från konstnärligt bildade personer kan komma kulturnämnden tillgodo i vissa sammanhang.

– Vid viktigare konstförvärv.
– Prövas från fall till fall.
– Vid inköp av större fast konst.
– Tillfälligt adj.

Ledamöter som svarat nej:

Grupp I:

– Vid donationer av större belopp till konstinköp beslutar kommunfullmäktige att tillfälliga kom. tillsättes som företager inköpen av konst och dess placering.
– Eftersom tjm används som konsult.
– Svar 16, 17, 24 får gälla som motivering [ledamoten ifråga har på fråga 17 önskat annan sammansättning av konstinköpskommittén "Folkvalda med dokumenterat konstintresse och gärna därtill konsthistoriskt skolade vore väl toppen". har också markerat "folkvalda med dokumenterat konstintresse"].
Fråga 16 = ja, till nuv sammansättning av konstinköpskommittén

Grupp II:

– Svårigheter torde föreligga vad gäller opartiskhet.
– Ekonomiskt underlag saknas. 2. Principiellt i större kommuner så skulle nog mycket klanteri undvikas om sådana tjänster funnes. Alltså: Nej för vår kommun. Ja principiellt.
– Liten kommun, få inköp.
– Finns inget behov.
– Onödig kostnad.

Ledamöter som inte besvarat frågan:

– Svårt att besvara: Stora kommuner med speciella projekt på gång behöver kanske en sådan.
– Möjligen. Vet ej, har inte egen uppfattning om detta, skulle kanske vara en lösning.

Landsting

Ledamot som besvarat frågan jakande:

– Vi har det vid vårt läns landstings olika konstnämnder och erfarenheterna är goda. [AB]
– Förtroendemännen i konstinköpsdelegationerna behöver rådgivare. Alla konstinköp skall enligt "stadgan" föregås av bedömning av konstsakkunnig eller jury. I varje delegation ingår en konstnär och en konsthistoriker. Då vi kommer in tidigt i en byggnation samarbetar vi även med arkitekten för byggnaden. Vid behov anlitas också inrednings- och trädgårdsarkitekt, dvs i de fall då vi ges möjlighet att påverka och dana hela den visuella miljön.
Rådgivarna gör stora insatser i samband med utformandet av principprogrammet (beslutsunderlaget), upphandlingen och utplaceringen av konsten. Rådgivarnas medverkan vid utställningsverksamhet, konditionsövervakning av konstsamlingarna och allmän rådgivande verksamhet (och informerande) är ovärderlig.
Då det gäller att bedöma det kanske lite mer svårfångade, djärvare och mer experimentella konstskapandet där ligger konstnärernas och konsthistorikernas bedömning ofta till grund för våra beslut.
– KRO-bestämmelser säger att konstnär skall utbytas efter viss tid i inköpskommittén.
– Använder vi oss av redan, förutom kultursekr medverkar landsantikvarien.
– Ett tillfälligt adjungerande av olika konstnärer har förekommit vid utsmyckning av skilda inrättningar med gott resultat. Erfarenheterna är således goda.
– Adjungering är bra (för att gardera sig för dålig kvalitet i första hand). Men de får definitivt inte bli för styrande rent allmänt.

– Vi har under försök.
– Att inrätta särskilda tjänster är knappast nödvändigt, i så fall för en tämligen stor region. Däremot kan det vara mycket angeläget, för att inte säga nödvändigt, att ifråga om fast utsmyckning adjungera särskilt sakkunniga och erfarna personer (både någon konstnär och någon arkitekt) [. . .]
– Har tillfälligt adjungerad.
– Finns, men bör varieras efter inköpets art, "textilare" för textil, "skulptör" för skulptur etc.
– Ny syn på de platser (lokaler) som skall "utsmyckas". Nya impulser vid val av utsmyckning.
– Konsulter tillfälligt anställda vid olika uppdrag har visat sig värdefulla. Det är viktigt att ha flera konsulter.
– Förankra beslut/inköp.
– När man kräver expertmedverkan på andra områden är det väl självklart att konstnärer bör betraktas som sådan inom sitt område [ledamoten konstnär]
– Har haft konsult från KRO.
– Har skett och bör jämväl fortsättningsvis ske.
– För speciella ändamål (alltså tillfälligt).
– Värdefullt med personer som har erfarenhet på detta område.
– Tillgång till expertis vore värdefullt.
– Skönt att ha någon att fråga i tveksamma fall (och kanske skylla på?). Ett arbetstillfälle till blir det för en person, och och det är ju bra. Spännande att få se hur det faller ut med "Järfällafallet". Där har man ju anställt en konstnär (Häggblad).

Ledamöter som besvarat frågan med nej:

– Samarbetar med en företrädare för KRO.
– De som skall besluta bör ta ansvar för sina beslut och motivera dessa.
– Åstadkommer onödig fördyrning av samhällsekonomin.
– Vi har konstnär adjungerad till nämnden, utsedd av KRO. Mandattid 2 år. Detta är tillfyllest. Risk för ensidiga beslut om man inrättar konsulttjänster.
– Vi har redan nu tillgång till rådgivare. Bevare oss väl för *fasta* tjänster. Givetvis bör vi vara tacksamma för all "kunnig" hjälp vid inköp. Ett ex där personalen kopplas på före beställningen. Vid ny folktandvårdsklinik samlade jag all personal och den påtänkta konstnären för utsmyckning, förde ett *ej* bindande samtal tills med tandvårdscheferna, den avgångna och den nya. Lite riskfyllt men intressant. Ber kostn 20 000 kr.
– Repr för KRO räcker som konsult.

ANLITANDE AV KONSTNÄR FÖR KOMMUNALA UPPDRAG

Sammanfattning och synpunkter

Inledning

I den långa raden av Statens Offentliga Utredningar publicerades 1975 **Konstnärerna i samhället**. Utredningen lägger stor vikt vid att konstnären ges nya funktioner, t ex i det kommunala arbetet. Konstnären skall inte längre sitta i sin ensamhet och måla tavlor. I den efterföljande debatten blev denna inställning från vissa håll kritiserad. Man betecknade förslagen som ett slags nödhjälpsarbete för konstnärer och ett försök att dölja det verkliga problemet, dvs arbetslösheten bland konstnärerna. Följande enkätfrågor behandlar situationer där konstnären engageras i andra egenskaper än den som producent av konstverk. Enkätsvaren inlämnades i början av 1974, dvs innan **Konstnärerna i samhället** hade publicerats.

Långtidsuppdrag för konstnärer

Ingen kommun men fyra landsting hade 1973 hel- eller deltidsanställd/arvoderad konstnär. Ingen anställningsperiod uppgavs vara längre än ett år och ett landsting angav, att det var "beredskapsarbetande konstnärer i samarbete med AMS". I samtliga fall anlitades konstnärerna vid färgsättning. Andra angivna arbetsområden var allmän miljögestaltning, uppsättning av konstverk samt konsultverksamhet.

Anlitande av konstnär i planering

I en tredjedel av kommunerna med konstinköpskommitté och i hälften av landstingen har samarbete konstnär–arkitekt förekommit i utsmyckningsfrågor vid planering av kommunala byggprojekt. Samarbetet är vanligast när det gäller fast konst och bland de undersökta kommunerna betydligt vanligare i grupp I än i grupp II. Detta senare faktum kan tyda på att det i mindre kommuner finns en mindre utvecklad planeringsverksamhet. Inget samband finns t ex med förekomsten av fackmän i konstinköpskommittén. Endast en kommun och ett landsting har angivit att samarbete konstnär/arkitekt på detta tidiga stadium kan betraktas som mer eller mindre praxis.

Anlitande av konstnär i allmän miljögestaltning

Att utnyttja konstutsmyckningsanslagen till att engagera konstnär i den allmänna gestaltningen av en anläggning–lokal förekommer ännu mer sällan än att konstnär engageras på planeringsstadiet. Sex kommuner och sex landsting har besvarat frågan jakande. De ledamöter, som angivit frekvens, visar att denna användning av anslagen är ovanlig. Ingen ledamot har angivit den vara praxis. Detta utesluter dock inte att man utnyttjar konstnärer i miljögestaltningen på något annat sätt, t ex genom att arkitekt inkallar konstnär. Ett dylikt förfarande har i kommentar angivits av en kommun.

Konstnärliga konsulttjänster

Ledamöternas inställning till konstnärliga konsulttjänster eller tillfällig adjungering av konsult får ökat intresse genom de många kommentarerna. Cirka hälften av landstingsledamöterna och något över en tredjedel av kommunledamöterna är positivt inställda till denna form av expertrådgivning. Den "verkliga" siffran är i ett avseende lägre, eftersom en del svarat ja med förbehållet "i princip ja, i vår kommun nej". Speciellt i kommunerna är man mycket tveksam inför de ekonomiska konsekvenserna av köpta konsulttjänster och även i princip positivt inställda ledamöter tror inte att nyttan uppväger den extra kostnaden. Därför är det också en vanlig kommentar både i kommuner och landsting, att i den mån konsulter överhuvud taget skall utnyttjas, de bör adjungeras tillfälligt, t ex vid större inköp eller nybyggnationer. Det finns också ledamöter som är negativa till konsultrådgivning, även om tillräckliga anslag skulle finnas. De anser att det främst är "allmänna värderingar", som bör komma till tals vid konstinköpen. Intressant är att inställningen till expertrådgivning kan motiveras på diametralt motsatta sätt. Ett par ledamöter nämner hur bra det skulle vara med konsulter valda bland ortens konstnärer, medan andra tror att konsulttjänster skulle "förhindra kommunal inavel" eller att en konsult måste vara någon som "ej är lokalt bunden i sitt synsätt". Vidare tror en ledamot att konsulter skulle ge "en vidgad syn" medan en annan svarar att en fast tjänst innebär "risk för ensidiga beslut". Vissa ledamöter hänvisar till fråga 17 i enkäten, som behandlade den idealiska sammansättningen av en konstinköpskommitté. Alternativ, som innebär någon form av "expertis" i kommittén har där lågprioriterats.

Sammanfattning

Vi har i detta kapitel sett, att det är ovanligt att man vid planeringen av en byggnad eller ett område knyter konstnärlig expertis till arbetet på ett så tidigt stadium att möjlighet att påverka utformningen av hela miljön finns. Förklaringen kan naturligtvis i vissa fall vara den gamla inställningen, att konsten skall vara ett extra tillskott till den befintliga miljön i stället för att vara en del av den. Oftast beror det enligt kommentarerna på att anslaget inte givit möjligheter att knyta konstnärer till projektering och "allmän gestaltning". Fast anställda konstnärer förekommer endast i undantagsfall. Mindre än hälften av ledamöterna vill ha expertrådgivning i form av konsulttjänster. Motståndet är delvis av principiell natur, men beror oftare på för små anslag. Svaren på enkätfrågorna i detta kapitel ger en antydan om, vilken enorm förändring i konstnärens "arbetsuppgifter" en statlig och kommunal satsning på dessa områden skulle åstadkomma.

11 ÖVRIGA KOMMENTARER FRÅN SVARSPERSONERNA

100 b.
Är det några övriga synpunkter eller fakta, som ni tycker inte har kommit fram under intervjun, som ni skulle vilja ta upp?

Kommun

- Ja, ni har intervjuat fel person. Jag tycker om att se tavlor och även övriga konstverk i alla valörer men finner inte att det är någon som helst viktig sak. Jag betraktar konstnären som yrkesman, intet annat, och han är det ej heller (ledamot från en av de tre kommuner som inte har haft konstinköpskommitté).
- "Folkvalda" representanter är dessvärre inte medfött lämpliga vare sig att välja ut konst, bedöma konst eller konstnärlig utsmyckning. Efter 10 års medverken i konstdelegationen tror jag på upplyst despoti när det gäller inköp av konst för skattepengar och allmänna medel. Jag går inte till "folkvald" tandläkare eller läkare heller. Tror däremot på utbildning även när det gäller bedömning av konst.
- Jag tycker allmänheten på landsbygden har för små möjligheter att läsa om konst. Ortstidningarna skriver i alldeles för liten omfattning om konst.
- I vårt stadshus har de vinnande arkitekterna varit helt dominerande. Konst fick inte förekomma – huset i sig själv ett konstverk.
- Vid många frågor är personliga upplevelser och uppfostran utslagsgivande för svaren (?). Hur mycket man än försöker att vara objektiv.
- Det är givetvis väldigt svårt att så här svara på frågorna X, ja eller nej, likadant med rangordningen. Men vill Du ha kompl svar står jag givetvis till tjänst i den mån jag kan, det är bara att skriva eller ringa. Lycka till.
- I det nya reglementet som snart kommer att antagas skall ett konstutskott tillsättas inom nämnden, förslagsvis tre personer.
- Finns endast kulturnämnd. Konstinköp sköts av i huvudsak kommunstyrelsen. Centrala byggn.kom kan delta i större monumentala verk. Konsten har en undanskymd plats i samhällsbilden. Klokheten finns redan här som i Nils Ferlins visa.
- På frågan om konsten framför allt skulle vara en "estetisk upplevelse" kan man svara både ja och nej – det beror på konstnären och vad han vill uttrycka [. . .] [lång fortsättning på kommentar som utelämnats]
- Nej det räcker.
- Ja. Inköpskommitténs ev isolering. Jag anser att ledamöterna bör läsa och se konst för att inte fastna i provinsialismen. Det kan lätt uppstå en klyfta (som kan se rätt stökig ut) mellan kik ledamöterna av anledning att den är kvalitativt ojämn (tror jag). Man bör resa utanför provinsen och se kanske beror det på: Hur många *andra* uppdrag ledamöterna har. Man har alltså inte tid.

Stockholm

Konstnärsledamöter:

- Så kallade "folkvalda" politiker bör ej ha beslutsrätt vid konstinköp. Direktörer och dylika chefer bör ej ha beslutsrätt vid konstinköp. De som arbetar och vistas på den plats som skall utsmyckas bör vara med, tillsammans med direktörer och folkvalda politiker och diskutera föreslagna inköp med kompetenta konstnärer. Beslutsrätten bör sitta hos kompetenta konstnärer som har att ta hänsyn till synpunkter från arbetare, direktörer och politiker enligt den diskussion de fört.

– Många av frågorna är svåra att direkt svara entydigt på.
– tycker att du plockat fram både tänkbara och otänkbara variabler. Kan inte komma på något utöver.

Politiker:

– Alltför mycket likgiltigt (och ofta även billig) konst inköps för att fylla väggarna i alla rum. Flera reproduktioner och färre, men bättre original vore att föredra.

Landsting

– Hänvisar i övrigt till vår konstinköpsutredning.
– Vikten av utbyte mellan landstingen. Vi har haft utställning: Lidingö, landstingets kulturgård (?) Utbyte med Östergötland, Västernorrland, Norrbotten. Tänker fortsätta. På detta sätt hindrar man provinsiell dominans.
– Flesta – dock ej alla – frågor genomtänkta. Exempel: Samhällsengagerad konst i stället för samhällskritisk!
– Skillnad i att köpa konst till samlingar/konsthall och offentliga institutioner, sjukhus etc.
– Har svarat på de frågor jag anser mig kunna besvara.
– Känslan av blygsel att vi är *det enda landsting* som ej ger anslag (annat än i separata särfall) vid ny- och ombyggnationer! Har agerat för en ändring åtskilliga gånger, senast vid kommande FU-sammanträde, där jag alltså hoppas på att något ska ske. PS: Vilket det inte gjorde, man förhalar ännu!
– Var finns möjlighet att "pricka för" åsikter angående den *textila konsten?* Från många håll frågas efter sådan konst. Det skulle kunna bli en uppsats *till* om landstingens inköp av textil konst, fast den blev kanske tunn. Jag tror nämligen att vi missat mycket här och skulle behöva hjälp med att sätta tummen på det ömma ögat!
– Tack!!! (detsamma!)
– NEJ, kan man vara frågvisare?

12 REDOVISNING AV DEN INKÖPTA KONSTEN (KOMMUNER)

Konstverk inköpta för kulturnämndens eller motsvarande anslag under 1973 samt konstverk där (del)betalning gjorts 1973 för procentregelmedel

Inledning

Inköpslistor från samtliga undersökta 30 kommuner har begärts från kommunens konstinköpskommitté tillsammans med uppgifter om huruvida konstnären bor i kommunen. I cirka hälften av kommunerna har inköpslistorna kunnat ställas mot protokollen för 1973. Samtliga procentregelinköp är medtagna även de som handhafts av fastighetsnämnd och CBK.

Om något konstverk inköpts av avliden konstnär framgår inte av inköpslistorna eller protokollen.

Samtliga konstnärsnamn på inköpslistorna har kontrollerats mot KRO medlemsförteckning 1972 med supplement för 1973, där alla KRO-medlemmar finns upptagna. För de fyra kommunerna med kommunalt museum gäller uppgifterna depositionsinköp för placering i kommunens institutionsbyggnader och inte inköp till museets samlingar. I den ekonomiska uppställningen ingår ev delbetalningar av konstverk gjorda under 1973. Socklar eller ramkostnader har belastat ett fåtal kommuners konstinköpsanslag, men har utgjort en i relation till övriga kostnader så liten andel att jag inte redovisar dem i sammanställningarna.

Sammanställningar har gjorts från dessa inköpslistor över antal konstverk inköpta 1973, prisklasser för konstverk inköpta 1973, teknik för konstverk inköpta 1973, konstnärernas bostadsort och deras anslutning till KRO (se bil 6).

Vad gäller konstinköpens fördelning på prisklass och teknik lämnas också uppgifter om de konstverk som inköpts av rotlarnas konstnämnder i Stockholm under 1972. Att Stockholms konstinköp undersökts för år 1972 och inte för år 1973, som i övriga kommuner, beror på att vid insamlingen av materialet endast 1972 års listor förelåg.

Jag har för de undersökta kommunerna jämfört beloppen för 1973 års inköp enligt konstinköpslistorna med den budgetenkät för åren 1971-73, som kommunernas ekonomichefer besvarat. Skillnader förekommer i vissa kommuner mellan uppgifterna för 1973 års utnyttjade medel, främst vad gäller högre belopp. Detta kan bl a förklaras av att uppgiftslämnarna inte varit desamma. Budgetenkäten besvarades av kommunens drätsel/ekonomichef medan konstinköpslistorna erhållits av kommunens konstinköpskommitté. Den troligaste felkällan bör dock ligga i att beslut och leverans av konstverk ägt rum under olika budgetår.

Undersökningsmaterialet från berörda kommuner visade efter hand ett mycket

olikartat mönster, vilket innebar att det vid bearbetningen av konstinköpslistorna inte blev meningsfullt att särskilja inköp som skett enligt procentregeln från andra inköp, vilket jag från början avsett. Två av de kommuner i grupp I, som tillämpat procentregel under 1973 kunde inte ange exakt vilka konstverk, som finansierats med kulturnämndens anslag och vilka som införskaffats för procentregelmedel. Dessutom fanns i den största kommunen i grupp I inga anslag till kulturnämnden (utom 1973 för inköp av specifikt konstverk) utan bara procentregelmedel.

Jag har av naturliga skäl avstått från alla försök till en "objektiv värdering" av den inköpta konsten. Ingen möjlighet har funnits att kontrollera vilka utställningar kommunernas inköpare kan ha förbigått eller i vad mån kvalitativt "sämre" konstverk prioriterats på bekostnad av kvalitativt "bättre".

Antal inköpta konstverk 1973

Tio kommuner av 15 i grupp I (över 40 000 inv) har 1973 inköpt fler än 50 konstverk, varav tre har köpt fler än 100 konstverk. Det största antalet inköpta konstverk i någon kommun är 185.

I grupp II (kommuner under 40 000 inv) har ingen kommun inköpt fler än 41 konstverk. Siffran gäller den största kommunen i grupp II, som också tillämpat procentregel. Fem kommuner förvärvade mellan 15 och 20 konstverk och övriga sex kommuner med konstinköpskommitté mellan åtta och ett konstverk. I tre kommuner har inte några inköp skett under 1973.

Antalet inköpta konstverk är i genomsnitt 37 per kommun (32 i grupp I och nio i grupp II).

Konstinköpens procentuella fördelning avseende prisklass och kommungrupp

Kommuner	Prisklass/kronor -50	51-150	151-500	501-1000	1-2000	2-3000	3-6000	6001-	Av antal	Utan pris
	%	%	%	%	%	%	%	%	st	st
Över 40 000 grupp I	2	14	42	21	10	5	3	3	973	9
Under 40 000 grupp II	6	11	51	15	9	4	1	3	143	0
Totalt	2	14	43	20	10	5	3	3	1116	9

Något under hälften (43 %) av konstinköpen ligger, såväl totalt sett som i båda kommungrupperna, i prisklassen 151-500 kronor. Därnäst sker inköpen med 20 % totalt i närmast högre prisklass (501-1000 kronor). Differensen i procentsatser, vad gäller kommungruppernas inköp av konstverk både i de högre och de

lägre prisklasserna, är relativt obetydlig. En kommun i grupp I (som tillämpat procentregel), har påfallande hög andel inköp i prisklasser över 6 001 kronor (19 %), och också relativt höga andelar inköp inom prisklasserna mellan 1 001-3 000 kronor. En annan kommun i grupp I (som inte tillämpat procentregel) uppvisar en avvikelse i motsatt riktning genom att inköp med 23 % skett i prisklassen under 50 kronor men inget inköp i prisklasser över 2 001 kronor.

3 % av inköpen återfinns i prisklasser över 6 001 kronor. Det gäller sammanlagt 33 konstverk, varav 30 i kommungrupp I. De tre konstverken över 6 001 kronor i grupp II är alla inköpta av en kommun, som tillämpat procentregel efter 1971. Nio kommuner i grupp I (varav fem tillämpat procentregel efter 1971) svarar för inköp av de 30 konstverk över 6 001 kronor (varav ca 1/3 betalats med 20 000 kr eller däröver). I två kommuner som tillämpat procentregel har sju resp tio verk i denna prisklass inköpts. När det gäller dessa stora belopp bör man vara medveten om att det inte alltid är den exakta kostnaden för det aktuella konstverket. Summorna avser vad man betalat/bokfört ett år, 1973. Enligt en kommentar från en kommun i grupp I har t ex kostnaden för en ridå varit 100 000 och för en skulptur närmare 285 000.

Konstverkens art – procentuell andel av samtliga inköp 1973

Unika konstverk					Andel unika konstverk %
Oljemålning	Stucco lustro emalj collage blandteknik	Akvarell-teckning	Relief Skulptur	Konsthantverk trä metall textil keramik glas	
32	4	24	5	2	67

Mångfaldigade konstverk			Andel mångf konst-verk %	Ej uppgiven teknik	Antal inköpta konstverk
Grafik	Reprod offset affisch foto	Artotek grafisk portfölj			
32	1	(0,2)	33	(0,6)	526

Unika resp mångfaldigade konstverk

Konstverken har indelats i två huvudgrupper: **unika** och **mångfaldigade**. Denna indelning är giltig för såväl två- som tredimensionella verk. Konsthantverk har förutsatts vara unika verk.

De inköpta konstverkens art (teknik) samt procentuell andel inköpta konstverk av olika slag framgår av sammanställningen ovan över de undersökta kommungruppernas inköp. Det framgår att inköpen fördelar sig ungefär jämnt på unika

resp. mångfaldigade konstverk, dock med någon övervikt för unika, nämligen 47 % jämfört med 43 % för mångfaldigade. För 10 % av inköpen har inte angivits teknik. En jämförelse mellan procentsatserna i resp kommuntyp visar att grupp II inköpt något högre andel unika konstverk, 57 % mot 45 % i grupp I.

Inköpta unika konstverk har till övervägande del varit oljemålningar. Av mångfaldigade konstverk har till största delen inköpts grafik. Endast 3 % av samtliga konstverk utgöres av relief och skulptur. De konstnärer som arbetar som skulptörer kan uppenbarligen mycket sällan påräkna inköp från kommuner.

Artoteksverksamhet

Tolv kommuner av de trettio undersökta, varav nio i grupp I, har utnyttjat Konstfrämjandets och Skolöverstyrelsens artotekserbjudande. Artotek 73.[58] Av dessa har endast två utnyttjat kulturnämndens anslag för inköp och tagit upp artoteket på konstinköpslistorna. Övriga kommuner har utnyttjat bibliotekens media-anslag (vissa med bidrag från Skolöverstyrelsens biblioteksektion). Artoteket innehåller 40 konstverk. Kostnaden för hela konstpaketet var 7 000 kr.

Stockholm

Sammanställningar har också gjorts över Stockholms konstnämnders inköp (se ovan) under 1972. KNAP har inte medtagits då denna kostnämnd endast inköper konstverk för allmänna platser. Sammanställningarna kan alltså inte direkt jämföras med uppgifterna om de 30 undersökta kommunernas inköp, vilka avsåg 1973, men kan ändå som indirekt jämförelse vara intressanta. Proportionerna mellan olika tekniker i förvärvade verk uppvisar i stort sett samma bild, Stockholm har dock inköpts något större andel unika konstverk.

Inköpens fördelning på lokal resp inte lokal konstnär i de båda undersökta kommungrupperna.

Kommuner	Antal kommuner	Inköp totalt/antal		Procentuell andel i lokala inköp	
		Konstnärer	Konstverk	Konstnärer	Konstverk
Över 40 000 inv grupp I	15	586	982	22	26
Under 40 000 inv grupp II	15	91	143	32	32
Totalt	30	677	1125	24	27

Kommuner	Antal kommuner	Unika konstverk					Andel unika konstverk %
		Oljemålning	Stucco lustro emalj collage blandteknik	Akvarellteckning	Relief skulptur	Konsthantverk[54] trä metall textil[55] keramik glas	
Över 40 000 inv grupp I	15	19	3	12	3	8	46
Under 40 000 inv grupp II	15	28	1	22	3	3	57
Totalt	30	20	3	14	3	7	47

Mångfaldigade konstverk			Andel mångfald konstverk %	Ej uppgiven teknik	Antal inköpta konstverk
Grafik	Reprod offset affisch foto	Artotek grafisk portfölj[56]			
41	1	(0,4)	42	12[57]	982
34	6	3	43	0	143
40	2	1	43	10	1125

Stockholms kultur-, social-, fastighets- och industrirotlars konstinköp 1972

Konstinköpens procentuella fördelning enligt prisklass

Prisklass/kronor								Av	(utan
-50	51-150	151-500	501-1000	1-2000	2-3000	3-6000	6001-	antal	pris)
1	7	38	29	15	5	4	1	525	1

Av 1125 inköp har 27 % gjorts från konstnärer bosatta i inköpskommunen. Svaren på enkätfråga 19, där ledamöterna tillfrågades om det finns några utformade principer för de kommunbetalda konstinköpen, t ex fördelning av inköp mellan lokala och inte lokala konstnärer, visar att ledamöterna uppfattar att dylika principer ytterst sällan förekommer.

Flertalet konstnärer från vilka kommunerna köpte konstverk är inte bosatta inom inköpskommunen; i genomsnitt endast ca 1/4 (24 %). Ett antal konstnärer kan naturligtvis ha bott i regionen, haft anknytning till regionen eller tidigare varit bosatta i kommunen. Kommuner i grupp II har i genomsnitt inköpt något större andel konstverk från konstnärer bosatta i kommunen än kommuner i grupp I. I de fem minsta kommunerna (under 10 000 inv) har av 27 inköp-

ta konstverk 23 inköpts av i kommunen bosatt konstnär. Stora variationer förekommer mellan enskilda kommuner. I två av de tre kommuner, som införskaffat fler än 100 konstverk, utgör andelen lokala konstnärer 12 resp 17 %. Båda dessa kommuner ligger i närheten av Stockholm, vilket kan förklara den låga siffran. Någon utpräglad provinsiell inköpspolitik finns i flertalet undersökta kommuner alltså inte. Anledningen till att så relativt få av de konstnärer kommunen köpt konst av bott i kommunen, kan delvis förklaras av att kommunerna i så stor omfattning inköper konst från Konstfrämjandet (se fråga 34 kap V6 a).

Tendensen att gynna lokala konstnärer är mest markant, när det gäller inköp av lös konst. I de kommuner där stora monumentalarbeten förekommit har man oftast anlitat etablerade konstnärer.

Inköp av KRO-anslutna konstnärer

Av kommunernas konstinköp under 1973 har i genomsnitt drygt hälften gjorts från KRO-anslutna konstnärer. Nedanstående sammanställning samt bilaga 6 utvisar närmare fördelningen.

Kommuner	Antal kommuner	Inköp totalt/antal		Procentuell andel inköp från KRO-ansluten	
		Konstnär	Konstverk	Konstnär	Konstverk
Över 40 000 inv grupp I	15	586	982	55	56
Under 40 000 inv grupp II	15	91	143	45	49
Totalt	30	677	1125	53	55

Det har visat sig omöjligt att få fram några tillförlitliga uppgifter rörande antalet yrkesverksamma konstnärer utöver siffror över medlemmar i Konstnärernas riksorganisation (KRO). Av de 2 600 konstnärer som var KRO-medlemmar den 1 januari 1973 var 652 bosatta i Stockholms kommun, 132 i Göteborgs kommun och 109 i Malmö kommun.[59]

Jämförelse mellan kommuner som tillämpat procentregel och övriga kommuner

Jag har undersökt om man kan se någon skillnad mellan kommuner, som tillämpat procentregel 1971–1973 och kommuner som inte tillämpat procentregel dessa år. (De kommuner, som tillämpat procentregel har nr 1, 4, 5, 6, 7 och 15 i grupp I och 16 och 21 i grupp II.) De sex kommuner i grupp I, som tillämpat procentregel 1971–1973 inköpte 530 av de inköpta 982 konstverken. Av de 143 inköpta konstverken i grupp II har 58 konstverk inköpts i de två kommuner, som tillämpat procentregel, men ingen av dessa kommuner har i budgetenkäten uppgivit någon förbrukning av procentregelmedel 1973.

Av de tre kommuner i grupp I, som inköpt över 100 konstverk har två kommuner tillämpat procentregel efter 1971. Sex kommuner i grupp I, som tillämpat procentregel, har köpt 19 av 28 konstverk i stucco lustro, emalj, collage eller blandteknik. I grupp II har sammanlagt två konstverk i någon av dessa tekniker inköpts.

Vad gäller övriga tekniker, såväl unika som mångfaldigande, kan inga markanta skillnader mellan kommuner som tillämpat eller inte tillämpat procentregel utläsas. Inga differenser mellan kommuner som tillämpar eller inte tillämpar procentregel kan heller påvisas i prisklasser under 1 000 kr, medan i prisklasserna över 1 000 kr tydliga skillnader finns: i prisklassen 1 001–2 000 kr inköptes i grupp I 96 konstverk. Av dessa inköptes 63 av de sex kommuner som tillämpat procentregel. I prisklassen 2 001–3 000 kr inköptes i grupp I 47 konstverk, varav 33 av procentregelkommunerna. I prisklassen 3 001–6 000 kr inköptes i grupp I 29 konstverk, varav 19 i de sex kommuner, som tillämpat procentregel i grupp I och i prisklassen över 6 001 kr inköptes i grupp I 30 konstverk, varav 20 av kommuner, som tillämpat procentregel.

Man bör dock vara medveten om att fem av de sex kommuner i grupp I som tillämpat procentregel tillhörde de sju största kommunerna i denna grupp varför skillnaderna också kan bero på skillnad i kommunstorlek.

VI ENKÄT UTARBETAD AV KONSTNÄRERNAS RIKSORGANISATION

Nedan redovisade enkät har utarbetats och utsänts av Konstnärernas Riksorganisation (KRO) till samtliga 464 kommuner i Sverige i slutet av 1972. Min ursprungliga avsikt var att inlemma KRO-enkätens resultat i slutredovisningen av min egen undersökning, men på grund av de båda enkäternas starkt olikartade inriktning visade sig en sådan korrelering föga fruktbar. Jag gör därför nedan en separat sammanfattning av kommunernas svar på KROenkäten.

De eventuella slutsatser man kan dra, t ex att större kommuner är mer aktiva och har en mer differentierad konstpolitik, korresponderar i stort med vad jag för övrigt kommit fram till.

Av skäl som redovisas i inledningskapitlet undantogs svaren från de 175 kommuner, som hade under 5 000 invånare. Enkäten har besvarats av 282 kommuner av 289 möjliga (97 %). Som redan nämnts i inledningen är många av KROenkätens frågor mycket allmänt hållna och har därför varit svåra att bearbeta. Där inget svar lämnats har detta uppfattats som nej.

Fråga 1.
Finns det någon utställningsverksamhet i Er kommun? (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 1.

Av de i undersökningen ingående 289 kommunerna hade 224 kulturnämnd den 1 januari 1972. 189 av dessa kommuner varav samtliga har 20 000–30 000 invånare har uppgivit att kulturnämnden är utställningsarrangör. I 35 kommuner har kulturnämnden alltså ingen utställningsverksamhet. I flertalet kommuner anordnas utställningsverksamhet av flera organ parallellt. Det genomsnittliga antalet arrangörer per kommun är 2,2. Utställningsverksamheten minskar med kommunstorleken. Som exempel på utställningsarrangörer utöver kulturnämnd, konstförening och museum nämns studieförbund, hembygdsföreningar, privata utställningsarrangörer, konsthandel samt bibliotek.

Konstföreningarna bedrev enligt enkätsvaren en aktiv utställningsverksamhet i nästan alla kommuner.

Fråga 2.
Finns det någon lämplig lokal att ställa ut bildkonst i inom Er kommun? (se enkät bilaga 3 c)

Fråga 3.
Är någon av dessa lokaler permanent avsedd för uställningsändamål? (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 2.
89 % av kommunerna har uppgivit sig ha lämplig utställningslokal. Tyvärr har man inte i enkäten angivit några kriterier för lämplig utställningslokal (storlek, tillgänglighet, praktiska anordningar som belysning, skärmsystem etc). Svaren

kan därför betraktas som synnerligen godtyckliga. De mindre kommunerna utnyttjar i större utsträckning utställningslokaler i bibliotek, Folkets hus, kommunalhus, skolor och liknande, medan stora kommuner oftare har utställningslokaler i galleri, konsthall och musuem. 80 % av kommunerna med över 30 000 invånare uppger sig ha lokaler, som permanent är avsedda för utställningsändamål.

Fråga 4.
Brukar Er kommun gästas av utställningar genom. . . (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 3.
Initiativ till utställningar togs av konstnärer i 95 % av kommunerna med mer än 50 000 invånare och i fler än hälften av samtliga i undersökningen ingående kommunerna. Utställningar från Riksutställningar resp Konstfrämjandet förekom i ca hälften av kommunerna; frekvensen ökade med kommunstorlek. Ca 1/3 av kommunerna har haft utställningar arrangerade av konsthandlare. Konsthandlare har inte definierats och det framgår alltså inte om det är seriösa utställare eller s k konstnasare som besökt kommunerna.

Fråga 5.
Tillämpas procentregeln i Er kommun? (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 4.
Procentregel har tillämpats av mindre än 20 % av de tillfrågade kommunerna. Endast femton av 186 kommuner med mindre än 20 000 invånare har någon gång tillämpat procentregel.

34 av 53 kommuner, som tillämpat procentregel, har anslagit 1 % av byggnadskostnaderna, 11 har anslagit 1/2 %. Tre kommuner över 50 000 har anslagit 2 % inkl Stockholm som anslår 2 % för alla byggnader utom t ex förvaltningsbyggnader, ungdomsgårdar och lokaler för öppen barnavård, för vilka 1 % av byggnadskostnaden anslås för konstnärlig utsmyckning.

Skolor och ålderdomshem är de byggnader, som i störst utsträckning utsmyckats med procentregelmedel.

Flertalet kommuner har inte kunnat uppge i vilken omfattning procentregeln tillämplats 1969–1972.

Fråga 6.
Brukar konst tillföras Era byggnader på annat sätt? Genom. . .(se enkät bilaga 3 c)

Tabell 5.
Genomsnittligt har 1,5 av givna alternativ utnyttjats per kommun. 67 % av samtliga kommuner utnyttjar alternativet särskilda anslag, vilket i flertalet kommuner torde vara kulturnämndens anslag. Donationer och fonder tycks vara ett något vanligare sätt att finansiera utsmyckning av kommunala byggnader än insamlingar och företagsgåvor.

Fråga 9.
Vilka har svarat för konstinköpen? (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 6.
Kulturnämnden är det organ, som i första hand svarar för de kommunala konstinköpen. Detta gäller framför allt kommuner mellan 20 000 och 100 000 invånare, där kulturnämnden svarar för mer än 80 % av konstinköpen. I de minsta kommunerna förekommer speciella kommittéer (främst skolstyrelse och social centralnämnd), kommunstyrelse eller fullmäktige som organ för konstinköp. Byggnadskommittéer (ofta CBK) är, förutom kulturnämnden i större kommuner det vanligaste konstinköpsorganet. I många kommuner svarar byggnadskommittén i samråd med kulturnämnden för den fasta utsmyckningen.

Fråga 10 a, b, c.
Har kulturnämnden i någon fråga anlitat konstnär som konsult? (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 7.
Endast 31 % av de kommuner – oftast större – som besvarat enkäten, har någon gång anlitat konstnär som konsult i konstinköpsfrågor. Konstnärerna har oftast anlitats för enstaka större projekt. 19 kommuner har angivit att man på något sätt har en eller flera konstnärer knutna till kulturnämnd eller motsvarande. I Stockholm, Göteborg och Malmö ingår konstnärer, utsedda av KRO, permanent i konstnämndernas inköpsdelegationer. Endast 40 kommuner av de 87 som anlitat konstnär som konsult har uppgivit normer för hur konsultuppdragen betalas. Vanligast är sammanträdesersättning.

Fråga 11.
Finns det någon dokumentation av förekommande offentlig konst i Er kommun? (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 8.
121 kommuner – av 282 som besvarat enkäten – har angivit att deras konst är dokumenterad. Ca hälften anger förteckningar och registerkataloger som dokumentationsmetod, och 27 kommuner anger kartotek. Flera kommuner har angivit att metoder för dokumentering är under utarbetande.

Fråga 12.
Har kommunen gett ut någon information om det kommunala konstbeståndet i kommunen? (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 9.
I kommuner med under 20 000 invånare är informationen om kommunens konstbestånd i det närmaste obefintlig. 10 % av kommunerna mellan 30 000 och 100 000 invånare har utgivit skriftlig information. I kommuner med över 150 000 invånare tycks information om det kommunala konstbeståndet vara regel. Flertalet kommuner har inte specificerat vilken typ av information som förekommit.

Fråga 13.
Finns det möjlighet för allmänheten att låna konst (artotek) (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 10.
Artoteksverksamhet förekommer i sammanlagt 52 kommuner (18 %) och i nästan hälften av antalet kommuner med över 50 000 invånare. I 23 kommuner är utlåningen avgiftsfri, i fem avgiftsbelagd.

Ca en fjärdedel av kommunerna mellan 20 000 och 50 000 invånare har artotek, medan det i kommunerna med mindre än 20 000 invånare är ganska ovanligt.

Fråga 14.
På vilket sätt gör kommunen punktinsatser för att främja konstnärlig verksamhet? (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 11.
Punktinsatserna för att främja konstnärlig verksamhet ökar – som väntat – med kommunstorleken. 90 % av kommunerna med mer än 50 000 invånare har delat ut stipendier. Flera kommuner har påpekat att det rör sig om kulturstipendier, som alltså inte är avsedda för endast bildkonstnärer. Samtliga kommuner med mer än 10 000 invånare utdelar stipendier.

Det vanligaste stipendiebeloppen är 1 000–5 000 kr, därnäst mellan 5 000 och 15 000 kr. Stipendiesumman överstiger 15 000 kr i 16 kommuner, av vilka sju har över 100 000 invånare. De största kommunerna utdelar avsevärda belopp: Stockholm 500 000, Göteborg 250 000, Malmö 50 000, Västerås 60 000, Örebro 42 000, Uppsala 40 000 kr. Arbetsanslag förekommer endast i nio kommuner. Uppsala ligger här långt före andra kommuner i landet med ett årligt anslag på 60 000 kr.

Fråga 15 a.
Är kommunen beredd att acceptera principer om utställningsersättning/visningsersättning (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 12.
Endast 15 % av de kommuner, som besvarat enkäten, är positiva till principer om utställningsersättning/visningsersättning. De är tämligen jämnt fördelade över storleksklasserna. 35 % svarar nej, 28 % har inte besvarat frågan och 12 % vet inte vilken inställning de har. Ytterligare 10 % uppger sig inte ha tagit ställning.

Fråga 15 b.
Utgår kommunalt bidrag till. . . (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 12 a.
Ca hälften av kommunerna lämnar bidrag till konstförening. Det vanligaste bidragsbeloppet är upp till 5 000 kr (80 kommuner). 32 av de bidragsgivande kommunerna har inte specificerat bidragssumman.

Tabell 12 b.
Bidrag till museum lämnas av 90 kommuner, varav 20 med upp till 5 000 kr och 14 upp till 20 000 kr. (Av dessa 34 kommuner har 29 under 30 000 invånare). 35 kommuner lämnar bidrag med mer än 20 000 kr, 23 kommuner med mer än 100 000 och sju kommuner med mer än 500 000 kr. Tolv kommuner har inte lämnat uppgift om bidragssumma. Vilken typ av museum som avses framgår inte av enkäten.

Tabell 12 c.
23 kommuner har lämnat bidrag till gallerier, varav tolv uppger 5 000–20 000 och fyra över 20 000 kr. Sju kommuner har inte specificerat bidragssumman.

Fråga 16.
Har Ni haft kontakt med det för Er aktuella KRO-distriktet i någon fråga som rör bildkonstens område (se enkät bilaga 3 c)

Tabell 13.
Endast 62 kommuner (22 %) har svarat ja på frågan, varav de större kommunerna har varit mest aktiva – endast 9 % av kommunerna under 10 000 invånare mot 100 % i de större kommunerna.

SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Skillnader kommuner – landsting

Att jämföra själva processen för konstinköp i landsting respektive kommuner är vanskligt på grund av olikartade förhållanden och förutsättningar. Mer meningsfullt ter sig att ställa kommunledamöternas och landstingsledamöternas attitydsvar mot varandra, särskilt när det gäller deras syn på sin roll som konstköpare i relation till mottagarna. Man måste här hålla i minnet att 90 % av konstverken i landstingen går till sjukhus, medan mottagarna i kommunerna vanligtvis är skolor och kommunala förvaltningar.

Eftersom medlen för konstinköp härrör från kommunmedlemmarnas skatter, ser många ledamöter det som sin skyldighet att främst ta hänsyn till de tänkta mottagarnas reaktioner. Detta hänsynstagande betonas emellertid betydligt starkare i landstingen än i kommunerna. Landstingsledamöterna anmärker ofta att det är nödvändigt att sjukhuspatienter "skonas" från vissa intryck, och att konsten skall fungera "terapeutiskt" i sjukhusmiljön. Landstingsledamöterna har också i högre grad än sina kolleger i de undersökta primärkommunerna lämnat attitydfrågor rörande urvalsprocessen obesvarade och i den mån de svarat, oftare företrätt uppfattningen att man bör köpa konst som främst är estetiskt tilltalande och allmänt lättillgänglig.

Skillnader kommuner grupp I – grupp II

Min uppdelning av kommunerna i två grupper (grupp I, som omfattat femton kommuner med mer än 40 000 inv och grupp II, som omfattat femton kommuner med mindre än 40 000 inv) gjordes för att söka utröna eventuella skillnader mellan större och mindre kommuner avseende kommunala konstinköp. Det visade sig att de små kommunerna i nästan alla avseenden är mindre gynnade. Man har t ex lägre anslag per capita, färre fackmän, färre konsulter till sitt förfogande, och ledamöternas kontakter vid urvalsprocessen med personer utanför den egna kommittén är inte lika omfattande. Ledamöterna har inte heller samma förtrogenhet med aktuella frågor inom konstlivet som i de större kommunerna. Man möter också i grupp II ett mera utbrett missnöje med den förda konstinköpspolitiken, ofta med motiveringen att anslagen är för små. Samarbete mellan konstnär och arkitekt vid planering och projektering av kommunala byggnader är mera sällsynt i grupp II än i grupp I, vilket givetvis kan bero på att antalet byggnationer här är färre. Metoden att använda konstutsmyckningsmedlen till att låta konstnären medverka i den allmänna gestaltningen av anläggningen/lokalen förekommer i mitt material endast i grupp I-kommuner.

Ytterligare en intressant skillnad är att reaktionerna från olika mottagargrupper tycks vara intensivare i stora kommuner än i små. Det kan gälla att en förvaltning vägrat att ta emot en deposition (redovisas från fem kommuner i grupp I, men från ingen i grupp II), eller att man framställt önskemål om utbyte av tilldelad konst (uppges av tolv kommuner i grupp I, av fyra i grupp II). Dessutom tycks det vara mycket ovanligt i de mindre kommunerna med reaktioner från

allmänheten, kulturnämnden eller annan instans vilka föranlett, påskyndat, fördröjt eller stoppat planerade förvärv. I grupp II-kommunerna har inköpsnämndernas verksamhet sällan föranlett debatt i press, radio eller TV. Huvudintrycket är att mottagarna här förblivit ganska passiva. (Man måste emellertid här ta hänsyn till att antalet inköpta konstverk i grupp II-kommunerna är betydligt färre än i grupp I).

Ett specialfall i grupp II är de tre kommuner som under 1971–1973 inte anvisat medel för konstinköp (och som följaktligen saknat konstinköpskommitté). Samtliga dessa tre kommuner uppger att konstinköp i varje fall inte förekommit efter kulturnämndens bildande, vilket var 1967, 1969 resp 1971. Som förklaringar till detta förhållande kan anföras en obetydlig nybyggnation och/eller frånvaro av konstförening. Andra tänkbara förklaringar kan vara frånvaro av påtryckningsgrupper, brist på lokala konstnärer eller tidigare inköp, varigenom behovet ansetts täckt. En annan hämmande faktor kan ha varit att ingen enskild politiker eller tjänsteman i kommunen hyst intresse för konstfrågor.

Inköpskommittéerna och experterna (kommuner)

Fackman har ingått i konstinköpskommittén i fem av de sex största kommunerna i grupp I (varav fyra är museikommuner), samt i ytterligare två kommuner av de trettio undersökta. I fyra av dessa fem kommuner i grupp I har konstinköpskommittén varit mer eller mindre fast knuten till det kommunala museet, och museitjänstemän har deltagit i kommitténs arbete. Fackman har adjungerats i åtta andra kommuner, varav tre i grupp II.

Förekomsten av fackmän i kommittéerna har i de undersökta kommunerna inte i någon nämnvärd utsträckning förändrat proceduren vid konstinköp. De kommuner där fackman ingår visar t ex inte en större benägenhet att detaljerat analysera behovet av konstanskaffningar eller att utforma långsiktiga planer för framtida inköp. Inte heller leder expertens medverkan till anordnandet av flera tävlingar än i andra kommuner. Enkätsvaren och kommentarerna ger dock ett intryck av att experterna i hög grad påverkat inköpen. De förtroendevalda i de fyra museikommunerna har uppgivit att de anser sina experter som mera sakkunniga än de själva, och att konstruktiv debatt i några fall förekommit med fackmännen i frågor som rört konstens kvalitet, där också inköp av provokativa och/eller svårtillgängliga konstverk behandlats. Man kan alltså förmoda att museitjänstemännens åsikter ofta varit utslagsgivande för inköpen och att ledamöterna inför sina väljare här kunnat – om det varit nödvändigt – falla tillbaka på fackmännen. Stockholm utgör ett specialfall. I dess konstnämnder ingår av KRO utsedda ledamöter. Det är ovanligt i Stockholm att tjänstemän eller politiker följer konstnärsledamöterna vid de galleri- eller ateljébesök som görs som förberedelse till konstförvärv. Detta torde ge KRO:s representanter ett avgörande inflytande på inköpen. Mitt undersökningsmaterial visar att konstnärsledamöterna är betydligt mer insatta i konstfrågor än politikerna. Såväl politiker som konstnärsledamöter tycks av enkätsvaren att döma vara överens om att konstnärerna är de mest sakkunniga i konstnämnderna. Politikerna i Stockholm är mera nöjda med konstinköpskommitténs sammansättning än deras kolleger i landsorten.

Ordförandens roll (kommuner)

Ordförandegruppen skiljer sig i flera avseenden från de andra ledamöterna som besvarat enkätfrågorna. De är genomgående äldre (av 33 ledamöter över 50 år är 20 ordföranden men av 21 ledamöter under 50 år är 7 ordförande) de har som regel flera verksamhetsår bakom sig i konstinköpskommittén, och de är något mera aktiva i kyrkliga eller frikyrkliga sammanhang eller i nykterhetsföreningar.

I inställningen till kommitténs arbete uppträder också skillnader. Samtliga fjorton ordförande i grupp I-kommunerna, som besvarat frågan om huruvida de var nöjda med konstinköpskommitténs sammansättning, svarade ja, medan sju inom gruppen övriga ledamöter var av motsatt uppfattning. Ordförandegruppen tycks också vara mera tillfreds med allmänhetens möjligheter att komma med synpunkter på kommunens konstförvärv än övriga ledamöter.

En intressant attitydskillnad består i att konstinköpskommitténs ordförande i större kommuner (enl svar på fråga 99) oftare än annan ledamot kan tänka sig att köpa in provokativ konst till offentliga institutioner.

Det visar sig att det som regel inte är ordföranden utan den andra tillfrågade ledamoten i konstinköpskommittén som är den mest aktive när det gäller att följa med i den fortlöpande konstdebatten. Med tanke på att flertalet ordförande innehar också andra kommunala eller statliga förtroendeuppdrag är detta knappast förvånande. Det är enligt fråga 15 också betydligt vanligare, att ordförande i konstinköpskommittén anser annan ledamot som mer sakkunnig än han själv. Detta gäller såväl kommun- som landstingsledamöter. Däremot har ordförandegruppen intensivare kontakter med utomstående vid urvalet av den konst som skall köpas in. (Det rör sig här om kontakter med ledamöter i mottagande nämnd, konstförening, lägre tjänsteman vid mottagarinstitutionen eller museitjänsteman.)

Skillnader mellan olika partier och åldersgrupper (kommuner)

Vid bearbetning av enkätsvaren har jag försökt att utröna om skillnader föreligger i konstuppfattning mellan socialdemokratiska och borgerliga förtroendemän i konstinköpskommittéerna. Jämförelser mellan ledamöternas svar på frågorna 93, 94 a, b, 95 och 98 bygger på en stipulativ definition av en "estetiskt konservativ" inställning. Jag har försökt att bland samtliga ledamöter från primärkommunerna få fram hur många som

a tycker att konstverken bör vara föreställande,
b inte anser att disharmoni kan vara berikande i offentlig utsmyckning,
c inte tycker att samhällskritisk konst kan fylla en funktion i offentliga lokaler,
d tycker att det är oväsentligt, eller föga väsentligt, att de själva som medlemmar i en konstinköpskommitté söker förstå de senaste företeelserna inom bildkonsten (konst gjord efter 1960), samt
e inte tycker att konsten på ett eller annat sätt bör vara relaterad till det samhälle vi lever i.

Något fler borgerliga ledamöter (procentuellt sett) visade sig därvid vara "estetiskt konservativa" enligt min definition. Skillnaden gentemot socialdemokraterna var dock mycket liten. I jämförelsen mellan äldre och yngre ledamöter visar sig något fler äldre ledamöter sluta upp bakom ovanstående "konservativa" idéer.

Obesvarade enkätfrågor

Andelen ej besvarade enkätfrågor ligger i genomsnitt på ca 5 %. Det visar sig att svarsfrekvensen minskar med stigande "svårighetsgrad" på frågorna. Med "svåra frågor" avses främst de attitydfrågor som gäller urvalsprocessen och/eller frågor som i andra avseenden är av kontroversiell natur.

Den lägsta andelen svar har frågan: "Tycker ni att man borde tillgodose allmänhetens önskemål beträffande konstinköp i större utsträckning?" som 22 % av kommunledamöterna och 30 % av landstingsledamöterna inte besvarat. Denna fråga är givetvis svår att entydigt besvara. Fråga 99, som rör de tillfrågades inställning till inköp av kontroversiell konst uppvisar ett bortfall på 10 %.

Svarsfrekvensen för vissa faktafrågor om placering och fördelning av inköpt konst är anmärkningsvärt låg i kommunerna, i synnerhet i grupp II. Den förklaring som ligger närmast till hands är att ledamöternas arbete betraktas som avslutat efter införskaffandet av konstverken.

Ledamöternas kommentarer till de i enkäten ställda frågorna

Ledamöterna har kommenterat frågorna i stor utsträckning. Dessa kommentarer bidrar i hög grad till att belysa hur de ser på sin uppgift att inköpa konst till kommunen. De frågor som fått flest kommentarer är attitydfrågor, där ledamöterna förtydligat sitt val bland de fasta svarsalternativen. Så har till exempel frågan: "Kan samhällskritisk konst fylla en funktion i offentliga lokaler" kommenterats av fler än hälften av ledamöterna i såväl kommuner (inkl Stockholm) som landsting. Även vid faktafrågor som gällt konstinköpskommitténs arbete har svaren försetts med kommentarer av fler än hälften av de tillfrågade ledamöterna.

Flera intressanta tendenser går att utläsa ur ledamöternas kommentarer, särskilt de som ägnats attitydfrågorna. Kombinerade med de direkta frågesvaren ger många kommentarer en bild av en ganska utslätad inköpspolitik, som i första hand vill behandla konsten som en harmoniserande faktor i tillvaron. Jag har redan pekat på landstingsledamöternas benägenhet att prioritera "terapeutisk" konst i sjukhusmiljöerna. Något av samma tänkande fast i uttunnad form, går igen i vissa politikers främsta målsättning, att inköpa konstverk som de tror att mottagarna/publiken uppfattar som estetiskt tilltalande, vilket, av kommentatorerna att döma, betyder att de i första hand skall bjuda konfliktfri skönhet och "avkoppling". Risken med den försiktiga urvalspolitik som kommer till synes i många kommuner/landsting är att man går miste om det kraftigt positiva gensvar som skulle kunna uppnås. Resultatet kan bli en uddlös konst, allmänt de-

korativ men inte särskilt engagerande. Tendensen att behandla konsten som en trivselfråga förstärks i vissa fall av rädslan för att ådra sig uttalat negativ kritik fran väljare. Incitamentet till att genom kontakten med den nyskapande konsten lära sig att ifrågasätta det vedertagna – i konst och samhälle – försvagas av att målsättningen på den konstnärliga utsmyckningens område färgas av en strävan att "minimera obehaget". Det är signifikativt att konstnärsledamöternas ideal i dessa hänseenden starkt avviker från politikernas, och att konstnärerna kraftigt understryker konstens samhällskritiska roll och medvetandegörande verkan. I Stockholm anser sex politiker av åtta men endast en av tio konstnärsledamöter att konsten i första hand bör tillfredsställa vårt behov av skönhet och avkoppling.

Avvikelser vad avser svaren mellan de båda tillfrågade ledamöterna

Det inträffar ofta att de båda ledamöterna i samma inköpskommitté/nämnd, som besvarat enkäten givit olika svar på frågor rörande arbetet inom kommittén. Skälen till denna divergens kan exempelvis vara att ledamöterna har tolkat frågorna olika, att de suttit olika länge i kommittén (och att vissa ledamöter vid de frågor, som är tillbakablickande därför kan syfta på en tid före den tidpunkt då den andra ledamoten, som besvarat enkäten blivit invald i kommittén) eller att ordföranden har den större insikten och den andre ledamoten (i landstingen tjänsteman) inte alltid varit lika insatt i faktafrågorna.

En fråga där svaren går starkt isär är nummer 24: "Har ni någon gång upplevt någon motsättning mellan a kommitténs ordinarie ledamöter och tillkallad expertis, b kommittéledamöterna inbördes, c konstinköpskommitté och beslutande instans". De mest påfallande divergenserna föreligger vid frågorna 25, 26, 27, 28 och 29 (se enkät bilaga 1) som avhandlar yttre påverkan på inköpskommittén vid urvalsprocessen.

Inkonsekvenser i ledamöternas enkätsvar

Det förekommer vid vissa av attitydfrågorna, att ledamöterna i kommentarerna modifierar och till och med ibland uppger diametralt motsatta åsikter mot det valda svarsalternativet. Så t ex vid frågan 48: "Händer det att ni i konstinköpskommittén ratar konstverk enbart därför att innehållet är stötande moraliskt, politiskt el dylikt?" En ledamot tillägger här i kommentar "vi ratar inte, men vi väljer inte heller sådan konst". Fråga 99 (om ledamoten kan tänka sig att inköpa konst till offentliga institutioner, som även om den är kvalitativt högtstående är sårande för den kristna tron, är obscen och sårande för den allmänna moralen, förlöjligar eller förhånar svensk politiker eller utländska politiker) besvaras av en ledamot betr alla alternativ med ja varefter vederbörande i kommentar uppger: "men jag tror inte att jag skulle göra det".

Vid den kontrollfråga (nr 97) som ställdes till frågan "Ser ni bl a som er uppgift att lära allmänheten vad bra konst (kvalitetskonst) är?" (nr 72) förekommer motsägande svar i såväl kommuner som landsting. I Stockholm lämnar

däremot samtliga konstnärsledamöter samma svar vid båda frågorna, vilket antyder att dessa i större utsträckning är förtrogna med och har tänkt igenom de frågeställningar som enkäten omfattar.

Avslutande reflexioner

Förhållandevis många ledamöter tycks just i konstinköpsfrågor inte behöva ha några experter till förfogande. De bortser alltså från att den som professionellt arbetar med konst har större möjlighet än lekmannen att överblicka utbudet och att medverkan av fackmän därför kan bidra till allsidighet och representativitet i konstinköpen.

Man konstaterar med tillfredsställelse att ledamöterna oftast upplevt motsättningar inom konstinköpskommittén som någonting positivt, medan flertalet ledamöter i sådana kommuner där motsättningar saknats, uppfattat detta som en brist.

Bland annat genom att konstinköpsanslagen för både fast och lös konst i ett antal kommuner hänförts till såväl kulturnämndens budget, som bygg- och utrustningsanslagen, har det blivit svårt att skapa administrativa former för en naturlig samplanering mellan olika verksamhetsgrenar. Den konstnärliga utsmyckningen – själva ordet utsmyckning avgränsar ju genom sin innebörd konstens funktion! – har ofta kommit att utgöra ett främmande tillskott till miljöer som redan gestaltats. En gemensam målsättning borde i stället eftersträvas utifrån en genomtänkt helhetssyn, där konstnären redan från början medverkar i projekteringsarbetet.

Konstanslagens blygsamma storlek har säkert också bidragit till att inköpen begränsats till konventionella konstföremål. Per capita-utgifterna för konstinköp i de kommuner som deltagit i min undersökning ligger vid i genomsnitt kr 1:31/år, medan kulturutgifterna som redovisas av Kommunförbundets kulturenkät 1973 för hela landet per capita i genomsnitt liger vid 95 kronor.

Likväl svarar kommuner och landsting idag för en betydande del av landets konstköp. Eftersom det saknas riktlinjer för och verklig planering av konstinköpsverksamheten tycks de anslagna medlen utnyttjas på ett tämligen slumpmässigt sätt. Diskussionen om konstfrågor verkar vara endast sporadiskt förekommande bland ansvariga politiker och allmänheten tycks sällan initiera ett meningsutbyte om kommunernas förvärv. De konstköpande politiska organen upplever att allmänheten saknar både kunskap om och intresse för konst. Det verkar som om man i kommuner och landsting inte gör mycket för att råda bot på denna "likgiltighet" hos folk i gemen.

Erfarenheter och idéer från kommuner och landsting som driver en aktiv kulturpolitik kunde bearbetas och spridas genom Kommun- resp Landstingsförbundets försorg för att stimulera till nya insatser inom kulturnämnderna. Detta skulle också innebära ett stöd åt de politiker, som engagerar sig i vad som nu betraktas som en politiskt perifer fråga. Det vore orimligt att kräva att de för-

troendevalda skulle vara experter inom alla de områden de måste angripa i sin funktion av kulturnämndsledamöter. Ett ökat stöd av fackmän torde därför vara på sin plats i urvalsprocessen.

När det gäller mötet mellan konstverken och publiken – allmänheten – måste man betona att kommunens ansvar inte upphör i och med konstföremålets utplacerande: kvar står den kulturpedagogiska uppgiften att undanröja de olika former av motstånd och passivitet som hindrar människan att engagera sig i konsten. För de flesta människor som inte kommer i regelbunden kontakt med dagens konstyttringar blir många moderna konstverk svårtillgängliga. Det gäller att finna naturliga kontaktvägar för att komma till rätta med detta främlingskap, och att väcka ett aktivt intresse för den konst som exponeras i offentlig miljö.

Många ledamöter har i enkätsvaren och åtföljande kommentarer visat stor insikt och stort engagemang i de problem som är förknippade med inköp av kommunal konst. Enkätundersökningen har dock tecknat en bild av konstinköpskommittéledamotens vanskliga arbetsförutsättningar.

Det första steget mot förbättringar måste vara en grundlig och förutsättningslös diskussion om dessa frågor. Det är min förhoppning att föreliggande arbete bland annat skall kunna tjäna som utgångspunkt för en mer livaktig debatt om den kommunala konstinköpspolitiken.

SUMMARY IN ENGLISH

Background

Cultural activities by local authorities in the 20th Century have varied considerably in different types of communities. Only the largest local authorities, i.e., those which had been towns previously, ventured any large amounts of money on cultural matters. When the merger of local authority districts took place in the early 1970's, the newly formed cultural committees were given overriding responsibility for the whole area of cultural activities. By 1 January, 1973, 265 of a total of 464 local authoritiy districts had established cultural committees.

It is generally accepted that society – the local authorities, the county authorities and the state – are to have greater responsibility for cultural activities. The local and county authorities are largely responsible for society's support for pictorial art. One opportunity for the general public to learn to know about present-day art is by its confrontation with the works of art purchased by local and county authorities for the decoration of public places. The means by which cultural committees or their equivalents buy works of art with public money is the subject of this work.

Objectives

The purpose of this survey was to map the processes of purchase, choice and decision when works of art are bought, in a selected number of Swedish local authority districts, in Stockholm and in all county authoritiy districts. The survey was undertaken in 1973 but some factual questions refer to the situation for the period 1971–1973.

Material

The material collected originated mainly from the following sources:

a A main questionnaire consisting of 100 questions, intended to provide a comprehensive picture of local authority art purchases. It consisted of both questions of fact and of attitude, mainly with predetermined reply alternatives but with space provided for free comment.

b A budget questionnaire, mainly intended to survey local authorities' grants for works of art, but partly to show the application of the "percentage rule" (a certain percentage of the total building cost for a new building may be granted for purposes of decoration.)

c Lists of art purchased by the 30 local authorities included in the survey (techniques, price class etc)

d The minutes of cultural committees when the question of art was on the agenda.

e A questionnaire drawn up by the Swedish National Artists' Association, on the cultural policy of local authorities, 1972-73.

The main questionnaire and the budget questionnaire were sent to 30 local authorities, to Stockholm and to all 23 county authorities. The local authorities included in the survey were 30 out of the 464 local authorities in existence on 1 January, 1973. Districts with fewer than 6 000 inhabitants were reduced from 201 to 12 during the great merger of local authority districts on 1 January, 1974. Neither these 201 local authorities nor Stockholm are included in the sample population. The other 262 local authorities were divided into two groups according to the number of inhabitants, with a "large" group and a "small" group. The dividing line was drawn at 40 000 inhabitants. 15 local auhority districts were chosen from each group according to a system of random selection. The large group was designated Group I and the small group as Group II.

Replies to factual questions were received from the chairmen of local authorities and from officials in all 23 county authorities. The questions which can be described as attitude questions were answered by the chairmen and one other member of the local and county authorities' art purchasing committees. Whenever possible the other member was selected from a political party other than that of the chairman's.

Report on replies relating to the main questionnaire

The art purchasing committee normally consists of three or four members of the cultural committee. In Group I (local authority districts with over 40 000 inhabitants) it is unusual **not** to have an expert included or co-opted into the art purchasing committee. In Group II (local authority districts with fewer than 40 000 inhabitants), having an expert as part of, or co-opted on to the art purchasing committee was exceptional.

Written guidance for the work of the art purchasing committees either does not exist or else is very vaguely formulated, which gives the committee great liberty of action. This was considered an advantage by many of those who replied. There is often no working plan nor any declared established practice for the work of the purchasing committee as, for example, in the supervision of exhibitions within the local authority or county authority district, the division of purchases between local artists and others following special criteria, the purchase of art portfolios when such are offered for sale, the division of works of art between different types of premises and outside sites according to a special model, or the concentration of purchases to certain techniques etc.

Overall planning for the local and county authorities, based on an inventory of existing and possible future art requirements, was almost completely lacking. Economy with what was often a modest budget seems to have been the first principle of most of those in responsibility. The placing of works of art in public places with a high frequency of visitors was favoured.

County authorities who mainly buy works of art for medical establishments often provided more specified objectives, e.g., a percentage distribution to the various recipient committees, a certain sum granted in kronor per bed etc. With

regard to the principle of dividing purchases between local and non-local artists, 7 medium large county authorities out of 23, but only 2 of 30 local authorities under survey, stated that they gave priority to the work of local artists. It could be seen however, in the purchasing lists studied, that 6 local authorities under survey with fewer than 11 000 inhabitants, gave a high degree of priority to local artists.

Local authority members were asked whether they would consider buying art for public institutions which, even if it were of a high quality a) was offensive to Christian beliefs, b) was obscene and offensive to public morals, c) held up to ridicule or scoffed at Swedish politicians, d) held up to ridicule or scoffed at foreign politicians or states, or e) held up to ridicule or scoffed at individual, not publicly known persons. Approximately two thirds of the local authoritiy members replies in the negative to all the given alternatives. The figure for the county authorities was even higher, indicating that there existed a greater sensitivity to the opinions of recipient groups.

The desirability of purchasing art in such a way that as few local authority members as possible were upset or offended, was often mentioned in the replies to the questionnaire. In other words, members always had to bear in mind the most sensitive recipients. Strongly negative reactions were to be avoided. A further reason why mainly uncontroversial art is bought could be the fear of politicians in the art purchasing committees of being blamed for wasting the taxpayers' money on incomprehensible or "provocative" art. The number of purchasing committee members who are also active in temperance, state church or nonconformist organisations is considerably higher than the national average, as is also the case in the Riksdag (parliament) and other political assemblies. Members of the art purchasing committees are often members of art associations or on the boards of art associations as well, so that there is little reason to suppose that more tolerance would exist there towards works of art which are politically or morally objectionable.

It is clear that artist members in Stockholm have a more tolerant point of view that the elected politicians. As expected the conclusion to be drawn is that those artists whose work is difficult to understand have a greater chance of being bought by one of the Stockholm art committees than by local authorities in the rest of the country.

One question touched upon in the main questionnaire was whether the good or bad financial position of the artist influenced the art purchasing committee when selecting a work of art. Four members of both the local and the county authorities had experience of an artist's good financial position influencing the committee not to buy.

It was mentioned that artists who had recently received grants of money were placed low on the list of priorities, and that purchases were not made if the artist was "wickedly expensive". The opposite case was even more usual. According to one third of the replies, the artist's bad financial position influenced the decision to buy in his favour. It might seem remarkable that

social considerations contributed to, or were decisive in, the purchasing of art by local authorities. Some one third of the members of both local and county authorities felt that art should by preference be representative and that disharmony was not a proper quality in public decoration.

The question arose as to whether the role of the art purchasing committee as a preparatory/deciding body has been derived in relation to the categories of monumental and movable art respectively. It is considerably more usual for the art purchasing committee to be both a preparatory and a deciding body when movable art is bought. This is explained mainly by the amount of money involved. A monumental, decorative work of art is often more expensive and the decision to buy is often referred to a higher body, frequently the art purchasing committee and the cultural committee's other members.

There was a number of buying channels in the case of movable art. Members were asked to answer yes/no to some 20 specified alternatives (although provision was also made for additional comment). The time encompassed was 1971-73. The buying channels most used by both local and county authorities were: 1) exhibitions arranged by art associations, 2) offers received by the Swedish Society for the Promotion of Art, 3) visits to artist's studio. There were many and varied ways of selecting the channel through which to purchase. Choice was naturally more limited in the small local authority districts.

In order to obtain some idea of how usual it was to spend large sums of money, members were asked to say whether any work of art costing more than 30 000 kronor had been bought after 1 January, 1971. Roughly half the local and county authorities under survey were found to have done so.

In this inquiry into purchasing processes I have wished to show how often purchases are made outside the boundaries of the country. Another aspect of the same problem was whether works of art are bought from artists who are not Swedish subjects but who live in Sweden. Both alternatives proved to be equally rare. Comments from local authorities showed that when foreign art was bought it came mainly from the neighbouring countries of Denmark, Norway and Finland, a situation favoured *inter alia* by exhibitions occurring in twinned towns.

Fewer than half the local authorities stated that arrangements were made for the general public to express their opinion on art aquisitions by local authorities. The most usual channel of information mentioned was that of suggestions handed in by the public at exhibitions. Similar replies were received from the county authorities. However, replies to other questions showed that as many as one third of the local authority members did not believe that the general public had opinions regarding the work of art bought.

Four county authorities but no local authority employed artists, either whole time, part time or on a fee charging basis. No-one was employed for longer than one year and one county authoritiy stated that the "artist was on relief work in cooperation with the Swedish Labour Market Board". Artists were

called in in all cases to advise on colour schemes. Other areas of work were mentioned – the general creation of the environment, hanging pictures and work in an advisory capacity. One third of the local authorities and half the county authorities stated that the artist and architect had cooperated in questions of decoration at the planning stages of a municipal building project. Cooperation was very usual in questions of monumental art.

This cooperation is considerably more usual among Group I than Group II. However, one local authority and one county authority stated that cooperation between artist and architect at this early stage can be considered more or less as customary.

Report of replies received concerning the budget questionnaire

Expenditure costs in all 464 local authorities in 1973 on buying works of art but excluding artistic decoration, was 0.2 %. The equivalent figure for county authorities' purchases was 2.7 %. This excludes Stockholm County Council.

A summary of all types of funds used for buying art/decoration 1971–1973 is as follows:

Local authorities No. of inhabitants	No. of local authorities	Expenditure 1971–1973 in thousand kronor Annual grants, reserves etc	 Percentage rule funds	Total	Equivalent per capita average 1971–73	per year
Over 40 000 Group I	15	2805	1726	4531	4:32	1:44
Under 40 000 Group II	15	365	200	565	2:47	:82
Total	30	3170	1926	5096	–	–

Per capita use of funds by large and small local authorities showed an appreciable difference, as seen above. This is chiefly explained by tha fact that six local authorities in Group I applied the percentage rule as against only two local authorities in Group II.

All county authorities, including Stockholm County Council, used funds amounting to 17 million kronor between 1971–1973.

Facts on the works of art bought, according to the purchasing lists of the 30 local authorities under survey

Among the fifteen local authorities under survey from Group I (with over 40 000 inhabitants) three local authorities bought more than 100 works of art in 1973, and another seven of the fifteen bought more than 50 works.

Of the fifteen local authorities under survey with fewer than 40 000 inhabitants

(Group II) not one local authority bought more than 41 works of art (the figure refers to the largest local authority in Group II). Five local authorities acquired between 15 and 20 works of art and the other six local authorities with art purchasing committees bought between 8 and 1 work of art. Three of the local authorities under survey made no purchases during 1973. The average number of works of art bought per local authority in Group I was 32 and 9 in Group II.

42 % of the works of art bought by Group I and 51 % of those bought by Group II cost between 151–500 kronor. Purchases were made on approximately an equal basis of original and multiple copies of works of art, although slightly more original works were purchased – 47 % original works against 42 % multiple copies.

The results of the survey indicate that in certain respects there is need to intensify work on questions of art, by both the local and the county authorities.

Both types of authorities with active cultural politics could spread their ideas and experience through the Swedish Association of Local Authorities (Kommunförbundet) and/or the Swedish Association of County Authorities (Landstingsförbundet) so that cultural committees are stimulated to greater efforts. This would also bring support for those politicians who involve themselves in what is now considered as a matter of marginal political interest.

With regard to a confrontation between the general public and works of art, it must be emphasised that the responsibilities of local authorities do not end as and when a work of art has been placed in position somewhere; there remains the task of removing the various forms of resistance and passivity which block the way to an appreciation of art, a question of cultural education. For people not in regular contact with present-day artistic expression, modern works of art are difficult to appreciate. A natural form of contact must be found to put right this sense of alienation and to arouse active interest in art exhibited in a public environment.

The first steps towards achieving this must be a thorough discussion of these questions. It is my hope that the work at hand be included as part of the basis of a more lively discussion on the local and county authorities' art purchasing policy.

NOTER
kapitel I – IV

[1] Statens kulturråds anslagsframställning 1976/77 inledande översikt, [Sthlm] 1975, sid A3:17.

[2] Kulturrådet: Ny kulturpolitik Nuläge och förslag, SOU 1972:66 Sthlm 1972, tabell 2.5, sid 77.

[3] jfr nedan sid 15.

[4] Philipps D.L.: Knowledge from what? Chicago 1971, sid 78 ff.

[5] Ibidem, sid 88. Denna tendens kan anses vara mer uttalad i en intervjusituation än vid besvarandet av ett enkätformulär. Sociologen Nils Magnus Björkman redovisar också i en licentiatavhandling jämförelse mellan enkät och intervjumetodik. Hans resultat visar på större uppriktighet vid insamling med enkät än vid intervjuer. (Björkman, N.M.: En jämförelse mellen enkät- och intervjumetodik vid insamling av data om alkoholbruk, Sthlm 1969) Denna jämförelse kan naturligtvis inte hårdras.

[6] Procentregel innebär för kommun och landsting att man vid nybyggnation kan anslå en viss procent av de totala byggnadskostnaderna till konstnärlig utsmyckning.

[7] Fast och lös konst är i kommuner och landsting inarbetade facktermer, varför de använts genomgående i frågeställningarna.

[8] Någon statistik över bildkonstnärernas inkomster under en längre period finns inte. De siffror som kan anföras härrör från 1968. Bildkonstnärernas genomsnittsinkomst av konstnärlig verksamhet var detta år 11 000 kr och medianinkomsten 8 000 kr. (Holmberg, P., Kulturarbetarnas inkomster, Sthlm 1971, tabell 1).

[9] Bildkonstnärer i Malmö. Malmö socialförvaltning, Konstnärernas Riksorganisation, Länsarbetsnämnden, Malmö 1974.

[10] Riksförbundet för bildande konst, föreningen Konst i skolan och Nationalmuseum hade dock tidigare under en lång följd av år bedrivit utställningsverksamhet ute i landet.

[11] Efter den 1.1.1976 har personalen utökats.

[12] Kommunförbundets kulturenkät 1973.

[13] Ibidem, tabell, bil 8.

[14] Folkpartiets program 1, antaget vid landsmötet i Göteborg 1972, sid 83.

[15] Ibidem sid 85.

[16] Samverkan, rättvisa, ansvar. Moderata samlingspartiet. Partiprogram antaget 1969, sid 21.

[17] Ibidem, sid 18.

[18] Motioner 1971: 249 (m) och 809 (cp), 1972: 676 (fp) och 1459 (fp) och 1973: 451 (vpk), 683 (fp) och 681 (cp).

[19] Den 1 januari 1974 hade av landets 278 kommuner 274 kulturnämnd, varav 256 hade central kulturnämnd (enligt Kommunförbundets uppgifter över landets kulturnämnder 1974-02-26). 1974 hade samtliga kommuner med kulturnämnd, som ingår i min undersökning, central kulturnämnd.

[20] Man skiljer på specialreglerade (obligatoriska) och fakultativa (frivilliga) nämnder inom den kommunala förvaltningen. Exempel på specialreglerade nämnder är skolstyrelse och social centralnämnd, exempel på fakultativa nämnder är fastighetsnämnd, fritidsnämnd, gatunämnd och kulturnämnd. Dessa senare är s k kommunallagsreglerade nämnder.

[21] Denna utveckling tecknas i Wallin, G., m fl: Kommunerna i förvandling, Uppsala 1973.

[22] Heltidsanställd förtroendeman i kulturnämnd (Kommunala förtroendemän och deras arvoden 1971. Svenska kommunförbundet, Stockholm 1972, sid 9).

[23] Muntlig uppgift från kommunalpolitiska avdelningen på Kommunförbundet.

[24] Stockholms kommunkalender 1973, Stockholm 1973, sid 521.

[25] Kulturrådet: Ny kulturpolitik, tab 2.7, sid 8 och tab 2.8, sid 82.

[26] För vidare information, hänvisar jag till förvaltningsutskottets utlåtanden och memorial nr 5, Stockholms läns landsting 1971.

[27] Kommunförteckning 1973-03-19, Folkmängd inom kommuner 1972-12-31 enligt indelning 1973-01-01 (storleksordning) Svenska kommunförbundet.

[28] Angående detaljerat förfarande se nedan.

kapitel V

[1] Enligt Kommunförbundets beräkning uppgick disponibla medel för konstinköp inkl konstnärlig utsmyckning i samtliga 464 kommuner i landet till 15–20 milj kronor år 1973.

[2] Sammanställning över landstingens anslag till kulturändamål åren 1965–1975 [Sthlm] Landstingsförbundet 1975-04-11.

[3] Statens konstråds petita för 1975/76.

[4] Kommunförbundets kulturenkät 1973.

[5] Sammanställning över landstingens anslag till kulturändamål åren 1965–1975.

[6] Kommunal kulturverksamhet. Redovisning av en enkät 1968. Svenska stadsförbundet 1.4.1968 [Sthlm] 1968, sid 2.

[7] Kommunförbundets kulturenkät 1973.

[8] Ekonomichefen i den kommun som haft museinämnd, har ej upptagit de 60 000 kr som enligt museinämnden utgjorde anslag för depositionsinköp till kommunala förvaltningsbyggnader 1971–1973.

[9] Konstnärlig utsmyckning av kommunala byggnader och anläggningar samt allmänna platser. Kommunal författningssamling 1963:28, Sthlm 1971, sid 5.

[10] Uppgifterna erhållna av sekreterare i resp rotels konstnämnd.

[11] Berättelse över utbildningsnämndens samt konstnämndernas verksamhet. Förvaltningsutskottets utlåtande och memorial 1972:21 sid 28 ff, 1973:21 sid 33 ff, 1974:21 sid 35 ff, Stockholms läns landsting.

[12] Kommunala förtreondemän 1971. Parti, kön, ålder. Sthlm. Svenska kommunförbundet 1972, sid 70 ff.

[13] Delegationen förnyas varje år genom utbyte av en förtroendeman (samt konstnär). Mandatperiodens längd första gången bestämmes genom lottning.

[14] Ansvarsfördelningen alternerar mellan olika utskott. 1973 = museiutskottet.

[15] Kulturnämndens sektion nr 1 – museisektion.

[16] Fritids- och kulturnämnd.

[17] Svenska landskommuners och Stadsförbundets rekommendation för ersättning till kommunala förtroendemän 1967-02-28.

[18] nr 17, 1972, sid 968.

[19] Sthlm. Svenska kommunförbundet 1972, sid 44 ff.

[20] Ibidem

[21] För samtliga kommuner avses disponibla medel år 1973.

[22] Uppgifter lämnade efter fråga 100 b i enkät bilaga 1.

[23] För valbarhet krävs att man vid valtillfället skall ha fyllt 20 år.

[24] Uppgifter lämnade i fråga 5 i appendix till enkät bilaga 1.

[25] Uppgifter lämnade efter fråga 100 b i enkät bilaga 1.

[26] Denne ordf visade sig vara bibl styr ordf och partiaktiv i 40 år.

[27] Uppgifterna avser första halvåret 1973.

[28] Personer som bara läser *en* landsortstidning har naturligtvis lättare att uppfylla kriteriet än en person som t ex läser samtliga Stockholmstidningar. Den senare kan läsa betydligt fler recensioner utan att finnas med i tabellen. Flertalet har dock uppgivit att de läst storstadspress.

[29] Televisionen har ingen fast sändningstid för bildkonstprogram. Konstdebatten och närliggande frågor bevakas ytterst sporadiskt. Sveriges Radio sänder ett trettio minuters konstprogram med repris regelbundet varje vecka.

[30] Kommunala förtroendemän 1971. Parti, kön, ålder. Sthlm. Svenska kommunförbundet 1972, sid 29 ff.

[31] Svenska kommunförbundet 1972.

[32] Enligt muntlig uppgift av Bertil Gibo, sektionschef på organisationsavdelningen, Kommunförbundet.

[33] Generella synpunkter på kommunal nämndorganisation sid 19.

[34] Ibidem

[35] Ibidem sid 20.

[36] Protokoll nr 2/1973 § 3.

[37] Enligt kommunalpolitiska avd på Kommunförbundet är termen direktiv inte adekvat. Vägledning eller riktlinjer hade varit riktigare.

[38] Kursbeteckning KKN 342, kursprogram 1972, Svenska kommunförbundet.

[39] Trots att ordet dessutom finns i andra delfrågan har jag bett även dem som svarat nej på den första delfrågan att besvara den följande.

[40] Kungl Maj:ts instruktion för Statens konstråd, SFS 1965:746, Sthlm 1965.

[41] Enligt uppgift från sekr i Statens konstråd.

[42] De två kategorierna vari "hötorgskonst" enligt Tullverket ingår är tulltaxa och varunummer 99.01: "Målningar och teckningar, utförda helt för hand" samt 44.11:"Andra tryckalster härunder inbegripet bilder, planscher och fotografier". 1970 importerades till Sverige 29 ton av den första kategorin och 750 ton av den andra. (Stam Cecilia: Hötorgskonst - produktion, distribution, konsumtion och värderingar [Uppsala]. Uppsats för 3 betyg i konstvetenskap vt 1971, sid 24.) Hur stor andel av ovannämnda kategorier som är "hötorgskonst" är svårt att avgöra med siffrorna måste ändå anses intressanta.

[43] Kommunal nämnds/styrelses rättsliga ansvar för innehållet i teaterföreställningar, konstutställningar och andra publika evenemang. [Sthlm] Svenska kommunförbundet 1971-06-09.

[44] Anm.: Landstinget ifråga har inte disponerat eller utnyttjat några anslag eller andra medel för konstinköp 1971-73 (enligt besvarad budgetenkät). I kommentar till huvudenkäten sägs dock: "Upphandling av konst har för år 1973 varit delegerad till landstingets centrala byggnadkommitté. Anslagen har varit synnerligen begränsade, varför inköpen ej medgivit anskaffning av originalkonst".

[45] Förslag till principer för kulturförvaltningens organisation 3.3. PM 1972-08-10 Svenska Kommunförbundet [Sthlm], sid 2.

[46] Ateljéförsäljning går fri från mervärdesskatt om konstnären själv svarar för arrangemanget, omhänderhar försäljningen och uppbär likviden från köparna (Kungl Majts förordning om mervärdesskatt. SFS 1969:237. Sthlm 1969, 8 § 8 mom).

[47] Enligt styrelseberättelse för Riksförbundet för bildande konst, (sedermera införlivat med Riksutställningar), verksamhetsåret 1972/73 var tio kommuner medlemmar i Riksförbundet för bildande konst. Sju av dem hade inte gjort några inköp från Riksutställningar 1971–1973.

[48] 10 % av den för konstverket anslagna summan.

[49] Enligt de anteckningar som gjorts vid arkivet, har två kommuner i grupp I under 1973 lånat diapositiv för eventuella inköp. Ärendena var vid ingången av 1973 ännu ej avgjorda. Riksutställningars bildarkiv (Informationscentrum) sysslar endast med information och förmedling, ej försäljning.

[50] Tävlingsregler för svenska tävlingar inom arkitekternas, ingenjörernas och konstnärernas verksamhetsfält. Prel överenskommelse den 16 februari 1973, sid 3.

[51] Kungl Majts förordning om mervärdesskatt. SFS 1969:430-433 8 § 8.

[52] Om KRO:s tävlingsnämnd ombeds medverka vid av t ex kommuner eller landsting anordnad tävling medför detta att garanti ges att tävlingen sker efter gällande tävlingsregler och säkras genom tävlingsnämndens försorg en sakkunnig bedömning av tävlingsresultatet. Tävlingsnämnden biträder t ex beträffande tävlingsprogrammets upprättande, tävlingstidens längd och juryns sammansättning.
KRO:s tävlingsnämnd har i stor utsträckning anlitats vid förekommande tävlingar i kommuner och landsting 1971–1973.

[53] "I samband med beslutet om inrättande av konstnämnder uppdrog stadsfullmäktige åt museinämnden [. . .] att – på grundval av från vederbörande förvaltningar och konstnämnder infordrade uppgifter – upprätta och vidareföra ett centralt register över konstverk i kommunens ägo samt att utöva tillsyn över konstbeståndets underhåll och vidmakthållande, dock med undantag beträffande konstverk på allmän plats [. . .]" Stockholms kommunalkalender, 1973. Sthlm 1973, sid 522

[54] Om de föremål som rubricerats som konsthantverk varit unika eller inte har inte kunnat verifieras.

[55] Försäljning av ex keramiska alster, gobelänger och andra textila konstverk är belagd med mervärdesskatt i den mån den årliga omsättningen överstiger 10 000 kr. Detsamma gäller fotografiska bilder.

[56] Vissa konstverk, som har ingått i grafisk portfölj, står i konstinköpslistorna rubricerade under resp teknik. Denna andel torde alltså i realiteten vara större.

[57] Fem kommuner i grupp I har inte uppgivit teknik för en mindre del av inköpen, en av kommunerna har inte kunnat ange teknik för så stor andel som 64 %. Även om man tar bort denna kommun ur beräkningen, kvarstår i stort samma andelar av resp teknik.

[58] Konstfrämjandets verksamhetsberättelse 1972/1973, sid 5.

[59] KRO medlemsblad 2:2:1973, sid 85.

Litteraturförteckning

Aktiv kultur. Rapport från SAP:s kontaktkommitté för skol- och kulturfrågor, behandlad vid partikongressen 1969

Beckman-Holmberg-Hult-Strahl: Kommentar till Brottsbalken II, 3 uppl. Sthlm 1973

Berättelse över utbildningsnämndens och konstnämndernas verksamhet. Förvaltningsutskottets utlåtanden och memorial 1972:21, 1973:21, 1974:21. Stockholms läns landsting

Bildkonstnärer i Malmö. Malmö socialförvaltning, Konstnärernas riksorganisation, Länsarbetsnämnden. Malmö 1974

Björkman, Nils-Magnus: En jämförelse mellan enkät- och intervjumetodik vid insamling av data om alkoholbruk. Sthlm 1969

Blir man friskare av konst? Sjukvårdsrotelns konstnämnd. Kommunstyrelsens informationskommitté [1970]

Boendemiljön. Ett miljöpolitiskt handlingsprogram. Hyresgästernas Riksförbund. Sthlm 1969

Broman, Lennart: Kommun nu. Kristianstad 1971

Brändström-Grimlund-Ricknell: Län, landsting, kommun. Lund 1972

Calmfors Hans: Att vara kommunal förtroendeman. Sthlm 1971

Den glömda folkrörelsen. En rapport om den svenska konstföreningsrörelsen lämnad av Sveriges konstföreningars riksförbund. Malmö 1974

Den kommunala självstyrelsen. Riksbankens jubileumsfond. Kommunala forskningsgruppen.
1. Westerståhl Jörgen. Ett forskningsprogram. Uppsala 1970
3. Partierna nominerar. Uppsala 1971

Fackföreningsrörelsen och kulturen. Rapport från LO:s arbetsgrupp för kulturfrågor. Sthlm 1971

Folkmängd den 31 dec. 1972, del 1. SOS. Sthlm 1973

Folkpartiets program antaget vid landsmötet i Göteborg 1972

Forsåker, Anna-Lena: Konst och kommunalpolitik i jämtländska kommuner 1940–1968 [Uppsala]. Uppsats för 3 betyg i konstvetenskap vt 1969

Förslag till principer för kulturförvaltningens organisation 3.3, PM 1972-08-10, Svenska kommunförbundet. [Sthlm] 1972

Förteckning över vissa landstingens förtroendemän och tjänstemän m fl år 1973, Landstingsförbundet. [Sthlm] 1972

Generella synpunkter på kommunal nämndorganisation. Svenska kommunförbundet. [Sthlm] 1972

Handlingsprogram för vänsterpartiet kommunisterna, antaget på 23:e kongressen 26–29 okt. 1972

Hessler, Carl Arvid: Staten och konsten i Sverige. Sthlm 1942

Hoflund, Annalisa: Utredning om formerna för inköp av konst till offentliga byggnader i Uppsala m m. Uppsala 1969

Holmberg, Per: Kulturarbetarnas inkomster. Sthlm 1971

Idéer i kulturpolitiken. Studier utgivna av Kulturrådet. Uddevalla 1970

Inrättandet av konstnämnder inom landstinget samt arbetsordning för dessa. Förvaltningsutskottets utlåtande och memorial. 1971:5. Sthlm 1971

Instruktion för Stockholms stads kulturnämnd. Kommunal författningssamling 1969:25. Sthlm 1969

Kartläggning av kommunernas kulturella aktivitet avseende läget den 1.1.1968. Svenska Stadsförbundet. [Sthlm] 1968

Knutsson, Birgitta: Konst och kommunalpolitik i Uddevalla 1945–1968 [Uppsala]. Uppsats för 3 betyg i konstvetenskap, vt 1969

Kommunala förtroendemän 1971. Parti, kön, ålder. Svenska kommunförbundet. Sthlm 1972

Kommunala förtroendemän och deras arvoden 1971. Svenska kommunförbundet. Sthlm 1972

Kommunal kulturverksamhet. Redovisning av en enkät 1968, Svenska Stadsförbundet 1.4.1968. [Sthlm] 1968

Kommunallagen (1953:753)

Kommunal nämnds/styrelses rättsliga ansvar för innehållet i teaterföreställningar, konstutställningar och andra publika evenemang. Svenska kommunförbundet 1971-06-09. [Sthlm]

Kommunalt samlingsstyre eller majoritetsstyre. SOU 1972:32. Civildepartementet. Sthlm 1972

Kommunerna inför 70-talet. Debatt och reformer. Red. Rolf Jönsson. Lund 1971

Kommunförbundets kulturenkät 1973. [Sthlm] 1973

Kommunförteckning 1973-03-19. Folkmängd inom kommuner 1972-12-31 enligt indelning 1973-01-01 (storleksordning) Svenska kommunförbundet. [Sthlm] 1973

Konstfrämjandet under 70-talet. Rapport från en arbetsgrupp. Konstfrämjandet. Sthlm 1972

Konstfrämjandets verksamhetsberättelse 1972/1973

Konst i bostadsområden. Kungl. Bostadsstyrelsen. Lund 1965

Konst i offentlig miljö. Skånes konstförening. Malmö 1969

Konstnärerna i samhället. SOU 1975:14. Utbildningsdep. Sthlm 1975.

Konstnärliga element i kollektiv miljö. Ett forskningsprogram att realiseras 1975–1977 vid inst. för konstvetenskap. Lund 1974

Konstnärliga element i publik miljö. Inledande och vägledande seminarium. [Rapport från seminarium 31.1.1975]. Utskrift från bandinspelning. Statens råd för byggnadsforskning. Statens humanistiska forskningsråd

Konstnärliga element i publik miljö. Statens råd för byggnadsforskning. Statens humanistiska forskningsråd. Birgitta Flensburg: Om staten och den offentliga konsten. 1975

Konstnärlig utsmyckning av kommunala byggnader och anläggningar samt allmänna platser. Kommunal författningssamling 1963:28. Sthlm 1971

Konstnärsstöd i Stockholm, Utredning av en av stadskollegiet i Stockholm tillsatt expertgrupp. Sthlm 1970

Kristensson Hjördis: Statlig och facklig konstpolitik i Sverige under tiden 1923–1933. Lund 1971

KRO medlemsblad 2:2. 1973

KRO medlemsförteckning 1972 med supplement för 1973

Kulturaktivt samhälle. Rapport från TCO:s kulturutredning. Falköping 1970

Kulturpolitik i Östergötland – riktlinjer för framtiden. Landstingets kulturutredning. Linköping 1974

Kulturpolitiskt principprogram – åtgärder i landstingen. 1974-10-24. Landstingsförbundet. Dnr 1534/74. Utbildnings- och kulturavdelningen. Sekr. Hans Lindqvist

Kulturrådet: Ny kulturpolitik. Nuläge och förslag. SOU 1972:66. Sthlm 1972

Kulturrådet: Siffror om kultur. Kulturstatistisk sammanställning, DsU 1973:1. Sthlm 1973

Kungl. Maj:ts förordning om mervärdesskatt. SFS 1969:237. Sthlm 1969

Kungl. Maj:ts instruktion för Statens Konstråd. SFS 1965:746. Sthlm 1965

Kurser 1971, Svenska kommunförbundet, PA-avd. Kurskansliet. Sthlm 1970

Kurser 1972, Svenska kommunförbundet, PA-avd. Kurskansliet. Sthlm 1971

Kurser 1973, Svenska kommunförbundet, PA-avd. Kurskansliet. Sthlm 1972

Lag om ändring i brottsbalken SFS:225-227. Sthlm 1970

Landstingets konstinköp. Utredning rörande riktlinjer. Dnr 4912/12. Östergötlands läns landsting, Utbildningsavdelningen.

Landstingsfakta 1973, Landstingsförbundet. [Sthlm] 1973

Landstingslagen (1954:319)

Leander-Pote, Monica: Konst och kommunalpolitik i Norrköping 1945–1969. [Uppsala] Uppsats för tre betyg i konstvetenskap, vt 1970

Museerna. Betänkande av 1965 års musei- och utställningssakkunniga. Utbildningsdepartementet, SOU 1973:5. Sthlm 1973

Nilsson, Ann: Konst och kommunalpolitik i Borås 1945–1968 [Uppsala] Uppsats för 3 betyg i konstvetenskap, ht 1969

Nilsson, Sven: Debatten om den nya kulturpolitiken. Uddevalla 1973

Normalreglemente för kulturnämnd cirkulär 89/70. Svenska kommunförbundet. Sthlm 1970

Nylöf, Göran: Utställningspubliken. Rapoort nr IV: Multikonst – en sociologisk studie av besökare och köpare. Statens försöksverksamhet med Riksutställningar. [Sthlm] 1968

Offentlig konst, SOU 1974:5. Sthlm 1974

Olsson, Sven: Värt att veta. Kommentar till kommunallagen. Lund 1971

Partiprogram, Centern. Partiprogram antaget av riksstämma i Göteborg den 5-6 mars 1970

(Partiprogram), Samverkan, rättvisa, ansvar. Moderata samlingspartiet. Partiprogram antaget 1969 med gjorda justeringar och tillägg vid partistämman 1972 och partirådet 1973

Partiprogram utgivet 1970. Socialdemokraterna

Petersson, Lennart: Konst och kommunalpolitik: Västerås 1950–1968. [Uppsala] Uppsats för 3 betyg i konstvetenskap ht 1969

Phillips, Derek L: Knowledge from what? Chicago 1971

Riksdagstrycket. Motioner 1971:249 och 809, 1972:676 och 1459, 1973:451, 681 och 683. Propositioner 1961:56, 1974:28

Riksförbundet för bildande konst. Styrelseberättelse för verksamhetsåret 1972/73. Sthlm 1973

Sammanställning över landstingens anslag till kulturändamål åren 1965–1975. Landstingsförbundet. [Sthlm] 1975-04-11

Sandström, Sven: Konsten i samhället. Lund 1970

Skulptur i gatumiljö. Lund. Stencilerade skrifter utg. av Konsthist. inst., nr. 31 A. Lund 1971

Stam, Cecilia: Hötorgskonst – produktion, distribution, konsumtion och värderingar. [Uppsala] Uppsats för 3 betyg i konstvetenskap, vt 1971

Statens konstråds petita för år 1975/76. [Sthlm] 1976

Statens kulturråds anslagsframställning 1976/77 – inledande översikt, Statens kulturråd. [Sthlm] 1975

Stickprovsrapport om konst i bostadsmiljö. (Utg. av) Inst. för konstvetenskap. Lund. Statens råd för byggnadsforskningsprojekt nr Bs 907. Lund 1973

Stockholms kommunalkalender 1973. Sthlm 1973

Stockholms konstmuseum. Liljevalchs. Katalog nr 303. Sthlm 1972

Svenska landskommuners och Stadsförbundets rekommendation för ersättning till kommunala förtroendemän. Sthlm 1967-02-28

TS-boken 1974, Tidningsstatistik AB. Sthlm 1974

Tulltaxa 17 dec 1971, SFS 1971:920

Tävlingsregler för svenska tävlingar inom arkitekternas, ingenjörernas och konstnärernas verksamhetsfält. Prel. överenskommelse den 16 februari 1973

Utredning ang. konstnärlig utsmyckning av stadens byggnader och allmänna platser. Stockholms stad. Stadskollegiets utlåtande och memorial. Bihang nr 52. Sthlm 1962

Utställningar. Betänkande av MUS 65. SOU 1974:43, Utbildningsdepartementet. Sthlm 1974

Wadell, Maj Britt: Kritisk realism. En studie av ett rättsfall. Aris 1974

Wahl, Calle: Konstnär i Sverige. Sthlm 1970

Wallin – Andersson – Andrén: Kommunerna i förvandling. Uppsala 1973

Wennergren, Bertil: Handläggning. Hur förvaltningsärenden behandlas i stat och kommun. Uddevalla 1972

Werkmäster Barbro: Kommunal konstpolitik i Falu Stad 1940–1968. [Uppsala] Uppsats för 3 betyg i konstvetenskap, vt 1969

Westring, Gunnel: Konst och kommunalpolitik i Gävle 1945–1968. [Uppsala] Uppsats för 3 betyg i konstvetenskap, vt 1969

Övriga källor

Inköpslistor. Förteckning över de inköpta konstverkens antal, pris och art från 27 kommuner

Remissyttranden över Ny Kulturpolitik, SOU 1972:66, från nio kommuner

Sammanträdesprotokoll från de i undersökningen behandlade inköpsorganen i samtliga 30 kommuner

Sammanträdesprotokoll från samtliga konstnämnder i Stockholms kommuns rotlar 1972 och 1973

Bilaga 1 **HUVUDENKÄT**

Innehåll

Samtliga frågor till kommuner och landsting med uppgifter om

- vem som besvarat frågan
- var frågan redovisas i avhandlingen
- divergenser mellan frågor ställda till kommuner respektive landsting
- ej bearbetade/ställda frågor

Anmärkning

I enkäten till landstingen har genomgående **kommun** ersatts med **landsting** eller **län**, **konstinköpskommité** har ersatts med **konstinköpsnämnd**. Primärkommunala nämnder eller styrelser har ersatts av relevanta alternativ inom den landstingskommunala sektorn. Alla övriga divergenser anges i bilaga 1. (Kommitté har förkortats komm, kommun har förkortats kom.)

A. Inköpskommitténs sammansättning

1) Hur länge har ni suttit i konstinköpskommittén?

a) som ledamot ..... ☐ år

b) som ordförande ..... ☐ år

Fråga 1 V2 b, sid 90

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

2) Finns fast anställd tjänsteman knuten till er konstinköpskommitté?

ja ☐ nej ☐

a) kulturchef ..... ja ☐ nej ☐
b) kulturintendent ..... ja ☐ nej☐
c) kultursekreterare ..... ja ☐ nej ☐
d) kulturassistent ..... ja ☐ nej ☐
e) annan person ..... ja ☐
nämligen .....

Fråga 2 V2 a, sid 76

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

3) a) Ingår "fackman" i er konstinköpskommitté?

ja ☐ nej ☐

b) Adjungerade ni under 1973 någon gång "fackman" i konstinköpsfrågor?

ja ☐ nej ☐

Om ja:
Museiintendent, yrkesmässigt knuten till konstverksamhet?

ja ☐ nej ☐ adj. ☐ antal ggr. ☐

Fråga 3 V2 a, sid 77

Besv av: kom ordf
Sthlm sekr
lt tjm (motsv); delfråga b har ledamots svar, kompl tjm:s svar i ett lt.

Divergens

(Layoutmässigt har i landstingsenkäten delfrågorna a) och b) delats upp och alternativen upprepats.)

		varav
museitjänsteman	a) ja ☐ nej ☐ b) adj. ☐ antal ggr. ☐	tävling ☐
landsantikvarie	a) ja ☐ nej ☐ b) adj. ☐ antal ggr. ☐	» ☐
konstnär, rådgivande	a) ja ☐ nej ☐ b) adj. ☐ antal ggr. ☐	» ☐
konstnär, yttranderätt ...	a) ja ☐ nej ☐ b) adj. ☐ antal ggr. ☐	» ☐
galleriägare	a) ja ☐ nej ☐ b) adj. ☐ antal ggr. ☐	» ☐
konstkritiker	a) ja ☐ nej ☐ b) adj. ☐ antal ggr. ☐	» ☐
konsthistoriker	a) ja ☐ nej ☐ b) adj. ☐ antal ggr. ☐	» ☐
arkitekt	a) ja ☐ nej ☐ b) adj. ☐ antal ggr. ☐	» ☐

annan person yrkesmässigt knuten till konstverksamhet ☐

nämligen.....

a) ja ☐ nej ☐ b) adj. ☐ antal ggr. ☐ varav tävling ☐

annan person nämligen .....

a) ja ☐ nej ☐ b) adj. ☐ antal ggr. ☐ varav tävling ☐

4) Hur många av konstinköpskommitténs ordinarie ledamöter ingår tillika i

		som ordf		som ledamot		som suppl	
kommunfullmäktige		☐		☐		☐	
byggmadsnämnd	»	☐	»	☐	»	☐	
fastighetsnämnd	»	☐	»	☐	»	☐	
museinämnd	»	☐	»	☐	»	☐	
biblioteksnämnd	»	☐	»	☐	»	☐	
skolstyrelse	»	☐	»	☐	»	☐	
landstingets konst-inköpsnämnd	»	☐	»	☐	»	☐	
konstförenings styrelse		☐		☐		☐	
konstförening	som medl	☐					
kulturnämnd (såvitt er kommitté ej ingår i kulturnämnden)	som ordf	☐	»	☐	»	☐	
fritidsnämnd	»	☐	»	☐	»	☐	
gatunämnd	»	☐	»	☐	»	☐	

Fråga 4 V2 a, sid 80

Besv av: kom ordf
Sthlm fragan ej bearbetad
lt fragan ej bearbetad

Divergens

I enkäten till landstingen efterfrågades andra, relevanta, alternativ.

5) Annat offentligt förtroendeuppdrag som gäller offentl. angelägenheter inom kommun, landsting eller staten?

ja ☐ nej ☐

Om ja, vilket?

Fråga 5 V2a , sid 83

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt ej bearbetad

6) Finns någon instruktion eller reglemente för er konstinköpskommitté?

ja ☐ nej ☐

Om ja; Vem har utfärdat detta?

a) ingår i reglementet för kulturnämden? ja ☐

b) .....

Fråga 6 V3, sid 115

Besv av: kom ordf
Sthlm sekr
lt tjm (motsv)

Divergens

I enkäten till landstingen har tillagts delfråga b)

b) ingår i reglementen för utbildningsnämnden ja ☐

c) .....

7) Är er konstinköpskommitté

	fast utsmyckning		lös konst	
a) beredande	ja ☐	nej ☐	ja ☐	nej ☐
b) beslutande	ja ☐	nej ☐	ja ☐	nej ☐

Om nej på b)

vilken instans är beslutande vid

a) fast utsmyckning .....

b) lös konst .....

Fråga 7 V5, sid 185

Besv av: kom ordf
Sthlm sekr
lt tjm (motsv)

Divergens

Gräns för beslutanderätt efterlyses i enkäten till landstingen:

B) Går gränsen för beslutanderätt vid visst belopp?
ja – nej

Om ja: Vid vilket belopp går gränsen? ..... Kr.

8) Har nagon gang viss beslutanderätt ang. konstinköp delegerats till:

a) konstinköpskommitténs ordförande ..... ja ☐ nej ☐

b) konstinköpskommitténs ordförande samt ledamot ..... ja ☐ nej ☐

c) ledamot ..... ja ☐ nej ☐

d) tjänsteman .....ja ☐ nej ☐

e) annan nämnd ☐ nämligen .....
.....

f) annan person ☐ nämligen .....
.....

Fråga 8 V5, sid 196

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)
(i ett landsting har använts ordf svar i bearbetningen)

Divergens
I enkäten till landstingen har annan nämnd ej efterfrågats, däremot har konsulter efterfrågats enligt följande tre alternativ:

e) konstnär (konsult) ja☐ nej☐
f) konsthistoriker(konsult) ja☐ nej☐
g) arkitekt ja☐ nej☐

9) Vilka andra konstinköpsorgan har kommunen?

Fråga 9 V5, sid 188

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt ej bearbetad

10)

Fråga 10 ej ställd

11) Förekommer samordning mellan kommunala konstinköpsorgan på er ort?

ja ☐ nej ☐

Om ja: På vilket sätt?

Fråga 11 V5, sid 189

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt ej bearbetad

12) Har under 1973 er konstinköpskommitté varit rådgivande instans eller remissinstans för

a) andra kommunala organ ☐
b) icke kommunala organ ☐ vad gäller (se nedan)

a) offentlig utsmyckning ..... ja ☐ nej ☐

b) inköp av lös konst ..... ja ☐ nej ☐

c) allmän miljögestaltning ..... ja ☐ nej ☐

Fråga 12 V5, sid 190

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

Kommunala organ

1) skolstyrelse.... a)☐ b)☐ c)☐
2) CBK ..... a)☐ b)☐ c)☐
3) fastighetsnämnd..... a)☐ b)☐ c)☐
4) kommunala bostadsstiftelser eller bolag ..... a)☐ b)☐ c)☐

Icke kommunala organ

1) icke kommunala bostadsföretag ..... a)☐ b)☐ c)☐
2) donationer ..... a)☐ b)☐ c)☐
3) fonder ..... a)☐ b)☐ c)☐
4) företagsgåvor ..... a)☐ b)☐ c)☐
5) övrigt, nämligen.....
.....

5) social centralnämnd .... a)☐ b)☐ c)☐

6) övrigt, nämligen .....

.....

1) antal gånger	☐	remiss-instans	☐	1) antal gånger	☐	remiss-instans	☐
2) »	☐	»	☐	2) »	☐	»	☐
3) »	☐	»	☐	3) »	☐	»	☐
4) »	☐	»	☐	4) »	☐	»	☐
5) »	☐	»	☐	5) »	☐	»	☐

Divergenser

I enkäten till landstingen har kommunala organ utbytts mot **Landstingskommunala organ** samt mot här relevanta alternativ 1–5:

Landstingskommunala organ

1) utbildningsnämnd	a)	b)	c)
2) CBN eller motsv	a)	b)	c)
3) byggnadsnämnd	a)	b)	c)
4) sjukvårdsstyrelse	a)	b)	c)

5) övrigt, nämligen .....

.....

I frågan om **icke kommunala organ** utgick alternativ 1) icke kommunala bostadsföretag

13) Har er konstinköpskommitté anlitat följande organ som rådgivande i samband med konstinköp?

Kommunala organ

1) skolstyrelse ... a)☐ b)☐ c)☐

2) CBK ..... a)☐ b)☐ c)☐

3) fastighetsnämnd .... a)☐ b)☐ c)☐

4) kommunala bostadsstiftelser eller bolag .....a)☐ b)☐ c)☐

5) social centralnämnd .... a)☐ b)☐ c)☐

6) övrigt, nämligen .....

.....

Icke kommunala organ

1) icke kommunala bostadsföretag ..... a)☐ b)☐ c)☐

Fråga 13 V5, sid 192

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt ej bearbetad

14) Träffas konstinköpskommitténs ledamöter regelbundet på ortens utställningar för ev. inköp?

ja ☐ nej ☐

Om ja: Hur många brukar närvara?

ordföranden ☐

vice ordföranden ☐

sekreteraren ☐

ledamöter ☐ st

Fråga 14 V5, sid 212

Besv av: kom ordf
Sthlm konstn led
lt tjm (motsv)

Divergens

I enkäten till landstingen efterfrågas också konsulter enligt tre alternativ:

konsult (konstnär) ☐
konsult (konsthistoriker) ☐
konsult (arkitekt) ☐

15) Anser ni någon i konstinköpskommittén vara mer sakkunnig i konstfrågor än ni själv?

ja ☐ nej ☐

a) ordföranden i konstinköpskommittén ..... ja ☐ nej ☐

b) sekreteraren i konstinköpskommittén ..... ja ☐ nej ☐

c) expert anlitad av inköpskommittén ..... ja ☐ nej ☐

d) konstnär som ordinarie ledamot i inköpskommittén ..... ja ☐ nej ☐

e) tjänsteman inom inköpskommittén ..... ja ☐ nej ☐

f) annan ledamot inom inköpskommittén ☐

nämligen .....

Fråga 15 V2 c, sid 106

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

Divergens

I enkäten till landstingen efterfrågas dessutom alternativ e) konsthistoriker som ordinarie ledamot i inköpsnämnden. Alt e–f i kommunenkäten motsv av alt f–g i landstingsenkäten.

16) Är ni nöjd med nuvarande sammansättning av konstinköpskommittén?

ja ☐ nej ☐

Fråga 16 V2 a, sid 85

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt frågan ej ställd till landstingen

17) Hur skulle ni vilja se en konstinköpskommitté sammansatt? Rangordna 1 – 5.

a) folkvalda med icke dokumenterat konstintresse ..... ja ☐ nej ☐

b) folkvalda med dokumenterat konstintresse ..... ja ☐ nej ☐

c) folkvalda samt annan person med dokumenterat konstintresse ..... ja ☐ nej ☐

d) folkvalda samt representanter från mottagande institution (adjungerade) ..... ja ☐ nej ☐

e) folkvalda samt konsthistoriskt skolade personer ..... ja ☐ nej ☐

f) folkvalda samt konstnärer lokala ..... ja ☐ nej ☐

g) folkvalda samt konstnär utsedd av KRO i samråd med konstinköpskommitté ..... ja ☐ nej ☐

h) folkvalda samt adjungering av byggnadens arkitekt (alt. stadsarkitekt) ..... ja ☐ nej ☐

i) folkvalda samt adjungering av byggnadens inredningsarkitekt ..... ja ☐ nej ☐

j) folkvalda samt adjungering av anlitad trädgårdsarkitekt ..... ja ☐ nej ☐

k) annan sammansättning, ☐ nämligen

.....

Fraga 17 sid 83. (resp 16 för lt) upplevdes vid bearbetning som inte helt täckande varför den ej redovisats. Denna fråga ersattes i landstingenkäten av nedanstående fraga vilken besvarats av tjänsteman (motsv.) Arvodering avseende sekr. ej bearbetad

17. Hur arvoderades konstinköpskommitténs ledamöter 1973:

Ordförande .....kr/sammanträdestimme

vice ordf .....kr/sammanträdestimme

sekr .....kr/sammanträdestimme

konsult (konstnär) .....kr/sammanträdestimme

konsult (konsthistoriker) .....kr/sammanträdestimme

övriga, nämligen .....kr/sammanträdestimme

Förekom 1973 ersättning för utställningsbesök?

ja ☐ nej ☐

Om ja: Tacksam för kort redogörelse.

18) Har kommunen någon fast anställd konstnär?

ja ☐ nej ☐

Om ja: heltidsanställd ☐ deltidsanställd ☐

För hur lång tid? ☐ ..... mån ..... ar

Vilka uppgifter har konstnären?

a) att vara konsult ☐

b) att vara utövande konstnär ☐

Om ja på fråga b) I vilka sammanhang?

			antal
a) färgsättning	ja ☐	nej ☐	ggr ☐
b) fast funktionell utformning av miljön såsom räcken, trapputformning	ja ☐	nej ☐	» ☐
c) lös funktionell utformning av miljön såsom möbler, armatur	ja ☐	nej ☐	» ☐
d) nyttotextilier (mattor)..	ja ☐	nej ☐	» ☐
e) allmän miljögestaltning (rumsbildning, landskap)	ja ☐	nej ☐	» ☐

f) övrigt ☐ nämligen .....

Fraga 18 V10, sid 279

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

B. Formella regler och praxis vid konstinköp

19) Finns det några utformade principer för era konstinköp?

ex. a) fördelning av inköp mellan lokala och icke lokala konstnärer

ja ☐ nej ☐

b) principer för utplacering av inköpt konst

ja ☐ nej ☐

Kommentar

a)

b)

Fraga 19 V3, sid 117

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

20) Finns för era konstinköp en långsiktig planering?

ja ☐ nej ☐

Vem har

a) utformat planen .....

b) fastställt planen .....

c) genomfört planen .....

Fraga 20 V3, sid 120

Besv av: kom ordf
Sthlm sekre
lt tjm (motsv)

Divergens

I enkäten till landstingen tillkommer ett alternativ:

d) byggplan finnes omfattande en ☐ års period

21) Analyserades inför 1973 behovet av era konstinköp med hjälp av detaljerad plan?

ja ☐ nej ☐

Om ja: Vem har

a) utformat planen .....

b) fastställt planen .....

c) genomfört planen .....

Fraga 21 V3, sid 121

Besv av: kom ordf
Sthlm sekr
lt tjm (motsv)

22) Har er konstinköpskommitté målinriktade konstinköp, dvs. tänker ni på placeringsplats vid inköpstillfället?

ja ☐ nej ☐

ja, alltid ☐

ja, ofta ☐

ja, enstaka gång ☐ När? .....

nej, aldrig ☐

Fraga 22 V7, sid 241

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

23) Konfererade ni med andra (icke kommittéledamöter) inför urvalsprocessen nagon gång efter 1971?

ja ☐ nej ☐

om ja:

			antal ggr efter 1971
a) ledamöter i mottagande nämnd	ja ☐	nej ☐	
b) tjänstemän på högre nivå vid mottagande institution	ja ☐	nej ☐	» ☐
c) tjänstemän på lägre niva vid mottagande institution	ja ☐	nej ☐	» ☐
d) elever vid kommunens skolor	ja ☐	nej ☐	» ☐
e) museitjänstemän	ja ☐	nej ☐	» ☐
f) konstnär (ej konsult) ...	ja ☐	nej ☐	» ☐
g) konstförening	ja ☐	nej ☐	» ☐
h) personer med verksamhet inom kulturområde..	ja ☐	nej ☐	» ☐

Fraga 23 V4 b, sid 165

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

Anmärkning

På grund av den laga svarsfrekvensen vad avser antal ganger har denna delfraga inte redovisats.

i) partigruppen ..... ja ☐ nej ☐ » ☐

j) enskilda personer ..... ja ☐ nej ☐ » ☐

k) andra intressegrupper ☐ nämligen

.....

24) Har ni någon gång upplevt någon motsättning mellan

a) kommitténs ordinarie ledamöter och tillkallad expertis... ja ☐ nej ☐

b) kommittéledamöterna inbördes ..... ja ☐ nej ☐

c) konstinköpskommittén och beslutande intans ..... ja ☐ nej ☐

Anledning .....

.....

Betraktar ni detta som a) positivt ☐

b) negativt ☐

Fråga 24 V5, sid 192

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

25) Brukar er konstinköpskommitté garantera inköp vid utställningar, som kommer till kommunen?

ja ☐ nej ☐

Fråga 25 V4 b, sid 167

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

Divergens

Tillägg i landstingsenkäten:

Om ja: I vilket sammanhang?

26) Upplever ni att det finns en förväntan från utställarnas sida att er inköpskommitté köper någonting vid utställningar i er kommun?

ja ☐ nej ☐

Fråga 26 V4 b, sid 168

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

27) Upplever ni att det finns en större förväntan från **lokala** konstnärer som ställer ut i er kommun att kommunen köper någonting?

ja ☐ nej ☐

Fråga 27 V4 b, sid 169

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

Divergens

Lokala utbytt mot **länets.**

28) Har ni någon gång upplevt att

a) konstnärens goda ekonomi påverkat er inköpskommitté att inte köpa konstverk av konstnären? ja ☐ nej ☐

b) konstnärens dåliga ekonomi påverkat er inköpskommitté att köpa konstverk av konstnären? ja ☐ nej ☐

c) förväntan från utställarnas sida påverkat er inköpskommitté att köpa konstverk av dem? ja ☐ nej ☐

d) förväntan från lokala konstnärer påverkat er inköpskommitté att köpa konstverk av dem? ja ☐ nej ☐

Fråga 28 V4 b, sid 170

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

29) Upplever ni något krav på hänsynstagande eller annan form av påverkan vid era kommunbetalda konstinköp?

a) från partiorganisationen ..... ja ☐ nej ☐

b) från annan inflytelserik person ("kommunalpamp") ..... ja ☐ nej ☐

c) från annan ideell organisation ja ☐ nej ☐

Vilken? .....

Fråga 29 V4 b, sid 172

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

30) Har det någon gång under den tid ni suttit i konstinköpskommittén kommit en reaktion från

a) allmänheten ☐

b) kulturnämnden ☐

c) annan instans ☐ nämligen .....

.....

Fråga 30 V9 b, sid 268

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

som	allmänheten	kulturnämnden	annan instans
a) ändrat ett inköpsbeslut?	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐
b) föranlett debatt i press, radio, TV? ..	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐
c) uppskjutit planerat inköp?	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐
d) stoppat planerat inköp?	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐
e) föranlett el. påskyndad konstinköp?	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐

Kommentar

31) Har er inköpskommitté under 1972 eller 1973 gjort något inköp av någon

icke svensk konstnär bosatt i Sverige? ja ☐ nej ☐ antal ☐

icke svensk konstnär bosatt utanför Sverige? ja ☐ nej ☐ antal ☐

Kommentar

Fraga 31 V6 a, sid 213

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm konstn led
lt ordf o annan led

32) Skulle ni vilja ha mer konkreta direktiv för era kommunala konstinköp?

ja ☐ nej ☐

Om ja: Vem bör utfärda dessa direktiv?

a) kulturnämnden ☐

b) kommunförbundet ☐

c) kommunstyrelsen ☐

d) annan instans ☐ nämligen .....

.....

Fraga 32 V3, sid 122

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

Divergens

I enkäten till landstingen efterfragas tre alternativ:

a) landstingets kulturnämnd eller motsvarande
b) landstingets förvaltningsutskott
c) landstingsförbundet

33) Anser ni att konstnärliga konsulttjänster borde inrättas eller konsulter tillfälligt adjungeras kommunalt som rådgivande i kulturnämndens (eller motsvarande) konstinköpskommitté?

ja ☐ nej ☐

Motivering:

Fraga 33 V10, sid 281

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

Divergens

I enkäten till landstingen förtydligande tillägg:

i landstinget

C. Inköpskanaler

34) Var skedde inköp av den s.k. lösa konsten, er konstinköpskommitté köpte 1971–1973? Rangordna från 1–10 vilka alternativ ni huvudsakligast utnyttjar.

a) utställning arrangerad av privat konstgalleri ..... ja ☐ nej ☐

b) utställning arrangerad av konstförening ..... ja ☐ nej ☐

c) utställning arrangerad av kommunen ..... ja ☐ nej ☐

d) museum ..... ja ☐ nej ☐

e) Riksutställningars utbud ..... ja ☐ nej ☐

f) Konstfrämjandets utbud ..... ja ☐ nej ☐

g) utställningen sammanställd endast för inköpsnämnden ..... ja ☐ nej ☐

Av vem .....

h) Konstnärsklubb el. enskild konstnär, som av kommunen hyr lokal för utställning med bidrag från kommunen ..... ja ☐ nej ☐

i) försäljare som av kommunen hyrt lokal för utställning ..... ja ☐ nej ☐

j) elevutställning vid konstskola ..... ja ☐ nej ☐

k) bildningsförbunds utställningsverksamhet. Var ..... ja ☐ nej ☐

.....

l) tävling ..... ja ☐ nej ☐

m) ateljébesök ..... ja ☐ nej ☐

n) uppvaktning av konstnär ..... ja ☐ nej ☐

o) uppvaktning av konsthandel ... ja ☐ nej ☐

p) inköp utanför kommunen (utst/gallerier/privat) ..... ja ☐ nej ☐

q) politiker el. tjänsteman utanför konstinköpskommittén som någon gång påtagit sig rollen att vara uppköpare för kommunen ..... ja ☐ nej ☐

r) annan inköpskanal ☐ nämligen .....

.....

Fråga 34 V6 a, sid 203

Besv av: kom ordf
Sthlm konstn led
lt ordf

Divergens

Enkäten till landstingen utökad med ett alternativ, nämligen g) **Grafiska sällskapet.** (övr alternativ förskjuts ett steg därefter)

I alternativ k (i landstingsenkäten alt 1 angående bildningsförbunds utställningsverksamhet tilläggs **I ert län** istället för **var** i kommunenkäten.

35) Har under -73 konstverk reserverats på utställning som ej inköptes?

ja ☐ nej ☐ antal gånger ☐

Fraga 35 V6 a, sid 208

Besv av: kom ordf
Sthlm konstn led
lt ej bearbetad

36) På vems förslag tillfördes kommunens byggnader den s.k. lösa konsten?

a) på konsults förslag ☐

b) på arkitekts förslag ☐

c) på ledamots av konstinköpskommittén förslag ☐

d) på ordförandens av konstinköpskommittén förslag ☐

e) annans förslag ☐ nämligen .....

.....

Fraga 36 V6 a, sid 210

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt frågan ej ställd

37) Den fasta utsmyckningen som tillförs kommunens byggnader av era anslag, hur inköps den? Rangordna från 1–5.

a) på konsults förslag ☐

b) på arkitekts förslag ☐

c) på ledamots av konstinköpskommittén förslag ☐

d) pa ordförandens av konstinköpskommittén förslag ☐

e) Riksutställningars diabildsarkiv ☐
pa ..... förslag

f) Konstnärscentrums diabildsarkiv ☐
pa ..... förslag

g) uppdrag som ges till konstnär att utföra förslag eller skiss till utsmyckning ☐
pa ..... förslag

h) genom tävling ☐
pa .....förslag

i) annat sätt ☐ nämligen .....

.....

Fraga 37 V6 a, sid 211

Besv av: kom ordf
Sthlm konstn led
lt frågan ej ställd

Divergenser

Frågorna 36 och 37 i kommunenkäten har ej ställts till landstingen.

Landstingen har fått två andra frågor angående fonder (besv av tjm):

Redovisning se budgetenkät kap V1 b.

38) Tycker ni att anslagen till konstnärlig utsmyckning idag är för små, lagom eller för stora?

för små ☐

lagom ☐

för stora ☐

Kommentar:

Fraga 38 V1 d, sid 69

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

D. Tävlingar och (tävlings-) arvoden

39) Har er konstinköpskommitté sedan 1971 inköpt något konstverk som kostat mer än 30 000 kr?

ja ☐ nej ☐ antal ggr ☐

Fråga 39 V6 b, sid 217

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

40) Följdes KRO:s rekommendation att helst anordna tävling när inköpssumman för ett enskilt konstverk på lägst 30 000 kr avses och alltid då inköpssumman överskrider 100 000 kr?

ja ☐ nej ☐

Fråga 40 V6 b, sid 218

Besv av: kom ordf
Sthlm konstn led
lt tjm (motsv)

41) Har ni anordnat tävling efter 1971?

ja ☐ nej ☐

Om ja: hur många

I hur många fall resulterade tävlingen i utsmyckning? ☐ antal ggr

Fråga 41 V6 b, sid 218

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

42) Hur har ni anordnat tävling under de sista två åren (1972 och 1973)?

a) inbjudit ett begränsat antal lokala konstnärer ..... ja ☐ nej ☐ antal ggr ☐
tidpunkt .....

b) inbjudit ett begränsat antal konstnärer från hela landet ..... ja ☐ nej ☐ » ☐
tidpunkt .....

c) inbjudit till tävling för begränsat geografiskt område ..... ja ☐ nej ☐ » ☐
tidpunkt .....

d) öppen tävling för begränsat geografiskt område ..... ja ☐ nej ☐ » ☐
tidpunkt .....

e) inbjudit till allmän tävling ..... ja ☐ nej ☐ » ☐
tidpunkt .....

f) inbjudit kommunens skolelever till tävling .... ja ☐ nej ☐ » ☐
tidpunkt .....

g) annat sätt ☐ nämligen ..... » ☐
.....
tidpunkt .....

Fråga 42 V6 b, sid 219

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

43) Hur valdes konstnärer som deltog i den senaste av er arrangerade tävlingen för inbjudna konstnärer?

a) på ordförandens förslag ☐

b) pa ledamots förslag ☐

c) annat sätt ☐ nämligen .....

.....

Fraga 43 V6 b, sid 220

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

44) Hur har den senaste av er konstinköpskommitté arrangerade öppna tävlingen kungjorts?

KRO:s medlemsblad ☐

annonsering i lokalpressen ☐

annonsering i rikspressen ☐

affischering ☐

informationsblad ☐

lokalradio ☐

annat sätt ☐ nämligen

Fraga 44 V6 b, sid 220

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

45) Hur var juryn (prisnämnden) sammansatt vid den senaste av er arrangerade tävlingen? Konstkommittén samt

a) konstnärer från KRO ..... ja ☐ nej ☐

på förslag av .....

b) arkitekt ..... ja ☐ nej ☐

på förslag av .....

c) adjungerad expert ..... ja ☐ nej ☐

pa förslag av .....

d) annat sätt ☐ nämligen .....

.....

Fraga 45 V6 b, sid 221

Besv av: kom ordf
Sthlm konstn led
lt tjm (motsv)

46) Hur arvoderas tävlande konstnärer vid den senaste av er kommitté arrangerade a) inbjudna tävlingen b) allmänna tävlingen?

	a	b
a) penningpris endast till vinnande förslag	☐	☐
b) ..... st arvoderades	☐	☐
c) alla tävlande arvoderades (☐ st) med samma belopp	☐	☐..... kr
d) alla tävlande arvoderades med olika belopp	☐	☐

Fraga 46 V6 b, sid 222

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

47) Beställdes efter 1971 skisser av konstnär som sedan inte användes?

nej, aldrig ..... ☐

ja, 1 gang ..... ☐

ja, 2–3 ganger ..... ☐

ja, fler än 3 gånger .... ☐

Om ja: Av vilket skäl

a) byggnadens förändrade karaktär ..... ☐

b) skissens provokativa karaktär ..... ☐

c) skissens brist på konstnärlig kvalitet ..... ☐

d) ekonomiska skäl ..... ☐

e) annat skäl ☐ vilket? .....

.....

Om ja: Hur arvoderades konstnären?

a) enl. KRO:s principer för skissarvode (10 % av den för konstverket anslagna summan) ja ☐ nej ☐

b) annat alternativ ☐ nämligen .....

.....

c) konstnären arvoderades inte ☐

Fraga 47 V6 a, sid 209

Besv av: kom ordf
Sthlm konstn led
lt tjm (motsv)

48) Händer det att ni i konstinköpskommittén ratar konstverk enbart därför att innehållet är stötande moraliskt, politiskt el. dyl.?

ja ☐ nej ☐

Kommentar: .....

Fraga 48 V4 a, sid 127

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

49) Händer det att kommunen ratar utställning, enbart därför att utställningen innefattar konstverk som är stötande moraliskt, politiskt el. dyl.?

ja ☐ nej ☐

Kommentar: .....

Fraga 49 V4 a, sid 130

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

E. Placering och fördelning av konst

50) Har kommunala byggnader förutom skolbyggnader sedan -71 utsmyckats med hjälp av icke betalda elevarbeten?

ja, ofta ..... ☐

ja, enstaka gång ..... ☐

nej, aldrig ..... ☐

Om ja: Vem var initiativtagaren

a) konstinköpskommittén ..... ja ☐ nej ☐

b) teckningslärare ..... ja ☐ nej ☐

c) annan person ☐ nämligen .....

.....

Fråga 50 V6 a, sid 215

Besv av: kom ordf
Sthlm sekr
lt tjm (motsv)

51) Har konstnären någon gång efter 1971 samarbetat med arkitekt från planerings- och projekteringsstadiet vid någon av kommunens förvaltningsbyggnader i utsmyckningsfrågor? (När er konstinköpskommitté varit anslagsgivare)

ja ☐ nej ☐

Om ja:

lös konst ☐ fast konst ☐

ant ggr ☐ ant ggr ☐

Vem var initiativtagare?

Er konstinköpskommitté ja ☐ nej ☐

annan ☐ nämligen .....

Fråga 51 V10, sid 279

Besv av: kom ordf
Sthlm sekr
lt tjm (motsv)

Divergens

I landstingsenkäten efterfrågas **byggnader.**

52) Har era konstutsmyckningsanslag någon gång efter 1971 utnyttjats så att konstnär engagerats i den allmänna gestaltningen av anläggningen – lokalen?

ja ☐ nej ☐ antal ggr ☐

Om ja: I vilka sammanhang?

			ant.
a) färgsättning	ja ☐	nej ☐	ggr ☐
b) fast funktionell utformning av miljön såsom räcken, trapputformning	ja ☐	nej ☐	» ☐
c) lös funktionell utformning av miljön såsom möbler, armatur	ja ☐	nej ☐	» ☐
d) nyttotextilier (mattor)	ja ☐	nej ☐	» ☐
e) allmän miljögestaltning (rumsbildning, landskap)	ja ☐	nej ☐	» ☐

f) övrigt ☐ nämligen .....

.....

Fråga 52 V10, sid 280

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

53) Hur många av Era inköpta konstverk har placerats på allmänna platser såsom torg etc. efter 1971?

Fråga 53 V7, sid 235

Besv av: kom
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

Divergens

I enkäten till landstingen efterfrågas **utemiljö**.

54) Vem deltar i beslut om placeringen av era inköpta konstverk?

Fråga 54 V7, sid 235

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

	Fast utsmyckning	Lös konst
a) a) konstinköpskommitténs tjänsteman	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
b) annan kommunal tjänsteman	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
c) konstinköpskomm	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
d) konstinköpskomm och mottagande förvaltning	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
e) mottagande förvaltning	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
f) gatunämnd	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
g) konstnär och mottagande förvaltning	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
h) konstnär	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
i) konstnär och konstinköpskommittén	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
j) konstnär samt mottagare	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
k) annan förvaltning ☐	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
nämligen		
l) annan person ☐	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
nämligen		

55) Vem deltar i själva uppsättandet av konstverken?

Fråga 55 V7, sid 238

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

	Fast utsmyckning	Lös konst
a) konstinköpskommitténs tjänsteman	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
b) annan kommunal tjänsteman	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
c) konstinköpskommittén	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
d) konstinköpskommittén och mottagande förvaltning	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐

e) mottagande förvaltning ja ☐ nej ☐ ja ☐ nej ☐

f) gatunämnd ja ☐ nej ☐ ja ☐ nej ☐

g) konstnär och mottagande förvaltning ja ☐ nej ☐ ja ☐ nej ☐

h) konstnär ja ☐ nej ☐ ja ☐ nej ☐

i) konstnär och konstinköpskommittén ja ☐ nej ☐ ja ☐ nej ☐

j) konstnär samt mottagare ja ☐ nej ☐ ja ☐ nej ☐

k) annan förvaltning ☐ ja ☐ nej ☐ ja ☐ nej ☐

nämligen .....

l) annan person ☐ ja ☐ nej ☐ ja ☐ nej ☐

nämligen .....

56) I vilken typ av lokal har er nyinköpta konst placerats under 1973. Rangordna.

	Fast utsmyckning	Lös konst
a) chefsrum	ja☐ nej☐ ant.☐	ja☐ nej☐ ant.☐
b) kontorsrum högre tjänstemän	ja☐ nej☐ ant.☐	ja☐ nej☐ ant.☐
c) kontorsrum lägre tjänstemän	ja☐ nej☐ ant.☐	ja☐ nej☐ant.☐
d) offentlig lokal	ja☐ nej☐ ant.☐	ja☐ nej☐ant.☐
1) samlingsrum	ja☐ nej☐ ant.☐	ja☐ nej☐ant.☐
2) lunchrum	ja☐ nej☐ ant.☐	ja☐ nej☐ant.☐
3) korridor	ja☐ nej☐ ant.☐	ja☐ nej☐ant.☐
4) entré	ja☐ nej☐ ant.☐	ja☐ nej☐ant.☐
5) annan lokal ☐ nämligen	ja☐ nej☐ ant.☐	ja☐ nej☐ant.☐

Fraga 56

Besv av: kom ej redovisad
Sthlm ej redovisad

Kommentar

Då rangordning ej genomförts av alternativen gav inte bearbetningen tillräckligt för att motivera redovisning.

Frågan har inte ställts till landstingen.

57) Hände det efter 1971 att en förvaltning eller liknande

a) vägrat ta emot sig av er tilldelad deposition ..... ja ☐ nej ☐

b) ej placerat sig av er tilldelad deposition ..... ja ☐ nej ☐

c) framställt önskemål om utbyte av sig av er tilldelad konst ..... ja ☐ nej ☐

Om ja på fråga c) har detta tillgodosetts ..... ja ☐ nej ☐

Kommentar:.....

Fraga 57 V9 b, sid 266

Besv av: kom ordf
Sthlm konstn led
lt tjm (motsv)

58) Har det hänt att inköpta konstverk i kommunala förvaltningslokaler som erhållits genom er omplacerats

a) inom byggnaden..... ja ☐ nej ☐ vet inte ☐

b) flyttats till annan byggnad ..... ja ☐ nej ☐ vet inte ☐

Om ja: På vems initiativ har detta skett?

a) mottagande förvaltning .... ja ☐ nej ☐

b) tjänsteman ..... ja ☐ nej ☐

c) konstinköpskommitté ..... ja ☐ nej ☐

eller har det hänt att friskulptur omplacerats? ..... ja ☐ nej ☐

Om ja: På vems initiativ har detta skett?

Fraga 58 V7, sid 239

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt tjm (motsv)

59) Vilka var de viktigaste anledningarna till fördelningen av era inköpta konstverk på olika mottagare 1973. Rangordna 1–4 (antal konstverk).

	Fast utsmyckning	Lös konst
a) nybyggnationer (kommunala).....	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
b) funktionsförändring av byggnader	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
c) önskemål från kommunala institutioner eller befattningshavare	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
d) konstinköpskommittén gjorde själv inventeringar på kommunala lokaler av deras behov av konst	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
e) konstinköpskommitténs		
a) ordf:s eget initiativ ...	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
b) sekr:s eget initiativ ...	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
c) annan ledamots eget initiativ.....	ja ☐ nej ☐	ja ☐ nej ☐
f) förslag från		
1) gatukontor (uteskulptur).....	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐
a ☐ b ☐ c ☐ d ☐		
2) byggnadskommitté...	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐
a ☐ b ☐ c ☐ d ☐		
3) stadsarkitektkontor..	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐
a ☐ b ☐ c ☐ d ☐		
4) skolstyrelse	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐
a ☐ b ☐ c ☐ d ☐		
5) annat sätt, nämligen	ja☐ nej☐	ja☐ nej☐
a ☐ b ☐ c ☐ d ☐		

Fraga 59

Ej redovisad.
Frågan består egentligen av två frågor, varför resultatet av bearbetningen blivit oklart.

F. Skadegörelse och vård av inköpta konstverk.

60) Har under er tid i kommittén – er veterligt – skadeverkan skett på av kommunen inköpta konstverk -föremål?

ja ☐ nej ☐

Vilket sätt? Genom

a) grov åverkan ..... ja ☐ ggr ☐ nej ☐

b) åverkan ..... ja ☐ ggr ☐ nej ☐

c) klotter ..... ja ☐ ggr ☐ nej ☐

eller på grund av

d) materialets beskaffenhet ..... ja ☐ ggr ☐ nej ☐

e) olämplig placering av konstverket ..... ja ☐ ggr ☐ nej ☐

Fråga 60 V8, sid 245

Besv av: kom ordf
Sthlm sekr
lt tjm (motsv)

61) Vem utför ev. restaureringsarbete?

a) konstnär som utfört konstverket ..... ja ☐ nej ☐

b) konservator ..... ja ☐ nej ☐

c) annan person ☐ nämligen .....

.....

Fråga 61

Ej bearbetad.

62) Äskas anslag för vård av konstverk?..... ja ☐ nej ☐

Om ja:

Har äskanden beviljats? ..... ja ☐ nej ☐

Kommentar: .....

Fråga 62 V8, sid 245

Besv av: kom ordf
Sthlm sekr
lt tjm (motsv)

63) Finnes någon uppgjord plan för vård av inköpta konstverk?

ja ☐ nej ☐ planeras ☐

Om ja: Vem innehar denna vårdande funktion?

a) konstinköpskommittén ..... ja ☐

b) delegerad inom konstinköpskommittén ..... ja ☐

c) tjänsteman ..... ja ☐

d) annan, nämligen .....

Fråga 63 V8, sid 247

Besv av: kom ordf
Sthlm sekr
lt tjm (motsv)

G. Konstverken och allmänheten.

64) Finnes någon systematisk registrering (inventering) av er konstinköpskommittés konstinnehav?

ja ☐ nej ☐ planeras ☐

Se kommunenkäten.

Fråga 64 V9 a, sid 250

Besv av: kom ordf
Sthlm sekr
lt tjm (motsv)

65) Hur skulle ni ställa er till ett förslag om att sätta upp information om konstverket och dess tillkomst invid varje av kommunen inköpt och placerat konstverk?

Positivt ☐ Kommentar: .....

Negativt ☐ Kommentar: .....

Fråga 65 V9 a, sid 250

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

66) Har det anordnats någon möjlighet för allmänheten att komma med synpunkter vad gäller kommunens konstförvärv? ja ☐ nej ☐

Om nej: planeras ☐

Om ja:

a) förslagslåda ..... ja ☐ nej ☐

b) uppmanat utställningspublik att inkomma med förslag ..... ja ☐ nej ☐

c) övrigt ☐ nämligen .....

Fråga 66 V9 a, sid 257

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

67) Förekom information till allmänhet och anställda om kommunens konstförvärv under 1973?

ja ☐ nej ☐

Har detta förekommit någon gång?

ja ☐ nej ☐

Om ja:

		regelbundet		enstaka gång	
a) informationsskrift	ja ☐		☐		☐
b) annonsering i kommunal regi (ex. notis i lokalpressen)	ja ☐	»	☐	»	☐
c) information vid placerat konstverk	ja ☐	»	☐	»	☐
d) utställning med av er inköpt konst	ja ☐	»	☐	»	☐
e) pressvisning	ja ☐	»	☐	»	☐
f) övrigt ☐	ja ☐	»	☐	»	☐

Fråga 67 V9 b, sid 254

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

68) Tror ni att folk i allmänhet har synpunkter på den konst som införskaffas i kommunen?

ja ☐ nej ☐

Fraga 68 V9 b, sid 259

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

69) Tycker ni att allmänheten ska ha möjlighet till **direkt** påverkan, beträffande den konst som ska införskaffas (köpas) av kommunen?

ja ☐ nej ☐

Kommentar:.....

Fraga 69 V9 b, sid 259

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

70) Tycker ni att man i större utsträckning borde tillgodose allmänhetens önskemål beträffande konstinköp?

ja ☐ nej ☐

Fraga 70 V9 b, sid 260

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

71) Skulle ni kunna tänka er att smycka ut offentliga byggnader med s.k. hötorgskonst om ni visste att de flesta människor i er kommun ville ha det?

ja ☐ nej ☐

Fraga 71 V4 a, sid 161

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

72) Ser ni bl.a. som er uppgift att lära allmänheten vad bra konst (kvalitetskonst) är?

ja ☐ nej ☐

Fraga 72 V4 a, sid 150

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

73) Har någon gang konstinköpsfrågor diskuterats på partimöten er veterligt?

ja ☐ nej ☐

Fraga 73 V9 b, sid 273

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

H. "Personliga frågor"

74) Vad anser ni om den nuvarande konstinköpspolitiken på er ort?

a) mycket bra ..... ☐
b) bra ..... ☐
c) acceptabel ..... ☐
d) dålig ..... ☐
e) mycket dålig ..... ☐

Motivera .....

Fraga 74 V6 b, sid 224

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

Divergens

I landstingsenkäten är "ort" utbytt mot **landsting**.

75) Vad anser ni om den nuvarande konstinköpspolitiken i er konstinköpskommitté?

a) mycket bra ..... ☐
b) bra ..... ☐
c) acceptabel ..... ☐
d) dålig ..... ☐
e) mycket dålig ..... ☐

Motivera .....

Fråga 75 V6 b, sid 226

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

76) Hur har ni rekryterats till kulturnämnden?

Fråga 76 V2 b, sid 91

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbtead
lt ej ställd fråga

77)

Fråga 77

Frågan ströks i enkäten före utsändandet.

78) Hur har ni rekryterats till konstinköpskommittén?

Fråga 78 V2 b, sid 92

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ej ställd fråga

Fråga i landstingsenkäten utan motsvarighet i kommunenkäten.

78. Har debatt arrangerats under 1973 angående ert landstings kommunala konstinköp?

ja ☐ nej ☐

Fråga 78 V9 b, sid 273: besvarad av ordf och annan ledamot

79) Hur har ni rekryterats till ordförande?

a) tillhör majoritetspartiet ja ☐ nej ☐
b) störst insikt i konstfrågor ja ☐ nej ☐

Kommentar: .....

Fråga 79 V2 b, sid 93

Besv av: kom ordf
Sthlm ej bearbetad
lt ordf

80) Läser ni någon el. några dagstidningar regelbundet?

ja ☐ nej ☐

Om ja: Vilka?

Fråga 80 V2 c, sid 96

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

81) Brukar ni läsa konstrecensionerna i dagstidningarna?

samtliga ☐
de flesta ☐
ca hälften ☐
någon enstaka ☐
aldrig ☐

Fråga 81 V2 c, sid 98

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

82) Brukar ni regelbundet – varje eller nästan varje nummer – läsa eller titta i någon tidskrift som helt eller delvis handlar om konst?

ja ☐ nej ☐

Om ja: Vilken/vilka?

Fråga 82 V2 c, sid 99

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

83) Ungefär hur många gånger under 1973 har ni besökt konstutställningar?

0 ggr ..... ☐
1 –2 ggr ..... ☐
3 –5 ggr ..... ☐
6–10 ggr ..... ☐
mer än 10 ggr ... ☐

Hur många av dessa utställningar var utställningar utanför orten?

Fråga 83 V2 c, sid 101

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

84) Hur många utställningar uppskattar ni att det fanns på er ort 1973?

Fråga 84

Frågan ej bearbetad.

85) Är det någon eller några konstnärer som ni vill räkna till er närmaste umgängeskrets?

ja ☐ nej ☐

Om ja: Ungefär hur många?

Fråga 85 V2 c, sid 104

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

86) Ägnar ni er åt någon konstnärlig aktivitet?

ja ☐ nej ☐

Fråga 86 V2 c, sid 104

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm ej bearbetad
lt ordf o annan led

87) Brukar ni ta del av konstprogram i

radio ja ☐ nej ☐ TV ja ☐ nej ☐

a) regelbundet... ☐
b) ofta ..... ☐
c) ibland ..... ☐
d) sällan ..... ☐
e) aldrig ..... ☐

Fråga 87 V2 c, sid 105

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

88) Är ni kyrkligt eller frikyrkligt aktiv?

ja ☐ nej ☐

Fraga 88 V2 b, sid 94

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

89) Är ni med i nykterhetsförening?

ja ☐ nej ☐

Fråga 89 V2 b, sid 94

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

90) Vilka konstnärer anser ni det mest angeläget att satsa på till kommunala inköp? Rangordna 1–4.

a) etablerade konstnärer från orten ..... ☐
b) inte etablerade konstnärer från orten..... ☐
c) etablerade konstnärer från hela landet .... ☐
d) inte etablerade konstnärer från hela landet ..... ☐
e) etablerade eller inte etablerade konstnärer bostadsort likgiltigt ..... ☐

Fråga 90

Frågan ej redovisad då den vid bearbetning visade sig vara oklart formulerad.

91) Rangordna från 1–5 vad ni helst vill ge mottagarna av era inköpta konstverk.

a) förströelse ..... ☐
b) engagemang..... ☐
c) bildning ..... ☐
d) skönhetsupplevelse..... ☐
e) intellektuell stimulans ..... ☐
f) annat ☐ nämligen .....

Fråga 91

Frågan ej redovisad då den vid bearbetning visade sig vara oklart formulerad.

92) Bör konsten i första hand tillfredsställa vårt behov av skönhet och avkoppling?

ja ☐ nej ☐

Motivering: .....

Fråga 92 V4 a, sid 132

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

93) Ska konstverken helst vara "föreställande"?

Skulptur ja ☐ nej ☐
Målning ja ☐ nej ☐
(Kommentar)

Fråga 93 V4 a, sid 135

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

94 a) Kan disharmoni vara berikande i offentlig utsmyckning?

a) monumental konst ja ☐ nej ☐

b) s.k. lös konst ja ☐ nej ☐

b) Kan samhällskritisk konst fylla en funktion i offentliga lokaler?

ja ☐ nej ☐ osäker ☐

Motivering:.....

Fraga 94 V4 a, sid 139

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

95) Anser ni att det är viktigt för Er, som medlem i konstinköpskommittén att söka förstå de senaste företeelserna inom bildkonsten? (konst gjord efter 1960). Anser ni det vara

a) mycket väsentligt ja ☐

b) ganska väsentligt ja ☐

c) föga väsentligt ja ☐

d) oväsentligt ja ☐

Fraga 95 V4 a, sid 144

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

96) Vilka hänsyn tycker ni är de mest väsentliga vid era kommunala konstinköp? Rangordna från 1–4.

a) att spegla den aktuella utvecklingen inom det svenska konstlivet ..... ☐

b) att ge utövande konstnärer arbetstillfällen ..... ☐

c) att tillgodose vad allmänheten enligt er (som representant för allmänheten) bör ha ..... ☐

d) att tillgodose vad allmänheten vill ha .... ☐

e) annat ☐ nämligen .....

Fraga 96 V4 a, sid 146

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

97) Tycker ni att ni som medlem i konstinköpskommittén (kulturnämnden) har en uppfostrande uppgift vid inköp d.v.s. att det också i er roll ingår att lära folk vad som är bra (och dålig) konst?

ja ☐ nej ☐

Fraga 97 V4 a, sid 151

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

Divergens

I landstingsenkäten efterfragas inte **kulturnämnden**.

98) Tycker ni att konsten framför allt ska vara en "estetisk upplevelse"?

ja ☐ nej ☐

Bör konsten dessutom på ett eller annat sätt vara relaterad till det samhälle vi lever i?

ja ☐ nej ☐

Fraga 98 V4 a, sid 154

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

99) Skulle ni kunna tänka er att inköpa konst till offentliga institutioner, som (även om den är kvalitativt högtstående)

a) är sarande för den kristna tron ja ☐ nej ☐

b) är obscen och sarande för den allmänna moralen ..... ja ☐ nej ☐

c) förlöjligar eller förhånar svenska politiker ..... ja ☐ nej ☐

d) förlöjligar eller förhånar utländska politiker eller stater ..... ja ☐ nej ☐

e) förlöjligar eller förhånar enskild inte offentlig person ..... ja ☐ nej ☐

Fraga 99 V4 a, sid 157

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

100 a) Anser ni att kommunens budget för kultur är

a) för liten ☐

b) lagom ☐

c) för stor ☐

i relation till kommunens övriga budget.

Fraga 100 a) V1 d, sid 68

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

100 b) Är det några övriga synpunkter eller fakta, som ni tycker inte har kommit fram under intervjun, som ni skulle vilja ta upp?

Fraga 100 b) V11, sid 287

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm förtr valda och konstn led
lt ordf o annan led

Divergens

Ordet **intervju** utbytt mot **enkät** i landstingsenkäten.

Ålder: .....V2 b, sid 88

Yrke: .....V2 b, sid 89

Titel: .....

APPENDIX Kommunenkäten

1. Förekom 1973 ersättning för utställningsbesök?
   ja ☐ nej ☐
   Om ja: Tacksam för kort redogörelse:

Fråga 1 V2 a, sid 84 (endast svar).

Besv av: kom ordf
Sthlm frågan ej ställd
lt tjm (motsv)

Ingår i fråga 17 i enkäten till landstingen.

2. Förekom i någon konstinköpsfråga
   a) interpellation 1972 el. 1973 ja ☐ nej ☐
   b) motion 1972 el. 1973 ja ☐ nej ☐
   c) enkla frågor 1972 el. 1973 ja ☐ nej ☐

Fraga 2 V9 c, sid 268

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm frågan ej ställd
lt ordf o annan led

Divergens

Motsvarar fråga 76 i enkäten till landstingen, dessutom efterfrågades där endast år 1973.

3. Pressdebatt om konstinköp 1973 i Er kommun?
   ja ☐ nej ☐
   Om ja: Tacksam för kommentar: .....
   .....

Fråga 3 V9 c, sid 272

Besv av: kom ordf o annan led
Sthlm frågan ej ställd
lt ordf o annan led

Divergens

Motsvarar fråga 77 i enkäten till landstingen, inga kommentarer efterfrågades.

4. Vill Ni bifoga
   Remissvar på a) inrättande av kulturnämnd Finns detta? ja☐ nej☐
   b) ny kulturpolitik Finns detta? ja☐ nej☐
   c) reglemente för kommunens kulturnämnd eller konstinköpskommitté ☐
   Finns detta? ja☐ nej☐

Uppgifter inhämtade från tjänsteman knuten till kulturnämnd (el. motsv.)

5. Vilka ingick i kommunens konstinköpskommitté 1973?

Namn: ..... Yrke: .....
Politiskt parti: .....
Namn: ..... Yrke: .....
Politiskt parti: .....
Namn: ..... Yrke: .....
Politiskt parti: .....
Namn: ..... Yrke: .....
Politiskt parti: .....
Namn: ..... Yrke: .....
Politiskt parti: .....
Namn: ..... Yrke: .....
Politiskt parti: .....
Namn: ..... Yrke: .....
Politiskt parti: .....
Namn: ..... Yrke: .....
Politiskt parti: .....
Namn: ..... Yrke: .....
Politiskt parti: .....
Namn: ..... Yrke: .....
Politiskt parti: .....

Redovisning V2 a, sid 75

Besv av: kom ordf
lt tjm (motsv)

Frågan ingår som **nr 56 i landstingsenkäten.**

6. Arvodering. Följs kommunförbundets normalreglemente för ersättning till kommunala förtroendemän?
ja ☐ nej ☐

ordförande ☐
vice ordförande ☐
sekreterare ☐
konsult ☐

Redovisning V2 a sid 83

Kommuner: Frågan ej bearbetad. Utnyttjad källa i redovisningen: Kommunala förtroendemän och deras arvoden 1971.

Stockholm: Frågan bearbetad enligt uppgifter inhämtade från tjänsteman i kulturroteln och KNAP.

Landsting: Frågan har nr 17 i enkäten.

Bilaga 2 a **Blankett ett**

1. Har medel stått till **kulturnämndens** (eller annan kom. nämnds) förfogande för kommunala konstinköp under nedanstående år? (Gäller endast kommun som fanns före ev. sammanläggning 1.1.74.)

ja ☐ nej ☐

Disponibla medel

Om ja:	1971 kultur-nämnden	1971 övrigt x)	1972 kultur-nämnd.	1972 övrigt x)	1973 kultur-nämnd.	1973 övrigt x)
a) Erhållna årliga anslag						
b) Reserverade eller fonderade medel						
c) Andra medel nämligen (ex. donation el dyl) Ej ev. % regelmedel. Se fråga 3.						

2.

Utnyttjade medel

	1971 kultur-nämnden	1971 övrigt x)	1972 kultur-nämnd.	1972 övrigt x)	1973 kultur-nämnd.	1973 övrigt x)
a) Årligt anslag						
b) Av reserverade eller fonderade medel						
c) Av andra medel. Ej ev % regelmedel.						

x) Var vänlig specificera belopp på resp. nämnd.

3. Har procentregel tillämpats någon gång i Er kommun efter den 1.1.1971 (konstnärlig utsmyckning av byggnader från byggnadsanslag).

ja ☐ nej ☐ Om ja, var vänlig fyll i blankett två, tack.

Detta blad besvarat av:

namn tel titel

Här några frågor som rör **procentregeln**, som jag vore mycket tacksam att få besvarade för en vetenskaplig avhandling i konstvetenskap vid Stockholms Universitet.

1 a Den sammanlagda summan för **beslutade konstutsmyckningsanslag** för procentregelmedel

1971 _____ 1972 _____ 1973 _____

1 b Antal byggnader där beslut fattats om procentregelns tillämpande

1971 _____ 1972 _____ 1973 _____

2. Den sammanlagda summan för **utnyttjade konstutsmyckningsanslag** för procentregelmedel för byggnader som beslutats eller påbörjats.

a) 1.1.71 – 1.1.72 _____ kr. Antal byggnader _____

b) 1.1.72 – 1.1.73 _____ kr. Antal byggnader _____

c) 1.1.73 – 1.1.74 _____ kr. Antal byggnader _____

3. Procentregelns ursprung:

a) vilket år beslutades praxis att tillämpa procentregel i Er kommun:

b) beslutande instans:

c) på vems initiativ beslutades om procentregelns införande?

a) ledamot av kulturnämnden ja ☐ nej ☐ parti: _____

b) ledamot av konstinköpskommitté ja ☐ nej ☐ parti: _____

c) annan person nämligen (ange vilken funktion vederbörande innehar i kommunen) _____ parti: _____

4. Hur stor andel av den totala beslutade byggnadskostnaden har ni utnyttjat till konstnärlig utsmyckning i de byggnader procentregel tillämpats 1.1.71 – 31.12.73?

ca 1/4 % för _____ stycken byggnader år _____

ca 1/2 % för _____ stycken byggnader år _____

ca 3/4 % för _____ stycken byggnader år _____

ca 1 % för _____ stycken byggnader år _____

ca 1,5 % för _____ stycken byggnader år _____

ca 2 % för _____ stycken byggnader år _____

Detta blad besvarat av

.....

namn tel titel

Varmt tack för besväret!!!

Bilaga 2 b **Blankett ett**

1. Har medel stått till **landstingets** förfogande för kommunala konstinköp under nedanstående år? Ej procentregelmedel (konstnärlig utsmyckning av byggnader från byggnadsanslag, kontoundergrupp 1,01 xx).

   ja ☐ nej ☐

Samtliga medel för kontoinköp utom procentregelmedel

Disponibla medel

Om ja:

	1971	1972	1973
a) Erhållna årliga anslag			
b) Reserverade eller fonderade medel. (Ej ev. procentregelmedel.)			
c) Andra medel nämligen (ex. donation el. dyl.). (Ej ev. procentregelmedel.)			

2. Utnyttjade medel

	1971	1972	1973
a) Årligt anslag.			
b) Av reserverade eller fonderade medel. (Ej ev. procentregelmedel.)			
c) Av andra medel. (Ej ev. procent-regelmedel.)			

3. Har procentregel tillämpats någon gång i Ert landsting efter den 1.1.1971 (se ovan)?

   ja ☐ nej ☐ Om ja, var vänlig fyll i blankett två, tack.

Detta blad besvarat av:

namn tel titel

Bilaga 2 b **Blankett två**

Till handhavande instans för procentregelns utnyttjande i landsting.

Här några frågor som rör procentregeln, som jag vore mycket tacksam att få besvarade för en vetenskaplig avhandling i konstvetenskap vid Stockholms Universitet.

1 a Den sammanlagda summan för beslutade konstutsmyckningsanslag för procentregelmedel

1971_____ 1972 _____ 1973 _____

1 b Antal byggnader där beslut fattats om procentregelns utnyttjande

1971_____ 1972 _____ 1973 _____

2. Den sammanlagda summan för utnyttjade konstutsmyckningsanslag för procentregelmedel för byggnader som beslutats eller påbörjats.

a) 1.1.71–1.1.72 _____ kr. Antal byggnader _____

b) 1.1.72–1.1.73 _____ kr. Antal byggnader _____

c) 1.1.73–1.1.74 _____ kr. Antal byggnader _____

d) typ av byggnad där den tillämpats _____.

3. Procentregelns ursprung:

a) vilket år beslutades praxis att tillämpa procentregel i Ert landsting?

_____

b) beslutande instans: _____

c) på vems initiativ beslutades om procentregelns tillämpande?
FU förslag ☐ motion ☐ nämndledamot el. dyl. ☐ Parti _____

4. Hur stor andel av den totala beslutade byggnadskostnaden har ni utnyttjat till konstnärlig utsmyckning i de byggnader procentregel tillämpats 1.1.71–31.12.73?

ca 1/4 % för _____ stycken byggnader år _____

ca 1/2 % för _____ stycken byggnader år _____

ca 3/4 % för _____ stycken byggnader år _____

ca 1 % för _____ stycken byggnader år _____

ca 1,5 % för _____ stycken byggnader år _____

ca 2 % för _____ stycken byggnader år _____

Detta blad besvarat av

namn tel titel

Varmt tack för besväret!!!

Bilaga 3 a

Till sekreterare i kommuns CBK eller motsvarande

Vore tacksam för några uppgifter för en avhandling om kommunala konstinköp, där Er kommun efter ett statistiskt urval blivit en av trettio kommuner, som ska behandlas mer ingående.

1) Hur många kommunala nybyggnationer förekom i Er kommun 1973?
   ☐ antal

2) Vilken typ av nybyggnation?
   a) skolor ☐ ja ☐ antal ☐ nej
   b) sjukhus, sjukhem, vårdhem ☐ ja ☐ antal ☐ nej
   c) barndaghem, lekskola eller motsvarande ☐ ja ☐ antal ☐ nej
   d) kommunala förvaltningsbyggnader ☐ ja ☐ antal ☐ nej
   e) annan byggnad ☐ nämligen
      ☐ antal

3) Förekommer procentregel i Er kommun?
   ja ☐ nej ☐
   Om ja: I vilken omfattning har procentregeln tillämpats?
   a) antal nybyggnationer ☐ Summa kronor _____
   b) antal ombyggnationer ☐ Summa kronor _____

4) Har CBK handhaft konstinköpen?
   ja ☐ nej ☐
   Om ja: Var vänlig namngiv den enligt Er mening viktigaste befattningshavaren vad gäller CBK:s konstinköp.

namn ..... yrke .....

adress ..... tel. .....

Varmt tack för besväret

Tina Eberstein

Bilaga 3 b

Vore tacksam för några uppgifter för en vetenskaplig avhandling av kommunala konstinköp, där Er kommun efter ett statistiskt urval blivit en av trettio kommuner som skall behandlas mer ingående.

1. Har medel stått till er nämnds förfogande för kommunala konstinköp under nedanstående år?

   ja ☐ nej ☐

   Om ja: **Disponibla medel** 1971 1972 1973

   a) Erhållna årliga anslag (ej kulturnämnden eller motsv. anslag) _____

   b) Reserverade eller fonderade medel _____

   c) Andra medel nämligen (ex. donation eller dyl.) _____

   _____

[· · ·]

3. Vilken befattningshavare i Er nämnd har handhaft konstinköpen? Var vänlig namngiv den enligt Er mening viktigaste.

namn ..... yrke .....

adress ..... tel. .....

[· · ·]

Detta blad besvarat av:

namn ..... tel (arb.) ..... titel .....

Bilaga 3 c

ENKÄT ANGÅENDE KOMMUNERNAS KULTURPOLITIK

FRÅGOR FRÅN KONSTNÄRERNAS RIKSORGANISATION

1. Finns det någon utställningsverksamhet i Er kommun?

   a) genom kulturnämnd ja ☐ nej ☐
   Omfattning och karaktär .....

   b) genom konstförening ja ☐ nej ☐
   Omfattning och karaktär .....

   c) genom museum ja ☐ nej ☐
   Omfattning och karaktär .....

   d) genom annan arrangör ja ☐ nej ☐
   Omfattning och karaktär .....

---

2. Finns det någon lämplig lokal att ställa ut bildkonst i inom Er kommun? ja ☐ nej ☐
   Exempel: .....

---

3. Är någon av dessa lokaler permanent avsedd för utställningsändamål? ja ☐ nej ☐
   Exempel: .....

---

4. Brukar Er kommun gästas av utställningar genom

			Vid ja, hur ofta?
konstnärsinitiativ	ja ☐	nej ☐	.....
Konstfrämjandet	ja ☐	nej ☐	.....
Riksutställningar	ja ☐	nej ☐	.....
konsthandlare	ja ☐	nej ☐	.....

---

5. Tillämpas procentregeln i Er kommun? ja ☐ nej ☐
   (se följebrev)
   Vid ja, vilken procentsats? .....
   Exempel på var den tillämpats .....

I vilken omfattning har i så fall procentregeln tillämpats under åren?

	1969	1970	1971	1972
Antal byggnader	.....	.....	.....	.....
Summa kr/år	.....	.....	.....	.....

---

6. Brukar konst tillföras Era byggnader på annat sätt? Genom

fonder ja ☐ nej ☐ insamlingar (t ex Lions) ja ☐ nej ☐

donationer ja ☐ nej ☐ företags gåvor ja ☐ nej ☐

särskilda anslag ja ☐ nej ☐

---

9. Vilka har svarat för konstinköpen?

Kulturnämnden ja ☐ nej ☐ Biblioteksstyrelsen ja ☐ nej ☐

Byggnadskommittén ja ☐ nej ☐

På annat sätt? I så fall vem? .....

.....

---

10. a) Har kulturnämnden i någon fråga anlitat konstnär som konsult?

ja ☐ nej ☐

Exempel på dylika uppdrag: .....

b) Om ja på 10 a) I vilka sammanhang anlitas konstnärer som konsulter?

i miljöfrågor ja ☐ nej ☐ i konstfrågor ja ☐ nej ☐

i allmänna kulturfrågor ja ☐ nej ☐

Vg specificera karaktär och omfattning .....

c) Med vilka belopp (efter vilka normer) har konsultuppdragen betalats?

.....

---

11. Finns det någon dokumentation av förekommande offentlig konst i Er kommun?

ja ☐ nej ☐

Hur är dokumentationen ordnad? .....

---

12. Har kommunen gett ut någon information om det kommunala konstbeståndet i kommunen?

skrift ja ☐ nej ☐

vykort visande konstverk eller miljöutformning ja ☐ nej ☐

annan information ja ☐ nej ☐
Var vänlig sänd sådant material till KRO.

---

13. Finns det möjlighet för allmänheten att låna konst (artotek)

a) genom kommunens medverkan ja ☐ nej ☐

Vid ja, vilka regler tillämpas .....

b) Vilken ersättning utgår till medverkande konstnärer? .....

.....

---

14. På vilket sätt gör kommunen punktinsatser för att främja konstnärlig verksamhet?

genom stipendier? ja ☐ nej ☐ årligt belopp ..... kr

utdelning av arbetsanslag? ja ☐ nej ☐ årligt belopp ..... kr

Andra exempel: .....

---

15. a) Är kommunen beredd att acceptera principer om utställningsersättning/visningsersättning (Detta skulle i så fall medföra en vitalisering av kulturlivet och en regelbunden utställningsverksamhet d v s minst 4 utställningar per år.)

ja ☐ nej ☐

b) Utgår kommunalt bidrag till

konstförening ja ☐ nej ☐ Summa ..... kr/år

museum ja ☐ nej ☐ Summa ..... kr/år

galleri ja ☐ nej ☐ Summa ..... kr/år

---

16. Har Ni eller har Ni haft kontakt med det för Er aktuella KRO-distriktet i någon fråga som rör bildkonstens område (se bilagda distriktsförteckning).

ja ☐ nej ☐

Exempel på dylika kontakter: .....

För kulturnämnden i .....

.....
(Underskrift)

.....
(Namnförtydligande)

Bilaga 3 c

Tabell 1. Organ för utställningsverksamhet. (Enkätfråga 1.)

Kommunstorlek (ant inv)	Totalt antal kommuner	därav med kulturnämnd	Antal kommuner som svarat	Utställningsverksamhet anordnad genom							
				Kulturnämnd		Konstförening		Museum		Annan arrangör	
				antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
5000 – 9 999	112	74	111	61	55	45	41	27	24	66	59
10 000 – 19 999	78	64	75	49	65	42	56	18	24	44	59
20 000 – 29 999	36	33	34	33	97	29	85	8	24	23	68
30 000 – 49 999	33	30	32	26	81	26	81	17	53	23	72
50 000 – 99 999	20	17	20	15	75	18	90	14	70	16	80
100 000 – 149 999	7	5	7	4	57	7	100	7	100	7	100
150 000 –	3	1	3	1	33	2	67	3	100	3	100
Summa	289	224	282	189	67	169	60	94	33	182	65

Tabell 2. Antal kommuner som anser sig ha lämplig lokal för utställningsändamål. Vilken typ av lokal som används. (Enkätfråga 2 och 3.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Antal kommuner med lämplig lokal		Antal och andel kommuner som använder viss typ av lokal												Kommunen har lokal perm avsedd för utställn.	
				Bibliotek		Folkets hus, medb.hus, bygdegård, kulturhus, kom.hus		Skola		Galleri, konsthall el dyl perm utställn.lokal		Museum		Annan lokal			
		ant	%	ant	%	ant	%	ant	%	ant	%	ant	%	ant	%	ant	%
5000 – 9 999	111	98	88	50	51	47	48	28	29	6	6	4	4	28	29	29	26
10 000 – 19 999	75	65	87	34	52	18	28	13	20	9	14	9	14	19	29	31	41
20 000 – 29 999	34	27	79	13	48	9	33	7	26	9	33	5	19	6	22	18	53
30 000 – 49 999	32	31	97	13	42	15	48	2	6	9	29	6	19	6	19	26	81
50 000 – 99 999	20	19	95	7	37	3	16	2	11	10	53	12	63	8	42	16	80
100 000 – 149 999	7	7	100	1	14	1	14	0	0	4	57	6	86	3	43	7	100
150 000 –	3	3	100	1	50	0	0	0	0	2	100	2	100	1	50	3	100
Summa	282	250	89	119	48	93	37	52	21	49	20	44	18	71	28	130	46

Tabell 3. Utställningsverksamhet inom kommunerna. (Enkätfråga 4.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Genom konstnärsinitiativ						Genom Konstfrämjandet						Genom Riksutställningar					Genom konsthandlare				
		Ja		Hur ofta, ggr				Ja		Hur ofta, ggr				Ja		Hur ofta, ggr			Ja		Hur ofta, ggr		
		ant	%	perm	1–5	6–	inget alt	ant	%	perm	1–5	6–	inget alt	ant	%	1–5	6–	inget alt	ant	%	1–5	6–	inget alt
5000 – 9999	111	64	58	–	47	4	13	40	36	2	26	1	11	36	32	25	2	9	31	28	20	2	9
10000 – 19999	75	48	64	–	26	7	15	37	49	–	27	–	10	41	55	24	2	15	22	29	15	–	7
20000 – 29999	34	27	79	–	12	7	8	23	68	–	15	1	7	25	74	16	2	7	14	41	5	3	6
30000 – 49999	32	24	75	1	8	5	10	24	75	–	13	1	10	28	88	11	4	13	15	47	5	1	9
50000 – 99999	20	19	95	–	4	6	9	15	75	1	8	–	6	19	95	6	3	10	13	65	4	3	6
100000 – 149999	7	7	100	–	2	2	3	7	100	–	4	–	3	7	100	2	2	3	4	57	–	1	3
150000 –	3	3	100	1	–	1	1	3	100	2	–	–	1	3	100	1	–	2	3	100	–	–	3
Summa	282	192	68	2	99	32	59	149	53	5	93	3	48	159	56	85	15	59	102	36	49	10	43

Tabell 4. Antal kommuner där procentregeln tillämpas, vilken procentsats som utnyttjas samt på vilken typ av lokal denna företrädesvis tillämpas. (Enkätfråga 5.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Procentregeln tillämpas		Procentsats					Tillämpas på					Ännu ej tillämpad
		ant	%	Ej angiven	0,5	1,0	1,5	2,0	Barnstugor	Ålderdomshem	Skolor	Sporthall	Andra offentl. lokaler	
5000 – 9999	111	5	5	–	–	4	1	–	–	1	2	–	1	–
10000 – 19999	75	10	13	1	3	6	–	–	–	5	4	3	1	2
20000 – 29999	34	13	38	1	5	7	–	–	–	3	10	–	5	4
30000 – 49999	32	8	25	2	1	5	–	–	1	5	7	2	2	–
50000 – 99999	20	11	55	–	2	8	–	1	–	2	8	2	4	1
100000 – 149999	7	4	57	–	–	3	–	1	2	2	4	–	2	–
150000 –	3	2	67	–	–	1	–	1[1)]	2	1	1	–	2	–
Summa	282	53	19	4	11	34	1	3	5	19	36	7	17	7

[1)] Stockholm 2 % för alla byggnader utom förvaltningsbyggnader, ungdomshem, ungdomsgårdar och lokaler för öppen barnavård som tillämpar 1 %.

Tabell 5. Alternativ till procentregeln. Exempel på hur kommunala byggnader kan tillföras konst. (Enkätfråga 6.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Genom fonder		donationer		insamlingar (t ex Lions)		företagsgåvor		särskilda anslag	
		ant	%	ant	%	ant	%	ant	%	ant	%
5000 – 9 999	111	19	17	25	23	16	14	14	13	69	62
10 000 – 19 999	75	14	19	24	32	9	12	8	11	54	72
20 000 – 29 999	34	6	18	11	32	1	3	8	24	25	74
30 000 – 49 999	32	7	22	8	25	3	9	8	25	26	81
50 000 – 99 999	20	3	15	5	25	3	15	3	15	10	50
100 000 – 149 999	7	5	71	4	57	0	0	1	14	5	71
150 000 –	3	3	100	3	100	0	0	0	0	1	33
Summa	282	57	20	80	28	32	11	42	15	190	67

Tabell 6. Organ som svarat för kommunens konstinköp. (Enkätfråga 9.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Kulturnämnd		Biblioteks-styrelse		Byggnads-kommitté		Kommun-styrelse /KF		Särskild kommitté		På annat sätt, t ex resp nämnd	
		ant	%	ant	%	ant	%	ant	%	ant	%	ant	%
5000 – 9 999	111	49	44	1	1	17	15	9	8	4	4	11	10
10 000 – 19 999	75	43	57	3	4	10	13	5	7	4	5	5	7
20 000 – 29 999	34	28	82	1	3	4	12	–	–	2	6	1	3
30 000 – 49 999	32	29	91	1	3	5	16	–	–	–	–	1	3
50 000 – 99 999	20	16	80	–	–	7	35	–	–	2	10	1	5
100 000 – 149 999	7	4	57	–	–	2	29	–	–	–	–	2	29
150 000 –	3	–	–	–	–	1	33	–	–	–	–	3	100
Summa	282	169	60	6	2	46	16	14	5	12	4	24	9

Tabell 7. Kulturnämndens anlitande av konstnär som konsult. Exempel på uppdrag där konstnär anlitats som konsult. Efter vilka normer konsultuppdragen arvoderats. (Enkätfråga 10.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Konstnär har anlitats som konsult		Konstnär anl i samband med			Med vilket belopp konsultuppdragen betalats						Ej uppgivit hur betalning sker
		ant	%	miljö-frågor	konst-frågor	allmänna kultur-frågor	enl KRO norm	tim-ers	engångs-belopp	samman-trädes-arvode	dubbelt samman-trädesarv.	fasta normer saknas	
5000– 9999	111	18	16	4	9	4	–	1	2	3	–	2	10
10000– 19999	75	17	23	2	12	2	2	–	–	1	1	3	10
20000– 29999	34	19	56	1	18	1	4	–	3	2	–	5	5
30000– 49999	32	15	47	3	10	3	2	1	2	2	–	2	6
50000– 99999	20	11	55	3	10	–	1	2	–	5	–	1	2
100000–149999	7	5	71	3	5	1	3	–	–	1	1	–	–
150000–	3	2	67	1	1	–	–	–	–	1	–	–	–
Summa	282	87	31	17	65	11	12	4	7	15	2	13	33

Tabell 8. Antal kommuner där dokumentation av offentlig konst förekommer. (Enkätfråga 11.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Konsten dokumenterad		Därav genom				
		ant	%	Kartotek	Förteckning, register, katalog	Diabilder eller fotografier	Annan uppteckning	Under utarbetande
5000– 9999	111	24	22	2	14	2	0	6
10000– 19999	75	31	41	6	18	4	0	4
20000– 29999	34	24	71	8	10	3	4	2
30000– 49999	32	20	63	4	9	3	3	3
50000– 99999	20	14	70	3	5	2	4	3
100000–149999	7	5	71	3	1	0	0	1
150000–	3	3	100	1	1	0	0	0
Summa	282	121	43	27	58	14	11	19

Tabell 9. Antal kommuner som utgett information om det kommunala konstbeståndet i kommunen. (Enkätfråga 12.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Information om konstbeståndet					
		i skrift		vykort visande konstverk eller miljöutformning		annan information	
		antal	%	antal	%	antal	%
5000 – 9 999	111	1	1	2	2	2	2
10 000 – 19 999	75	1	1	6	8	2	3
20 000 – 29 999	34	0	0	6	18	6	18
30 000 – 49 999	32	4	13	3	9	6	19
50 000 – 99 999	20	3	15	2	10	4	20
100 000 – 149 999	7	1	14	2	29	2	29
150 000 –	3	3	100	2	67	2	67
Summa	282	13	5	23	8	24	9

Tabell 10. Möjligheter för allmänheten att låna konst. Regler för utlåning. (Enkätfråga 13.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Har utlåning av konst		Genom artotek		Genom artotek -73, Artotek Multi	Ej fastställda regler	Ej angivit hur
		antal	%	med avgift	utan avgift			
5000 – 9 999	111	8	7	–	3	3	–	2
10 000 – 19 999	75	14	19	1	6	5	3	–
20 000 – 29 999	34	10	29	–	5	2	2	1
30 000 – 49 999	32	7	22	–	3	–	2	2
50 000 – 99 999	20	9	45	2	4	2	–	1
100 000 – 149 999	7	2	29	–	1	1	–	–
150 000 –	3	2	67	2	1	–	–	–
Summa	282	52	18	5	23	13	7	6

Tabell 11. Antal kommuner som utdelar stipendier för att främja konstnärlig verksamhet. (Enkätfråga 14.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Kommuner som utdelar stipendier		Årligt belopp, kr					Ej uppgiven summa
		antal	%	–1000	1001–5000	5001–10000	10001–15000	15001–	
5000– 9999	111	15	14	6	7	1	–	–	1
10000– 19999	75	13	17	3	10	–	–	–	–
20000– 29999	34	15	44	–	8	3	3	1	–
30000– 49999	32	23	72	–	15	6	1	1	–
50000– 99999	20	18	90	–	3	3	2	7	3
100000–149999	7	7	100	–	–	–	3	4	–
150000–	3	3	100	–	–	–	–	3	–
Summa	282	94	33	9	43	13	9	16	4

Tabell 12. Kommunernas beredskap att acceptera utställningsersättning/visningsersättning. (Enkätfråga 15 a.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Kommunen beredd acceptera principen								Uppgift saknas	
		Ja		Nej		Kulturnämnd KS/KF ej tagit ställning		Vet ej			
		ant	%	ant	%	ant	%	ant	%	ant	%
5000– 9999	111	15	14	48	43	10	9	10	9	28	25
10000– 19999	75	15	20	27	36	3	4	12	16	18	24
20000– 29999	34	3	9	12	35	3	9	8	24	8	24
30000– 49999	32	6	19	5	16	6	19	3	9	12	38
50000– 99999	20	3	15	4	20	2	10	1	5	10	50
100000–149999	7	1	14	2	29	2	29	0	0	2	29
150000–	3	1	33	0	0	2	67	0	0	0	0
Summa	282	44	15	98	35	28	10	34	12	78	28

Tabell 12a. Antal kommuner som lämnar bidrag till konstförening samt bidragens storlek. (Enkätfråga 15 b.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Lämnar bidrag till konstförening		Summa kronor per år						Ej uppgiven summa
		antal	%	–1 000	1 001 – 5 000	5 001 – 10 000	10 001 – 15 000	15 001 – 20 000	20 001 –	
5000 – 9 999	111	30	27	16	5	2	–	–	1	6
10 000 – 19 999	75	36	48	12	12	2	–	1	–	9
20 000 – 29 999	34	26	76	2	13	2	–	1	1	7
30 000 – 49 999	32	22	69	3	9	5	1	–	1	3
50 000 – 99 999	20	16	80	1	5	2	2	1	–	5
100 000 – 149 999	7	6	86	–	2	–	–	–	2	2
150 000 –	3	1	33	–	–	–	–	–	1	–
Summa	282	137	49	34	46	13	3	3	6	32

Tabell 12b. Antal kommuner som lämnar bidrag till museum samt bidragens storlek. (Enkätfråga 15 b.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Kommuner som lämnar bidrag		Summa kronor per år									Ej uppgiven summa
		antal	%	–5 000	5 001 – 20 000	20 001 – 50 000	50 001 – 100 000	100 001 – 200 000	200 001 – 300 000	300 001 – 400 000	400 001 – 500 000	500 001 –	
5000 – 9 999	111	17	15	10	3	1	–	–	–	–	–	–	3
10 000 – 19 999	75	18	24	6	5	3	2	1	–	–	–	1	–
20 000 – 29 999	34	12	35	1	4	–	1	–	–	1	–	–	5
30 000 – 49 999	32	21	66	2	1	1	4	4	3	–	–	1	5
50 000 – 99 999	20	12	60	1	1	–	–	2	2	1	–	1	4
100 000 – 149 999	7	7	100	–	–	–	–	–	–	1	1	2	3
150 000 –	3	3	100	–	–	–	–	–	–	–	–	2	1
Summa	282	90	32	20	14	5	7	7	5	3	1	7	21

Tabell 12 c. Antal kommuner som lämnar bidrag till gallerier samt bidragens storlek. (Enkätfråga 15 b.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Kommuner som lämnar bidrag		Summa kronor per år							Ej uppgiven summa
		antal	%	– 5 000	5 001 – 10 000	10 001 – 20 000	20 001 – 30 000	30 001 40 000	40 001 – 50 000	50 001 –	
5000 – 9 999	111	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
10 000 – 19 999	75	6	8	1	1	3	–	–	–	–	1
20 000 – 29 999	34	4	12	1	–	1	–	–	–	–	2
30 000 – 49 999	32	3	9	–	–	–	1	–	–	1	1
50 000 – 99 999	20	5	25	1	1	2	–	–	–	–	1
100 000 – 149 999	7	3	43	–	–	1	1	–	–	–	1
150 000 –	3	2	67	–	–	–	–	–	–	1	1
Summa	282	23	8	3	2	7	2	–	–	2	7

Tabell 13. Antal kommuner som har eller har haft kontakt med det för kommunen aktuella KRO-distriktet i någon fråga som rör bildkonsten. (Enkätfråga 16.)

Kommunstorlek (ant inv)	Antal kommuner som svarat	Kontakt med KRO-distrikt		Ej kontakt med KRO-distrikt	
		antal	%	antal	%
5000 – 9 999	111	10	9	101	91
10 000 – 19 999	75	12	16	63	84
20 000 – 29 999	34	10	29	24	71
30 000 – 49 999	32	12	38	20	63
50 000 – 99 999	20	11	55	9	45
100 000 – 149 999	7	4	57	3	43
150 000 –	3	3	100	0	0
Summa	282	62	22	220	78

Bilaga 4

Utdrag ur kommunal nämnds/styrelses rättsliga ansvar för innehållet i teaterföreställningar, konstutställningar och andra publika kulturevenemang:

"När kan då ett eljest såsom förtal straffbart uttalande undgå ansvar jämlikt **5 kap 1 § andra stycket BrB**?

För de publika kulturevenemangens del torde det först och främst vara fråga om huruvida t ex teatern eller utställningen kan göra anspråk på någon särställning såsom **debattforum**. I motiven understryks yttrandefrihetens krav: "Det måste finnas utrymme", heter det, "för den politiska debatten, liksom också andra samhälleliga, kulturella och vetenskapliga frågor måste få ventileras, även om därigenom enskilda personer skulle i viss mån angripas". Samtidigt understryks emellertid, att i de situationer då anspråket på skydd mot kränkande uttalanden måste vika för yttrandefriheten, sanningsfrågan får större betydelse för avgränsningen av brottsområdet än eljest. Legitima yttrandefrihetsintressen kan nämligen ej gärna åberopas för andra än sanna eller skäliga uppgifter. [- - -] I domskälen framskymtar emellertid att liberalare kriterier skulle kunna komma till användning när det gäller den offentliga debatten och särskilt då när fråga är om personer i framträdande ställning. Målets utgång gör sannolikt att bedömningen utfaller olika allteftersom fråga är om en privatman eller underordnad tjänsteman eller om en politiker eller högt uppsatt ämbetsman samt om förtalet hänför sig till den beskylldes offentliga gärning eller till hans privatliv." (Sid 6.)

"Institutionsstyrelsen (kulturnämnden, teaterstyrelsen, museistyrelsen, konsthallsstyrelsen etc) har ställningen av kommunal nämnd, varav följer att dess ledamöter – liksom i regel styrelsen underställd personal – är underkastade **fullständigt straffrättsligt** ansvar **enligt BrB 20 kap**. Vid fel eller försummelser i tjänsteutövning kan t ex tjänstefelsansvar utkrävas på grund av BrB 20:4". (Sid 12.)

"När det gäller brott mot **religionsfriheten** torde yttrandefrihetens gränser vara ännu vidsträcktare än i fråga om sedlighetssårande handlingar och uttalanden. Ansvar torde dock kunna ifrågakomma när exempelvis en antireligiös scen av starkt smädlig karaktär överraskande improviseras inom ramen för ett skådespel eller när publiken består av skolungdom eller liknande grupper". (Sid 10.)

"Brottet **sårande av tukt och sedlighet** (16 kap 11 § BrB) torde ej beröra offentliga tillställningar i vidare mån än att t ex skyltning med avancerade sexuella plakat eller spridning av program med sådant innehåll på allmän plats eller eljest i situationer, där allmänheten på grund av den utannonserade tillställningens beskaffenhet saknar anledning förvänta sig sådant, blir straffbart.

Viss vägledning vid bedömningen av vad som är 'pornografi' lämnas i motiven. Där uttalas, att praxis skulle inta den ståndpunkten att en framställning 'anses som sedlighetssårande, om den är sadistisk eller förråande'. På annat ställe hänförs hit 'sådana pornografiska framställningar som enligt en mer utbredd

opinion kan uppfattas som sedlighetssårande eller stötande för anständighetskänslan'. I specialmotiveringen förklaras, att med pornografisk bild förstås 'bild som, utan att besitta några vetenskapliga eller konstnärliga värden, på ett ohöljt och utmanande sätt återger ett sexuellt motiv'.

Ansvar torde endast utkrävas i fall där ett förlopp är förargelseväckande bortsett från det sedlighetssårande innehållet som sådant eller där innehållet är markerat grovt." (Sid 9.)

Bilaga 5

Utkast till normalreglemente för kulturnämnd

I anslutning till vad i kommunallagen är stadgat för nämnd enligt 44 § andra stycket skall följande lända till efterrättelse.

§ 1
Kulturnämnden har till uppgift

att leda biblioteks- och annan kommunal kulturverksamhet

att i övrigt främja kulturlivet i kommunen genom att ta befattning med fragor rörande bildnings- och studieverksamhet, teater, sang, musik, dans, konst, film, foto, musei- och utställningsverksamhet m m.

att verka för bevarande av estetiskt och kulturhistoriskt värdefulla eller i samhällsbilden karakteristiska byggnader, anläggningar och anordningar

att bevara och utveckla värdefulla traditioner och stödja lokalhistorisk forskning

att stödja nya uttrycks- och verksamhetsformer i kulturlivet samt

att ägna uppmärksamhet at utformning och utsmyckning av offentliga platser och byggnader.

I den mån gällande författningar eller beslut av kommunfullmäktige ej annat föreskriver, åligger det kulturnämnden särskilt att

1 förvalta kommunens bibliotek, övriga kulturella institutioner och annan för kommunens kulturella verksamhet avsedd egendom

2 handlägga ansökningar om anslag från institutioner, organisationer eller enskilda för ändamal inom nämndens verksamhetsområde och framlägga därav föranledda förslag samt inom ramen för beviljade anslag fördela bidrag för ifrågavarande ändamål

3 anskaffa konstverk inom ramen för anvisade medel

4 avge yttranden i plan- och byggnadsärenden, som remitteras till nämnden

5 jämväl utan föregående remiss följa aktuella plan- och byggnadsfrågor och därvid, om kulturnämnden sa finner påkallat, till vederbörande myndighet framföra sina synpunkter i sådana ärenden

6 avge yttranden i övriga ärenden, som remitteras till nämnden

7 med uppmärksamhet följa utvecklingen inom sitt verksamhetsområde samt hos kommunfullmäktige eller kommunal nämnd ävensom hos andra myndigheter göra de framställningar som kulturnämnden finner påkallade, samt

8 fullgöra de övriga förvaltnings- och verkställighetsuppgifter, som av kommunfullmäktige överlämnas till nämnden.

§ 2

Kulturnämnden består av ..... ledamöter och ..... suppleanter valda av kommunfullmäktige för tre år. Valet skall förrättas före utgången av december månad det år, då allmänna val av fullmäktige ägt rum, och gälla fr o m den 1 januari året därpå.

Kommentar. Om kommunfullmäktige beslutar, att kulturnämnd skall inrättas från annan tidpunkt än den 1 januari året efter allmänt valår, skall valet av ledamöter och suppleanter i kulturnämnden första gången avse återstående del av den mandatperiod, som gäller för kommunstyrelsen.

§ 3

Bland ledamöterna i kulturnämnden utser kommunfullmäktige en ordförande och en vice ordförande att tjänstgöra den tid, för vilken de blivit valda som ledamöter.

Är både ordföranden och vice ordföranden förhindrade att inställa sig vid sammanträde med nämnden, äger nämnden utse annan ledamot att för tillfället leda sammanträdet.

§ 4

Kallelse till sammanträde med kulturnämnden utfärdas av ordföranden eller på hans ansvar. Om ej särskilda förhållanden föranleder annat, utfärdas kallelse skriftligen. Sådan kallelse med åtföljande föredragningslista och därtill hörande handlingar bör vara ledamöterna och suppleanterna tillhanda senast fyra dagar före sammanträdesdagen.

§ 5

Kulturnämnden bör vid fullgörande av sina uppgifter samråda med övriga kommunala nämnder och andra myndigheter samt med enskilda organisationer och personer med verksamhet inom kulturområdet.

§ 6

Kulturnämnden äger från kommunens övriga nämnder samt beredningar och tjänstemän inhämta de yttranden och upplysningar, som är erforderliga för att nämnden skall kunna fullgöra sina åligganden.

Samtliga konstinköp 1973 i berörda kommuner. Bilaga 6

Över 40 000 inv.	Antal konst-närer	Antal konst-verk	I kommu-nen bosatta konstnärer	Antal konst-verk	KRO-medl.	Antal konst-verk
Grupp I						
1	57 [2]	137	16 [1]	51	21	64
2	13	15	1	1	9	11
3	40	56	18	30	20	33
4	31	54	9	21	19	31
5	112	185	13	19	67	103
6	24	28	4	4	11	14
7	39 [3]	72	7	10	16	34
8	36	64	3	5	16	25
9	64 [2]	118	11	31	43	86
10	41 [2]	63	12	16	27	45
11	48	69	9	17	22	31
12	14	18	6	7	7	8
13	17	17	8	8	12	12
14	16	33	4	15	12	22
15	34	53	10	18	19	28
Summa	586	982	131	253	321	547
Under 40 000 invånare						
Grupp II						
16	23	41	6	11	13	23
17	9	15	1	6	5	8
18	0	0	0	0	0	0
19	12	18	2	2	5	8
20	2	4	1	1	2	4
21	9	17	1	1	4	10
22	2	2	0	0	0	0
23	0	0	0	0	0	0
24	11 [2]	16	1	2	8	12
25	2	3	0	0	0	0
26	2	3	1	2	0	0
27	1	1	0	0	1	1
28	7	8	7	8	0	0
29	0	0	0	0	0	0
30	11 [4]	15	9	13	3	4
Summa	91	143	29	46	41	70
Summa totalt	677	1 125	160	299	362	617

1) Saknas uppgift om konstnärerna är bosatta i kommunen. Endast KRO-anslutna har kunnat lokaliseras till denna kommun

2) Saknas uppgift på en konstnärs förnamn. Ej medräknad som KRO-ansluten

3) Saknas uppgift på fem konstnärers hemort (tio konstverk),

4) Saknas uppgift på två konstnärers förnamn. Ej medräknade som KRO-anslutna

Prisklasser för inköpta konstverk 1973

Bilaga 6

Över 40 000 inv. grupp I Kommun nr.	–50	51–151	151–500	501–1000	1001–2000	2001–3000	3001–6000	6001–	Utan pris	S:a
1	0	6	41	52	19	5	8	6	0	137
2	0	1	13	0	0	1	0	0	0	15
3	13	10	15	12	6	0	0	0	0	56
4	0	1	33	16	1	1	1 [1]	1	0	54
5	2	52	68	30	13	13	6	1	0	185
6	0	2	10	7	3	1	1	3	1 [2]	28
7	1	4	39	10	9	6	3	0	0	72
8	0	7	31	10	4	1	1	2	8 [3]	64
9	1	26	75	11	2	1	2	0	0	118
10	0	16	32	8	2	5	0	0	0	63
11	0	2	35	17	7	4	1	3	0	69
12	0	6 [4]	6	3	3	0	0	0	0	18
13	0	0	4	5	4	0	3	1	0	17
14	0	6	9	6	5	2	2	3	0	33
15	3	0	2	12	18	7	1	10	0	53
Summa	20	139	413	199	96	47	29	30	9	982
Under 40000 inv. grupp II Kommun nr										
16	5	3	21	7	5	0	0	0	0	41
17	0	6	6	0	0	3	0	0	0	15
18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	0	3	7	4	3	1	0	0	0	18
20	0	0	2	1	1	0	0	0	0	4
21	3	0	7	2	0	1	0	4 [5]	0	17
22	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	0	1	9	1	3	1	1	0	0	16
25	0	0	2	0	0	0	1	0	0	3
26	0	0	2	1 [6]	0	0	0	0	0	3
27	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
28	0	0	6	2	0	0	0	0	0	8
29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	0	3	11	0	1	0	0	0	0	15
Summa	8	16	73	21	13	6	2	4	0	143
Summa totalt	28	155	486	220	109	53	31	34	9	1125

1) estetiska nämnden (keramikplattor)

2) "blomma", patinerat järn

3) sex litografier och två oljor

4) Grafiska Sällskapet abonnemang, 150 kr/år ej medtaget.

5) artotek (50 % statligt bidrag)

6) olja inköpt 1972, restbetalning 1973

Prisklasser för inköpta konstverk i Stockholm 1972 — Bilaga 6

	–50	51–150	151–500	501–1000	1001–2000	2001–3000	3001–6000	6001–	Utan pris	Summa:
FR	2	15	80	34	20	5	1	–	–	157
SR	–	11	64	61	24	9	6	–	–	175
KR	4	10	46	45	19	12	16	5	–	157
IR	–	3	7	11	14	–	–	1	1	37
S:a	6	39	197	151	77	26	23	6	1	526

Fördelning av inköpta konstverk med avseende på konstverkens art (teknik). **Bilaga 6**

Över 40 000 inv. grupp I Kommun nr	Oljemåln.	Stuccolustro emalj collage blandteknik	Akvarell teckning	Grafik	Relief skulptur	**Konsthantverk** trä, metall, textil, keramik, glas	Reprodukt. offset, affisch, foto	Artotek grafisk portfölj	Ej uppgiven teknik	S:a
1	7	6	13	3	2	16	0	2	88	137
2	1	0	0	14	0	0	0	0	0	15
3	12	0	4	17	0	19	4	0	0	56
4	5	1	9	37	1	1	0	0	0	54
5	21	5	25	108	5	8	0	1 [1)]	12	185
6	8	1	5	6	6	2	0	0	0	28
7	20	6	12	15	3	11	1	1	3	72
8	16	0	17	24	2	5	0	0	0	64
9	3	0	9	100	0	5	1	0	0	118
10	10	2	9	33	0	0	0	0	9	63
11	22	4	8	29	1	5	0	0	0	69
12	7	0	3	6	0	2	0	0	0	18
13	9	3	2	0	3	0	0	0	0	17
14	12	0	5	8	8	0	0	0	0	33
15	35	0	1	2	2	6	3	0	4	53
Summa	188	28	122	402	33	80	9	4	116	982
Under 40 000 inv. grupp II										
16	10	0	8	13	0	1	8 [2)]	1	0	41
17	3	0	5	7	0	0	0	0	0	15
18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	4	2	1	9	0	2	0	0	0	18
20	2	0	2	0	0	0	0	0	0	4
21	2	0	0	10	3	0	0	2 [1)]	0	17
22	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	6	0	3	6	0	0	0	1	0	16
25	0	0	2	0	0	1	0	0	0	3
26	1 [3)]	0	2	0	0	0	0	0	0	3
27	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
28	6	0	0	0	2	0	0	0	0	8
29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	5	0	7	3	0	0	0	0	0	15
Summa	40	2	31	48	5	4	8	5	0	143
Summa tot.	228	30	153	450	38	84	17	9	116	1125

1) konstfrämjandets SöS-artotek

2) varav en fotomapp

3) inköpt 72, restbetalning 1973

Fördelning av inköpta konstverk med avseende på konstverkens art (teknik). **Bilaga 6**

	Oljemåln.	Stucco-lustro emalj collage blandteknik	Akvarell teckning	Grafik	Relief skulptur	**Konsthantverk** trä, metall, textil,[1] keramik, glas	Reproduk. offset, affisch, foto	Artotek grafisk portfölj	Ej uppgiven teknik	S:a
FR	33	4	21	90	5	2	0	0	2	157
SR	66	4	59	36	8	2	0	0	0	175
KR	54	13	36	32	14	2	4	1	1	157
IR	16	0	10	8	1	2	0	0	0	37
Summa	169	21	126	166	28	8	4	1	3	526

För utsmyckning av allmänna platser har park- och idrottsnämnden på förslag av konstnämnden reserverat, beställt eller inköpt 8 konstverk [2].

[1] Textila konstverk omfattas inte av undantaget från skatteplikt utan är enligt huvudregeln i mervärdeskatteförordningen belagda med mervärdesskatt. (SFS 1968 : 430, 8 § 8, gällde till och med årsskiftet 1973/74.)

[2] Miljö- och fritidsrotelns verksamhetsberättelse för 1973, sid 5.

Folkmängd 1/1 -73

Bilaga 7

Landsting [1]		Antal invånare
AB	Stockholms läns landsting	1486 215
C	Uppsalas läns landsting	225 489
D	Södermanlands läns landsting	249 102
E	Östergötlands läns landsting	386 119
F	Jönköpings läns landsting	307 896
G	Kronobergs läns landsting	168 050
H	Kalmars läns landsting	240 502
K	Blekinges läns landsting	154 922
L	Kristianstads läns landsting	267 140
M	Malmöhus läns landsting	472 887
N	Hallands läns landsting	201 698
O	Göteborgs o. Bohus läns landsting	278 178
P	Älvsborgs läns landsting	409 878
R	Skaraborgs läns landsting	259 202
S	Värmlands läns landsting	284 094
T	Örebro läns landsting	275 513
U	Västmanlands läns landsting	259 977
W	Kopparbergs läns landsting	278 723
X	Gävleborgs läns landsting	293 312
Y	Västernorrlands läns landsting	274 244
Z	Jämtlands läns landsting	126 388
AC	Västerbottens läns landsting	233 568
BD	Norrbottens läns landsting	257 506

[1] SOS = Folkmängd den 31 dec. 1972, del 1 Sthlm 1973, tabell 2 och 3.